Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

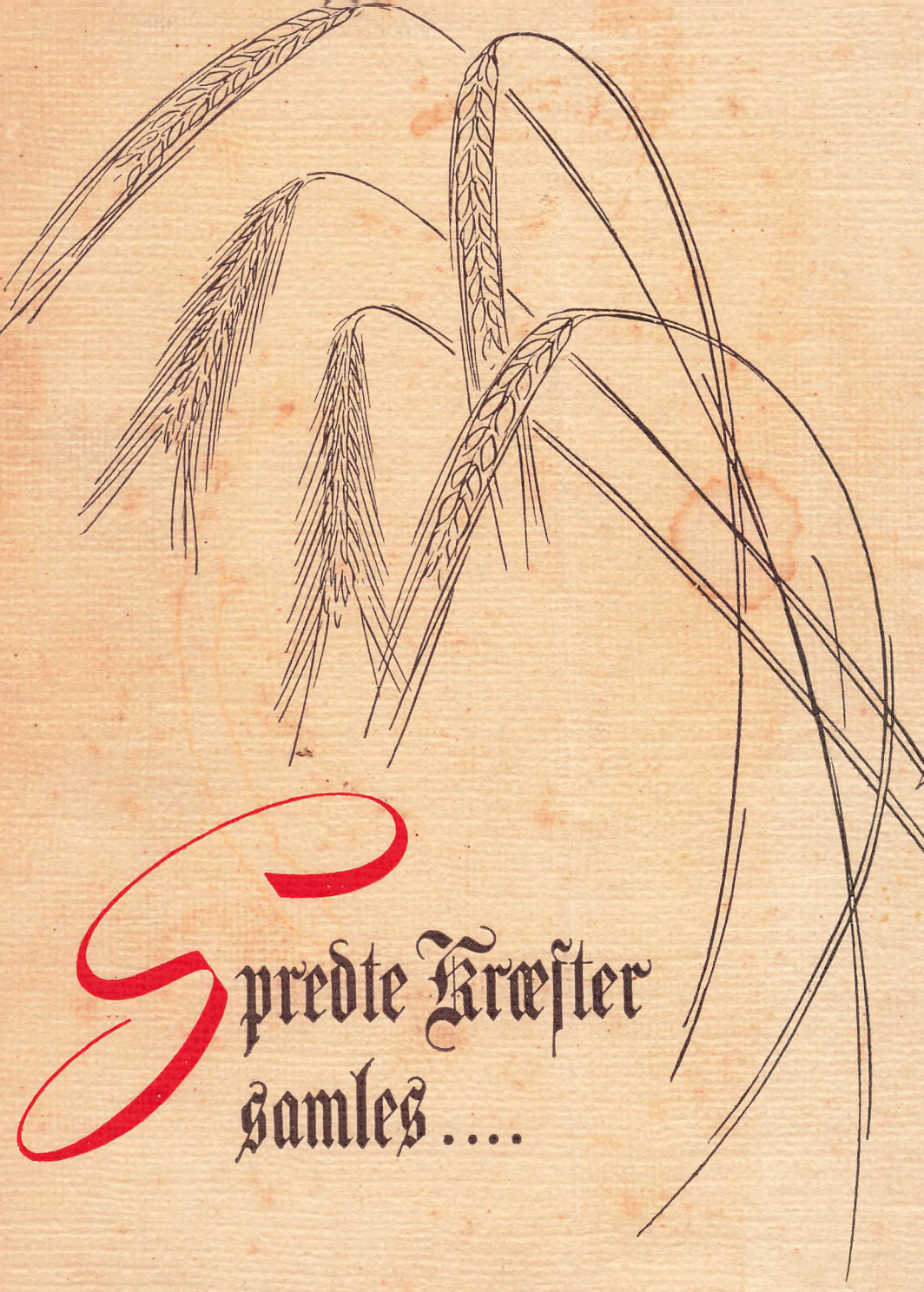

Spredte Kræfter samles....

AALBORG AMTS LANDBOFORENING 1844-1944

SPREDTE KRÆFTER SAMLES

AALBORG AMTS LANDBOFORENING

1844—1944

SPREDTE KRÆFTER SAMLES

AALBORG AMTS LANDBOFORENING
1844—1944

LANDBOFORENINGENS REDAKTIONSUDVALG
VED
BØRGE DAVIDSEN

AALBORG
AALBORG AMTSTIDENDES BOGTRYKKERI
1944

Omslag: Tegner Otto Nielsen
Tegninger og Vignetter: Karen Palsgaard og Otto Nielsen
Foto: Harry Dalby og Niels Duusgaard
Reproduktion: F. Hendriksens Reproduktionsateliér, København
og Lockeys Klichéfabrik, Aalborg

Oplag: 8500 Eksemplarer

Et Aarhundrede er svunden, siden fædrelandssindede og fremsynede Mænd den 6. August 1844 samledes paa Aalborg Raadstue og valgte den første Ledelse af „Aalborg Amts Landboforening" eller som Foreningen paa daværende Tidspunkt blev kaldt „Aalborg Amts landøkonomiske Selskab".

Indbydelsen til det stiftende Møde udgik fra Amtmand, Kammerherre Tillisch, Aalborg, der indbød alle, der interesserede sig for Forbedringer i Landøkonomien, og 48 Mænd efterkom Indbydelsen, stiftede Selskabet og valgte Bestyrelse. Fra denne beskedne Begyndelse er Aalborg Amts Landboforening vokset til i Dag at være Landets største Landboforening med 7455 Medlemmer.

Det Aarhundrede, der er gaaet, siden Foreningen stiftedes, har været et bevæget Tidsafsnit i vort Lands Historie og med stærke Brydninger i Folket. Fremgangstider har været afløst af Krig og Ufred og onde Tider med Fattigdom og store Vanskeligheder. Men gennem de skiftende Tiders Vilkaar holdt man sammen inden for Foreningen, vaagen over for Mulighederne for landbrugsmæssig Fremgang og landøkonomiske Fremskridt. Nye Veje blev brudt og Opgave efter Opgave taget op til Løsning.

Altid sejrede Sammenholdet under de Brydninger, ingen vaagen og virksom Forening undgaar, naar der i vanskelige Tider brydes nye Veje, og gennem det stærke Sammenhold øgedes Foreningens Styrke, saa Opgaverne kunde løses, og betydelig Indflydelse øvedes ved mange Afgørelser og paa mange Omraader.

Maalet for Landboforeningens Arbejde op gennem Tiden har været den størst mulige landbrugsmæssige Fremgang paa bredest mulige Front, saadan at man fik de mange Hjem med i Arbejdet og Fremgangen.

I dyb Taknemlighed over for de Mænd, der med aabent Blik for, hvad der gavnede de Tusinder af Hjem og Helheden, har ofret Foreningen deres Tid og Kræfter, udgives dette Jubilæumsskrift. Vi nyder i Dag godt af tidligere Slægtleds Gerning, deres Mod, Udholdenhed og Handlekraft, deres Forudseenhed, Fremdrift og Storsyn. Lad det være en Forpligtelse for os, der har faaet til Opgave at føre Foreningens Arbejde videre til fortsat Værn og Fremgang for Landbohjemmene, smaa og store, som de ligger spredt ud over Sognene, og derigennem til Styrkelse af Helheden, af Landets Interesser.

Medens dette Jubilæumsskrift udarbejdes, raser paa femte Aar en verdensomfattende og ødelæggende Krig, og siden 9. April 1940 har Danmark været besat af fremmede Tropper. Tungt hviler disse Kaar paa danske Kvinder og Mænds Sind, og dybt griber disse Tilstande ind i Befolkningens Livsvilkaar og Landets Produktion.

Dog nu som før i vort Lands Historie vil der blive Vej frem gennem Vanskelighederne, og med Tro paa Fremtiden og Vilje til Indsats og Samvirke for at løse og overvinde ogsaa kommende Tiders store Opgaver og Vanskeligheder passerer Aalborg Amts Landboforening 100 Aars Dagen.

Hans Pinstrup

Om hundrede Aar er alting glemt,
man sang for et Sekel siden
om det, der ene var Tant og Skæmt
og døgnfluefødt af Tiden.
Men det der skabtes til Landets Tarv,
og Slægt efter Slægt tog trofast i Arv,
det lever, saa længe Plov pløjer Jord,
og Bønder bygger i Nord.

Et Hundrede Aar i Op og Ned
beretter om Brist og Brøde.
Om svage Hænder, der maalløst stred,
og Haab, der i Mismod døde.
Men mest om Sejre trods Savn og Saar
om Fremskridtets Vej gennem Danmarks Gaard.
Hvor indad man vandt, hvad udad var tabt,
og Folkestyret blev skabt.

Af hundrede Aar man Lære tog,
og fejlet man end og famlet,
i sluttet Følge man Vejen drog,
de spredte Kræfter blev samlet.

I Dag er fælles de tunge Tag,
i Dag der løftes i enigt Lag.
Thi intet er større end Enighed,
det gælder i Strid og Fred.

Et nyt Aarhundred for Døren staar,
og ingen kender dets Dage.
Det veksler med fede og magre Aar,
med onde saavel som fage.

Men følger stedse man Fædres Spor
til Værn om Hjemlandets dyre Jord,
den Styrke, som trodsed de hundrede Aar,
i Arv til Slægterne gaar.

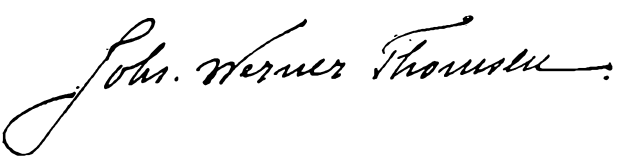

Aalborg Amts Landboforening gennem 100 Aar

Tiden før Landboforeningens Stiftelse

Der har fra de ældste Tider i dansk Landbrugs Historie stedse været en Trang hos Jordens Dyrkere til at arbejde i Fællesskab, en indre Følelse af, at Samarbejde og gensidig Hjælp er til Gavn for saavel den enkelte som for Helheden. Fælles Virksomhed og Maal for Arbejdet og samme økonomiske Interesser har gennem Aarhundreder knyttet Landbrugets Mænd sammen i Organisationsforhold, som i Tidernes Løb stadig er blevet udbygget og mere fasttømret.

Formerne for dette Samarbejde har været højst forskellige gennem Tiderne, Opgaverne og Maalene selvsagt i endnu højere Grad. Ligesaa har Organisationernes Omfang og Betydning vekslet meget, afhængigt af indre og ydre Forhold.

Den ældste kendte Organisation af Landmænd her i Danmark er Middelalderens saakaldte *Bylag,* som var Betegnelsen for Samvirket indenfor hin Tids Landsbyfællesskab. I Bylaget var samtlige Brugere af Byens Jord repræsenteret, og naar Sammenslutningens Generalforsamling, *Bystævnet,* holdtes paa Landsbyens Torv, mødte alle Medlemmer op.

Paa disse Bystævner vedtoges og ændredes de lokale „Vider og Vedtægter", der indeholdt bestemte Regler for Fællesdriften af Byens Jorder. Disse Vedtægter var Datidens Love for økonomisk Samvirke i Landbruget og vedblev at være

gældende i lange Tider, men mistede efterhaanden mere og mere af den Betydning, de engang havde for Landsbyfællesskabet.

Aarsagen hertil var ikke Bøndernes egen, men derimod Forholdenes Udvikling i Landet med Adelens og Godsejernes stigende Indflydelse paa Samfundsordningen, der resulterede i en stedse større Beslaglæggelse af den danske Jord

Fra Fællesskabets Tid: Et Bystævne.
Efter Maleri af Rasmus Christiansen i Landbrugsmusæet i Lyngby.

og en stadig forøget Arbejdspligt for Bønderne paa Herregaardenes og Kronens Godser. Samtidig blev der lagt yderligere økonomiske Byrder paa Landbruget som Følge af et af Krige forarmet Samfund.

Under disse Forhold gik alt tilbage for Bønderne. Bylaget var ikke længere det fulde Udtryk for Landsbyfællesskabets Ønsker, idet Godsejerne fik Indflydelse paa Vedtægternes Udformning. Landsbyens Jorder forfaldt, da Herregaardene krævede det meste af den Tid, der skulde bruges til at dyrke Fællesjorden.

Med Stavnsbaandets Indførelse i 1733 var Elendigheden for Bondestanden fuldkommen. Bondens fattige og retsløse Kaar bragte Forfald og Armod med sig for hele Landet. En Armod og Fattigdom, der mere end noget andet førte ledende Mænd ind paa Frihedens og Fremskridtets Vej.

Ved fremsynede Mænds Vilje og Indsats gennemførtes i 1788 Stavnsbaandets Løsning, og denne Begivenhed blev skelsættende i dansk Landbrugs Historie. Der blev nu skabt Grundlag for Udskiftning af Landsbyens Fællesjorder, og en Udflytning af Gaardene fandt i stigende Grad Sted.

Det kgl. danske Landhusholdningsselskab

Med den økonomiske Frigørelse for de enkelte Landmænd, som Landboreformerne medførte, skabtes ogsaa et Grundlag for Dannelsen af fornyede og mere omfattende Organisationer i Landbruget. Men allerede nogle Aar før havde den første landøkonomiske Sammenslutning her i Danmark set Lyset, idet nogle af Rigets mest fremtrædende Mænd med den ledende Statsmand *J. H. E. Bernstorff* i Spidsen i 1769 oprettede Det kgl. danske Landhusholdningsselskab.

Naar dette nævnes i denne Forbindelse, skyldes det blandt andet, at Landhusholdningsselskabet foruden sine mange andre Fortjenester ogsaa direkte eller indirekte har medvirket til Dannelsen af mange af de første landøkonomiske Foreninger her i Landet. Selskabet animerede stærkt hertil og tog i sin Tid ofte selv Initiativet til Oprettelse af lokale Landboforeninger.

At disse har været stærkt paavirket af Landhusholdningsselskabet ses af flere Ting. Saaledes kaldtes de første landøkonomiske Sammenslutninger ikke som nu almindeligt Foreninger, men økonomiske Selskaber. Og som Landhusholdningsselskabets Virksomhed ikke var lagt an paa økonomisk at gavne dets egne Medlemmer, men derimod at virke hjæl-

pende og opmuntrende paa Landets mindre formuende Stænder, og det vilde dengang sige Husmænd, Bønder, mindre Haandværkere og lignende, saaledes var dette ogsaa de første landøkonomiske Foreningers Formaal.

Aalborg Stifts og Amts landøkonomiske Selskab

Allerede i 1810 blev der i det nordlige Jylland gjort Skridt til at faa dannet et landøkonomisk Selskab. Forsøget lykkedes ogsaa, idet der nævnte Aar stiftedes en saadan Forening omfattende Aalborg, Hjørring og Thisted Amter.

Selvom Foreningen vedblev at bestaa til op i 20'erne, har den dog sandsynligvis kun været i Virksomhed nogle faa Aar.

Mellem nævnte Selskab og den nuværende Aalborg Amts Landboforening er der ingen direkte Forbindelse. Men da det alligevel kan formodes, at dette første Selskab har dannet et vist Forbillede for den i 1844 oprettede og endnu bestaaende Landboforening, skal i korte Træk omtales lidt af dets Historie.

Initiativet til Dannelsen af Selskabet udgik i dette Tilfælde, som det var almindeligt paa det Tidspunkt, fra Præstestanden. Og vil man set med Nutidens Øjne forstaa dette, maa Tiden dengang tages i Betragtning.

Bondestanden var i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede endnu ikke naaet ret vidt i den økonomiske Frigørelse, som Landboreformerne efter Stavnsbaandets Løsning skulde hjælpe til. Og for Opnaaelse af virkelige Fremskridt gennem Organisation og Oplysning skulde der igangsættende Kræfter til udefra.

Her traadte da interesserede og virksomme Embedsmænd, fortrinsvis Præster, til. Dette var ganske naturligt, idet Datidens Præster tillige for de flestes Vedkommende var Landmænd, som selv drev deres Præstegaardsjord. Hertil havde

de ogsaa efter Tidens Forhold fortrinlige Forudsætninger, da der dengang paa Rationalismens Tid ikke blot doceredes Teologi, men der blev ogsaa paa Universitetet holdt Forelæsninger over Økonomi og Landbrug.

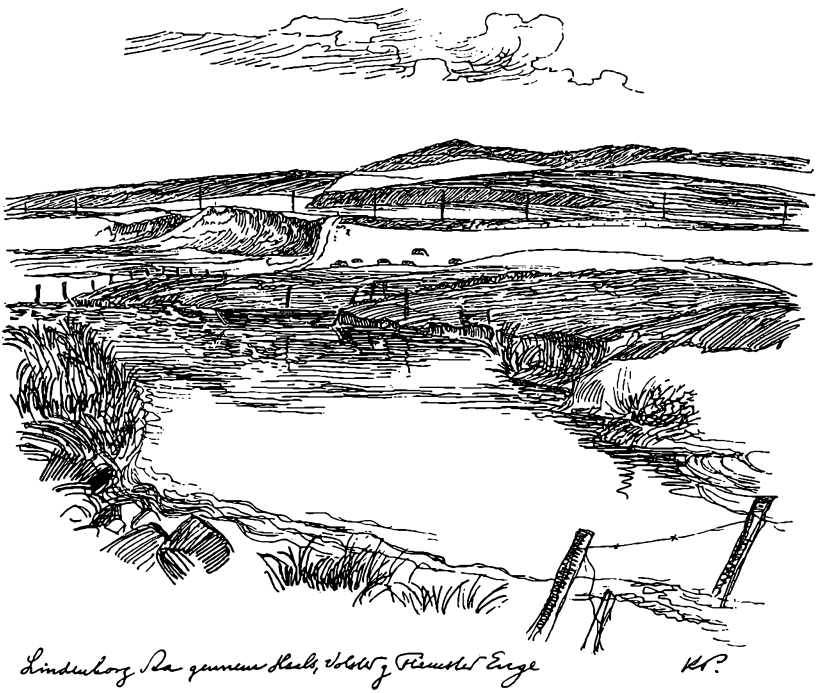

Den 21. Februar 1810 indsendte daværende Præst ved Frue Kirke i Aalborg, Pastor *Meden,* til Stiftsøvrigheden, Stiftamtmand *Pentz* og Biskop *Jansen,* et Forslag om Oprettelse af et „oeconomisk Selskab". Efter Indbydelse af Stiftamtmanden og Biskoppen samledes allerede en Maaned efter en Kreds af indflydelsesrige Mænd paa Aalborg Raadstue, hvor Oprettelsen af Selskabet vedtoges.

Det bestemtes, at Selskabet skulde omfatte Aalborg Stift og Amt. Til Direktion udnævntes Stiftamtmanden, Biskoppen samt Amtmændene *Blom* i Hjørring og *Faye* i Thisted. End-

videre nedsattes en Komité af „gode Mænd" fra de tre Byer. Selskabets Formaal og fremtidige Virke udformedes, medens Vedtagelse af nærmere Love udsattes til senere.

Der udsendtes nu en offentlig Indbydelse til at slutte op om Selskabet. Heri opfordredes „Mænd med Aand og Kraft og Varme for nyttigt og godt at virke Broderaand og Borgersind og række hinanden hjælpende Haand".

Dette kunde saavist nok tiltrænges paa denne Tid, der var en af de mørkeste i vort Lands Historie. Det var under Napoleonskrigene og den deraf følgende økonomiske Krise, som satte sig dybe og blivende Spor i hele vort Erhvervsliv, ikke mindst ved Tabet af vor Flaade 1807 og Ødelæggelsen af den ellers saa blomstrende Handel.

Stiftelsen af dette første landøkonomiske Selskab maa derfor sikkert ogsaa tages som Udtryk for Ønsket om ikke alene at ophjælpe Landbruget men hele Erhvervslivet, samtidig med at det patriotiske Element, Kærligheden til Fædrelandet i dets dybe Nød, har været en virksom Drivfjeder.

Selskabets første Generalforsamling afholdtes den 30. Januar 1811, hvor Lovene vedtoges. Af disse fremgik blandt andet Foreningens Formaal, som har været baade omfattende og alsidige. De naaede da ogsaa kun i ringe Grad at blive virkeliggjort, men for Eftertiden har det en vis Interesse at erfare, hvad der beskæftigede Sindene, og hvad Menneskene stræbte efter i hine Tider.

Selskabets Formaal var i Lovene formuleret saaledes:

A. I Henseende til Husflid:

a) at vejlede og medvirke til Lærreders, Dreilers og uldne Tøjers bedre og mere udvidet Forarbejdning, hvortil høre Anskaffelse af tjenlige Arbejdsredskaber, samt

b) at befordre gavnlig Virksomhed iblandt Tyenderne i de ledige Timer.

B. I Henseende til Landvæsenet:

a) at befordre nye og nyttige Frembringelser, som Eksempel af Hør, Hamp, Kommen, Tobak, Humle, Sennep, Krap med flere almennyttige Plante- og Sædarter, hvis Frugter staa i den nøjeste Forbindelse med vore huslige Fornødenheder,

b) at vejlede til et fordelagtigere Avlsbrug — og til den Ende tillige se indført hensigtsmæssigere Agerdyrkningsredskaber,

c) at opmuntre og medvirke til Forædling af Kvæg-, Faar- og Svinearterne, med andre nyttige Husdyr,

d) at befordre Have-Anlæg iblandt Almuen saavel med Frugttræer som Køkken- og Lægedomsplanter,

e) at se udbredt Pileplantning ikke blot til Hegn og Beskyttelse, men fornemmelig af den Slags, der kan tjene til Baand,

f) at befordre Hegn og Fred for Jorder, ej alene imellem By og By, men og imellem Mand og Mand og Hegnenes Beplantning med levende Gærder,

g) at bidrage til de smaa Huslodders fordelagtigste Dyrkning — og endelig

h) at undersøge, om der i Selskabets Distrikt skulde findes Saltkilder, Stenkul, Farvestoffer, fine Ler-Arter med videre.

C. I Henhold til Kunstflid:

at bidrage til at opelske og fremhjælpe Fabrikker, Manufakturvarer og dermed forbundne Arbejdsanstalter, samt Kunster og Haandværker, hvorved fornemmelig maa haves Hensyn til vor Ulds, Huders og Skinds hensigtsmæssige Bearbejdning og Forædling — samt til den Ende at se nyttige Maskiner og fuldkomnere Arbejdsredskaber indførte.

D. I Henseende til Fiskeriet:

at søge det udvidet ej alene ved Havkysten, men fornemmelig i Limfjorden; og da det der faldende vigtige Sildefiskeri ikke kan drives med sand Fordel, uden i Forbindelse med Salterierne, hvorudi vi i Almindelighed staar tilbage for vore Naboer, bør man og søge efter Mulighed at virke til, at Træerne, hvorui Sildene nedlægges blive vedbørligen tætte og

gode, samt at Sildenes Behandling og Nedpakning bliver hensigtsmæssigere og forsvarligere, end den nu i Almindelighed er.

I Lovene fandtes endvidere anført om Selskabets Pengevæsen, at hvis Selskabet skulde indgaa, vilde alle dets Ejendele være at tilfalde Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, imod at dette for Renten af Kapitalen udsatte Præmier for saadanne Frembringelser i Aalborg Stift, som det selv fandt mest passende.

Denne Bestemmelse turde ogsaa være et Fingerpeg paa, at Landhusholdningsselskabet har haft i hvert Fald en inspirerende Indflydelse paa Selskabets Dannelse.

Selskabet startedes med et Medlemsantal paa 298, hvoraf 130 i Aalborg Amt, 103 i Hjørring og 65 i Thisted. Af Medlemsfortegnelsen ses, at kun ganske enkelte Medlemmer var fra Bondestanden; den langt overvejende Del var Embedsmænd og Forretningsfolk fra Byerne.

Det unge, initiativrige Selskab med det omfattende Program begyndte saa Virksomheden og bevilgede allerede det første Aar af sine Midler et Beløb paa 600 Rdl. til Uddeling i Præmier for særlige nærmere angivne Frembringelser. Der uddeltes saaledes Præmier for Pileplantning, Biavl, Hampeavl, smaa Teglovnes Anlæg, for de bedste Tyre, Tillavning af Mjød, Husflid, Faareavlens Fremme, Ligkister af Halm og til Belæring om Stampbygningers Opførelse.

Et Vidnesbyrd om, at det ikke i særlig Grad var Medlemmernes egen økonomiske Interesse, der var tænkt paa, fremgaar deraf, at der til Præmieringen var knyttet den Bestemmelse, at Præmier var forbeholdt Gaardmænd, Husmænd, Degne og Skolelærere.

Selv om man egentlig skulde synes, at der efter Formaalsparagraffen var Opgaver nok at tage fat paa navnlig i Betragtning af Tidernes Ugunst, var det dog alligevel for lidt

for det nidkære Selskabs Ledelse. Der skulde iværksættes noget stort.

Og Byskriveren i Thisted kom til Hjælp med et Forslag om at indsamle til en Fond til Anvendelse ved en eller anden nyttig Indretnings Fremkomst. Tanken slog straks an, og der tegnedes Aktier til et efter den Tids Forhold ret anselige Beløb 5675 Rdl. I Januar 1812 bestemmes det, at den paatænkte Indretning skal være en Staalfabrik til Fremstilling blandt andet af Sakse og Knive. Man faar Forbindelse med en Fabrikant fra København, køber Ejendom i Aalborg, opretter Fabrikken, som det betroes Fabrikanten at „give den muligste Udstrækning og Fuldstændighed til Fædrelandets Bedste".

Dette var altsammen meget prisværdigt, men maaske mindre vel overvejet. Og dog havde det kan hænde alligevel gaaet godt, om ikke en Katastrofe for Landet var sket Aaret efter. Det var i Aaret 1813, da Statsbankerotten indtraf og bragte Forvirring og Opløsning med sig paa næsten alle økonomiske Omraader.

Det lille, nystartede Selskab med de forholdsvis store Engagementer kom naturligvis ogsaa i Vanskeligheder. Dets Økonomi var i høj Grad baseret paa de tegnede aarlige Bidrag og Selskabets Status derfor aldeles ubestemmelig. Hvorledes vilde for Eksempel de aarlige Bidrag herefter blive erlagt. For at faa Klarhed over, hvorledes Sagerne stod, udsendte Direktionen en Indbydelse til fremdeles at slutte op om Selskabet og forespurgte samtidigt, hvorledes de forskellige Bidragydere havde tænkt sig i Fremtiden at indbetale de aarlige Bidrag, i Rigsbankpenge eller en anden Sum.

Henvendelsen til Medlemmerne om fremtidig økonomisk Støtte paa Grundlag af de nye Pengeforhold blev i høj Grad en Skuffelse. En Del svarede imødekommende, men tilsam-

men kunde det tegnede Beløb nu kun tælles i Hundreder mod før i Tusinder.

Hermed var Selskabets Skæbne egentlig beseglet. Selv om det formelt vedblev at bestaa i endnu en halv Snes Aar, standsede praktisk talt Virksomheden.

Selskabets Smertensbarn, Staalfabrikken, gik endnu i nogle Aar, men har, efter hvad der kan oplyses, ikke gaaet godt. I et Møde 1817 blev truffet Bestemmelse om at realisere Fabrikken jo før jo hellere, og det stilles Medlemmerne i Udsigt at maatte dække mulige Deficit.

I det følgende Aar gøres ganske vist et Forsøg paa at puste nyt Liv i det hensygnende Selskab, men dette har tilsyneladende været forgæves. Om nogen videre Virksomhed høres ikke i de følgende Aar. Og den 14. November 1825 faar Borgmester *Hornsyld,* Aalborg, Selskabets samtlige Protokoller og Papirer tilsendt fra Foreningens daværende Sekretær.

Det i sin Tid saa haabefulde Selskab gik saaledes i sig selv igen med fuld Honnør. Der var trods alt Orden i Sagerne til det sidste. Herom vidner ogsaa, at Selskabet ved Opløsningen ejede en Kassebeholdning paa 140 Rdl., der foreløbig indsattes i Aalborg Bys Sparekasse, men blev herfra i Aaret 1834, som Bestemmelsen var i de oprindelige Love, overført til Det kgl. Landhusholdningsselskab.

Fra Foreningens Stiftelse til 1861

Efter en lang Aarrækkes uafbrudt økonomisk Tilbagegang i Begyndelsen af det 19. Aarhundrede lysnede det igen for saavel dansk Landbrug som for hele Landets Erhvervsliv omkring 1830. Danmarks Pengevæsen var nu igen stabiliseret, og den værste Landbrugskrise overstaaet. Danske Landmænd fik igen Lyst og Mod til Gerningen, og samtidig begyndte atter en voksende Trang til fælles Arbejde at gøre sig gældende. Det gik dog kun langsomt, saa selv op i 40'erne var Kaarene paa Landet maalt med vore Dage yderst trange; men det var i en Grødetid og Opgangstid, og disse Kendsgerninger holdt Modet og Energien oppe.

Ved Aalborg Amts Landboforenings 50 Aars Jubilæumsfest i 1894 skildrede Stiftamtmand *Wahl,* set med Datidens Øjne, Bondestandens Kaar i 40.erne med følgende Ord:

„I 1844 saa det anderledes ud i Landet. De gamle Bøndergaarde havde een tarvelig Stue med Lergulv, lave Vinduer og Træbænke. I denne ene Stue opholdt man sig, der spiste man, og der sov man. Jorden dyrkedes, som Fædrene havde dyrket den; der avledes lidt og blev intet at sælge. Dengang var der fattige Kaar paa Landet, og det kunde med Rette siges, at Danmark var et lidet, fattigt Land".

Da gik det op for mere fremsynede Mænd, at skulde Landet ophjælpes, da maatte Landbruget hjælpes frem. Og med det Maal for Øje stiftedes i 1844 Aalborg Amts Landboforening, eller, som det hed i Begyndelsen, Aalborg Amts landøkonomiske Selskab.

Men medens det ved tidligere Forsøg paa at starte en landøkonomisk Forening sædvanligvis var Gejstligheden, der

tog Initiativet, saa var det nu især det store Landbrugs Mænd, som gik i Spidsen.

Den 16. Marts 1844 fandtes i „Aalborg Stiftstidende" en Artikel fra en ikke navngiven Indsender, hvori der slaas til

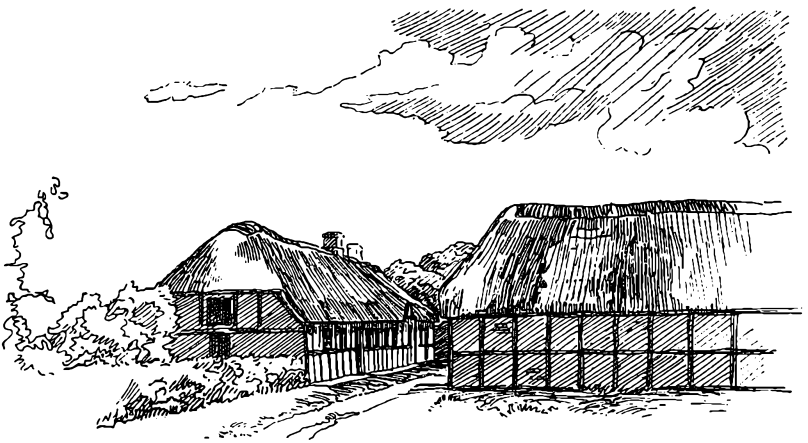

Lyd for en maanedlig Samlingsdag i Aalborg for Landboere til Drøftelse af Spørgsmaal vedrørende Landbovæsenet.

Uden Tvivl var der her tænkt paa en landøkonomisk Sammenslutning. Men af en Kommentar, som Bladets Redaktion gav til Artiklen, fremgik endvidere, at der allerede tidligere var gjort Skridt til at faa oprettet en landøkonomisk Forening.

Bladet bemærker nemlig følgende: „Ønskeligheden og Nytten af en meget savnet Landboforening for Aalborg og Hjørring Amter have vi ofte udførligen omtalt og henvise i den Anledning tillige til nedenstaaende Inserat fra en Landboer, der oftere har virket til offentlige Emners Drøftelser. For nogen Tid siden blev i samme Anledning fra D'hr. Kammerherre *Erik v. Skeel* til Birkelse og Forpagter *Baltzer Bøggild*

til Toftegaarden, udsendt Indbydelse, som forhaabentlig heller ikke vil blive uden det ønskede Resultat og, i Forbindelse med den ofte udtalte Attraae efter et for Landmanden saa ønskeligt Associationsgode, foranledige, at saa snart en offentlig Sammenkomst finder Sted til at forberede og tage Beslutning om Oprettelse af en saa nyttig Forening".

Foreningen oprettes

Den omtalte Indbydelse har i hvert Fald faaet nogen Tilslutning, hvilket ses af følgende den 29. Juli optagne Bekendtgørelse:

Landoeconomisk Selskab. De Herrer Landmænd og øvrige Herrer, som allerede har tegnet sig, eller endnu maatte ønske at indtræde som Medlem af et landoeconomisk Selskab for Aalborg Amt, indbydes herved til at give Møde paa Raadhuset her i Byen Tirsdag den 6. August førstkommende, om Eftermiddagen Kl. 5, for at vælge Bestyrelse og træffe nærmere Aftale om Selskabets Virksomhed m. v.

Aalborg Stiftamthuus, den 28. Juli 1844.

Tillisch.

Selvom altsaa Tanken om Dannelse af en landøkonomisk Forening udgik fra Landbostandens egne Folk, saa var der dog endnu saa megen Respekt for og Tro til Embedsstandens Indflydelse, at Indbydelsen til Oprettelsen maatte udgaa fra selve Stiftamtmanden, der da ogsaa blev Selskabets første Formand.

Ved det berammede Møde den 6. August 1844 blev Stiftelsen af et landøkonomisk Selskab for Aalborg Amt endelig vedtaget i Overværelse af 48 Medlemmer.

Der foretoges straks Valg af en Bestyrelse, som kom til at bestaa af tre saakaldte Direktører, en Sekretær og en Kasserer. Hertil valgtes *Stiftamtmand Tillisch,* Formand, *Pro-*

Stiftamtmand Tillisch,
Foreningens første Formand.

prietær Weinschenck, Gunderupgaard, *Kammerraad Petersen,* Ovegaard, *Overkrigscommissær Christensen,* Bjørum, Kasserer, og *Kammerraad Mollerup,* Haven, Sekretær. Desuden valgtes en Komité til at udarbejde Love for Selskabet.

Foreningen afholdt sin første Generalforsamling den 20. December 1844, ved hvilken Lejlighed der optoges 43 Med-

lemmer. Der blev her oplæst en Skrivelse fra Det kgl. danske Landhusholdningsselskab, hvori meddeles, at nævnte Selskab bevilger den nydannede Forening et aarligt Tilskud paa 100 Rdl. i de nærmest følgende tre Aar. Det skal endvidere i denne Forbindelse oplyses, at det paa Generalforsamlingen

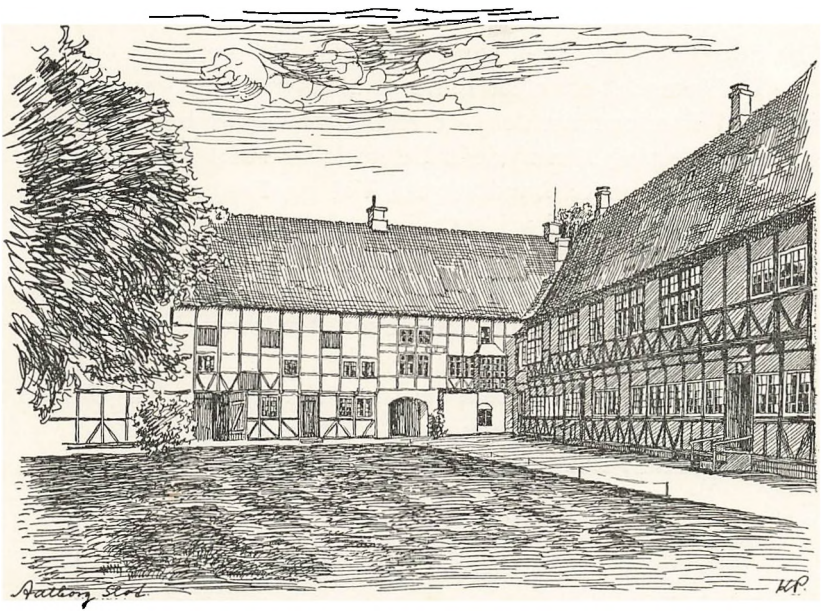

i 1846 blev meddelt, at der fra Landhusholdningsselskabet var tilgaaet Foreningen en Sum paa 166 Rdl., hvilket var det Beløb med Renter, som i 1834 overførtes til Landhusholdningsselskabet fra det i Aalborg Amt i sin Tid opløste landøkonomiske Selskab.

Paa Generalforsamlingen blev ogsaa valgt ny Formand, idet Stiftamtmand Tillisch i Mellemtiden var fraflyttet Byen. I hans Sted valgtes da Kammerraad Petersen, Ovegaard.

Endvidere blev paa Generalforsamlingen fremlagt og vedtaget de foreslaaede Udkast til Love. Desværre har det ikke været muligt at fremskaffe Ordlyden af disse første Ved-

tægter. Men allerede tre Aar efter ved Generalforsamlingen i 1847 vedtoges nye Love, som formodentligt ikke har været meget forskellige fra de først vedtagne.

Til Klarlæggelse af denne nystiftede Forenings Formaal, Arbejdsmaade og Organisationsforhold anføres i det følgende disse Loves fulde Ordlyd:

Første Capitel.

Om Selskabets Øjemed, samt Midlerne til Sammes Fremme.

§ 1. Øjemedet er, efter Evne at bidrage til at fremme Oplysning i Landoeconomien, et forbedret Landbrug, Husdyrenes Forædling og Huusflidens Udbredelse, samt Alt, hvad der iøvrigt kan tjene til Landbrugets Vel og Fremgang.

§ 2. Dette Øjemed vil man især stræbe saavidt muligt at opnaae:

a) ved Udgivelse af landoeconomiske Beretninger, indeholdende Meddelelser om Erfaringer, Undersøgelser, Selskabets Virksomhed m. m.
b) ved Anskaffelsen af landoeconomiske Skrifter til Udlaan iblandt Selskabets Medlemmer eller Fordeling i Amtet.
c) ved Præmier, Belønninger og Opmuntringer.

Andet Capitel.

Om Selskabets Embedsmænd.

§ 3. Til Bestyrelse af Selskabets Anliggender vælges en Direction bestaaende af 3 Medlemmer, der indbyrdes imellem sig vælge en Formand, en Viceformand og en Secretair. Tillige vælges en Hovedkasserer, en Revisor og en Secretair i hvert af Aalborg Amts 8 Herreder.

§ 4. Functionstiden for Directeuerne bestemmes til 3 Aar, saaledes at een afgaaer hvert Aar. Af de først valgte Directeuerer afgaaer dog een efter et og een efter to Aars Forløb. De øvrige Bestillingsmænd afgaae efter eet Aars Forløb. Formanden sørger for at beramme Tiden til Selskabets ordinaire Møder, af hvilke der afholdes eet i hver anden Maaned, samt underretter Medlemmerne derom ved Indrykkelse i Aalborg Stiftstidende; ligeledes berammer han ekstraordinaire Møder,

naar saadanne findes fornødne. Han foredrager i Møderne de indkomne Sager, underretter Medlemmerne om, hvad der er foretaget til tidligere Beslutningers Udførelse, leder Forhandlingerne, og dicterer det Fornødne til Protocollen. Naar flere begjære Ordet, bestemmer han, i hvilken Orden de skulde tale og paabyder Taushed forsaavidt Nogen maatte tale udenfor Ordenen. Han stiller Sagerne til Afstemning og forsaavidt Sagernes Beskaffenhed og Forhandlingernes Gang ikke tillader, at der under Eet stemmes om den hele Proposition, sørger han for at opløse den i flere enkelte Spørgsmaal efter Sagens Natur og de foregaaende Discussioner. Han fører Tilsyn med Voteringernes ordentlige Gang, underskriver tilligemed Secretairen alle Selskabets udfærdigende Breve og andre Documenter. I Forbindelse med de øvrige Directeurer fører han Overopsynet med Selskabets Fond og Kasse, Paaseer Pengenes Anvendelse, overensstemmende med de tagne Beslutninger, sørger for Beholdningens Udsættelse paa Rente, overensstemmende med Lovgivningen om offentlige Midler. I Tilfælde af Forfald overtager Viceformanden alle de af Formanden paahvilende Functioner og Secretairen fører ved Møderne Selskabets Forhandlingsprotocol. Han modtager, opbevarer og expederer alle Breve og skriftlige Udfærdigelser, Selskabet vedkommende, og underskriver alle Expeditioner i Forening med Formanden.

§ 5. Kasserens Pligter ere, at indfordre og oppebære Bidragene af Selskabets Medlemmer og andre Selskabet muligen tilflydende Indtægter; han udbetaler de Anviisninger, som af Directeuren udstedes paa Selskabets Kasse, aflægger behørigt documenteret Regnskab for Selskabets Indtægter og Udgifter inden Udgangen af hvert Aars Januar Maaned og afgiver det derefter til Directionen, for af denne, efter at Revisor har gennemgaaet det, at forelægges Generalforsamlingen. Den contante Kassebeholdning maa ikke overstige 100 Rbd, da det Mere indsættes i Aalborg Bys Sparekasse. Det paahviler Herredssecretaierne i den af Directionen autoriserede Protocol at indføre Forhandlingerne ved Præmieuddelingerne paa Besigtigelsesstederne i hvert Herred og, efter endt Besigtigelse, indsende Afskrift af samme til Directionen, for at indføres i

Selskabets Hovedprotocol, og modtage til videre Besørgelse de Communicationer, som fra Directionen tilstilles dem, samt i det hele meddele Selskabet de Oplysninger og Erklæringer, man maatte ønske, og modtage de Contingenter, som Selskabets Medlemmer maatte foretrække at betale til dem istedetfor til Hovedkassereren, til hvem Samme derefter indsendes. Al Correspondance, Selskabet vedkommende, adresseres til Hovedsecretairen.

Tredie Capitel.

Om Optagelse i og Udmeldelse af Selskabet, Contingentets Størrelse og Forfaldstid.

§ 6. Enhver i eller udenfor Amtet, uden Forskel af Stand eller Kjøn, kan blive optagen i Selskabet, enten ved skriftlig Anmeldelse til Directionen, eller ved personlig Nærværelse ved et af Møderne.

§ 7. Det aarlige Bidrag, som ikke maa være under 1 Rbd., men forøvrigt kan bestemmes efter Behag, erlægges inden hvert Aars første Maj til Kassereren og til den Tid er hvert Medlem pligtig til at erlægge sit Contingent, naar han ikke inden foregaaende Aars Udgang skriftlig for Directionen eller mundtlig ved et af Møderne har udmeldt sig. Den der paadrager sig meer end 1 Aars Restance kan excluderes. Ved Præmieæskning maa Vedkommende være forsynet med Qvittering for at hans Contingent er betalt.

§ 8. Hvert Medlem, der lader sig optage i Selskabet, maa erlægge sit Contingent for hele Aaret, uden Hensyn til paa hvilken Tid han er indtraadt.

Fjerde Capitel.

Selskabets Møder.

§ 9. Selskabet afholder, efter forudgaaet Bekjendtgørelse i Stiftstidende, 6 ordinaire Møder, hvoraf eet i Slutningen af December Maaned betragtes som en Generalforsamling, i hvilken foretages Valg af Selskabets Functionsmænd. Kun i dette Møde kan foretages Forandring ved Selskabets Love, naar de i saa Henseende indsendte Forslag fremkomme saa betimeligt, at de kunne komme under foreløbig Behandling

i et foregaaende Møde. Selskabsaaret regnes fra 1. Januar til 31. December.

§ 10. Møderne holdes i Aalborg og sammenkaldes af Formanden ved Bekjendtgørelse i Aalborg Stiftstidende med 14 Dages Varsel. Alle Selskabets Anliggender afgjøres i Møderne ved Stemmefleerhed af de mødende Medlemmer og i Tilfælde af Stemmeliighed, gjør Formandens Stemme Udslaget. Forsaavidt Spørgsmaal om Forandring i Lovene opstaar, er $^3/_4$ af de mødende Medlemmers Stemmer nødvendig for at en gyldig Beslutning kan tages.

§ 11. Forhandlingerne i Møderne optegnes paa løst Papir af Secretairen. Det optegnede oplæses og underskrives af Directionen, hvorefter det inden næste Møde indføres i Selskabets Protocol og oplæses ved Mødet.

§ 12. Hvert Forslag, der ønskes foretaget i Møderne, bør betimeligt forud anmeldes for Directionen.

Virksomheden begynder

Foreningens Formaal og paatænkte Opgaver var altsaa til at begynde med langt mindre omfattende end sin Forgængers fra 1810. Man havde lært ikke at slaa Tingene større op, end der var Udsigt til at kunne gennemføres.

Og Udviklingen gennem de 100 Aar har vist, at man saa rigtigt. Opgaverne er vokset med Tidernes Trang; og naar en Sag var moden til Gennemførelse, er den taget op. Det har givet en sund Virksomhed og en stærk Sammenslutning, som i Tidernes Løb er vokset uafbrudt med Opgavernes Antal og Størrelse.

Dyrskuer

En Virksomhed, som den nystartede Forening straks tog op og har arbejdet med uafbrudt siden, var Afholdelsen af Dyrskuer. Disse er vel den eneste Gren af Virksomheden, som Foreningen har beskæftiget sig med i hele den 100-aarige Periode.

Allerede Aaret efter Starten, 1845, afholdtes Dyrskuer tre Steder indenfor Foreningens Omraade, og der bevilgedes i dette Øjemed et Beløb paa 300 Rbd. til Præmier for de bedste Tillægsdyr.

Som et Vidnesbyrd om, at denne Bedømmelse og Præmiering af Husdyr var tænkt særlig som en Hjælp og Opmuntring til de svagest stillede i Samfundet, kan anføres, at Dyrskuereglerne i Begyndelsen indeholdt en Bestemmelse om, at kun Bondestandens Medlemmer samt Kirkesangere og Skolelærere kunde konkurrere til Præmier. Men alle andre opfor-

dredes til at lade deres Tillægsdyr præsentere til Oplysning og Belærelse.

Det har utvivlsomt været en stor Lykke for den unge Forening, at man straks tog fat paa denne betydningsfulde Op-

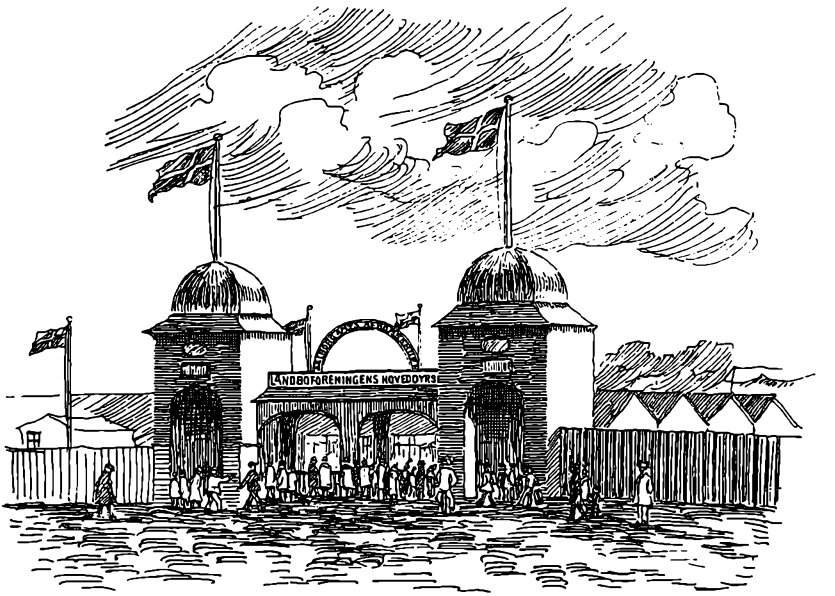

gave, som Afholdelsen af Dyrskuer var. Det gav ret snart forøget Tilslutning af Medlemmer og har gennem Aarene virket samlende om de fælles Opgaver til Fremskridt og Forbedring af Husdyravlen.

Hvert Aar siden Foreningens Stiftelse har der været afholdt Dyrskuer indenfor Virkekredsen, faa eller mange, noget forskelligt efter Tid og Forhold, navnlig varierende i de første Aaringer, indtil Arbejdet kom ind i en mere fast Gænge. I 1940, Besættelsesaaret, afholdtes ganske vist ikke noget egentligt Dyrskue, men derimod foretoges i Stedet en Hjemmebedøm-

melse af Dyrene. Det er i denne Forbindelse bemærkelsesværdigt at konstatere, at selv i de saa vanskelige Aar for Landet under de to slesvigske Krige 1848—50 og 1864 blev Dyrskuerne trods alt gennemført.

Det er ikke Opgaven her at give nogen nærmere Omtale af Dyrskuerne gennem Aarene. Men der skal dog ved denne Lejlighed peges paa den mægtige Støtte for Dyrskuevirksomheden, som Husdyrloven af 1852 medførte, efter hvilken Staten ydede Foreningerne et Tilskud til Dyrskuepræmier paa samme Størrelse som Landboforeningernes eget Bidrag. Med den nye Husdyrlov af 1862 øgedes Statens Tilskud yderligere. Dette Bidrag blev ganske vist senere nedsat igen og er nu fikseret til et fast Beløb, men det er saa en anden Side af Sagen.

Nu for Tiden, 100 Aar efter Foreningens Stiftelse og første Dyrskue, afholdes hvert Aar 16 lokale Bidyrskuer rundt i Amtet foruden et 2-Dages Hoveddyrskue i Aalborg. I samlet Præmiebeløb anvendes knap 30,000 Kr., eller ca. 100 Gange saa stort et Beløb som den første Bevilling i Rbd.

Diskussions-Møder

I Henhold til Lovene skulde Foreningen aarligt afholde seks ordinære Møder, hvoraf det ene betragtedes som Generalforsamling. Paa disse Møder behandledes Foreningens Anliggender, samt hvilke eventuelle Opgaver der skulde tages op.

Men en stor Del af Mødetiden blev i Begyndelsen og langt frem i Tiden benyttet til samlede Drøftelser af aktuelle faglige Spørgsmaal. Man havde dengang ingen Konsulenter til Raadgivere; det var smaat med Blade og Tidsskrifter for slet ikke at tale om faglige Bøger, ligesom man manglede den værdifulde Vejledning i praktiske Spørgsmaal, som Nutidens omfattende landøkonomiske Forsøgsvirksomhed yder.

Der var da ingen anden Udvej for Fremskridt end denne, selv at høste Erfaringerne og lære af hinanden. Dette blev ogsaa praktiseret i vid Udstrækning ved disse Foreningsmøder. Der har ogsaa dengang været mere fremskredne Landmænd, som ikke var bange for at lade deres Erfaringer komme andre til gode.

Og paa denne Maade, ved gensidige Meddelelser om hinandens Iagttagelser vedrørende de forskellige praktiske Spørgsmaal, spredtes da de første landøkonomiske Oplysninger fra Mand til Mand, fra Sogn til Sogn og fra Herred til Herred.

Som Eksempel paa, hvad der bl. a. i hin Foreningens første Tid optog Sindene, kan nævnes følgende Spørgsmaal, der har været drøftede paa et Møde i 1847:

a. Hvilken er den fordelagtigste Anvendelse af raa Kalk eller Kridt paa de forskellige Jordarter, saavel raa som dyrkede Jorder?

b. Hvilke Resultater have vist sig af raa Jorders Forbrænding, og hvilken Fremgangsmaade har vist sig fordelagtigst?

c. Hvilke forskellige Resultater have Saaning af Sæd paa Vinterfuren, i Sammenligning med Saaning paa Foraarspløjningen, paa ligeartede Jorder fremkaldt?

Man har ogsaa allerede dengang tænkt paa en videre Befordring af de meddelte Oplysninger udover selve Mødekredsen. Paa Generalforsamlingen i 1847 blev der fremsat Forslag om „betræffende Udgivelse af en Forhandlingstidende". Dette blev dog ikke færdigbehandlet og gennemført, thi snart efter indtraadte alvorligere Forhold for vort Fædreland og dermed ogsaa for den unge men handlekraftige Forening.

Under 3-Aars Krigen

Det var ganske naturligt, at den treaarige slesvigske Krig i 1848—50 kom til at paavirke Landboforeningens Virksomhed i høj Grad. Selve Krigen og de deraf affødte Begivenheder for

vort Land trængte i Øjeblikket næsten alle andre Interesser i Baggrunden.

Virksomheden indskrænkede sig under disse Forhold næsten væsentligt til Dyrskuerne, som trods alt blev gennemført omend ikke i fuldt Omfang. Medlemmernes Antal skrumpede meget stærkt ind, og Restancerne for ikke indgaaede Medlemsbidrag steg Aar for Aar.

Det saa derfor en Overgang ret mørkt ud for Foreningens fortsatte Bestaaen. Ja, Opløsningen var endog paa et Tidspunkt saa langt ude, at man fra anden Side søgte at annektere en Del af Aalborg landøkonomiske Selskabs Omraade. Saaledes indbød det nydannede landøkonomiske Selskab for Hjørring Amt i 1850 til Generalforsamling i „Hjørring Amts og Kjær Herreds landøkonomiske Selskab".

Okkupationen af Kjær Herred blev dog forhindret. Ved Aalborg Amts landøkonomiske Selskabs Generalforsamling i 1850, hvor der blandt andet var følgende Punkt paa Dagsordenen: „Ved hvilke Midler og paa hvilken Maade kan der forventes fremkaldt mere almindelig Interesse for Selskabets Anliggender", vedtoges det, at Selskabet skulde bestaa i sin Helhed som hidtil.

Denne Beslutning efterfulgtes af en offentlig Henvendelse i „Aalborg Stiftstidende" for 7. Maj 1851 med følgende Opfordring: „Da det kan antages, at den liden Interesse for Aalborg Amts landøkonomiske Selskab, der for Tiden er tilstede hos Amtets Beboere, er en Følge af Krigen, men da denne nu er forbi, og det nu i Særdeleshed er nødvendigt at slige Selskaber, navnlig i Jylland, kunne virke til Forædling saavel af Kreaturer som af andre Produkter, for hvis Afsætning nu ogsaa en ny Handelsvej er aabnet paa England, saa maa undertegnede Bestyrelse for dette Selskab opfordre alle i Aalborg Amt boende saavel Kjøbstadsmænd som Landmænd til at gaa

ind i Selskabet, og Enhver gøre sit til at fremme en saa vigtig Sag."

Endvidere opfordredes de Medlemmer, som stod i Restance til Foreningen at indbetale det skyldige Beløb.

Det gaar atter fremad

Foranstaaende Henvendelse til Offentligheden maa antages at have gjort sin Virkning, i hvert Fald kommer der nu nyt Liv i Foreningens Virksomhed.

Det følgende Aar bragte Husdyrloven med Bestemmelsen om Statstilskud til Dyrskuepræmier, hvad der betød en meget stor økonomisk Støtte til den i saa Henseende ret svage Landboforening.

Det giver Mod og Kræfter, ikke alene til at følge de hidtidige Baner, men nye Opgaver tages op.

Paa en Generalforsamling bliver det vedtaget at iværksætte en aarlig Bortlodning blandt Foreningens Medlemmer af saadanne landøkonomiske Genstande, som kunne formodes at virke gavnligt. I 1854 foretages den første *Bortlodning,* der omhandlede blandt andet saa forskellige Ting som en Kløversaamaskine, Vandfureplov, Harve, Hesterive, Grebe, Høtyve, et Nivelleringsinstrument samt Græs- og Roefrø.

Denne Bortlodning blev iøvrigt 1857 afløst af en Tombola, hvor Gevinsterne var forskellige Husdyr, Redskaber, Bøger m. m.

Diskussionsmøderne, som i flere Aar under og efter den for Foreningen saa kritiske Periode næsten var holdt op, begynder at live op igen, og nye Emner optages til Drøftelse, saasom Hegns- og Læplantninger, Dræning, Vanding af Enge og lignende.

Mænd kommer og Mænd gaar

Foreningen skifter i den første Snes Aar ret jævnligt For-

mand. Det er allerede nævnt, at Selskabets første Formand, Stiftamtmand *Tillisch,* ikke naaede at fungere et helt Aar paa Grund af Bortrejse.

Hans Efterfølger, Kammerraad *Petersen,* Ovegaard, fratraadte efter to Aars Forløb, ligeledes paa Grund af Flytning fra Egnen.

Dernæst kom igen, i 1846, en Stiftamtmand i Formandssædet, nemlig Stiftamtmand, Kammerjunker Hoppe, som imidlertid døde efter faa Maaneders Forløb.

I hans Sted valgtes 1847 Mølleejer, Proprietær *Ingstrup,* Kjærs Mølle, til Formand. Men ogsaa hans Funktionstid blev kun kort.

Allerede Aaret efter valgtes til Formand Forpagter *Carøe,* Nielsminde, der beklædte Posten i to Aar og afløstes af Proprietær *Hansen,* Sheelsminde, som ligeledes fungerede i to Aar.

1852 valgtes til Formand Overkrigskommissær *A. Brandt,* Klarupgaard, under hvis 11-aarige Formandsskab der skete et betydeligt Opsving i Foreningen, som berørt i foranstaaende.

En forbigaaende Svaghedsperiode for Foreningen indtraadte under Pengekrisen i 1857. Men at Foreningen heller ikke holdt sig passiv overfor de Følger, som denne Krise havde for Landbruget, fremgaar af en offentlig udsendt Bekendtgørelse den 16. Marts 1858, hvori det hedder:

„De opstaaede Vanskeligheder ved at erholde Prioritetslaan foranledige underskrevne Selskab til at foranstalte et offentligt Møde afholdt paa Raadstuen i Aalborg Tirsdagen den 25. ds. for at tage under Overvejelse, hvad der mulig kan foretages for at afvende det truende Onde, og tillige for at vælge Delegerede til et i samme Anledning i Aarhus den 31. ds. af dette Amts landøkonomiske Selskab berammede Centralmøde for samtlige jydske Selskaber. Enhver, som interes-

serer sig for Sagen, hvad enten han er Medlem af Selskabet eller ikke, indbydes til at møde."

Landmandsforsamlinger

Det vilde vist være forkert i en Omtale af Landboforeningsforhold ikke ogsaa at berøre en anden Foreteelse, som tog sin

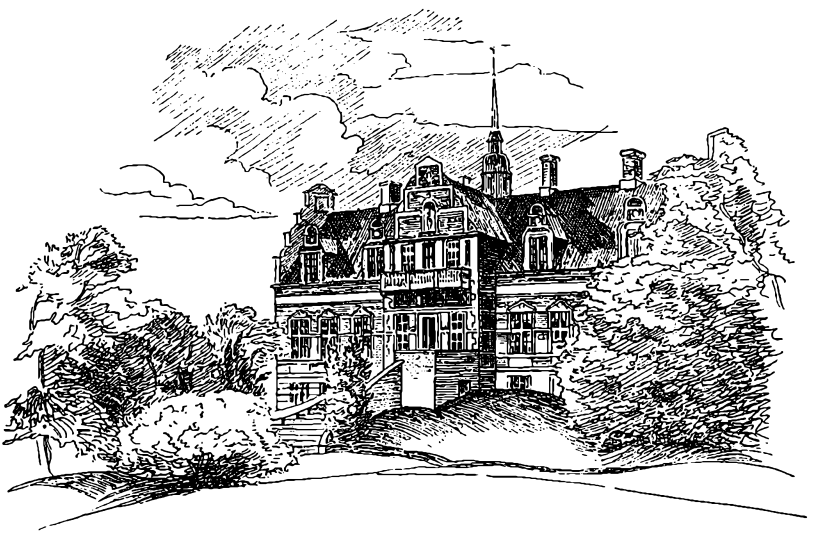

Begyndelse omtrent samtidig med Aalborg Amts Landboforenings Oprettelse.

Det var de saakaldte Landmandsforsamlinger, Sammenkomster for Landmænd fra alle Egne af Landet til Drøftelse af en Række mangeartede Spørgsmaal vedrørende Landbruget. Møderne, der skiftede fra By til By og sædvanlig varede i fem Dage, suppleredes af Udstillinger omfattende Husdyr, Avlsredskaber og Landbrugsprodukter og afsluttedes regelmæssigt med Festmaaltid og Udflugter.

Den første Landmandsforsamling afholdtes i Randers 1845 efter Indbydelse fra Randers Amts Husholdningsselskab og

havde en Tilslutning paa godt 300 Deltagere, hvoraf dog kun knap 40 var Bønder. Den næstsidste fandt ogsaa Sted i Randers, men havde da over 3000 Deltagere, hvoraf den overvejende Del var fra den almindelige Landbostand.

Det var det store Landbrugs Mænd, som, navnlig i Begyndelsen, prægede Landmandsforsamlingerne, senere i nogen Grad ogsaa Landbrugets Teoretikere.

Ved den anden Landmandsforsamling, som afholdtes i Odense 1846, var Aalborg Amts Landboforening repræsenteret ved fem Mand af Bestyrelsen.

Landmandsforsamlingerne, der fandt Sted med visse ikke bestemte Mellemrum, havde to Gange Sæde i Aalborg, nemlig i 1856 og i 1883.

Fra 1866 blev Organisationen af Landmandsforsamlingerne, der hidtil havde foregaaet under skiftende Former, overdraget til Landhusholdningsselskabet, som derefter planlagde Møderne i Forbindelse med de lokale Landboforeninger.

Landmandsforsamlingerne, hvoraf den sidste afholdtes i Aaret 1900, har utvivlsomt været af stor Betydning for dansk Landbrug, ikke blot ved deres direkte Oplysnings-Agitations- og Reformarbejde; men ogsaa indirekte har de ganske givet øvet en Indflydelse til Gavn for Landbruget.

Det ligger saaledes nær at antage, at disse landsomfattende Møder i Landboforeningernes første Aar har haft en ofte højest tiltrængt stimulerende Indflydelse paa Foreningernes fortsatte Bestaaen og Virke.

Ligeledes maa det formodes, at de Drøftelser om økonomisk Samvirke i Landbruget, som med saa megen Kraft blev ført paa disse Landmandsforsamlinger omkring 1880'erne, har været medvirkende til Andelsbevægelsens Opstaaen i dansk Landbrug.

Tiden fra 1861 til Aarhundredskiftet

Med Aaret 1861 begynder et nyt Afsnit i Foreningens Historie.

Selve Navnet, som hidtil officielt har været Aalborg Amts landøkonomiske Selskab, ændres da ved en Generalforsamlingsbeslutning til det mere enkle Aalborg Amts Landboforening.

Dette Navn har ifølge Bevilling været retsbeskyttet siden 1924.

Samtidigt vedtoges 1861 nye Love for Foreningen, som blandt andet indførte visse Ændringer i Ledelsen.

Medens Direktionen oprindelig havde bestaaet af fem Medlemmer, var dette 1847 ændret til tre foruden en Hovedkasserer samt otte saakaldte Herredssekretærer. Disse sidste var dog ikke egentlige Bestyrelsesmedlemmer, men dette blev nu Tilfældet efter den nye Lov 1861, og Navnet ændres samtidigt til Herredsdirektører, der senere igen kaldes for Kredsdirektører.

Valgte i Henhold til den nye Lov 1861 blev derefter følgende:

Formand: Overkrigskommissær *Brandt,* Klarupgaard.

Næstformand: Hofjægermester *Undall,* Rødslet.

Sekretær: Kammerjunker *Stemann,* St. Restrup.

Kasserer: Dyrlæge *Stockfleth,* Aalborg.

Desuden valgtes som bestemt i Loven en Herredsdirektør for hver af de otte Herreder, Kjær, Hornum, Fleskum, Hellum, Hindsted, Aars, Sleth og Gislum. Et Par Aar senere udvidedes Herredsdirektørernes Antal til 10, idet Kjær og Hindsted Herred blev delt i hver en vestlig og en østlig Del.

Den nærmere Tilknytning af Herredsdirektørerne til den egentlige Bestyrelse skulde betyde en Styrkelse af Foreningens Arbejdskraft ved, at der lettere opnaaedes den fulde Forbindelse med de enkelte Medlemmer ude omkring.

Det ses da ogsaa, at man straks er gaaet i Gang med nye Opgaver. Dyrskuerne, som slet ikke var omtalt i den første Lov, blev nu fastslaaet med bestemte Regler, og en Organisation i Henhold hertil foretaget.

Man begyndte nu ogsaa at nedsætte snævrere Udvalg, eller som de dengang kaldtes Komiteer, til Varetagelse af særlige Opgaver.

Saaledes nedsattes i 1861 en Komité til at udarbejde Udkast til Statutter for et *Laanebibliotek,* som dog foreløbig ikke førte til noget. Derimod blev en Komité for *Træ- og Læplantning* gjort permanent og fik til Opgave at fremskaffe Planter til Medlemmer.

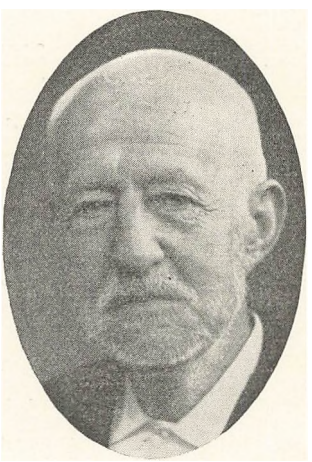

Apoteker J. J. Strøyberg, Aalborg.

1863 fratraadte Brandt, Klarupgaard, der havde gjort et meget betydeligt Arbejde ved Foreningens Rekonstruktion, som Formand og afløstes af Forpagter *Toft,* Louisendal, der beklædte Posten i 10 Aar.

Aaret 1865 kendetegnes ved en for Foreningen særdeles glædelig Begivenhed. Aalborg Bys Sparekasse bevilger da for første Gang et Tilskud paa 200 Rdl. til Landboforeningens Virksomhed. Det var en kærkommen Gave i mere end en Henseende. For det første var det en direkte økonomisk Støtte, og for det andet var det en Slags officiel Anerkendelse af det Arbejde, Foreningen udførte.

Denne Bevilling blev iøvrigt til et aarligt Tilskud, som senere forhøjedes betydeligt og stadig tilflyder Foreningen.

I Sparekassens Direktion sad dengang blandt andre den saa velkendte og agtede Apoteker *Strøyberg,* der som Tak for sin store Interesse og Arbejde for Landboforeningens Vel senere udnævntes til Foreningens Æresmedlem.

Nye Opgaver tages op

Efterhaanden som Landboforeningen op i 60'erne og 70'erne voksede i Medlemsantal (der har omkring 1870 været henved 500 Medlemmer) og dens Økonomi forbedredes, fik man Mod og Raad til at tage flere Opgaver op. Her skal i Korthed nævnes en Del af disse.

Det stod allerede paa den Tid klart for fremsynede Mænd indenfor Storlandbruget, at en Ophjælpning af Mejeridriften paa Bøndergaardene i Form af en forbedret Smørkvalitet vilde være baade meget paakrævet og af overmaade stor Betydning økonomisk set.

I dette Øjemed paabegyndtes i 60'erne periodiske Udstillinger og Bedømmelser af Bøndersmør, der som Regel fandt Sted i Forbindelse med „Centralskuet" i Aalborg.

Paa samme Tid antog Foreningen en Rejsemejerske til paa Anmodning at bistaa ved Mejeridriften paa Gaardene. Efter alt at dømme blev Mejersken dog ikke ret meget benyttet i de første Aar. Men senere gik det meget bedre, saa man sædvanlig havde en Mejerske om Sommeren og en Mejerist om Vinteren, indtil Fælles- og Andelsmejeriernes Fremkomst i 80'erne overflødiggjorde denne Vejledning fra Landboforeningens Side.

En anden Foranstaltning, der ogsaa var tænkt som en Hjælp til Fremme af Mejeridriften var de med visse Aars Mellemrum afholdte Smørudstillinger. Den første afholdtes paa Landboforeningens Foranledning i Aaret 1872 som en

Udstilling for hele Jylland. Senere holdtes lokale Smørudstillinger i Aalborg, oftest i Forbindelse med Udstilling af andre Varer, saasom Korn og Frø, Husflidsgenstande og lignende.

Men ogsaa andre end de rent praktiske Spørgsmaal begyndte at optage Foreningen.

Saaledes blev det for Eksempel drøftet paa en Generalforsamling, hvad der eventuelt kunde gøres for at skaffe fremtidige Taksationer af jydske Landejendomme større Tillid.

En Sag, som i flere Aar var Genstand for livlig Drøftelse paa Foreningens Møder, var Spørgsmaalet, om Landboforeningen skulde gøre Skridt til at søge Amtsraadets Forhandlinger offentliggjorte i Dagbladene, saaledes at man blev bekendt med de enkelte Medlemmers Stemmeafgivning. Resultatet blev dog, at man af Hensyn til Foreningens forholdsvis beskedne Medlemsantal ikke turde fremsætte et Andragende herom.

Nye Handelsforbindelser søges

Sidst i 60'erne, da der begyndte at vise sig Udsigt til Afsætning af danske Landbrugsprodukter til England, var man indenfor Landboforeningen meget aktive for at faa etableret en direkte Dampskibsforbindelse mellem Aalborg og England.

Denne kom ogsaa i Stand, men Fragtsatserne har aabenbart ikke passet Landmændene, hvorfor Landboforeningen gik i Forhandling med Dampskibsselskaberne om en Lettelse i Taksterne. Resultatet blev da en Nedsættelse, og der oprettedes en lovformelig Kontrakt mellem Landboforeningen og Det forenede Dampskibsselskab.

Dette Selskab overtog det hidtidige Nordjyllands Dampskibsselskab med en fast Rute Aalborg—Frederikshavn—Newcastle og forpligtigede sig til, hvis det ønskedes, at etablere en ny Skibsfart fra Aalborg til Leith eller London samt stille

de nødvendige og hensigtsmæssige Skibe til Transport af Kreaturer, Faar og Smør til Raadighed.

Aalborg Amts Landboforening blev berettiget til at kontrollere Kontraktens Overholdelse og forpligtigede sig til at støtte Selskabet og hindre eventuelle konkurrerende Selskaber i at træde i Virksomhed.

Allerede paa et tidligt Tidspunkt af Forhandlingerne vedrørende Dampskibsforbindelsen til England havde Landboforeningen i dette Øjemed rettet Henvendelse til Aalborg Havnekommission med Anmodning om at søge Indløbet til Limfjorden uddybet, saa den kunde passeres af Dampskibe med fuld Last.

Endvidere drøftede man paa den Tid Muligheden for Anlæg af en Kanal fra Limfjorden til Vesterhavet, ligesom man var stærkt interesseret i en Havn ved Vixø Bugt Øst for Hanstholm.

Aabenbart har man dengang i det nordlige Jylland haft Tanker om, at Aalborg og ikke Esbjerg skulde blive Hovedudførselshavnen til det nye Marked mod Vest.

Da der saaledes i 1878 blev gjort Indstilling til Ministeriet fra Landhusholdningsselskabet om, at Udførsel af Kreaturer til England i Vintermaanederne kun maatte ske over Esbjerg, indgav Aalborg Amts Landboforening straks en Modforestilling.

Da der ligeledes i sin Tid under Jernbanernes Opstaaen kom Henvendelse fra Esbjerg til Landboforeningen om at gaa ind for, at der ved Projekteringen af Jernbaner i Jylland blev taget Hensyn til, at disse fik Retning mod Vest i Stedet for mod Hovedstaden i Øst, blev dette pure afvist af Landboforeningen.

Men ogsaa mod andre Markeder var Blikket rettet for at skaffe Afsætning, specielt for Kreaturer. Dette blev især aktuelt, da England i 1892 lukkede sine Havne for levende Kvæg

her fra Landet under Paaskud af et Tilfælde af Mund- og Klovsyge blandt dansk Kvæg i London.

Landboforeningen var da meget virksom ved de første Forsøg paa at sende slagtede Kreaturer til England. Ligeledes indledede Foreningen et Forsøg med Afsætning af Kalve i Hamborg ved for egen Regning at sende 20 Stk. Kalve dertil.

Ogsaa for Oprettelse af et Marked for Kødsalg i Norge gjorde Landboforeningen i disse Aar et betydeligt Pionerarbejde og ofrede et anseligt Beløb paa Sagens Fremme.

Det staaende Udvalg

Et Formandsskifte indtræffer igen i Aaret 1873. Forpagter *Toft,* Louisendal, meddeler da, at han ikke længere ser sig i Stand til at bestride Posten i Landboforeningen, idet han Aaret i Forvejen var bleven udnævnt til Statsdyrskuekommissær.

Til hans Efterfølger som Formand vælges derpaa den tredie Stiftamtmand i Foreningens Tid, nemlig Stiftamtmand, Kammerherre *Dahlstrøm,* Aalborg.

Dette blev dog ikke af nogen lang Varighed, idet Stiftamtmanden allerede Aaret efter frabad sig Valg, og i hans Sted valgtes den daværende Næstformand, Hofjægermester, Kammerherre *S. Skeel,* Birkelse.

I 10 Aar virkede Hofjægermester Skeel som Formand, og denne Tid skulde blive en af de mest begivenhedsrige i Foreningens Historie til da.

Det kan her i denne Forbindelse nævnes, at Kammerherre Skeel i Aarene 1876—84 tillige var Formand for Foreningen af jydske Landboforeninger, der blev oprettet 1872.

Aaret 1873 bragte endvidere den Forandring i Foreningens Administration, at Sekretær- og Kassererposten blev slaaet sammen, hvilket har været Tilfældet siden. Det var Dyrlæge *H. P. Hansen,* Aalborg, som tre Aar før var antaget som For-

eningens første lønnede Sekretær, der nu ogsaa valgtes til Kasserer.

Selv om Omordningen af Organisationen i 1861 afgjort havde betydet et godt Plus, savnedes dog stadig den intime Forbindelse mellem Ledelsen og Medlemmerne, en Forbindelse som kun kom i Stand ved de aarlige Generalforsamlinger og da kun med de mere eller mindre tilfældigt mødte Medlemmer.

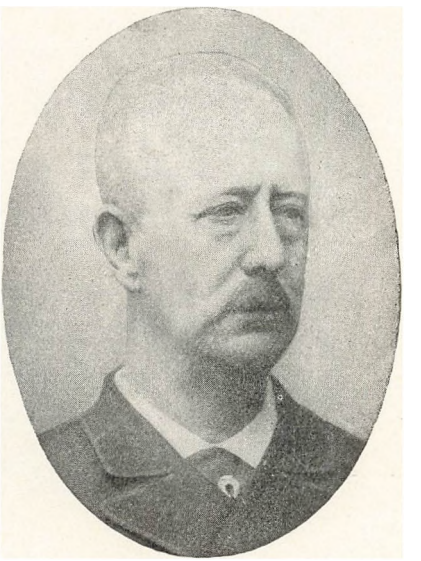

Hofjægermester S. Skeel, Birkelse, Formand 1874—84.

Et Skridt i Retning af mere Samhørighed foretoges i 1873, da det bestemtes hvert Aar at lade trykke en Medlemsliste samt en lille Oversigt over Virksomheden til Uddeling blandt Medlemmer.

Men dette var ikke tilstrækkeligt, man savnede en fastere Organisation og Forretningsgang i Foreningen. Og for at hidføre dette nedsattes et Udvalg til at fremkomme med Forslag om en Ændring af Lovene.

Et saadant Udkast blev forelagt og vedtaget paa Generalforsamlingen 1874.

Den mest betydningsfulde Ændring var Oprettelsen af et „staaende Udvalg", som i en Del Tilfælde skulde overtage nogle af Generalforsamlingens hidtidige Funktioner.

Valgene af Medlemmer til dette staaende Udvalg skulde foretages ude i Kredsene, saaledes at hver af de daværende ni Kredse havde Ret til at vælge et Medlem til Udvalget for hver 20 Medlemmer, som fandtes i Kredsen.

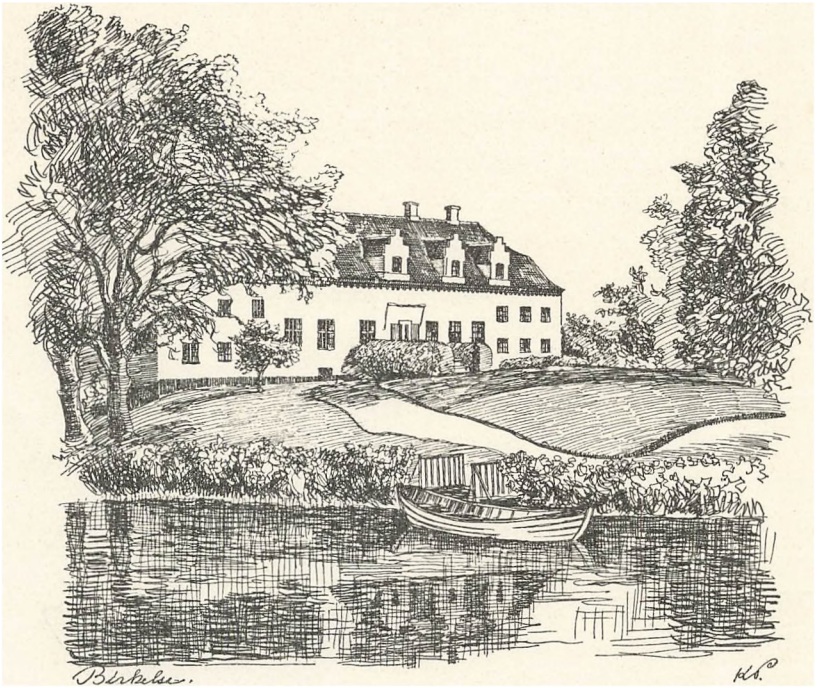

Det staaende Udvalg valgte selv Formand, Næstformand og Sekretær og afholdt selvstændige Møder i Henhold til dets egen vedtagne Forretningsorden. Det staaende Udvalgs første Formand gennem 16 Aar var den kendte og ansete Kammerraad *A. Thorn,* Sdr. Tranders.

Meningen med dette Udvalg har ganske sikkert blandt andet været, at det skulde fremkomme med Forslag til Bestyrelsen om Optagelse af nye Opgaver, som kunde tænkes at have Medlemmernes Interesse og tjene til deres Gavn. Det kunde nemlig forudsættes, at disse Udvalgsmedlemmer, valgte som de var ude blandt og af de menige Medlemmer, altid vilde være i den nøjeste Kontakt med disse.

Det staaende Udvalg blev senere til det nu benævnte Re-

præsentantskab. Dets Forretningsgang og Funktioner ændredes i Tidens Løb, efterhaanden som der nedsattes specielle Udvalg, der naturligt overtog en Del af de Opgaver, som oprindelig paahvilede det staaende Udvalg.

Virksomheden vokser

Det varede heller ikke længe, inden det nyoprettede Udvalg lod høre fra sig. Flertallet af de nye Arbejder, som blev sat i Gang i de følgende Aar, havde deres Udspring i Forslag fra det staaende Udvalg.

I 1875, da Krydsning i Husdyravlen blev mere og mere almindelig og var en Fare for Bevarelsen af den rene jydske Race, vedtoges det, at Foreningen skulde indkøbe Tyre af vestjydsk Type og opstalde disse omkring i Amtet.

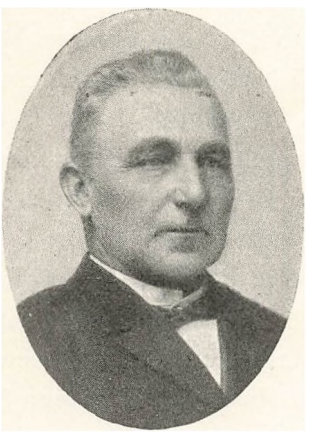

Kammerraad A. Thorn,
S. Tranders,
Form. for det staaende Udvalg
1874—1890.

Der blev straks indkøbt to Tyre, en graabroget og en sortbroget, som udstationeredes henholdsvis i Volsted og Øster Hassing. Bedækningspengene fastsattes til 1 Krone.

Næste Aar blev der truffet Aftale med en Del Ejere af præmierede Tyre, at saadanne maatte bedække Medlemmers Køer til samme Pris. Hvert Medlem kunde endda gratis faa en Ko bedækket, og Foreningen betalte de private Ejere disse Bedækningspenge.

Det ligger nær i denne Udstationering af gode Tyre at se Begyndelsen til de senere og nu saa almindelige Kvægavlsforeninger.

Ogsaa paa anden Maade blev det besluttet at virke for Kvægavlens Fremme, nemlig ved at indkøbe en Del Tyre-

kalve fra gode Malkebesætninger og sælge dem ved Auktion paa Sommerens Hoveddyrskue. Der blev til dette Formaal det første Aar, 1876, udtaget fire Tyrekalve paa Birkelse, tre paa Klarupgaard og tre paa Dronninggaard.

Man kommer ved den Tid ind paa Tanken om Nedsættelsen af en Række faste Udvalg for Foreningens forskellige Virksomhedsgrene, men enes om først at oprette saadanne efterhaanden, som de viser sig at være tiltrængt.

Der nedsættes straks et *Plantningsudvalg* og et *Biblioteksudvalg*. Noget større Bibliotek har der næppe været paa den Tid, men det skulde snart forøges betydeligt.

I et Møde 1881 bliver det meddelt, at Generalkonsul *Pontoppidan,* Hamborg, havde skænket Foreningen 1000 Kroner til Grundfond for et Bibliotek samt en større Samling Landboskrifter, ialt 102 Bind. Landboforeningen forøger Aaret efter dette Fond med 1000 Kroner af egen Kasse.

Saa tidligt som i Aaret 1877 forsøgtes det at ansætte en Slags Konsulent i Foreningen. Paa Forslag af Formanden blev det besluttet at antage Skovfogedassistent *J. M. Videbæk* som Foreningens „Plantør og Rodfrugtdyrker".

Det var dog alligevel mere, end Tiden var moden til. Der fremkom næsten ingen Ønsker om „Konsulenten"s Hjælp, og Arrangementet maatte opgives med Aarets Udgang.

Næste Aar fremkom iøvrigt et Forslag fra Det kgl. danske Landhusholdningsselskab om, at Foreningen skulde antage Landbrugskonsulenter; men efter de saa nylig gjorte daarlige Erfaringer er det forstaaeligt, at denne Henvendelse ikke førte til noget.

Men ellers vilde man nok høste Belæring i disse Tider, og Lejligheden dertil blev ikke forsømt fra Landboforeningens Side.

Til de store samlede Møder i Aalborg havde man blandt andre saa velkendte og betydelige Mænd som Professor *Prosch*

og Kaptajn *Dalgas* til at holde Foredrag. Og ude i Kredsene tog Diskussionsmøderne igen et Opsving i 70'erne.

Her drøftede man efter Ledelsens Anvisning blandt andet følgende Emner:

1. Hvilke Erfaringer har man med Hensyn til fosforsyreholdige Gødninger.
2. Erfaringer for Is- og Vandmejeriers Fortrin fremfor Bøttemejerier.
3. Grunde for de hyppige Kastninger i Kobesætningerne.
4. Erfaringer vedrørende Kreaturfedning.
5. Dyrkning af Roer.
6. Gødningens Behandling.
7. Den unge Landmands Uddannelse.

Af andre Foreningsopgaver paa den Tid kan til Eksempel meddeles, at paa Landboforeningens Foranstaltning afholdtes i 1881 en Plovprøve i Aalborg.

Den livligere Virksomhed, som Foreningen i disse Aar udfolder, kendetegnes ogsaa ved et stadigt stigende Antal Medlemmer, der i 1882 naar op paa omtrent 1000.

Præmiering af Husmandsbrug

Fra sin tidligste Begyndelse havde det været en af Landboforeningens Hovedopgaver ved Siden af det direkte vejledende Oplysningsarbejde at virke opmuntrende og ved Præmier belønne de enkeltes Flid og Dygtighed.

I sin reneste Form var denne Del af Virksomheden vel oprindelig startet nærmest som et filantropisk Foretagende, men ændredes ret snart til at virke mere i Retning af Dygtiggørelse og Forbedringer.

Medens der i Førstningen ved Uddelinger af disse Anerkendelser for forskellige Slags Præstationer i Almindelighed var Tale om Bønder og ligestillede, fandt der i Tidens Løb

en Adskillelse Sted, saa visse Præmier blev forbeholdt Mænd af Husmandsstanden.

Man var da inde paa Præmiering for ypperlig Dyrkning af Husmandslodder.

Men virkelig System i dette Arbejde kom der dog først, da Staten i 1872 traadte støttende til ved at bevilge et aarligt Tilskud paa 10,000 Rdl. som Hjælp i Arbejdet for at udvikle Husmandsbruget. Dette Beløb, der senere forøgedes betydeligt, blev stillet til Landboforeningernes Raadighed i Forhold til, hvad Foreningerne selv ydede i dette Øjemed.

Aalborg Amts Landboforening fik det første Aar som sin Andel af Tilskudet udbetalt 300 Rdl. af Statskassen. Selv ydede Foreningen 50 Rdl., og samme Aar traadte Aalborg Bys Sparekasse ogsaa hjælpende til ved at give et ekstra Tilskud paa 100 Rdl. til Præmiering af Husmandslodder.

Dette Arbejde fortsattes derpaa med megen Held gennem en lang Aarrække, hvorunder saavel Statens som Landboforeningens Bidrag til Præmiering steg ganske betydeligt.

Fra 1891 tog Landboforeningen en anden Opgave op vedrørende Husmandsbrugets Ophjælpning, nemlig Husmandsrejserne. Disse har utvivlsomt været af meget stor Værdi for Husmandsstandens Udvikling saavel faglig, økonomisk som rent kulturelt. Ja, der er vist næppe Tvivl om, at Husmandsrejserne som Helhed har haft større Betydning for Standen end selve Præmieringerne.

Landboforeningen gav gennem en Del Aar et kontant Beløb i Tilskud til Husmænd, som ønskede at deltage i disse Rejser. Endvidere administreredes det Tilskud, som ogsaa Staten ydede til disse Husmandsrejser. Og desuden var Landboforeningen ved dertil udpegede Mænd behjælpelig med at arrangere og gennemføre Rejserne. Her har senere Medlem af Bestyrelsen, *Niels Pedersen,* Hvorup, især været virksom.

Omkring Aarhundredskiftet tager Bevægelsen med Dan-

nelse af særlige Husmandsforeninger stærk Fart her i Landet. Og som enhver ung gerne snarest ønsker Selvstændighed i videst mulig Udstrækning, saaledes ogsaa med de nydannede Husmandsforeninger.

De krævede nu selv at faa Administrationen af Statens Bevillinger til Hjælp for Husmandsbruget, i dette Tilfælde Tilskudene til Præmiering og til Husmandsrejser.

Lige saa selvfølgeligt holdt Landboforeningerne paa deres Ret til vedblivende at administrere disse Bevillinger. Og der stod herom gennem flere Aar en hård Kamp.

Indenfor Aalborg Amt enedes man i Aaret 1907 om et Kompromis, saaledes at Arbejdet overgik til et Kredsudvalg bestaaende af 11 Mand, hvoraf 6 valgtes af Husmandsforeningerne, medens de 5 udpegedes af Husmænd indenfor Aalborg Amts Landboforening.

Denne Ordning varede imidlertid kun i to Aar; 1909 blev hele Administrationen af Statens Tilskud til Husmandsbruget overdraget til Husmandsforeningerne.

Dermed var Landboforeningens Arbejde for Husmandsstanden dog ikke endt. 1912 startedes en af Landboforeningen selv ledet og bekostet Præmiering af mindre Landbrug, specielt beregnet for de egentlige Husmænd.

Dette Skridt blev lige straks taget meget unaadigt op inden for visse Husmandskredse, der fejlagtigt opfattede denne Foranstaltning som en Konkurrence til Husmandsforeningernes Arbejde. Ja, en enkelt Mand, Formanden for Nordvesthimmerlands Husmandskreds gik endog saa vidt som til offentligt at opfordre alle Husmænd til at melde sig ud af Landboforeningen.

Naa, saa langt kom det dog ikke. Og Sindene faldt ret snart til Ro igen, da det kendtes, at Landboforeningens nye Arbejdsopgave ikke var tænkt som en Udfordring til Hus-

mandsforeningerne, men tværtimod som en hjælpende Foranstaltning.

Præmieringen af mindre Landbrug er da ogsaa med godt Resultat fortsat siden. Konkurrencen er delt i to Afdelinger, idet der enten kan søges om direkte Præmie for veldrevet Landbrug eller om betinget Præmie til Hjælp ved Udførelse

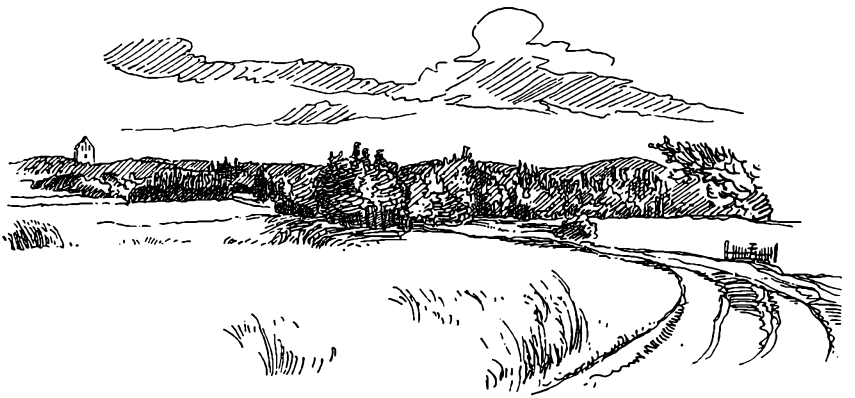

af et eller andet Arbejde til Forbedring af Bedriften, saasom Kalkning, Dræning, Opførelse af Ajlebeholder og Møddingsted.

Fra den mere filantropiske Form er Præmieringen af Husmandsbrug derved ændret til i høj Grad at være en Hjælp til Selvhjælp.

I Modgangstider banes Vejen for Fremskridt

Den sidste Fjerdedel af det 19. Aarhundrede var en for dansk Landbrug økonomisk svær Tid. Den Opgangsperiode, som havde kunnet spores fra omkring Midten af Aarhundredet, standsede i Slutningen af 70'erne, og en Konjunkturnedgang, der navnlig var mærkbar i 80'erne, satte ind.

Saa meget mere bemærkelsesværdigt er det da, at der

netop i denne Periode sker nogle af de mest revolutionerende Fremskridt paa Landbrugets Omraade, som er foregaaet til Dato.

Det var i den Tid, da Omlægningen af Driften fra Kornsalg til større Husdyrproduktion fandt Sted. Det var paa det Tidspunkt, at Andelsideen slog igennem i dansk Landbrug og blandt andet gav sig Udslag i Oprettelsen af Andelsmejerier og Slagterier foruden en Række andre for Landbruget saa betydningsfulde Sammenslutninger.

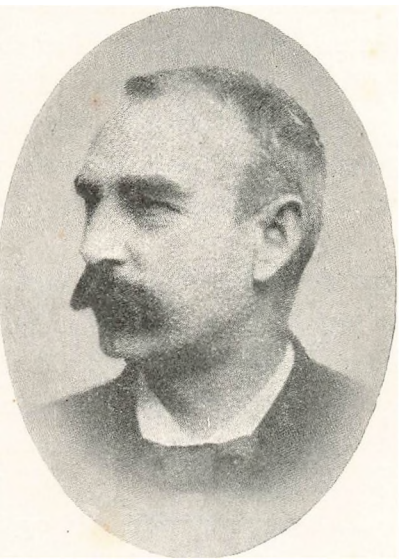

Etatsraad H. Brandt, S. Elkjær, Formand 1884—1888.

Ogsaa Landboforeningen tager paa sin Vis Del i Udviklingen. Ogsaa dens Virksomhed er kendetegnet af en Grødetid, ledet som den er af dygtige, initiativrige og fremsynede Mænd.

Efter i 10 Aar at have været en meget virksom Formand for Foreningen trak Hofjægermester *Skeel,* Birkelse, sig tilbage i Aaret 1884 og afløstes da af Næsformanden, Etatsraad *H. Brandt,* Sdr. Elkjær.

H. Brandt var kendt som en af Datidens dygtigste Landmænd; dertil var han fuld af Ideer og benyttede jævnligt Lejligheden til i Tale og Skrift at lade sin Visdom og Erfaringer komme andre til gode.

Som et enkelt karakteristisk Eksempel kan anføres, at H. Brandt ved Foreningen af jydske Landboforeningers Delegeretmøde i 1884 indledede en Forhandling om Optagelse af Kemi som Undervisningsfag i Almueskolen. Samme Aar vedtog

Landboforeningen at bevilge 200 Kroner til Kemiundervisning i Sulsted-Ajstrup Sogns Skoler. Om dette Forsøg har faaet varige Følger, saa Beboerne i Sulsted-Ajstrup nu er mere end almindelig bevandrede i den ædle Kemikunsts Grundbegreber vides dog ikke.

Brandts Formandstid blev kun af kort Varighed, idet han allerede efter fire Aars Forløb, 1888, saa sig nødsaget til at træde tilbage paa Grund af svigtende Helbred.

I hans Sted valgtes derpaa til Formand Godsejer *Ahlmann*, Langholt, et Valg som skete omtrent enstemmigt, hvad der var ret usædvanligt i disse Tider.

Nye Arbejdsudvalg oprettes

Paa Forslag af Formanden, H. Brandt, blev Foreningens hidtidige faglige Udvalg rekonstruerede og forøgede med flere nye i 1885. Der blev ved denne Lejlighed nedsat permanente Udvalg for følgende Virksomheder:

1. Hesteavl.
2. Kvægavl, Faarehold og Svinehold.
3. Handelsforhold.
4. Plantning.
5. Frøavl.
6. Litterære Forhold (Bibliotek og Foredrag).
7. Fjerkræavl.
8. Biavl.

Hvor længe disse Udvalg har bestaaet er ikke ganske klart, en Del er med Tiden udgaaet, og andre er omdannede tilpasset efter ændrede Forhold. Men at de i sin Tid har betydet en mærkbar Forøgelse af Foreningens Arbejdskraft, derom er ingen Tvivl.

Ligeledes paa Forslag af Formanden nedsattes i 1886 et „Administrationsudvalg", hvis Opgave skulde være at søge at hjælpe saadanne Landmænd til en bedre Ordning af deres

Gældsforpligtelser, som ikke selv troede sig i Stand til at bringe Orden tilveje heri.

Baggrunden for denne Foranstaltning var de trykkende Tider i 80'erne, og som Forbillede havde man en lignende Ordning for Købstædernes Handelsstands Vedkommende.

Langhoved.

Vigtige Opgaver løses

En Foranstaltning, som der engang i Slutningen af 80'erne stilledes store Forventninger til, men som ret hurtigt skuffede, var Opstilling af *Vejrsignaler*.

Det meteorologiske Institut havde begyndt at udsende Eftermiddags-Vejrsignaler for næste Dag. Disse Meddelelser skulde saa udbredes om Aftenen i saa stor Udstrækning som muligt. Og da det var før Radioens Tid, paatog Landboforeningen sig Spredningen ved rundt omkring i Amtet at rejse Stænger med særlige Signalkurver, der saa skulde passes af Beboerne.

Rent teknisk fungerede Metoden vist udmærket, men da Landmændene efterhaanden fandt, at disse Vejrforudsigelser var lige saa upaalidelige som Vejret, blev Ordningen opgivet igen efter 4 Aars Forløb.

Efter Forslag af Sekretæren indkøbte Foreningen i 1886 en *Triør* til Rensning af Korn for Medlemmer.

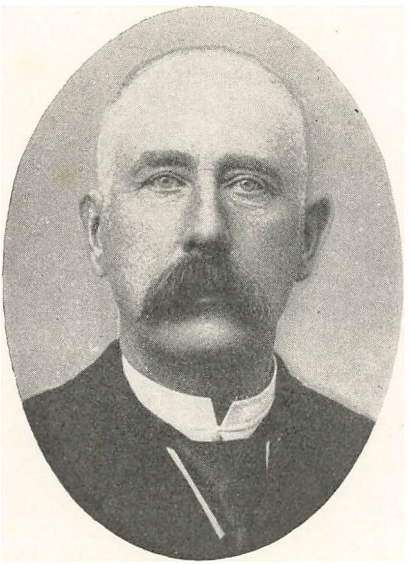

Godsejer M. Ahlmann, Langholt, Formand 1888—1902.

Dette kunde synes en meget beskeden Foranstaltning, men den fik dog ret betydningsfulde Følger. Aaret efter indkøbtes endnu to Triører, som udstationeredes paa forskellige Egne. Endvidere blev der bortloddet Triører i Tombolaen. Paa denne Maade blev Landmændene bekendt med, hvilket nyttigt Redskab en Triør var, og snart begyndte private Folk selv at anskaffe sig Triør.

Paa samme Tid bliver det meddelt, at Foreningen af jydske Landboforeninger har antaget en saakaldt *Rejseassistent,* hvis Opgave skulde være at stille sig til Raadighed for lokale Landboforeninger, hvor han skulde berejse de enkelte Sogne og opfordre til og undervise i at danne Tyreholdsforeninger.

Aalborg Amts Landboforening engagerer straks vedkommende Mand til først at berejse Aalborg Amt. Assistenten var forøvrigt Hr. N. Erichsen, Dalbyneder, tidligere Kredsdirektør i Landboforeningen.

I et Bestyrelsesmøde 1896 fremsætter Formanden, Godsejer

Ahlmann, Langholt, et Forslag om, at Landboforeningen skal etablere *Avlscentre* for Svin af Landrace. Dette vedtoges, og der nedsattes straks et Udvalg til at ordne Sagen. Allerede Aaret efter oprettes det første Avlscenter paa Svenstrupgaard og næste Aar et paa Enggaarden ved Aalborg.

Ledelsen af disse Svineavlscentre varetoges altsaa i Starten af Landboforeningen, men gik senere over til Slagterierne, da Statens Tilskud blev betinget af, at der ydedes et tilsvarende Beløb fra anden Side.

Andelsslagteriet, Datter af Landboforeningen

En Sag, som Landboforeningen ogsaa i afgørende Grad kom til at beskæftige sig med, var Oprettelsen af et *Andels-Svineslagteri* for Aalborg Amt.

Der var i 1889 af Svineeksportforeningen nedsat et Udvalg til at arbejde for denne Sags Gennemførelse. Dette Udvalg søgte snart Forhandling med Direktionen for Landboforeningen, og denne bevilger 300 Kr. til de forberedende Arbejder.

Udvalget magtede imidlertid ikke at føre Sagen igennem og maatte opgive Arbejdet. Landboforeningen gik da i Gang med Opgaven og nedsatte i et Fællesmøde et nyt Udvalg paa 9 Mand, der senere paa en Generalforsamling suppleredes med yderligere 8 Mand.

Spørgsmaalet blev nu løst og Slagteriet bygget 1890.

Et andet Spørgsmaal, som var meget brændende paa det Tidspunkt, blev ogsaa flere Gange gjort til Genstand for Drøftelser indenfor Landboforeningen. Det var *Jernbane-spørgsmaalet* i Himmerland.

Sagen blev bl. a. diskuteret paa en Generalforsamling i 1888, hvor man vedtog at indsende et Andragende til Regering og Rigsdag om Anlæg af en Bane fra Viborg over Aars og Løgstør til Hovedbanen ikke sydligere end Støvring.

Aaret efter holdt Bestyrelsen for Landboforeningen og

Aalborg Handelsforening Møde sammen for at drøfte Jernbanespørgsmaalet. Det bestemtes da at rette en ny Henvendelse til Regering og Rigsdag med Ønske om at faa anlagt en Bane i Østhimmerland.

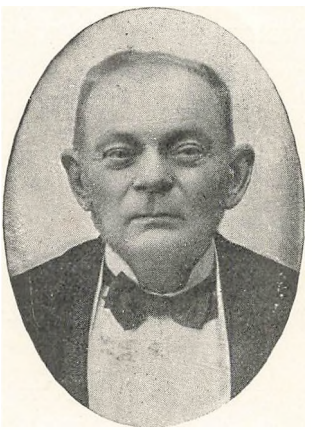

N. S. Mørch, Sekretær og Kasserer 1890—1911.

Det lader iøvrigt ikke til, at man paa denne Tid har været bange for at gøre Regeringen Ulejlighed. Da *Margarineloven* i 1888 var til Behandling i Rigsdagen, foranledigede Landboforeningen afholdt et offentligt Møde i Aalborg, hvor der efter en Del Forhandling vedtoges en Resolution om, at al Indførsel, Udførsel og Fabrikation af Kunstsmør samt Handel med samme i Danmark skulde forbydes ved Lov. Og i Henhold hertil blev der rettet en Henvendelse til Regering og Rigsdag.

Agrarbevægelsen

Som det fremgaar af foranstaaende var det højst forskellige Opgaver, Landboforeningen tog sig paa i 80'erne og 90'erne; det var saavel rent faglige som erhvervsøkonomiske Spørgsmaal. Men heller ikke det erhvervspolitiske gik man af Vejen for.

Det var i de i politisk Henseende saa bevægede Aaringer, hvor Dønningerne ofte gik højt. Stærke politiske Divergenser førte paa visse Egne, bl. a. i Hjørring Amt, til en Sprængning af Landboforeningen og Dannelse af „Højre" og „Venstre" Landboforeninger.

Disse Tidens stærke og udbredte Interesser for de økonomiske og politiske Problemer dannede i 1893 Grundlaget for Oprettelsen af Agrarforeningen.

Denne Organisation retter Aaret efter Henvendelse til

Regering og Rigsdag med Krav om Gennemførelse af følgende Reformer:

1. Revision af Toldloven.
2. Nedsættelse af Hartkornsskatten.
3. Mellemkommunal Beskatning.
4. Indkomstskat.
5. Nedsættelse af Rentefoden.

Agrarforeningen havde ikke nogen direkte Tilknytning til Landboforeningen, men nogle af dennes Mænd, bl. a. Formanden, stod i forreste Række i Agrarforeningen.

At Agrarforeningens Tanker heller ikke har været fremmed indenfor Landboforeningens Bestyrelse ses deraf, at man i et Møde i 1893 indgaaende drøftede eventuelle Skattereformer. Efter Forhandlingen blev det bestemt at gaa til Delegeretmødet med Forslag om følgende:

„De væsentlige Skatter til Stat, Amt og Kommune, som hviler paa Hartkornet, hæves; i Stedet skaffes Pengene ved høj Beskatning af Spiritus og Tobak og eventuelt ved en Indkomstbeskatning baseret paa tvungen Selvangivning".

Agrarforeningens Ledelse holdt iøvrigt ved flere Lejligheder Møder sammen med Formændene for De samvirkende Landboforeninger.

En af Landboforeningens Velgørere

Paa et Møde i 1890 kunde Formanden meddele, at Foreningen for tredie Gang havde haft den Glæde at modtage et betydeligt Beløb som Gave fra *Generalkonsul H. Pontoppidan,* Hamborg. Denne Gang var det en Statsobligation paa 2000 Kr. som Grundfond til Opførelse af en Landbrugsskole i Vendsyssel.

Tidligere er meddelt, at Pontoppidan i sin Tid skænkede Landboforeningen Grundlaget til en Bogsamling. Senere fulgte en Gave paa 1000 Kr., hvis Rente skulde anvendes til Præmier for letfattelige Skrifter om Kvægets Fodring og Behandling.

Paa anden Maade og ved anden Lejlighed bevidnede Pontoppidan paa anskuelig Maade sin store Interesse for Landbruget og Aalborg Amts Landboforening i Særdeleshed.

Hvem var da denne usædvanlige Velgører i Udlandet?

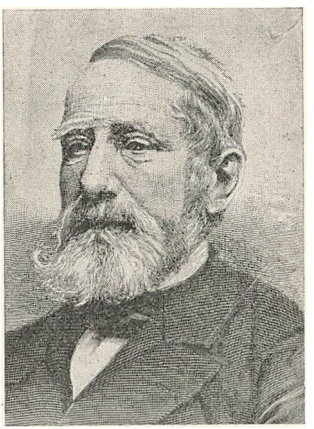

Generalkonsul H. Pontoppidan

Generalkonsul H. Pontoppidan fødtes 1814 i en Præstegaard nær Aalborg, var i sine unge Aar til Søs, kom i Handelslære og grundlagde allerede i 1841 en Forretning i Hamborg. Her tjente Pontoppidan sig ved sin store Dygtighed en Formue; det satte ham i Stand til at udøve sin omfattende Velgørenhed.

Ikke alene Aalborg Amts Landboforening har nydt godt af denne Mands Rundhaandethed, men mange og store Gaver skænkede han til forskellige veldædige Formaal, navnlig Virksomheder vedrørende Landbruget, saaledes store Legater til Foreningen af jydske Landboforeninger og til Det danske Hedeselskab.

Som Tak for Generalkonsul Pontoppidans haandgribelige Interesse for Aalborg Amts Landboforening overrakte Foreningen ham ved hans 50 Aars Jubilæum 1891 en kunstfærdig udført Skibsmodel ledsaget af en kalligraferet Adresse. Endvidere udnævntes Pontoppidan til Æresmedlem, og ved hans Død var Landboforeningen ved et Bidrag med til at sætte ham et Mindesmærke.

Udgivelse af »Ugebladet«

I Aaret 1883 startes et for Landboforeningen og dens Medlemmer meget betydningsfuldt Foretagende, idet Foreningen da begynder Udgivelsen af et ugentligt Medlemsblad.

Der var paa det Tidspunkt kun faa faglige Landbrugsblade i Danmark, og det var ret enestaaende, at en lokal Landboforening tog sig for at udgive et Blad for egen Regning og Risiko.

Tanken herom blev fremsat paa et Møde i Oktober 1882 af Foreningens daværende Sekretær, Dyrlæge H. P. Hansen. Forslaget blev kraftigt støttet af Godsejer H. Brandt, Sdr. Elkjær, og det besluttedes at gøre et Forsøg.

Dyrlæge Hansen paatog sig Opgaven at redigere Bladet, og det første Nr. kunde udsendes allerede den 5. Januar 1883.

I dette rettes en Henvendelse til Medlemmerne, hvori denne nye Form for Landboforeningens Virksomhed begrundes. Der siges heri bl. a., „at Hensigten med Bladet skulde være at virke vækkende og belærende i landøkonomisk Retning, og med det Maal for Øje skulde Bladet ugentlig bringe Artikler og andet Stof af praktisk landøkonomisk Art. Endvidere var Bladet tænkt som et Meddelelsesmiddel mellem Bestyrelsen og Medlemmerne samt mellem disse indbyrdes".

Efter disse Linier skulde Bladet ledes og er efter Evne blevet det i alle de 61 Aar, det er udkommet.

Bladet, hvis Navn straks blev Ugeblad for Aalborg Amts Landboforening, skulde udgives forsøgsmæssigt de første fire Maaneder. I denne Tid steg Medlemstallet, der ved Januar 1883 var paa knap 1000, med 300, et talende Bevis for, at Landmændene satte Pris paa dette ugentlige Meddelelsesmiddel.

Udgivelsen blev derfor naturligvis fortsat, og i Løbet af 10 Aar var Medlemstallet 3-doblet.

Ugebladet vakte stor Opmærksomhed udenfor sin egentlige Læsekreds. Knapt et Aar efter Starten forelaa Anmodning fra Hjørring Amts Landboforening om at faa Ugebladet som Medlemsblad. Dette blev imidlertid afslaaet, og ligeledes gik det med en Henvendelse fra samme Forening om at maatte

benytte Ugebladets Tekst ved Udgivelsen af et selvstændigt Blad. I Aarenes Løb er der gentagende Gange sket lignende Henvendelser fra forskellige Sider, nemlig Han Herreds Landboforening i 1890, fra Silkeborg-Lysgaard-Hind Herreds Landboforening i 1891 og fra Dronninglund Landboforening 1914. Kun i førstnævnte Tilfælde kom et Forhold i Stand, saaledes at Han Herreds Landboforening i en Aarrække fik Bladet sendt til sine Medlemmer mod en vis Betaling.

Endelig blev der i 1921 fremsat Ønske fra Andelsslagteriet i Nørresundby om at faa Ugebladet tilstillet Slagteriets Andelshavere som Medlemsblad. Men af praktiske Grunde blev heller ikke denne Tanke realiseret.

Trods sin heldige Begyndelse fik Ugebladet senere Vanskeligheder at kæmpe med. Gentagende Gange har det været Genstand for kritisk Omtale, dels paa Grund af de Udgifter det paaførte Foreningen, og dels angaaende Bladets Indhold og Betydning.

1887 blev Bladet gjort til Genstand for en længere Diskussion paa Landboforeningens Generalforsamling. Det var i Provisorietidens Kampaar, hvor ikke alle kunde nøjes med faglig Føde alene. Nej, man ønskede et Blad, som kunde „læse Folk Teksten".

Det blev derfor af nogle foreslaaet, at man i Stedet for selv at udgive et Medlemsblad, skulde holde et andet Blad, „Landbovennen", som udkom paa den Tid. Andre mente derimod, at Ugebladet læstes med megen Interesse og var anset ikke blot indenfor Foreningen men ogsaa langt udenfor. Endvidere blev det hævdet, at var der blot en Artikel om Aaret af virkelig Interesse og Betydning, saa var der rigelig Erstatning for Bekostningen. Fordelen ved et lokalt Blad blev ogsaa fremhævet, og endelig fremsattes den Formening, at „i det Øjeblik vi følger Ugebladet til Jorden, forlader Halvdelen af Medlemmerne Landboforeningen".

1890 er der igen Røre om Ugebladet, idet Foreningens Status tynges haardt af Bekostningen ved Bladets Udgivelse. Det fremføres paa et Fællesmøde, at det bliver nødvendigt at forhøje Kontingentet eller ophøre med Udgivelsen.

Stormen rides dog af. Bladet fortsætter uforandret. Og kun

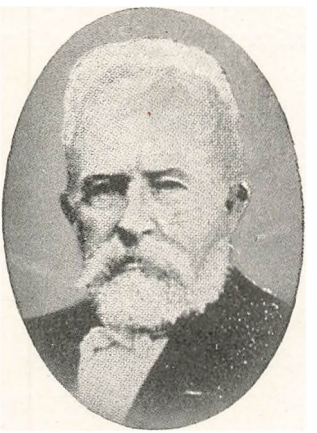

Dyrlæge H. P. Hansen, Aalborg,
Sekretær 1870—74 og 1881—90,
Kasserer 1873—74 og 1881—90,
Redaktør 1883—98.

O. Halvorsen,
Redaktør 1898—1921.

to Aar efter er der ikke Tale om at nedlægge Bladet, men derimod om at gøre det større.

Det var P. P. Pinstrup, som i Ugebladet den 15. Januar 1892 foreslog, at Landboforeningens Medlemmer skulde betale et ekstra Bidrag paa 1 Kr. og Folk udenfor Foreningen 3—4 Kr. aarlig for Bladet for derved at faa Midler til en Udvidelse. Endvidere opfordredes Medlemmerne til selv at skrive noget mere i Bladet.

At det fremsatte Forslag har baaret Frugt ses deraf, at Ugebladet samme Aar udvidedes med en Trediedel, men Medlemmerne kom dog ikke til at betale ekstra derfor.

Udvidelsen har dog ikke helt tilfredsstillet Ønskerne. I Aaret 1900 fremsætter P. P. Pinstrup en fornyet Opfordring

til at ofre noget mere paa Ugebladet, og knytte dygtige faste Medarbejdere til Bladet, saa der kunde komme flere originale Artikler skrevet af sagkyndige Mænd.

Ogsaa denne Opfordring bar Frugt. I 1901 bevilgedes 500 Kr. til Honorarer for originale, saglige Artikler. Endvidere nedsattes et særligt *Bladudvalg,* bestaaende af P. P. Pinstrup og Højskoleforstander Søren Frederiksen til at bistaa Redaktionen.

Senere er Ugebladet yderligere udvidet og ændret i Format, men ogsaa Spørgsmaalet om dets Eksistens har ved Lejlighed været drøftet.

Det var saaledes paa Tale under Dyrtiden lige efter Afslutningen af den første Verdenskrig at gaa over til kun at udgive Bladet hver fjortende Dag paa Grund af de høje Priser paa Fremstilling og Forsendelse. Det blev dog ved Tanken, og Forholdene ændredes igen, saa Omkostningerne blev mere overkommelige.

Som en for vor Tid lidt ejendommelig Foranstaltning skal nævnes, at i Aaret 1893 udsendtes 100 Frieksemplarer af Ugebladet til Skolelærere i visse Hedeegne. Eksperimentet var forøvrigt paa Opfordring af Generalkonsul Pontoppidan.

Ugebladet har nu i over 3 Snese Aar fortsat med at være en ugentlig Budbringer til Foreningens Medlemmer om Tidens og Dagens praktiske Spørgsmaal i Landbruget, og Bladet er stadig et vigtigt og uundværligt Led i Landboforeningens Virksomhed.

Med Ansættelsen af Landbrugskonsulenter, som tog sin Begyndelse efter Aarhundredskiftet, tilførtes Ugebladet en betydningsfuld Medarbejderstab. Og dette Forhold har utvivlsomt været til stor gensidig Støtte. Det blev nu lettere at fremskaffe originale Artikler afpassede efter de lokale Forhold, ligesom Konsulenterne her havde et Organ, hvorigennem alle Medlemmer var at faa i Tale.

Under Dannebrog

Endnu en Begivenhed i Foreningens Historie skal nævnes, inden vi forlader det 19. Aarhundrede.

I Aaret 1894 modtog Landboforeningen sin egen Fane, skænket af en Kreds af Damer i Aalborg i Anledning af Foreningens 50 Aars Jubilæum.

Blaa Silkedug med Agerdyrkningens Gudinde

Enigt Samarbejde vinder Sejer,
naar Indsigt og Dygtighed fører an.

Fra Aarhundredskiftet til 1944

Brydningstider

I Tiden omkring Aarhundredskiftet skete der paa flere Omraader en Ændring i Udviklingen, som stærkt kom til at berøre dansk Landbrug.

Der indtraadte nu efter Firsernes og Halvfemsernes trykkende og usikre økonomiske Forhold en Konjunkturopgang, der holdt sig helt til Verdenskrigens Udbrud 1914.

Det var en Periode, som ikke blot udmærkede sig ved relativt gode økonomiske Erhvervsvilkaar, men ogsaa ved en Stabilitet i Produktion og Priser, der har været savnet baade før og efter den Tid.

Ogsaa i anden Henseende blev Indgangen til det nye Aarhundrede en Brydningstid. I 1901 skete endelig efter de lange og kampfulde Provisorieaar det politiske „Systemskifte", hvor det gamle Højres alt dominerende Indflydelse i Landets Styre blev brudt, og nye Mænd med nye Synspunkter kom til Roret.

Selv om Politik i den Forstand aldrig har været blandet i Landboforeningens indre Forhold og dens Virksomhed, kunde det dog ikke undgaas, at Dønningerne af det store Opgør udefra kom til at berøre Landboforeningen ved enkelte Lejligheder.

Da der i 1901 skulde vælges ny Næstformand i Foreningen skete der det usædvanlige paa Generalforsamlingen, at den af Repræsentantskabet indstillede Mand, Hofjægermester Skeel, ikke opnaaede Valg. De menige Medlemmer, som nu i langt overvejende Grad bestod af Bønder ønskede ogsaa indenfor deres Forening et „Systemskifte" i Ledelsen. Som

Formand og Næstformand havde hidtil altid staaet en Repræsentant for det større Landbrug, ligesom Flertallet af Bestyrelsen stadig var Godsejere, Proprietærere og Storforpagtere.

Bønderne vilde nu have en af deres egne som Næstformand og stemte i stort Tal paa Gaardejer P. P. Pinstrup, Godensgaard, der ved flere Lejligheder havde gjort sig bemærket som en meget dygtig og i Landboforeningen interesseret Mand.

Gaardejer P. P. Pinstrup, Godensgaard, Formand 1902—24.

Da Valget ikke gav noget Resultat, maatte en ny Generalforsamling afholdes. Repræsentantskabet søgte nu at faa et Kompromis i Stand eller, som nogle mente, at splitte Stemmerne, og indstillede en ligeledes paa den Tid velkendt Mand, Gaardejer, Amtsraadsmedlem P. Kristensen, Veddum.

Dette faldt dog ikke i Generalforsamlingens Smag. Der førtes forud for Afstemningen en længere og heftig Debat, som endte med, at P. Kristensen trak sin Kandidatur tilbage til Fordel for Pinstrup, som derefter valgtes til Næstformand med et meget betydeligt Stemmetal.

Aaret efter afgik Foreningens Formand, Godsejer Ahlmann, Langholt, pludselig ved Døden. Godsejer Ahlmann havde, ved sit udprægede Retsind, sin Hensynsfuldhed til alle Sider og sin indgaaende Forstaaelse af Tiden i Modsætning til flere af sine Standsfæller, sikret sig Bondestandens Tillid i høj Grad.

Hans bratte Død vakte derfor dyb Beklagelse blandt Landboforeningens Medlemmer. Og i Erkendelse af den store Indsats, Godsejer Ahlmann havde øvet til Gavn for Landbruget, rejstes et Mindesmærke for ham ved Langholt, hvortil ogsaa Landboforeningen var medvirkende.

Næstformanden, P. P. Pinstrup, ledede nu Foreningen indtil næste Generalforsamling og gjorde det paa en saadan Maade, at der for det store Flertal ikke var Tvivl om, at han var den rette Formand for Landboforeningen.

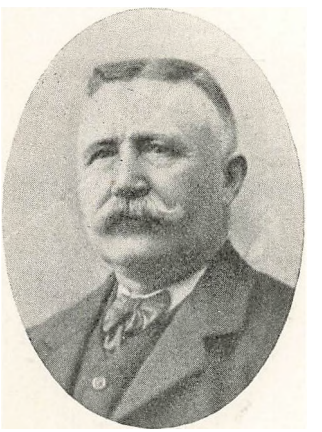

Propr. S. Roesdahl, Ø. Aslund, Næstformand 1902—22.

Der var dog endnu paa den Tid mange, som ikke kunde tænke sig, at en Bonde skulde beklæde Formandsposten i Landboforeningen.

Forud for Generalforsamlingen stod en ret bitter Strid om Spørgsmaalet, en Kamp som ikke blev mindre ved, at to af Byens Dagblade blandede sig i Sagen, henholdsvis for og imod Pinstrups Valg. Det gamle godsejervenlige „Aalborg Stiftstidende" søgte med al Magt at forhindre Valget af „Herren til Godensgaard", hvorimod det unge frisindede „Aalborg Amtstidende" stærkt anbefalede.

Resultatet blev dog, at Pinstrup valgtes til Formand med stort Flertal, 385 Stemmer for og 223 imod.

Det varede ikke længe, før man fra alle Sider erkendte, at Pinstrup var en fortrinlig Formand. Han havde, som det saa ofte er sagt, sine Meningers Mod og gik ikke paa Akkord med Uretten.

Under P. P. Pinstrups 22-aarige Formandsskab gennemgik Foreningen da ogsaa en Udvikling og Fremgang som vel næppe i nogen anden Periode. I disse Aar, hvor store Opgaver

toges op og løstes, blev Grunden lagt til Landboforeningens nuværende „moderne" Udformning. Foreningens Medlemsantal steg stærkt, fra omkring 4000 til ca. 6000, og Landboforeningens Økonomi blev ved fornuftige Dispositioner sikret paa fundamental Maade.

Det faglige Arbejde tager Fart

Medens man lige fra Foreningens første Dage tog direkte Sigte paa at ophjælpe Husdyrbruget ved Hjælp af Dyrskuebedømmelser m. m., varede det nogen Tid, før man kom ind paa direkte Vejledning vedrørende Planteavlen udover de Foredrag og Diskussionsmøder, som afholdtes.

Trangen ogsaa til saadan et Arbejde begyndte dog at komme frem i Firserne; men det skulde vare en Snes Aar, før

den endelige Form for det nuværende Planteavlsarbejde indenfor Landboforeningen blev fundet og igangsat.

Konsulentspørgsmaalet kommer frem

Saa tidligt som 1883 var der Tanker fremme om at ansætte en Landbrugskandidat som Vandrelærer; dette skulde da ske i Forbindelse med Indretningen af en Mønstergaard.

Spørgsmaalet drøftedes i de følgende Aar, og 1885 var det endda saa nær ved en Løsning, at man havde besluttet sammen med Hjørring Amts Landboforening at antage en Landbrugskonsulent; men af en eller anden Grund blev det ikke til Virkelighed.

I 1897 kommer Spørgsmaalet imidlertid frem igen. Efter at en Kreds af Mænd paa Hadsundegnen i Bladene har rettet en offentlig Opfordring dertil, foreslaar Gaardejer P. Kristensen, Veddum, at der nu ansættes en Landbrugskonsulent. Konsulenten skulde bl. a. beskæftige sig med Forsøg vedrørende Planter og Kunstgødning. Forslaget motiveredes med, at Landboforeningen ofrede for lidt paa Planteavlen i Forhold til Husdyrbruget.

Spørgsmaalet fremkaldte en livlig Diskussion for og imod. Fra Modstandernes Side henvistes bl. a. til, at daværende Forsøgsleder *A. J. Hansen* ved Statens Forsøgsstation paa Knoldgaarden, der senere flyttedes til Tylstrup, allerede virkede som en Slags raadgivende Konsulent for Egnens Landmænd i praktiske Spørgsmaal.

Der var dog Enighed om Sagens Betydning, og Bestyrelsen bemyndigedes til at søge den fremmet.

Dette sker imidlertid ikke lige straks. Opgavens Løsning hindres af mange Fordomme. Der er Hensynet til Bekostningen, og der er stærk Tvivl om, at en ung Landbrugskandidat skal kunne skabe sig den nødvendige Tillid og Autoritet hos

ældre, erfarne Landmænd, hvilket maatte være en Forudsætning for, at en Konsulents Arbejde skulde lykkes.

Sagens varmeste Talsmand, P. Kristensen, Veddum, holder Spørgsmaalet vedlige, idet han henviser til, at Foreningen skal have en Mand, som kan ofre hele sin Tid paa Planteavlsarbejdet i Foreningen, herunder Pasningen af lokale Markforsøg.

Forsøgsleder A. I. Hansen, Tylstrup

Ugebladets Spalter maa ogsaa holde for; det ryger heri med heftige Debatter for og imod Konsulent.

De lokale Forsøg paabegyndes

Saa kommer i 1899 daværende Højskoleforstander Jørgensen, Fjellerad, Sagens Forkæmpere til Hjælp, idet han direkte opfordrer Landboforeningen til at iværksætte Forsøg med Plantekulturer.

Igen en livlig Drøftelse paa kommende Generalforsamling, hvor det sluttelig vedtages, at Landboforeningen skal betale Udgifterne til Afholdelse af to Forsøg i hver Kreds. Der nedsattes et Udvalg til at tage sig af Ordningen; men det bestemtes at lade Hansen, Knoldgaarden, lede Forsøgene, og man sparede foreløbig Konsulenten.

I Aaret 1900 blev saa de første 20 Gødningsforsøg anlagt i Aalborg Amts Landboforening.

Med mere eller mindre Tilfredshed gik det paa denne Maade nogle Aar. Men i 1903 bliver Spørgsmaalet om Antagelse af en Planteavlskonsulent fremsat igen. Sagen, som nu blev rejst af Repræsentantskabet, henvises til Planteavlsudvalget. Dette drøfter Spørgsmaalet og foreslaar dernæst Bestyrelsen at antage daværende Lærer ved Aaby Højskole,

Landbrugskandidat *Svend Nielsen,* til at assistere ved Forsøgene i Sommeren 1903.

Dette sker, og fra 1. Oktober samme Aar ansættes Svend Nielsen som Planteavlskonsulent. Han blev saaledes Landboforeningens første Konsulent og skulde senere blive Foreningens Formand.

Foreningens Planteavlsarbejde forøges nu for hvert Aar. Og i 1906 fremsætter Planteavlsudvalget Forslag om en omfangsrig Udvidelse af Arbejdet gaaende ud paa følgende: 1) Anlæggelse af en Forsøgsmark, 2) Præmiering af rene, velholdte Marker og 3) Flere forskelligartede lokale Forsøg.

Planerne kom dog ikke straks til Udførelse. Og allerede i Efteraaret 1906 fratræder Foreningens Konsulent efter eget Ønske Stillingen.

Forsøgsleder Hansen, Knoldgaarden, knyttes da igen til Foreningen med Assistent *Søndermølle* som Medhjælp ved Forsøgene.

Fra 1909 ansættes Søndermølle som Konsulent, og efter Forsøgsleder Hansens Død 1911 overtager han hele Ledelsen af Forsøgene.

Forsøgsleder Hansen, der tillige var Formand for Planteavlsudvalget, ligesom han en Tid var Formand for Repræsentantskabet, interesserede sig meget for Landboforeningens Arbejde, og mange Opgaver blev paa hans Forslag taget op og gennemført.

Saaledes oprettedes bl. a. i 1907 en permanent Planteavlsudstilling i særlige Lokaler ved Kreaturstaldene i Aalborg, hvor der var Adgang for Landmænd hver Tirsdag. Dette Arrangement varede i otte Aar.

Det var ligeledes i Forsøgsleder Hansens Tid, at Foreningen fik sin første Forevisningsmark. 1908 afholdtes Ungskue i Aalborg, og der var i denne Forbindelse af Foreningen af jydske Landboforeninger anlagt en Forevisningsmark, som ef-

ter Ungskuets Afslutning overtoges af Aalborg Amts Landboforening.

Konsulent Søndermølle virkede i Foreningens Tjeneste til 1919, da han ønskede at fratræde. I hans Sted antoges som Konsulent Landbrugskandidat *J. Chr. Andersen-Lyngvad,* der endnu bestrider Stillingen og saaledes kan fejre 25 Aars Ju-

Konsulent J. Søndermølle,
Planteavlskonsulent
1909—1919

Landbrugskandidat
J. Chr. Andersen-Lyngvad
Planteavlskonsulent fra 1919

bilæum for sin Ansættelse samtidig med Landboforeningens 100 Aars Jubilæum.

Som et talende Vidnesbyrd om den Udvikling, denne Gren af Virksomheden har faaet gennem Aarene, kan noteres, at Planteavlsarbejdet nu foruden Konsulenten beskæftiger en fast Assistent samt en Del løs Medhjælp i travle Perioder.

Arbejdet specialiseres

Tidligt havde man indenfor Landboforeningens Ledelse indset Ønskeligheden af en udvidet Hegns- og Læplantning i det træ- og havefattige Nordjylland. Men udover nogle spredte Forsøg, saasom Uddeling af Skrifter, Afholdelse af Foredrag

og Fremskaffelse af Planter, havde der ikke vist sig en virkelig Maade til systematisk at fremme denne Sag paa.

Konsulent O. Hein,
Havebrugskonsulent 1908—31

Da faar Foreningen i 1903 et Tilbud fra Gartner *Hein*, Løgstør, hvori denne tilbyder Undervisning i Botanik og Plantelære. Det smagte dog lidt af Frugt og Læ, og man risikerede 50 Kr. til et Kursus indenfor Foreningen.

Dette fortsattes de følgende Aar. Og 1907 er Interessen for Havebrug og Læplantning bleven saa udbredt, at Foreningen nedsætter et fast Udvalg til at varetage denne Gren af Træet.

Samme Aar igangsættes en Præmiering af Hegnsplantninger, og Aaret efter, 1908, antages Gartner Hein som Konsulent i Havebrug og Læplantning.

Det kan i denne Forbindelse nævnes, at Landboforeningen fra 1906 gennem en Aarrække ydede Tilskud til et af en Kaptajn Pedersen anlagt havemæssigt Anlæg paa Skovbakken. Anlægget var specielt beregnet til at besøges af Soldater, som var garnisoneret i Aalborg.

Konsulent Hein forblev i Foreningens Tjeneste indtil sin Død 1931. I hans Sted blev Anlægsgartner *A. Bødker* antaget som Konsulent i Havebrug og Læplantning.

Konsulent A. Bødker,
Havebrugskonsulent
fra 1931

Malkelærer- eller Lærerinde

Det var det Spørgsmaal, som kom til Debat, da Foreningens Formand i et Direktionsmøde i Aaret 1900 stillede Forslag om Ansættelse af en Malkekonsulent.

Der havde tidligere vist sig megen Forstaaelse af Malkearbejdets store Betydning, og Foreningen havde paa forskellig Maade søgt at opmuntre og fremme dette Arbejdes gode Udførelse. Saaledes udsattes bl. a. i Halvfemserne Præmier til Drenge og Karle, som lod sig fæste til at malke. Det var dog første Gang, der var Tale om at ansætte en særlig Mand til at oplære de unge Piger og Karle i Malkningens rette Udførelse.

Der var delte Meninger om Betimeligheden heraf. Saaledes udtalte H. P. Villadsen, Drastrup, at han hellere saa, det blev en Malkekonsulentinde, fordi han troede, at en Kvinde bedre kunde omgaas Husets Madmor og unge Døtre og Piger, som Malkegerningen nødigt skulde glide ud af Hænderne paa. En kvindelig Malkelærer var ogsaa billigere og kunde benytte sine Hænder i Fritiden.

Man var dog enige om at fremme Sagen, og der rettedes i den Hensigt en Henvendelse til Datidens store Malkeekspert, Dyrlæge Hegelund, om at holde en Del Foredrag i Foreningen og eventuelt give Anvisning paa baade en mandlig og en kvindelig Malkelærer.

Der blev imidlertid kun ansat en mandlig, nemlig Malkelærer *M. Pedersen,* som allerede 1901 begyndte sin Virksomhed i Foreningen. Dette Forhold vedvarer dernæst i 14 Aar under stor Afbenyttelse af Malkelæreren og til alles Tilfredshed.

Malkemaskine var paa dette Tidspunkt et Særsyn, men at der var nogen Interesse for denne Maade at faa malket paa fremgaar af, at Landboforeningen yder Malkelæreren et ekstra Tilskud til Studium af Malkemaskiner.

Ved Ungskuet i Aalborg 1908 var bl. a. udstillet en Malkemaskine, som da betegnedes som en af de største Seværdigheder. Der skulde dog gaa ca. et kvart Aarhundrede, før Malkemaskiner begyndte at vinde almindelig Indpas i dansk Landbrug.

Efter at Malkelærer Pedersen havde taget sin Afsked, laa dette Arbejde stille i en Aarrække. Det var først i 1928, da der skete Henvendelse til Landboforeningen fra Aalborg Amts Mejeriforening om Ansættelse af en Malkelærer i Fællesskab, at Arbejdet blev sat i System igen.

Malkelærer
M. Andersen

Der nedsattes nu et Fællesudvalg fra de to Foreninger til at tage sig af Sagen, og samme Aar antages Malkelærer *M. Andersen.*

Malkearbejdet har da siden formet sig som Afholdelse af Kursus ude paa de enkelte Gaarde efter Medlemmernes Ønske, i de senere Aar tillige ved aarligt afholdte Malkekonkurrencer for unge Piger og Karle.

Husdyrbrugsarbejdet antager fastere Former

Som tidligere berørt var Landboforeningens Indstilling fra første Færd i overvejende Grad rettet mod Husdyrbrugets Ophjælpning, hvilket søgtes fremmet ved forskellige Foranstaltninger, hvoraf Dyrskuevirksomheden udgjorde den fornemste Del.

Men ogsaa paa anden Maade blev der i Aarenes Løb gjort forskelligt i den Hensigt at udvikle og fremme Husdyravlen.

I dette Øjemed virkede bl. a. den paa et ret tidligt Tidspunkt paabegyndte Udstationering af gode Handyr, Indkøb og Bortsalg af Tyre og Føl samt Oprettelse af Svineavlscentre. Ja, selv Gederne blev ikke glemt; saa sent som 1913 foretog

Landboforeningen endnu Udstationering af Gedebukke indenfor Virkekredsen.

Naar det trods denne udprægede Interesse for Husdyravlen varede forholdsvis længe, inden Landboforeningen ansatte en speciel Konsulent i Husdyrbrug, har det sin Forklaring i flere Forhold.

Tanken om en særlig Mand til at tage sig af Opgaverne indenfor Husdyrbruget var fremme allerede før Aarhundredskiftet. Paa et Bestyrelsesmøde i 1897 forelagde Formanden Spørgsmaalet om Antagelse af en Husdyrbrugskonsulent. Men Forslaget vandt ingen Tilslutning, idet man gjorde gældende, at Kvægavlsforeningerne og Hesteavlsforeningerne nu var i saa god Gænge indenfor Amtet, at der ikke var Anledning for Landboforeningen til at bekoste en Konsulent.

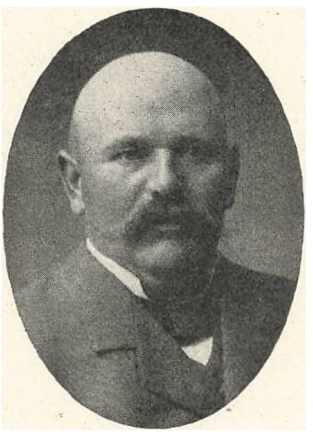

Dyrlæge L. Lassen, Haverslev

I denne Udtalelse ligger vel nok en Del af Forklaringen paa, at der skulde gaa over en Snes Aar endnu, inden Tanken om en Husdyrbrugskonsulent i Landboforeningen blev realiseret.

Oprettelsen af specielle Avlsforeninger indenfor Husdyrbruget er egentlig af ældre Dato end Landboforeningen, men det var først i Firserne, at denne Udvikling tog rigtig Fart og Form.

Saaledes dannedes f. Eks. i 1888 „De samvirkende jydske Hesteavlsforeninger" som en særlig Forening indordnet under Foreningen af jydske Landboforeninger.

De specielle Kvægavlsforeninger, der vel nok som Forbillede har haft den i sin Tid af Landboforeningen foretagne Udstationering af „Springtyre", tager ligeledes deres egent-

lige Begyndelse i 80'erne. Samtidig oprettes de første Kontrolforeninger.

Kvægavls- og Kontrolforeninger indgik senere i et Samarbejde i de saakaldte Fællesledelser.

En saadan dannedes i Aalborg Amt i 1897. Fællesledelsen havde i Begyndelsen ingen egentlig Tilknytning til Landboforeningen, men denne støttede i sin Tid Fællesledelsens Arbejde ved direkte Tilskud.

Som Formand for Aalborg Amts Fællesledelse fungerede fra dens Oprettelse indtil 1909 den meget virksomme, interesserede og i Landbospørgsmaal næsten alvidende Mand, Dyrlæge *L. Lassen,* Haverslev, der ogsaa tog meget aktivt Del i Landboforeningens Arbejde som stedlig Repræsentant og paa mange andre Omraader.

Landbrugskandidat Børge Davidsen, Husdyrbrugskonsulent fra 1920

Det var først i 1919, at Spørgsmaalet om Ansættelse af en Husdyrbrugskonsulent kom frem igen. Omfanget af Husdyrbrugsarbejdet havde da naaet en saadan Udvikling, at der savnedes et samlende Midtpunkt.

Det var Dyrlæge Lassen, Haverslev, som i et Fællesmøde fremsatte Forslaget, der blev kraftigt støttet af Formanden, P. P. Pinstrup. Med disse to Mænd i Spidsen gik Sagen let igennem. Og Aaret efter antog Landboforeningen efter Husdyrbrugsudvalgets Indstilling Landbrugskandidat *Børge Davidsen* til Husdyrbrugskonsulent.

Avlsarbejdet søges nu mere organiseret. 1921 optager Husdyrbrugsudvalget en Forhandling med Fællesledelsen om en Nyordning af Kvægavlsarbejdet i Amtet. Fra flere Foreninger

var indkommen Andragende til Landboforeningen om selv at oprette en Fællesledelse.

Husdyrbrugsudvalgets Formand, som paa den Tid var Proprietær *K. Buus,* Plejlstrupgaard, gav i et senere Møde Meddelelse om, at Udvalget anbefalede Sagen, som derefter ogsaa fik Bestyrelsens Tilslutning i følgende Udtalelse:

Proprietær K. Buus, Plejlstrupgaard

„Efter Opfordring fra flere Kvægavls- og Kontrolforeninger vedtog Aalborg Amts Landboforenings Fællesmøde at oprette en Fællesledelse af Kvægavls- og Kontrolforeninger under Aalborg Amts Landboforening. Fællesledelsen oprettes for det kommende Finansaar. Man er villig til Forhandling med den bestaaende Fællesledelse forud for dennes Generalforsamling".

Den nye Fællesledelse under Aalborg Amts Landboforening var da en Kendsgerning fra 1. Januar 1922.

Kreaturmarkederne i Aalborg

Den første Begyndelse til det nuværende store Kompleks, Aalborg Kvægtorv, der skulde faa saa stor Betydning ikke blot for Egnens Landmænd, men ogsaa for Landboforeningen, kan føres tilbage til 1891.

Der var da Aaret forud paa Landbomøder i Aalborg og Hjørring truffet Bestemmelse om at vælge Aalborg som Stedet for Afholdelse af et ugentligt Fedekvægsmarked.

Aalborg Byraad stillede sig velvilligt til en Henvendelse fra Landboforeningen om Sagen. Ministeriet gav Tilladelse til Afholdelse af Markeder for Kvæg, Faar og Svin, og det første officielle Marked kunde holdes den 19. Oktober 1891.

Markedsspørgsmaalet drøftedes videre i Landboforeningen, der vælger Dyrlæge Hansen til at varetage Foreningens Interesser med Hensyn til Markedspladsens Indretning.

Det var under meget beskedne Forhold, at disse første ugentlige Kvægmarkeder begyndte, og da Tilførslerne efter Aarhundredskiftet ret snart steg betydeligt, varede det ikke længe, inden Forholdene paa Markedspladsen virkede meget utilfredsstillende. Der var for lidt Staldplads, og der manglede Rampe til direkte Aflæsning ved Markedet af Dyr, som kom med Banen.

Ved gentagne Henvendelser fra Landboforeningen til Statsbanerne lykkedes det endelig i 1909 at faa dette sidstnævnte Forhold bragt i Orden.

Det var forøvrigt ikke den eneste Sag, Landboforeningen havde med Statsbanerne vedrørende Markedet. Dyrene var paa denne billøse Tid overvejende henvist til at transporteres til Aalborg med Banen. Men Toggangen passede ikke, og Landboforeningen ansøgte da Statsbanerne om at faa indsat et Særtog til Aalborg hver Tirsdag Morgen. Et saadant Særtog blev forsøgsmæssigt indsat 1907, men inddraget igen allerede Aaret efter, da Benyttelsen ikke svarede til Forventningerne. 1909 forsøgtes igen, men med samme Resultat.

Pladsforholdene paa Kreaturmarkedet lod trods Opførelse af Stald og Udvidelse stadig meget tilbage at ønske. Og Landboforeningen fører i Aarene 1911—13 mange Forhandlinger med Aalborg Byraad om en Forbedring af Forholdene. Man krævede en Udvidelse af Pladsen og Bygning af en lukket Markedshal.

Byraadet stillede sig straks afvisende til Forslaget, og da der ikke kom noget ud af Forhandlingerne, indbød Landboforeningen til et offentligt Møde i Aalborg til Drøftelse af Spørgsmaalet og indledede en Forhandling med Privatbanerne

om Leje af en Markedsplads paa Banens Grund, hvilket Direktionen stillede sig meget velvilligt til.

Aalborg Byraad erklærer sig nu villig til en ny Forhandling. Denne kom i Stand, og endelig i 1913 lader Byen sig bevæge til at foretage en Udvidelse af Staldene og Opførelse af en lukket Markedshal.

Avlsbruger N. P. Nielsen, Aalborg.

Samtidig indgaar Landboforeningen og Byraadet en Overenskomst om at drive Kvægtorvet i Fællesskab, hvorefter Aalborg Kvægtorv skal ledes af en Bestyrelse paa fem Mand, hvoraf Landboforeningen vælger tre og Byraadet to. Landboforeningen gik herved ind for den økonomiske Risiko ved Kvægtorvets Drift, der hidtil ikke havde været indbringende. Denne Overenskomst blev i 1922 ændret til en lovformelig Kontrakt, hvori der fastsattes bestemte Regler for Deling af det eventuelle økonomiske Udbytte, som Driften af Kvægtorvet kunde give.

Disse betydningsfulde Forhandlinger Landboforeningen og Byraadet imellem blev paa Landboforeningens Vegne paa særdeles dygtig Maade ledet af Foreningens Formand, P. P. Pinstrup, kraftigt bistaaet især af Avlsbruger *N. P. Nielsen,* Aalborg, som ved sit store Kendskab til Byforhold og sin fremragende Forhandlingsevne var Landboforeningen til stor Nytte.

N. P. Nielsen var Formand for Kvægtorvsbestyrelsen i 16 Aar fra 1922, da han afløste Kvægtorvets første Formand, Proprietær S. Roesdahl, Ø. Aslund. I sin Virksomhed som Kvægtorvets Leder fik N. P. Nielsen paa anskuelig Maade Lejlighed

til at vise sine store administrative Evner til Gavn for Landbruget og Landboforeningen.

Nedsættelse af et Noteringsudvalg

1913 nedsattes paa Forslag af H. P. Villadsen, Drastrup, et Noteringsudvalg til at foretage en ugentlig Markedsnotering paa Kvægtorvet. Udvalgets Sammensætning blev to Landmænd valgt af Landboforeningen og to Handelsmænd valgt af Kvægtorvsbestyrelsen.

Denne Noteringsansættelse skulde efter Forslagsstillerens Motivering være en Hjælp for de Landmænd, der sjældent kom til Byen og derfor vanskeligere kunde holde sig orienteret med Hensyn til Priserne paa Kreaturer.

Nordjydsk Andels-Kreatureksportforening oprettes

Paa et Fællesmøde i Landboforeningen 1917 blev der fremsat Forslag om Dannelse af en Andels-Kreatureksportforening, i Lighed med hvad der var gennemført i andre Egne af Landet.

Et Forslag herom var allerede for Aar tilbage drøftet i Landboforeningen paa Foranledning af P. P. Pinstrup; men dengang viste der sig ikke tilstrækkelig Interesse for Sagen.

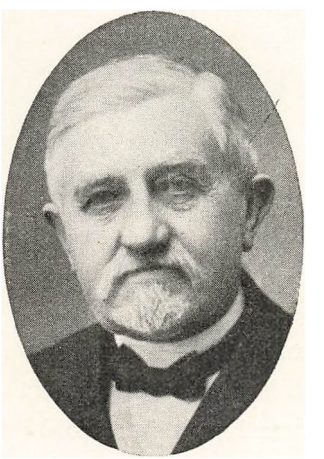

Gaardejer H. P. Villadsen, Drastrup

Afsætningsforholdene havde imidlertid siden ændret sig saaledes, at det nu var meget vanskeligt at sælge enkelte Dyr paa Markedet uden gennem en Handelsmand.

Tanken, som nu blev fremdraget igen, denne Gang af H. P. Villadsen, Drastrup, vandt overvejende Tilslutning. Der nedsattes et Udvalg til at arbejde for

Sagens Gennemførelse, og det lykkedes at faa Foreningen startet 1918.

H. P. Villadsen var Eksportforeningens første Formand i 14 Aar.

Repræsentantskabet udvides

Foreningens Love, som de blev vedtaget i 1874, var fortsat gældende indtil 1916. Da det paa den Tid besluttedes at gaa over til at opkræve Kontingent efter Ejendomsskyld i Stedet for som hidtil efter Hartkorn, bestemtes det samtidigt at underkaste Lovene en Revision.

Gaardejer Frank Staun, Binderup, Formand for Repræsentantskabet 1917—1942.

Forslag til Ændring af visse Paragraffer i Loven blev fremsat af et dertil valgt Udvalg, blev drøftet i flere Bestyrelsesmøder og endelig vedtaget paa en Generalforsamling i December 1916.

Det var dog kun faa væsentlige Forandringer, som indførtes. Foruden det nævnte Grundlag for Kontingentberegningen var den vigtigste Forskel fra den gamle Lov den, at Repræsentantskabet udvidedes til at udgøre 4 Mand fra hver Kreds imod hidtil 3.

Repræsentantskabet kom herefter til at tælle 48 Mand ialt, idet der nu foruden de oprindelige 10 Kredse var kommen 2 nye til, nemlig en 11. Kreds i 1913 og en 12. Kreds i 1914 omfattende henholdsvis Dele af Hvetbo og Han Herreder.

Naar disse to sidste Kredse er indlemmet i Aalborg Amts

Landboforening, skønt de delvis ligger i Hjørring Amt, skyldes det Distriktets nærmere Beliggenhed ved Aalborg. Beboerne har deres naturlige Forbindelse og Tilknytning til Aalborg, hvorfor de ønskede at komme ind under Aalborg Amts Landboforenings Omraade.

At Aalborg Amts Landboforening ikke paa nogen Maade har søgt at „annektere" fra andre Landboforeninger ses deraf, at der i sin Tid kom gentagende Henvendelser fra Beboere i Dronninglund og omliggende Sogne med Ønske om at blive indlemmet i Aalborg Amts Landboforening; men dette blev hver Gang afslaaet med den Begrundelse, at man ikke vilde sætte Splid mellem Nabo-Landboforeninger.

Krigstidens Erhvervsproblemer

I Aarene fra 1914 til henimod 1920 medførte Forholdene, at Landbrugets erhvervsøkonomiske Problemer traadte mere i Forgrunden end hidtil. Og skønt Landboforeningens Virksomhed i stor Udstrækning stadig var baseret paa Løsning af de mange faglige Spørgsmaal, som meldte sig i denne Tid, bragte Udviklingens Forløb med sig, at Foreningen ganske naturligt i højere Grad kom til at beskæftige sig ogsaa med Dagens erhvervsøkonomiske Problemer.

Gang paa Gang drøftede man i Bestyrelsens Møder de af Lovgivningsmagten gennemførte Krigsforanstaltninger, der ikke undlod at indvirke mærkbart paa Landbrugets økonomiske Erhvervsforhold, og som paa hidtil ukendt Vis ændrede Landmændenes frie Dispositionsret i Produktions- og Afsætningsforhold.

Og Gang paa Gang opfordrede Foreningens Formand, P. P. Pinstrup, i Tale og Skrift Landmændene til at slutte op i deres faglige Foreninger til Gennemførelse af bedre Erhvervsforhold og til Opnaaelse af Landbrugets erhvervsmæssige Rettigheder.

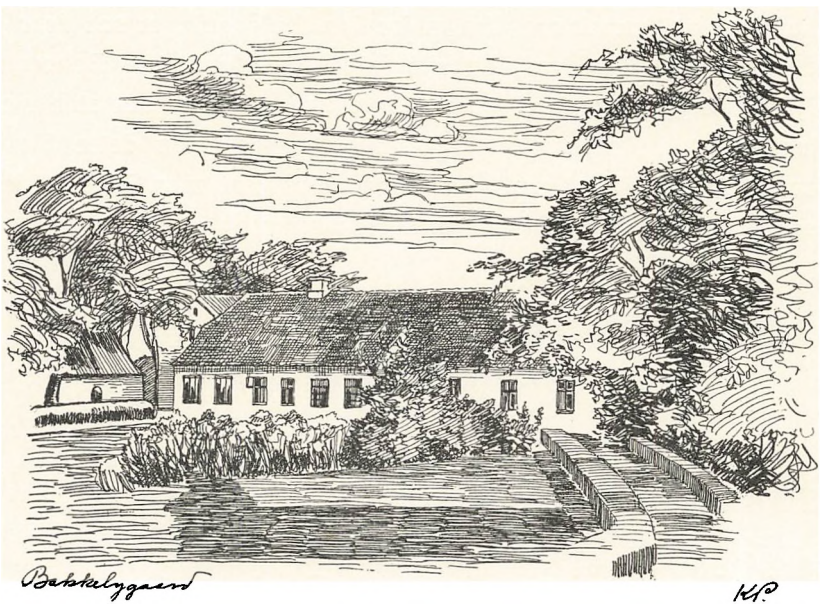

De forskellige Restriktioner vedrørende de fleste af Landbrugets vigtigste Produktioner foraarsagede betydelige Vanskeligheder for Landmændene. Og fra Landboforeningen blev der ved fremsatte Udtalelser og direkte Henvendelser til Lovgivningsmagten gjort, hvad der fra den Side kunde gøres for at mildne Erhvervsvilkaarene.

Navnlig Kornordningen var fra første Begyndelse Genstand for en voldsom Kritik og Diskussion.

Straks ved Krigens Udbrud i 1914 blev der fra Landbrugets Side tilbudt at gaa med til saavel Udførselsforbud som Fodringsforbud af Brødkorn, skønt man var vel klar over de

Vanskeligheder, saadanne Forbud vil berede Landmændene. Derimod protesterede Landboforeningerne energisk mod den af Regeringen fastsatte Maksimalpris, som man hævdede vilde lamme Tilførslen af fremmed Korn til Skade for saavel Landbruget som Samfundet i det hele.

Denne Maksimalpris laa tilmed en Del under Dagsprisen paa Korn, ja, var i 1915 endog 6 Kr. pr. Td. lavere end Majsprisen. Dette blev især til stor økonomisk Skade for Landets fattigste Egne, Dyrkerne af den daarligste Jord, som i Hovedsagen var henvist til at avle Rug.

Den vedvarende haarde Kritik tvang omsider Regeringen til at ændre Kornordningen, bl. a. saaledes at der kunde faas Rug ombyttet med Majs. Endvidere gennemførtes paa Forslag af Landboforeningerne en almindelig Kornligning, som sikrede Brødkornet, men udelukkede det forhadte „Posekiggeri", der havde været en Følge af Fodringsforbudet.

Glæden varede imidlertid kun kort. Regeringen indførte igen andre Bestemmelser. Utilfredsheden bredte sig, og det kunde ikke undgaas, at det genindførte Fodringsforbud hist og her blev overtraadt.

Dette fører efter Regeringens Ordre til en hidsig Politijagt efter disse Samfundets Syndere. Og hele Situationen kan maaske bedst anskueliggøres ved et Referat af nogle Bemærkninger, som Landboforeningens Formand, P. P. Pinstrup, fremsatte paa en Generalforsamling 1916, hvori han bl. a. udtalte:

„Jeg misbilliger Overtrædelserne paa det bestemteste, men det er Regeringens hele vaklevorne Kornpolitik, der har virket demoraliserende".

Med Indledningen af den uindskrænkede tyske Ubaadskrig i 1917 øgedes Vanskelighederne yderligere for Landbruget. Og paa Grundlag heraf drøftes igen i Landboforeningen indgaaende Produktions- og Prisforhold.

Paa et fortroligt Møde i Aalborg 1917, indvarslet paa For-

anledning af Landboforeningens Formand, P. P. Pinstrup, gav denne en Række konkrete Oplysninger om vore handelspolitiske Forhold, samt om Ernæringssituationen herhjemme og i Norge og om Mulighederne for en Vareudveksling.

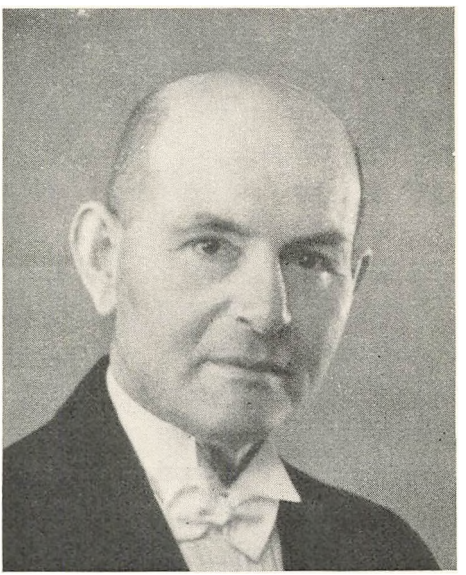

Gaardejer N. C. Nielsen, Langholt,
Næstformand 1922—42.

Der var paa den Tid vældig Interesse for disse Spørgsmaal, hvilket alene ses deraf, at Mødet blev et af de største i Landboforeningens Historie, idet ca. 1000 Landmænd var kommen tilstede.

Landbrugets Organisation udbygges

Det blev navnlig under Krigstidens Erhvervsvanskeligheder klart, at skulde der opnaas noget ad erhvervspolitisk Vej, da maatte der være en fast samlet Organisation, som kunde handle og forhandle paa hele Landbrugets Vegne. Det

var da ogsaa i disse Aar, at Arbejdet paa en Udbygning af Landbrugets Organisationsforhold blev paabegyndt og ret snart fuldendtes.

Siden 1893 havde der været et vist Samarbejde mellem de provinsielle Landboforeninger i „De samvirkende danske Landboforeninger". Men dels følte man Manglen af et virkeligt organiseret Fællesvirke, og dels manglede det nødvendige økonomiske Grundlag.

For at sikre dette sidste gik man i 1918 Landet over i Gang med at indsamle til en Arbejdsfond, som skulde sætte de samvirkende danske Landboforeninger i Stand til med større Kraft og Sikkerhed at kunne udføre et energisk Arbejde for Landbrugets erhvervsmæssige Interesser.

Aalborg Amts Landboforening tog ogsaa Opgaven op. Og ved en ganske ypperlig Indsats af Bestyrelsen og Repræsentanter saavel som af andre udpegede Mænd ude i de enkelte Sogne, lykkedes det Landboforeningen i Løbet af forholdsvis kort Tid indenfor sit Omraade at indsamle 48,600 Kr. til denne Arbejdsfond.

Landbrugsraadet

Endnu var Landbrugets Organisation ikke fuldkomment udbygget. Der var Landboforeninger, Husmandsforeninger og de efterhaanden mange og betydningsfulde Andelsforeninger foruden det gamle ærværdige Landhusholdningsselskab, men et nærmere Fællesvirke eller Samarbejde til Befordring af enig Optræden udadtil savnedes.

Tanken om en saadan Fællesrepræsentation var forøvrigt af gammel Dato. Allerede i 1885 havde Landhusholdningsselskabet fremsat Forslag om Oprettelse af et Landbrugsraad sammensat af dette Selskab og Landboforeningerne. Men disse sidste kunde dengang ikke give Tilslutning til Tanken.

Senere, i Begyndelsen af det 20. Aarhundrede, blev Spørgsmaalet gentagne Gange rejst paany, henholdsvis af Landboforeningerne og Husmandsforeningerne; men Planen lod sig foreløbig ikke realisere.

Nu tager ogsaa Andelsselskaberne sig af Sagen, og i 1918 afholdtes et nyt Møde, hvor der nedsattes et Udvalg bestaaende af Folketingsmand Niels Frederiksen, Sekretær H. Hertel, Forstander Th. Madsen-Mygdal og Direktør Anders Nielsen til at forberede et Landbrugsraads Oprettelse.

I de afsluttende Forhandlinger opnaas dog ikke Enighed med Husmandsforeningerne. Men paa et senere Møde i 1919 af Repræsentanter fra de tre Organisationer, De samvirkende danske Landboforeninger, De samvirkende danske Andelsselskaber og Det kgl. danske Landhusholdningsselskab blev Oprettelsen vedtaget alligevel, og Landbrugsraadet var da en Kendsgerning.

1932 optoges paany Forhandlinger med de samvirkende danske Husmandsforeninger, som resulterede i, at disse nu blev repræsenteret i Raadet, medens Landhusholdningsselskabets Repræsentanter udtraadte. Senere, i Slutningen af 30'erne, forlod Husmandsforeningerne dog igen Landbrugsraadet som Følge af visse Uoverensstemmelser.

Th. Madsen-Mygdal var Raadets første Præsident, men fratraadte allerede Aaret efter, da han blev udnævnt til Landbrugsminister. I hans Sted valgtes 1920 daværende Formand i Aalborg Amts Landboforening, P. P. Pinstrup, som derefter ledede Landbrugsraadet med stor Dygtighed i 13 Aar.

Ledelsen skifter

I Aaret 1923 meddelte Landboforeningens Formand, P. P. Pinstrup, at der nu maatte findes en Afløser for ham, da andet offentligt Arbejde lagde stærkt Beslag paa hans Tid og Kræfter.

Pinstrup var paa dette Tidspunkt foruden Folketingsmand bl. a. Formand for Foreningen af jydske Landboforeninger og de samvirkende danske Landboforeninger samt Præsident i Landbrugsraadet, med andre Ord paa Formandspladsen i de betydeligste Landboorganisationer.

Trods stærke Opfordringer lod Pinstrup sig ikke bevæge til at fortsætte, og paa den kommende Generalforsamling i Foraaret 1924 valgtes derpaa, efter enstemmig Indstilling fra Repræsentantskabet, Folketingsmand, Gaardejer Svend Nielsen, Skibstedgaard, til Formand.

Som et synligt Bevis for den Taknemlighed, Foreningen nærede overfor P. P. Pinstrup, udnævntes han ved sin Afgang til Æresmedlem. Og efter hans Død 1934 var Landboforeningen med til at sætte et smukt Mindesmærke ved hans Gravsted paa Godensgaard.

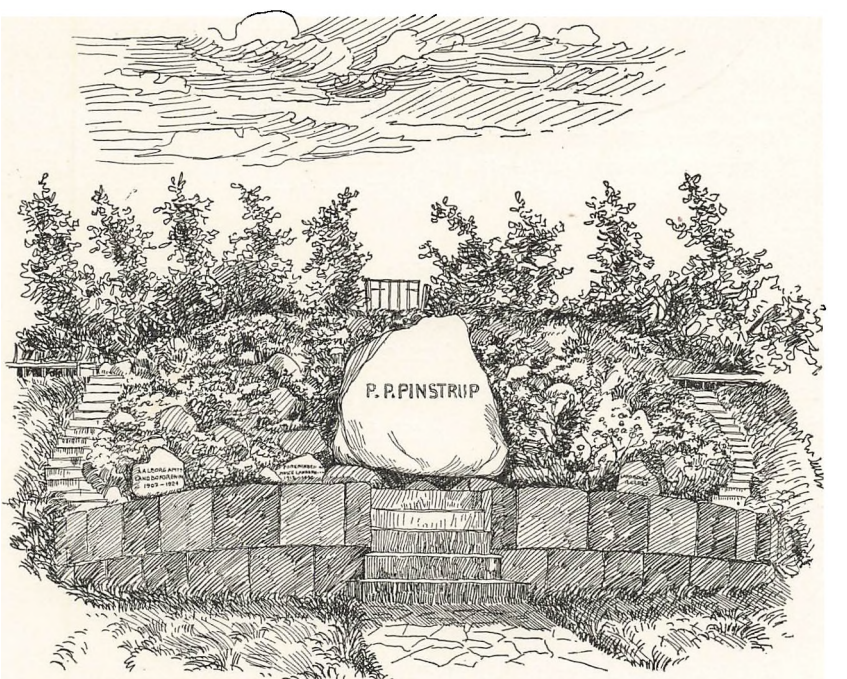

Mindehøjen set fra Nike

Svend Nielsen var ingen ny Mand i Landboforeningen, dels havde han været Foreningens første Konsulent, og dels havde han siden 1911 været Medlem af Bestyrelsen. Han var saaledes i Besiddelse af gode Betingelser for at udfylde den Plads, Foreningens Medlemmer havde betroet ham.

Gdr. Svend Nielsen, Skibstedgaard, Formand 1924—42.

Der blev da ogsaa i Svend Nielsens Formandstid iværksat og gennemført flere for Landbruget og Landboforeningen betydningsfulde Foranstaltninger saavel af rent faglig som af anden Art.

Konsulentstaben øges

I Aaret 1930 faar Landboforeningen sin første kvindelige Konsulent, idet Husholdningslærerinde Frk. *Eli Bendixen* da tiltraadte som Foreningens Husholdningskonsulent.

Oprindelsen til dette Arbejde, som nu toges under Virksomheden, laa imidlertid langt tilbage. Man havde ikke glemt Kvinderne. Nej, men i det første halve Aarhundrede af Foreningens Levetid gjaldt det først og fremmes om, at Kvinderne fik lært at lave godt Smør. Og til dette Formaal holdt Foreningen Mejerske og Rejsemejerist. Siden, da Andelsmejerierne paatog sig dette Arbejde, fandt man paa, at det kunde være meget gavnligt, om Husmødrene og de unge Piger fik nogen Vejledning i Madlavningen og andre huslige Syslers Mysterium.

Det var dog ikke før i Begyndelsen af det 20. Aarhundrede,

at de første spæde Forsøg blev gjort paa at bringe Kvinderne en direkte Vejledning paa dette Omraade.

Paa et Møde i 1903 blev der fremsat Forslag om, at Foreningen skulde antage en „Rejsekogerske". Dette bliver straks vedtaget. Man finder en kvalificeret „Kogerske", som i den følgende Vinter berejser Amtet og holder 7 Husholdningskursus.

Forsøget maa være slaaet godt an, thi i det følgende Aar fremsættes saa mange Ønsker om Kursus, at der bliver Arbejde nok til to Husholdningslærerinder.

Frk. Eli Bendixen, Husholdningskonsulent fra 1930

Men ikke nok med det, Foreningen er bleven saa interesseret i Spørgsmaalet, at den bevilger et ret stort Beløb i Tilskud for to Kvinder til et Kursus paa „Kogeskolen" i Sorø.

Arbejdet fortsættes i nogle Aar, men efter 1907 hører det op. Og der skulde gaa en Snes Aar, før Sagen igen drages frem og er moden til sin endelige Løsning.

I Foraaret 1929 vedtog Bestyrelsen at lade afholde enkelte Husholdningsforedrag for eventuelt at vække Interesse for Husholdningskursus. Senere paa Aaret nedsættes et Husholdningsudvalg, hvis første Formand blev Fru *Pinstrup*, Godensgaard.

Næste Aar styrkes Interessen yderligere for Arbejdet ved Afholdelse af en Husholdningsudstilling i Forbindelse med Hoveddyrskuet i Aalborg.

Med Nedsættelse af et særligt Udvalg og Antagelse af en kvindelig Konsulent var dermed ogsaa Husholdningsarbejdet indenfor Landboforeningen kommen ind i en fast Gænge.

Siden 1931 har endvidere Faglærerinde Frk. *Maren Krog* medvirket ved Afholdelse af Sykursus.

Økonomien skal fremmes

Forholdsvis sent blev Regnskabsarbejdet i Landboforeningen taget op og sat i System.

Der havde vel langt tilbage i Tiden vist sig Interesse for Sagen ved flere Lejligheder, og forskellige Tilløb til en fast Form for Arbejdet blev i Tidens Løb gjort, men den endelige Udformning skulde lade vente længe paa sig.

Landbrugskandidat
Th. Bro Pedersen,
Regnskabskonsulent fra 1931

Allerede i 1880 har der været Interesse for Udbredelse af Regnskabsføringen i Landbruget. Nævnte Aar blev det nemlig vedtaget at indkøbe 10 Eksemplarer af „Regnskabsbog for Landmænd" til gratis Uddeling blandt Medlemmer.

Dersom dette Skridt har baaret nogen Frugt, maa det have holdt sig godt skjult, thi først i 1918 høres igen, at Landboforeningen interesserer sig for Sagen, idet man da beslutter at henvende sig til Kaptajn Pedersen, Hadsten, for at formaa ham til at holde Foredrag om Regnskabsføring.

Dette gentog sig i 1921, da Kaptajn Pedersen med Skolelærernes Hjælp skulde søge at organisere et Fremstød i Aalborg Amt for Regnskabssagen efter hans Metode.

Forsøget var sikkert velment, men førte ikke til det ønskede Resultat udover, at disse Foredrag og Kursus maaske dog har skærpet Interessen for Regnskabsføringen blandt Landmændene og dermed været med til at bane Vejen for Sagens senere Gennemførelse og endelige Ordning indenfor Landboboforeningen.

I 1926 vedtog Bestyrelsen gennem Ugebladet at opfordre til Dannelse af en Regnskabsforening. Men paa Grund af

manglende Tilslutning lykkedes det heller ikke denne Gang at faa noget i Gang.

Det var Foreningens nuværende Formand, Gaardejer Hans Pinstrup, Gravlev, der som Formand for et nedsat Regnskabsudvalg fik Sagen bragt i Orden og Regnskabssagen ført ind i faste og holdbare Baner ved Dannelse af en Regnskabskreds under Landboforeningen, der i 1931 antog Landbrugskandidat *Th. Bro Pedersen* som Regnskabskonsulent.

Da Arbejdet først var kommen ind i den rigtige Gænge, viste det sig, at der var Interesse nok for Sagen. Fra en beskeden Begyndelse er de regnskabsførendes Antal indenfor Foreningen i den forholdsvis korte Tid vokset til en Del over 300. Det er hermed den største Regnskabsafdeling i Landet.

Landbo-Ungdommens Dygtiggørelse

Landboforeningens alsidige Oplysningsarbejde for øget Fremgang i Landbruget gik i det første $^3/_4$ Aarhundrede i Hovedsagen ud paa at give de besiddende Landmænd Lejlighed til at faa mere Indsigt i og Forstaaelse af de Ting, som der dagligt arbejdes med.

Ikke saadan at forstaa, at man ikke ogsaa havde Opmærksomheden henvendt paa de unge. Tidligt var der indenfor Landboforeningen mange, som forstod, at det er Ungdommen af i Dag, der vil præge Udviklingen om nogle Aar, og at ogsaa Landbrugets Fremtid i stor Udstrækning er betinget af, hvordan den Ungdom er, som skal afløse den ældre Generation.

Men een Ting ad Gangen, en vis Oplysning og Dygtiggørelse blandt de ældre Landmænd var en Forudsætning for, at ogsaa et Arbejde til en bedre Uddannelse af Landboungdommen skulde lykkes.

Først i 20'erne begyndte indenfor Aalborg Amts Landboforening et mere udvidet og planmæssigt Arbejde for Landboungdommens Dygtiggørelse. I 1921 blev der saaledes nedsat

et særligt Ungdomsudvalg, som fik til Opgave at planlægge og lede Arbejdet.

Dette er siden da fortsat og stadig udvidet og har navnlig bestaaet i Afholdelse af Konkurrencer af forskellig Art for unge Karle og Piger, samt landbrugsfaglige Kursus og særlige Ungdomsmøder. I disse Arbejder har navnlig Foreningens Konsulenter været aktive som Vejledere og Igangsættere.

Og selv om den Stab af Konsulenter, der staar til Foreningens Raadighed, med Aarene er forøget væsentligt, saa er Opgaverne vokset i mere end tilsvarende Grad. Det har derfor ogsaa i de senere Aar flere Gange været stærkt paa Tale at ansætte en særlig Konsulent for Ungdomsarbejdet i Landboforeningen.

Et andet Spørgsmaal, som har nøje Forbindelse med Ungdommens faglige Uddannelse, nemlig Rejsning af en Landbrugsskole, har jævnlig været drøftet indenfor Landboforeningen.

Nordjyllands Landbrugsskole

Saa tidligt som i 1890 slaar P. P. Pinstrup til Lyd for Tanken, idet han da i en Artikel i Ugebladet foreslaar, at der oprettes en Landbrugsskole i Nordjylland.

Fra flere Sider blev der udtalt Tilslutning til Tanken. Og samme Aar modtager Landboforeningen fra Generalkonsul H. Pontoppidan en Gave paa 2000 Kr. som Grundfond til en Landbrugsskole.

Sagen kunde ikke realiseres den Gang, men er senere gentagne Gange drøftet.

I Efteraaret 1942 rejstes Sagen igen indenfor Landboforeningen, bl. a. paa Initiativ af Forpagter P. Rasmussen, Vissegaard, og N. C. Nielsen, Horsens.

Der nedsattes derefter et Udvalg, og ved Landboforeningens Fællesmøde i Efteraaret 1943 vedtog man at Landbo-

foreningen skulde gaa i Gang med at skabe et Fond til Oprettelse af en Landbrugsskole ved Aalborg.

Tanken vandt god Tilslutning. Ved en Indsamling indenfor Foreningens hele Virkeomraade tegnedes og indbetaltes i Løbet af godt 2 Maaneder et Beløb paa ca. 400,000 Kroner i frivillige Bidrag.

Med dette Beløb som Grundfond er det da Bestemmelsen, saasnart Forholdene tillader det, at rejse en tidssvarende Landbrugsskole ved Aalborg.

Landbrugets Fremtid til Gavn og Styrke.

Forskellige nye Opgaver. Avlsdyrauktioner.

Efter Forslag fra Husdyrbrugsudvalget blev det i 1930 besluttet at afholde en Auktion over Avlsdyr, som Medlemmer ønskede at sælge.

Forsøget lykkedes saa godt, at disse Avlsdyrauktioner, der nu foruden Tyre og Kvier ogsaa omfatter Faar, har været afholdt hvert Aar siden.

De første Aar medvirkede en Sagfører ved Salg og Inkassation, medens Landboforeningen siden 1942 har holdt Avlsdyrauktionen ved egen Auktionarius, og Pengeomsætningen er sket gennem Andelsbanken.

Auktionshal for Mark- og Haveprodukter

Det første Skridt til Iværksættelse af den Form for Salg af Kartofler og Havesager, som nu finder Sted i Aalborg i den saakaldte Gartnernes Auktionshal, blev foretaget af Aalborg Amts Landboforening.

Paa et Fællesmøde i 1930 rejste Gaardejer *Niels Thyssen,* Tylstrup, Spørgsmaalet, om ikke Landboforeningen skulde undersøge Mulighederne for gennem Auktionssystemet at skabe bedre Betingelser for direkte Salg af Mark- og Haveprodukter.

Specielt var det Meningen gennem en forbedret Avl af

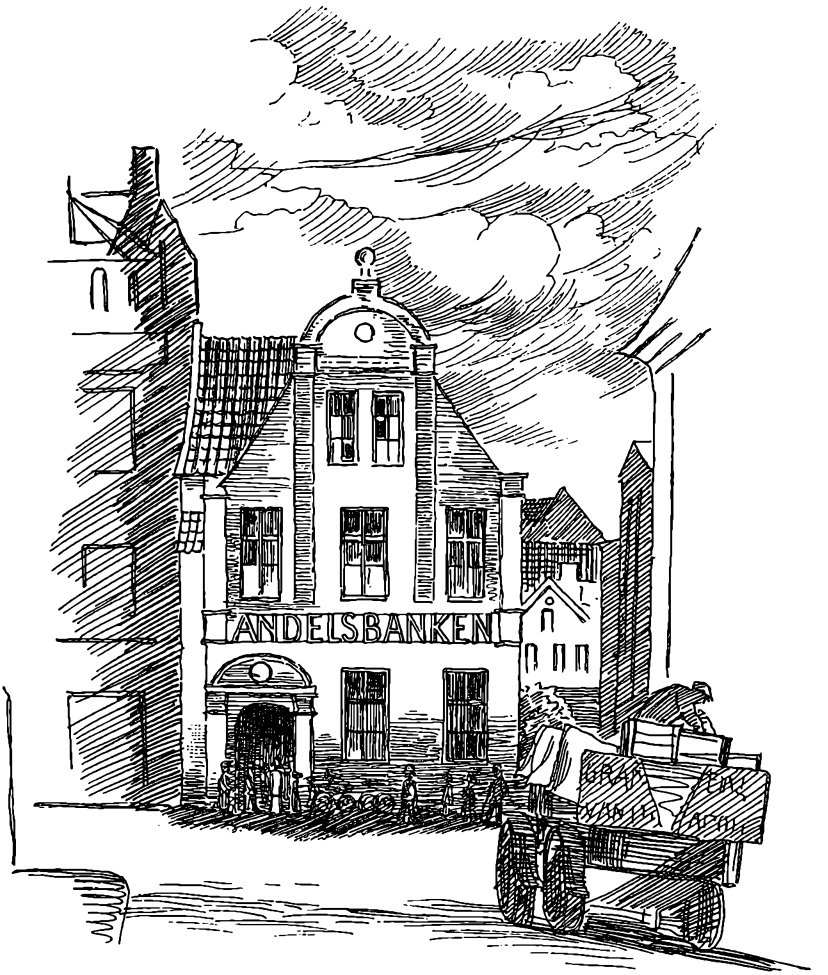

Andelsbanken i Aalborg

Spisekartofler at skabe et sikrere Marked herfor ved et saadant System.

Tanken vandt Tilslutning. Et Udvalg blev nedsat, og de nødvendige Midler til de forberedende Arbejder bevilget.

Det lykkedes ret hurtigt at føre Sagen igennem. En større Bygning blev rejst, delvis finansieret af Landboforeningen ved

et Laan af de i Kvægtorvet staaende Midler, og Salget kunde begynde.

Opdrætningscentralen i St. Vildmose

Selv om Aalborg Amts Landboforening ikke fik nogen direkte Indflydelse paa Udformningen af den store Plan om Oprettelse af en Opdrætningscentral i Vildmosen for tuberkulosefrie Kælvekvier, saa var det dog indenfor Landboforeningen, at Tanken først blev drøftet.

Det var paa et Fællesmøde i Landboforeningen 1933, at Dyrlæge *Grinsted,* Aalborg, forelagde Planerne til et saadant Foretagende. Forslaget gav Anledning til en livlig Forhandling, som senere satte sig blivende Spor, idet der hurtigt viste sig stor Interesse for Sagen i betydende Kredse.

Efter Henstilling fra Vildmosekommissionen gik De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation ind for Tanken og tog Opgaven op. Ved økonomisk Støtte fra Staten lykkedes det at faa Planen realiseret, saa Opdrætningsanstalten kunde begynde sin Virksomhed i Sommeren 1936.

Kartoffelsalget organiseres

I Aarene først i 30'erne, da Afsætningsforholdene for Landbrugsprodukter var ret fortvivlede, blev Følgerne heraf ogsaa, at Landmændene i det forholdsvis stærkt kartoffelproducerende Nordjylland kom til at ligge med en Del Kartofler, som der vanskeligt kunde findes Afsætning for.

Aalborg Amts Landboforening og Aalborg Amts Husmandsforeninger indledede da Forhandlinger med De danske Spritfabrikker, Aalborg, om at aftage et ekstra Kvantum Kartofler udover de til Spritfabrikation kontrakttegnede.

Spritfabrikkerne svarede imødekommende, og et ordnet Forhold vedrørende denne Afsætning kom snart i Stand saaledes, at Kartofler til denne ekstraordinære Kampagne ind-

tegnedes af samtlige Amtets Landboforeninger og Husmandsforeninger blandt disses Medlemmer.

Dette Forhold har nu bestaaet i en halv Snes Aar til Gavn og Glæde for Landmænd i Aalborg Amt, navnlig i Begyndelsen, da Trangen for Afsætning af Kartofler var størst.

Men ogsaa større Afsætningsmuligheder for Spisekartofler er der arbejdet paa at fremskaffe.

I et Møde 1935 blev der af Gaardejer Niels Thyssen, Tylstrup, slaaet til Lyd for, at man skulde søge Kartoffelsalget i Aalborg Amt bedre organiseret.

Det Arbejde, som i den Hensigt herefter sattes i Gang, resulterede et Par Aar senere i Dannelse af en særlig Kartoffelsektion med Salg af Kartofler til Eksport for Øje.

Sektionen virkede saa i en Tid, men var alligevel knap kommen rigtig i Gang, før Krigsudbruddet 1939 standsede den normale Handel med Udlandet og dermed lagde en Dæmper paa Eksporten af Kartofler.

Hestesalget

I disse Aar skete ogsaa en Ændring af vort Samhandelsforhold med Tyskland vedrørende Heste, idet man da efter en Overenskomst gik over til et centraliseret Hesteopkøb.

De frie Handeler var da i nogen Grad brudt, og Eksporten kom hovedsagelig til at foregaa gennem Hestehandlerne.

Landboforeningen mente da at maatte være sine Medlemmer behjælpelige i dette Forhold, og fra 1940 er indført en Ordning, saaledes at Medlemmerne kan faa deres Heste solgt til Eksport gennem Landboforeningen ved en af denne udpeget Salgsleder.

Ordningen skulde være en Hjælp til Billiggørelse af Omsætningen og sikre Sælgerne den rigtige Pris for Hesten.

Som Salgsleder ved disse Hesteopkøb har Husdyrbrugs-

udvalgets Formand, Gaardejer *Peter Gade,* Buddum, hidtil fungeret.

Kunstig Sædoverføring

Bevægelsen for en intens Udnyttelse af de gode Tyre i Avlens Tjeneste ved Brug af kunstig Sædoverføring havde i Aarene 1930—40 taget stærk Fart her i Landet.

Endnu var man ikke begyndt i Aalborg Amt. Men et Foredrag ved Landboforeningens Generalforsamling i 1941 af Professor E. Sørensen om de praktiske Erfaringer paa disse Omraader gav Aaret efter Stødet til Oprettelse af en Kvægavlsforening for kunstig Befrugtning i Aalborg Amt.

Denne Forening er i de forløbne to Aar vokset stærkt, men der kan vel ikke paa nærværende Tidspunkt siges noget afgørende om Betydningen af denne forholdsvis nye Virksomhed.

I Landbrugskrisens bevægede Tider

De betydningsfulde Opgaver, som Landboforeningen tog op i 20'erne og 30'erne, blev igangsat i en for Landbruget økonomisk vanskelig Tid. Men dette bekræfter Reglen, at det er i trange Tider, Fremskridtene sker.

Den danske Krones Hævning i 1925 blev Indledningen til Trængslerne. I Kølvandet herpaa fulgte stærkt faldende Priser paa Landbrugets Produkter. Senere foraarsagede Afspærringsforanstaltninger udefra, at Vanskelighederne for dansk Landbrug yderligere øgedes.

Under disse Omstændigheder var det naturligt, at Landboforeningen atter i højere Grad maatte beskæftige sig med de erhvervspolitiske Forhold. Men det var ogsaa uundgaaeligt, at der indenfor saa store Kredse af Landmænd maatte være forskellige Opfattelser af flere Spørgsmaal.

Deraf opstod Foreningen „Landbrugernes Sammenslutning"

eller, som den populært benævnes L. S. Bevægelsen satte sig som sit Formaal at forbedre Landbrugets erhvervsmæssige Kaar under Mottoet: Landbrugets økonomiske Ligestilling med andre Erhverv.

Dens Opgaver og Arbejde skulde i Henhold hertil særlig være af erhvervsøkonomisk Art, hvilket man beskyldte de gamle Landboorganisationer for at have forsømt.

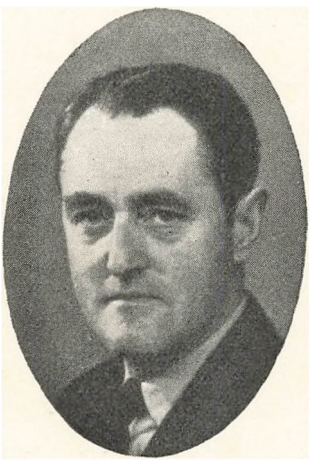

M. Astrup Pedersen, Sekretær og Redaktør siden 1932.

Da Landboforeningerne og iøvrigt ogsaa Husmandsforeningerne imidlertid ikke vilde fraskrive sig Retten til at tale med om disse Forhold, og da deres Meninger om Tingene ikke altid faldt sammen med L. S.s, opstod der til Tider ret spændte Situationer mellem disse Organisationer.

Denne Splittelse i Landbruget fremkaldte Beklagelse hos alle klartseende Landmænd, som forstod, at Landbrugets Indflydelse paa Lovgivningsmagten til Opnaaelse af bedre Rentabilitet i Landbruget derved svækkedes.

Aalborg Amts Landboforenings Formand, Folketingsmand Svend Nielsen stod som en af dem, der fra Begyndelsen søgte at samle Organisationerne til fælles Indsats. Og i Bestræbelserne herfor fremsatte han paa et Fællesmøde i Landboforeningen den 2. September 1933 følgende Udtalelse, som fik Fællesmødets Tilslutning til offentlig Udsendelse:

„Bestyrelse og Repræsentantskab for Aalborg Amts Landboforening, samlede til Møde i Aalborg, ønsker, i Anledning af de offentlige Angreb, der af Landbrugets forskellige Organisationer er rettet mod hinanden, at udtale, at Enighed og

Sammenhold fra disse Organisationers Side er den vigtigste og væsentligste Betingelse for at paavirke Regering og Rigsdag paa en saadan Maade, at der hurtigst muligt gennemføres Foranstaltninger, der bringer Rentabiliteten til Veje i Landbruget.

I samme Omfang, som dette Sammenhold skaffes til Veje, i samme Grad vokser Landbrugets Styrke, og i samme Omfang, som Organisationerne opsøger og offentlig fremdrager Uoverensstemmelser dem imellem og fremfører offentlige Angreb paa hinanden, i samme Omfang svækkes Landbrugets Kræfter.

Aalborg Amts Landboforening tillader sig derfor indtrængende at henstille til de forskellige Landbrugsorganisationers ledende Mænd og Bestyrelser, at de ikke anvender Kræfterne paa at svække hinandens Organisationer, men i Stedet for samler Kræfterne om at faa Regering og Rigsdag til at gennemføre en Lovgivning, der stiller Landbruget paa lige Fod med andre Erhverv i vort Land og derigennem skaber rimelige Vilkaar for Landbruget og Mulighed for, at nuværende Landbrugere, som uforskyldt er i Vanskeligheder, kan blive ved deres Hjem".

Imidlertid gik Aarene, og Forholdene bedredes ikke for Landbruget hverken paa den ene eller anden Maade. Da bliver der i 1936 gjort et nyt Forsøg fra Aalborg Amts Landboforenings Side paa at bøje Meningerne mod hinanden.

Paa Foranledning af Formanden for Dronninglund Herreds Landboforening sammenkalder Svend Nielsen til Møde og forelægger Bestyrelsen følgende seks Punkter, som skulde danne Grundlag for et Samarbejde mellem Landbrugsraadet og L. S.:

1. Udnyttelse af Afsætningsmulighederne.
2. Omregulering af de faste Skatter.
3. Rentenedsættelse.

4. Vareudveksling.
5. Arbejdsspørgsmaalet.
6. Afsætning paa Hjemmemarkedet.

Bestyrelsen drøftede Spørgsmaalet og var enige i det ønskelige af, at der kom et Samarbejde i Gang mellem Organisationerne paa det i de seks Punkter nævnte Grundlag.

Ogsaa et Skridt til Befordring af mere Sammenhold blev taget paa et Fællesmøde i Landboforeningen 1937.

Landboforeningens nuværende Formand, Folketingsmand Hans Pinstrup, rejste da det Spørgsmaal, hvad der kunde gøres for at skaffe Landmændene bedre Underretning om Begrundelsen for Landbrugsorganisationernes Afgørelser og Standpunkttagen til Tidens mange landbrugsmæssige og erhvervsmæssige Spørgsmaal. Større Viden og Kendskab til disse Forhold troede han vilde hindre mange Misforstaaelser og dermed styrke Enigheden og Sammenholdet i Landbruget. Hans Pinstrup mente, vi burde have en Slags Oplysningskontor, hvorfra saadanne Meddelelser blev udsendt til Offentliggørelse i Landbrugspressen, og fandt, at det var en Opgave for Landboforeningerne at tage op.

Imidlertid vedblev de daarlige økonomiske Forhold for Landbruget, og Situationen tegnede til at blive kritisk for mange Landmænd.

Landsmødet i Odense

Da tog Landbrugsraadet i 1939 Initiativet og indbød til et stort Landsmøde i Odense med Repræsentation for samtlige under Landbrugsraadet tilsluttede Organisationer. I Mødet, hvori Aalborg Amts Landboforening var repræsenteret ved hele Bestyrelsen og Repræsentantskabet, deltog ca. 3000 Landmænd fra hele Landet.

Baggrunden for Afholdelsen af dette Møde var de Be-

slutninger, Regeringen i Sommeren 1939 havde taget vedrørende den danske Kronekurs.

Efter at Nationalbanken siden den 25. August havde ansat nominelle Kurser, blev det den 1. September meddelt, at den danske Regering havde besluttet ikke længere at følge den hidtidige Sterlingkurs paa 22,40.

Begrundelsen for dette Skridt var, at man vilde sikre Danmark mod en skadelig Prisudvikling ved at lade Kronen følge Sterling i Faldet, hvorfor man i Stedet bandt den danske Krone til Dollar. Følgen var, at Sterlingkursen blev ansat til omkring 20 i Stedet for 22,40.

Fra Landbruget blev der straks kraftigt protesteret mod denne Valutapolitik, som hævdedes at virke ensidigt i Landbrugets Disfavør. Man henviste til, at Hovedparten af Landbrugets Eksport gik til England og betaltes i Sterling. Men naar hvert Pund Sterling, som Landbruget hjembragte til Landet, kun afregnedes med ca. 20 Kr. i Stedet for 22,40 vilde det betyde et direkte og utaaleligt Tab for det i Forvejen meget daarligt forrentede Landbrug.

Fra Landbrugsraadet, der gentagende Gange drøftede Valutaspørgsmaalet med Regeringen, havde man ubetinget krævet, at Kronens Kurs i Forhold til Sterling ikke maatte ændres. Men Kravene afvistes.

Men som en Erkendelse af, at der var begaaet en Uret mod Landbruget, vedtoges derpaa af et Flertal paa Rigsdagen en Lov om Foranstaltninger til Udligning af Misforholdet mellem Landbrugets Eksportpriser og Produktionsomkostninger.

Denne Tilskudsordning, hvorefter der af Statskassen skulde udredes et vist Beløb til Landbruget i Forhold til den ugentlige Eksportværdi, blev straks og i højeste Grad meget upopulær. Der blev bl. a. fra Landbrugets Side gjort gældende, at Tilskudsordningen ikke ydede fuld Erstatning, og uanset heraf fandtes Ordningen at virke meget uheldigt, idet der herved

blev givet Udseende af, at Landbruget skulde understøttes af andre Erhverv.

Disse Spørgsmaal drøftedes indgaaende paa det store Landsmøde i Odense. Og Resultatet af Forhandlingerne blev, at det besluttedes om fornødent at sætte haardt mod haardt til Sikring af Landbrugets livsvigtige økonomiske Interesser.

I dette Øjemed søgtes organiseret en fast og stærk Samling af hele Landbruget. Og Landsmødet sluttede med enstemmig Tilslutning til, at der fra Landbrugsraadet blev udsendt en Spørge-Skrivelse af følgende Ordlyd til samtlige Landmænd i Danmark:

„Ved min Underskrift forpligter jeg mig herved overfor Landbrugsraadet til at underkaste mig alle Beslutninger, som De samvirkende danske Andelsslagteriers Fællesbestyrelse og De danske Mejeriforeningers Fællesorganisation i Fællesskab maatte tage vedrørende min Svine- og Mælkeproduktion til Forbedring af Landbrugets Vilkaar. Forpligtelsen gælder til Udgangen af 1940".

I Tilslutning til Landsmødets Beslutning blev der paa Landboforeningens kommende Generalforsamling enstemmigt vedtaget en Udtalelse, hvori det bl. a. hed:

„Aalborg Amts Landboforenings Bestyrelse, Repræsentantskab og Generalforsamling retter en indtrængende Opfordring til alle nordjydske Landmænd om at underskrive den fra Landbrugsraadet tilstillede Erklæring og paa enhver Maade give Andelsslagteriernes og Andelsmejeriernes Fællesorganisationer den fornødne Styrke til at skaffe den danske Bonde Ligeret og Ligestilling med andre Erhverv i vort Land".

Disse Produktionskort, som de almindeligt kaldtes, indgik da ogsaa til Landbrugsraadet i meget stort Tal.

Men snart efter fik Danmark paa afgørende Vis den nye Stormagtskrig nærmere ind paa Livet, og Forholdene for saavel Landbruget som andre Erhverv var da ganske ændrede.

Meninger brydes

De spændte Forhold Landboerne imellem i 30'erne var forøvrigt nær ved at have sat Splid indenfor Landboforeningens Rækker.

Det var til Formandsvalget ved Generalforsamlingen i Foraaret 1939, da der viste sig en ret stærk Opposition mod Svend Nielsens Genvalg til Formand.

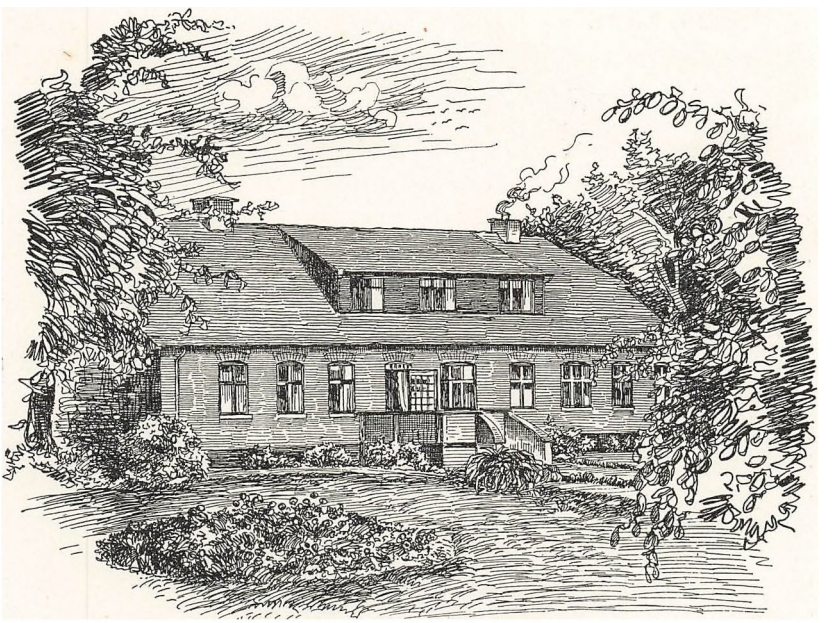

Egehjørg set fra Haven

Svend Nielsen var da traadt ud af Partiet Venstre og havde ladet sig opstille og vælge til Folketingsmand i Nørresundbykredsen af det nystiftede Bondeparti.

Oppositionen, som foreslog Gaardejer Hans Pinstrup til Formand, gjorde gældende, at man ikke mere havde Tillid til Svend Nielsen, og at det var i Kraft af hans Stilling som Landboforeningsformand, han blev valgt som Bondepartiets Kandidat.

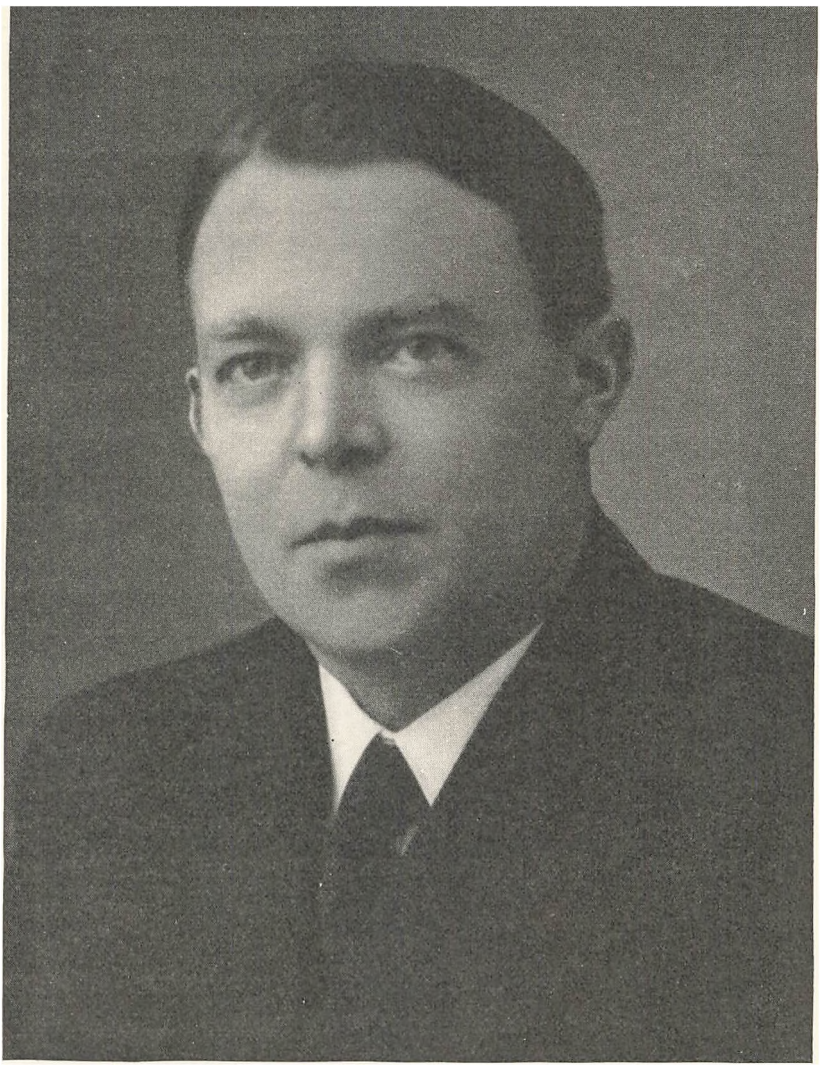

Gaardejer Hans Pinstrup, Gravlev,
Formand fra 1942.

Fra modsat Side beskyldte man Oppositionen for at bringe Partipolitik ind i Landboforeningen.

Generalforsamlingen blev en af de største i Landboforenin-

gens Historie. Der var mødt ca. 800 Medlemmer. Resultatet af Valget blev, at Svend Nielsen genvalgtes til Formand med 390 Stemmer, medens Hans Pinstrup fik 376, og nogle faa Stemmer var spredte.

Striden var da afgjort. Sindene faldt hurtigt til Ro igen, og Landboforeningens Virksomhed fortsattes uforandret.

Ved næste Valgperiodes Udløb i 1942 meddelte Svend Nielsen, at han paa Grund af svigtende Kræfter vilde trække sig tilbage som Formand. Hans Pinstrup blev nu enstemmig indstillet og valgtes til Formand uden Modkandidat.

Ved Svend Nielsens Afgang som Formand skænkede han Landboforeningen en smuk Sølvdirigentklokke. Og som Tak for hans Virke i Landbrugets Tjeneste blev han paa Generalforsamlingen udnævnt til Foreningens Æresmedlem.

Samtidigt udnævntes ogsaa Gaardejer Frank Staun, Binderup, til Æresmedlem. Frank Staun var da traadt tilbage som Formand for Repræsentantskabet, en Post han havde beklædt gennem 25 Aar.

Under det 20. Aarhundredes anden Verdenskrig

Stormagtskrigens Udbrud 1939, der senere skulde blive til en 2. Verdenskrig, bragte ganske selvfølgelig store For-

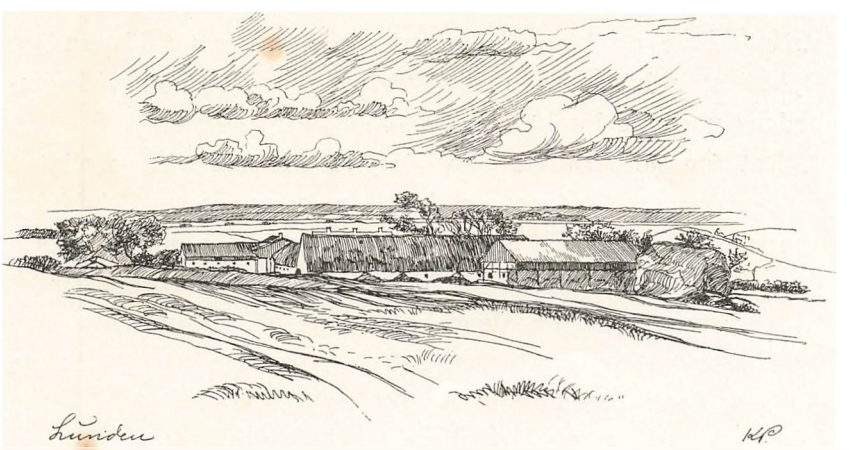

styrrelser med sig for saavel Landbrugserhvervet som for Samfundet, Vanskeligheder, som yderligere skærpedes efter Besættelsen i 1940.

Landboforeningens Virksomhed blev ogsaa i høj Grad besværliggjort af Krigsforholdene. Bl. a. havde Benzin-Re-

Gaardejer P. Østergaard, V. Hassing,
Næstformand fra 1942.

striktionerne og tilsidst den private Bilkørsels fuldstændige Ophør stor hæmmende Indflydelse paa Konsulentvirksomhedens normale Funktion.

Det faglige Arbejde blev dog fortsat saa vidt gørligt i omtrent samme Omfang som hidtil; men om nogen Udvidelse eller Optagelse af nye ønskede Opgaver kunde der vanskelig være Tale under disse Forhold.

Medlemstallet ikke alene holdt sig i disse Aar, men den ret konstante Stigning fortsatte. Ved Indgangen til 1944 havde Aalborg Amts Landboforening 7455 Medlemmer.

De ekstraordinære Tider medførte, at Landboforeningen maatte beskæftige sig med mange andre Sager af Interesse for Landbruget. Det gjaldt saaledes Drøftelser og Stillingtagen til de af den nye Situation fremkaldte særlige Foranstaltninger vedrørende Landbrugserhvervet.

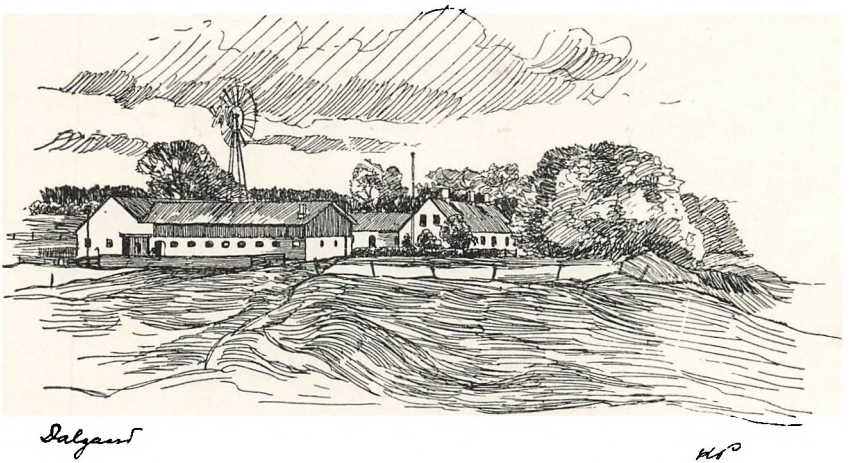

Spørgsmaal angaaende Kornaflevering, Kraftfodertildeling, Besætningsreduktion, Kød- og Smørordning m. m. var næsten staaende Emner ved Landboforeningens Møder i disse Aar. Ogsaa Spørgsmaalet om den nødvendige Arbejdskraft til Landbruget, som det stadig blev vanskeligere og vanskeligere at faa, blev gentagende Gange drøftet i Landboforeningen.

Men trods alt blev der i disse Aar Tid og Raad til at foretage en for Landboforeningen særdeles begivenhedsrig Handling, nemlig Køb af egen Gaard.

Den øjeblikkelige Anledning hertil var, at Foreningen stod og manglede Dyrskueplads i Aalborg. I 1935 havde man paa Grund af Byens Udvidelse maattet flytte fra den mangeaarige og ideelle Dyrskueplads paa Eksercerpladsen til en anden velegnet Plads i Vesterkæret. Denne blev imidlertid som Følge af Krigen beslaglagt til andet Formaal i Sommeren 1940.

For dog i Fremtiden at være nogenlunde sikker paa at have en fast Dyrskueplads besluttedes det, at Foreningen selv skulde erhverve en velegnet Grund nær Aalborg. Til dette Brug købte Landboforeningen saa i 1940 den 5 km fra Aalborg beliggende Skalborggaard med et Tilliggende paa godt 100 Tdr. Land.

Gaardejer Søren Kjær, Støvring,
Formand for Repræsentantskabet
fra 1942.

Her blev der straks lavet en stor Dyrskueplads, som indviedes 1941. Samtidigt blev anlagt Forevisningsmark og Forevisningshave paa en Del af Ejendommens Areal direkte ved Dyrskuepladsen. Aaret efter blev der i Bygningerne indrettet Skolelokaler med Plads til 60 Elever; og samme Aar paabegyndtes her en Undervisning for 2 Hold Elever i den landbrugsfaglige Ungdomsskole. Ligeledes holdes samme Sted forskellige Husholdningskursus og Demonstrationer for unge Piger og Husmødre.

Som en af de særlige Ting, Landboforeningen har foretaget sig i den seneste Tid, maa nævnes, at Foreningen i Aaret 1943 skænkede 10,000 Kr. til et Kollegium ved Landbohøjskolen. Dette blev gjort i Erkendelse af den Betydning, som denne Læreanstalt indirekte har haft for Fremskridtene i Landbruget i de sidste Par Menneskealdre.

— — —

Mangfoldige Spørgsmaal er i Tidens Løb drøftet, talrige Arbejder er taget op og gennemført af Landboforeningen i dens lange Levetid.

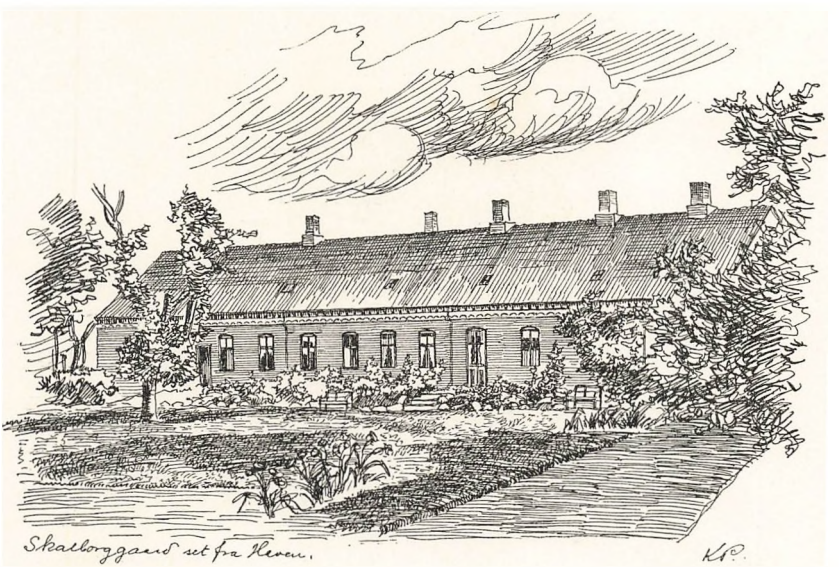

I nærværende forholdsvis korte Oversigt over Virksomheden gennem hundrede Aar er omtalt en Del af de Ting, Foreningen har beskæftiget sig med i denne Periode. Her er søgt at samle de vigtigste Begivenheder, der er sket, navnlig de som har sat sig mere blivende Spor. Endvidere har det været Opgaven at vise Sammenhængen i Landbrugets og Landboforeningens Udvikling, den Sammenhæng som dybest set er i alle Livets Forhold.

Visse Fællestræk gaar igennem hele Landboforeningens hundredaarige Historie. Det gælder Ønsket om og Arbejdet for Landbrugets Fremgang økonomisk, fagligt og erhvervsmæssigt. Og det gælder Viljen og Evnerne hos Foreningens ledende Mænd til i dette Arbejde at sætte Hensynet til Almenvellet over egne Interesser.

Deraf er Fremskridtene groet, og derfor staar Aalborg Amts Landboforening i Dag, skønt gammel af Aar, mere livskraftig end nogensinde.

M. Astrup Pedersen.

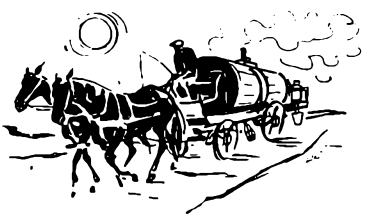

Aalborg Amts Landboforening

Ledelsen 1944

Gaardejer, Folketingsmand Hans Pinstrup, Gravlev,
Formand.

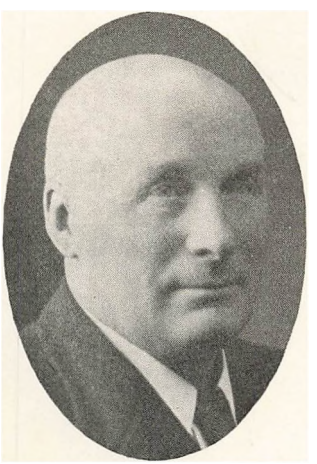

Gaardejer, Amtsraadsmedlem
P. Østergaard, Lunden, V. Hassing,
Næstformand

Gaardejer Søren Kjær, Dalgaard,
Støvring
Repræsentantskabets Formand,

1. Kreds

Gdr. Peter Nielsen,
Hvorup, Nørresundby

Gdr. E. Nielsen,
Tveden, Sulsted

Sognefoged N. Thyssen,
Tylstrup

Gdr. Ejnar Andersen,
Ajstrup, Sulsted

Chr. Hansen, Hedegaard,
Ø. Halne, Vadum

2. Kreds

Gdr. Søren Winther,
Bøgen, Hals

Gdr. Andreas Vadsholt,
Vejgaarden, Ulsted

Proprietær Lars Jensen,
„Rottrup", Ulsted

Gdr. N. Svendsen Gaarn,
Engmark, Langholt

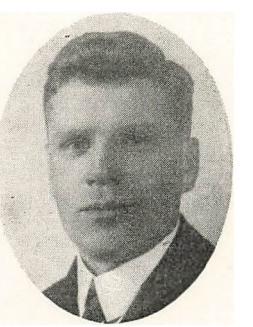

Gdr. Otto Nielsen,
L. Havkrog, V. Hassing

3. Kreds

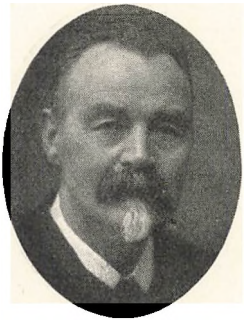

Gdr. Marinus Nielsen,
Rygaard, Nr. Tranders

Gdr., Sognef. Jens Bech,
Sofieholm, Klarup

Gdr. S. Madsen Nielsen,
Vaarst

Gdr. Thomas Jensen,
Mou

Gdr. Kristian Haals,
Skovstrup, Gistrup

4. Kreds

Gdr. Martin Braad,
Store Brøndum

Gdr. Søren Svendsen,
Fræer, Skørping

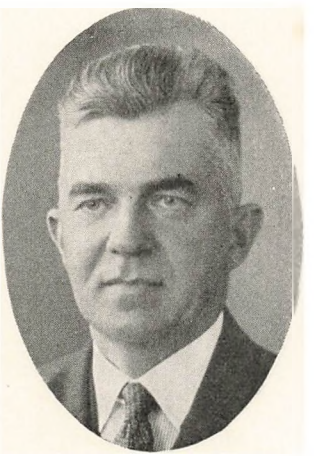

Gdr. Chr. Jacobsen,
Melgaard, Nr. Kongerslev

Gdr. Marinus Jellesen,
Kongerslev

Gdr., Arkitekt Skyum,
Bælum

5. Kreds

Gdr. Niels Bager,
Hurup Vestergaard,
Hurup, Østj.

Gdr. Jørgen Laursen,
Buddum, Skelund

Gdr. Peter Gade,
Buddum, Skelund

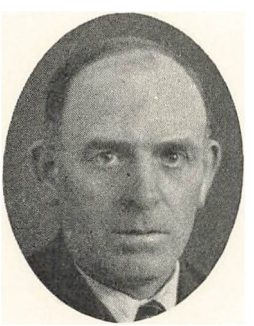

Gdr. Hans Kjeldsen,
Veddum

Gdr. P. Nielsen Ottesen,
Visborg

6. Kreds

Gdr. Andreas Uhrenholt,
Brøndbjerg, Arden

Gdr. Anders Olsen,
Lille Arden, Arden

Gdr. Emil Larsen,
Blegdø, Arden

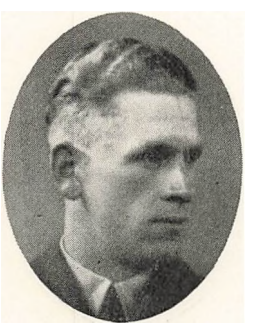

Gdr. Fredløv Olsen,
Døstrup, H.

Gdr. Anton Olsen,
Hvarre, Arden

7. Kreds

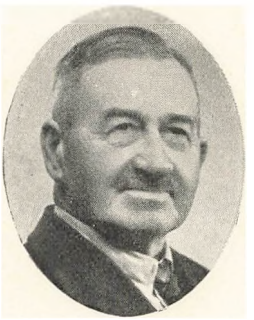

Gdr. Jens Christensen,
Tøttrup, Støvring

Gdr. Anders Ladefoged,
Ravnkilde, Arden

Gdr. Niels Bøgh,
Mejlby, Arden

Gdr. Otto Nielsen,
Torsted, Støvring

Gdr. Kristian Madsen
Mejlby, Arden

8. Kreds

Gdr. Søren Kjær,
Dalgaard, Støvring

Gdr. Lars Søndergaard,,
Ellidshøj

Hmd. Chr. Poulsen,
St. Restrup, Sønderholm

Gdr. Laurits Knudsen,
Gelstrup, Nibe

Hmd. Lars Larsen,
St. Restrup, Sønderholm

9. Kreds

Kredsdyrlægę
Edwin A. Jensen,
Aalborg

Redaktør
P. C. Jacobsen,
Aalborg

Gdr. Holger Jensen,
Hasseris, Aalborg

Gdr. Anders Kristensen,
Sofiendal, Aalborg

Brandkasserer
Jens Enevoldsen, Aalborg

10. Kreds

Gdr. Anders Kjær,
Byrsted, Nibe

Gdr. Ludvig Kristensen,
Skivum, Vegger

Gdr. Søren Buus,
Blære.

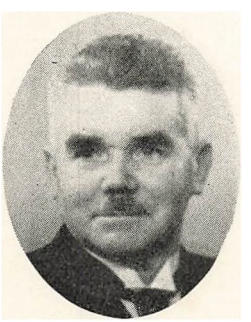

Gdr. Jacob Jacobsen,
Ejdrup, Vegger.

Hmd. Karl Møller,
Aale, Ranum.

11. Kreds

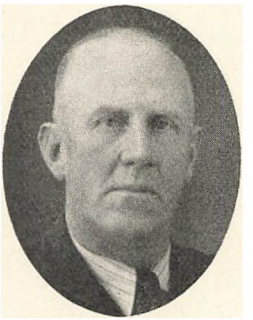

Gdr. Hollen Hollensen,
Vedsted, Birkelse.

Hmd. Jens C. Gundersen,
Aabybro.

Gdr. Jens Præstegaard,
Biersted.

Gdr. Niels Busk,
Haldager, Aabybro

Gdr. Lars Nødgaard,
Biersted.

12. Kreds

Gdr. Ingvar Nielsen,
Torslev, Skovsgaard.

Gdr. A. P. Andersen,
Tranum, Brovst.

Gdr. Bent Nielsen,
Nørøkse. Halvrimmen.

Gdr. A. P. Andersen,
Nørøkse, Halvrimmen.

Gdr. Hans Magnussen,
Brovst.

Om Planteavlens Udvikling 1844-1944

Mangen grundet Vig maa Havet slippe,
mangen bundløs Mose bære Sæd,
og hvor magre Faar af Lyngen nippe,
fede Øksne finde Hvilested.

Den overvældende Fremgang i den almindelige Jorddyrkning og Planteavl, som i det nu forløbne Aarhundrede har gjort Aalborg Amt større og rigere, skyldes mange samvirkende Kræfter og Forhold.

Aalborg Amt er gennem dette Aarhundrede blevet gjort større gennem den direkte Landvinding, Opdyrkning af Heder og daarlige Kærjorder, som ved Dræning af mindre Arealer, god, men ellers vandlidende Jord.

En særlig Art Landvinding blev dog Kultiveringen af de to

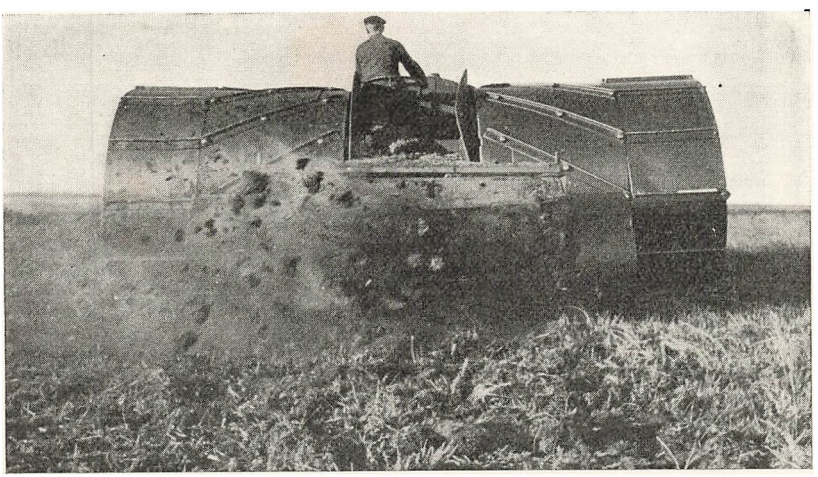

Vildmosen fræses

store Moser, Store Vildmose i Vendsyssel og Lille Vildmose i Østhimmerland.

Ved Oprettelsen af Statens Forsøgsstation for Plantekultur i Nordjylland fik Amtets Landmænd ikke alene nye Impulser gennem de der foretagne Forsøg, men man fik ved paa Stedet at kunne følge Forsøgsstationernes Drift den direkte Paavirk-

Landboforeningens Ledelse følger Arbejdet i Vildmosen

ning, som det gode Eksempel i sig selv er, øget Lyst til at prøve nye Fremgangsmaader med Hensyn til Dyrkning og Gødskning som Lyst til at prøve nye Former af de forskellige Kulturplanter.

For Aalborg Amts Landboforenings Planteavlsarbejde fik Placeringen af Statens Forsøgsstation paa Knoldgaard 1894 indenfor Foreningens Virkeomraade en aldeles overvejende Betydning.

Gennem Forstanderne paa Forsøgsstationen *I. A. Hansen*, Knoldgaard og Tylstrup, *L. P. Jacobsen*, Tylstrup, og *Ejnar Knudsen*, Tylstrup, fik først Foreningens Bestyrelse som det staaende Udvalg og senere Planteavlsudvalget nye Impulser,

øget Indsigt og derfor nyt Mod til at løse de Opgaver, Tiden lagde frem til Fremme af Jorddyrkningen af Planteavlen.

Som Forsøgsstationens Arbejde prægede Landboforeningens Indstilling til Planteavlens Problemer, saaledes gav Forsøgsstationens Resultater Foreningens Medlemmer Lyst og

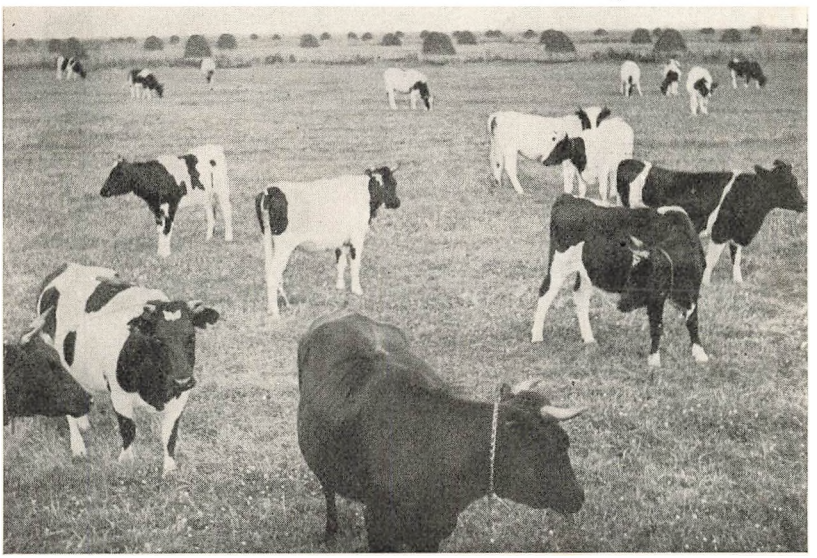

Kvæg i Vildmosen

Mod til at hævde, at skulde Planteavlen fremmes i de mange enkelte Landbrug, maatte Foreningen stille kvalificeret Konsulenthjælp til Raadighed.

Disse Krav, der med Varme og Dygtighed især blev ført frem af Amtsraadsmedlem, Gaardejer P. Kristensen, Veddum, gav Stødet til Ansættelse af Foreningens første Planteavlskonsulent, Landbrugskandidat Svend Nielsen, den Gang Lærer paa Aaby Højskole, senere Skibstedgaard ved Kongerslev.

Efter Svend Nielsen blev i 1907 Assistent *Søndermølle*, Tylstrup, Konsulent i Planteavl, til han i 1919 afløstes af Foreningens nuværende Planteavlskonsulent *Andersen-Lyngvad*.

Med Ansættelse af en Konsulent direkte under Planteavlsudvalget blev Foreningens Arbejde til Planteavlens Fremme stærkt udvidet og uddybet.

Den største Betydning for Planteavlens Fremme som Helhed fik Gennemførelsen af de lokale Forsøg, der fremdeles er Planteavlsarbejdets Hovedhjørnesten.

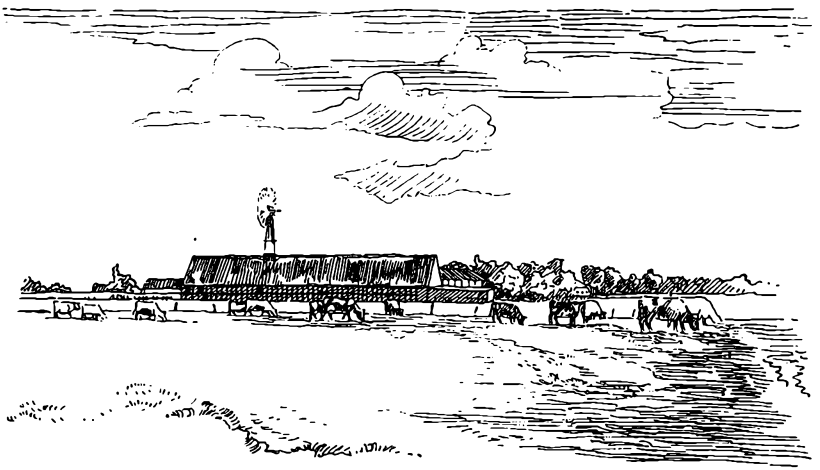

Lykkegaard Bødtcher K.P.

Allerede fra Aaret 1900 havde Foreningen ved Forstander I. A. Hansen, Knoldgaards Hjælp og Ledelse gennemført et mindre Antal lokale Forsøg.

Af de mange andre betydningsfulde Opgaver til Planteavlens Fremme, Foreningen har iværksat, skal nævnes de vigtige Jordbundsundersøgelser, Fremavl og Salg af Saasæd og Kartofler, ordnet Indkøb af Markfrø samt Bekæmpelse af Ukrudt og Plantesygdomme, som af Muldvarpe. Dernæst Konkurrencer mellem hele Markbrug samt et Utal af Markvandringer under sagkyndig Ledelse.

Til alt dette kommer den direkte konsulatoriske Virksomhed, som ganske særligt efter 1920 er blevet særdeles omfattende.

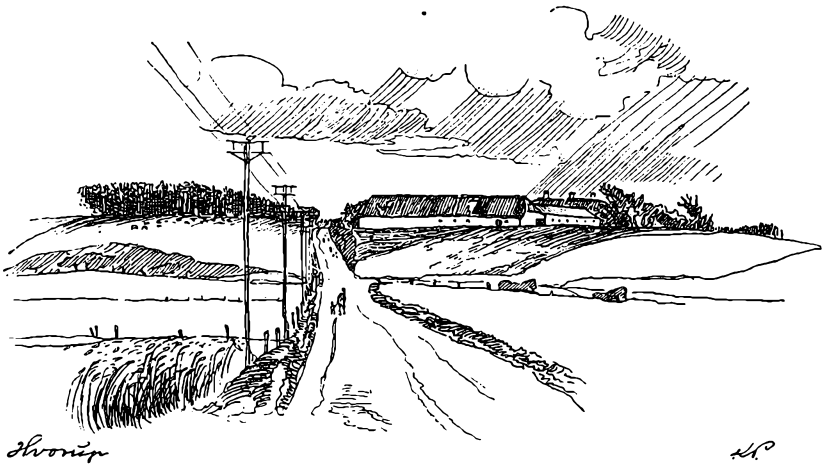

Landvinding

Inddæmning, Afvanding, Opdyrkning og Mergling har altsammen gjort Danmark og dermed ogsaa Aalborg Amt større. Gennem Inddæmning, Afvanding, Opdyrkning og Mergling er mange Tusinde Tønder Land kommet med ind under Dyrkning enten som Græsbrug eller almindeligt Agerbrug. Altsammen Jord, der tidligere laa hen oversvømmet, vaad og sumpet eller som gold Hede, der hver især var groet til med Naturens Plantevækst.

Inddæmningen har for en væsentlig Del været af privat Karakter, men har alligevel været i Stand til at frigøre adskillige Hundrede Tønder Land, og nu er store Arbejder baade i Gang og projekteret.

Afvandingsarbejdet er foregaaet støt og roligt. Saavel ved Hedeselskabets Hjælp som ved mange dygtige, lokalkendte Dræningsmestre er der her i Amtet drænet og afvandet meget store Arealer. Selv om Kendskabet til Undergrundsforholdene i visse Tilfælde kunde ønskes bedre, er Arbejdet i sin Helhed godt gennemført og har tjent Landbruget her i Amtet til stor

Nytte, hvad ogsaa Jordens Tilstand under Foraarsarbejdet og den tidligere Saaning er Bevis for.

Medens det i Begyndelsen kun var de større Gaarde, der drog Nytte af Dræningen, er det nu Landbrug af alle Størrelser, der lader dræne.

De første Dræningsarbejder blev gennemført i Aarene 1860—1880, og medens der i Aarene 1880—1900 var omtrent Stilstand i Arbejdet, tog dette atter Fart efter Aarhundredskiftet. I Aarene 1933—39 blev Tempoet sat betydeligt op, idet Staten ved Lov af 31/3 1933 stillede Midler til Raadighed ved Laan og direkte Tilskud.

Opdyrkning af Heder og Moser har foregaaet lige saa længe, som det har været almindeligt at dyrke Jorden, kun med den Forskel, at i den første Tid tog Opdyrkningen kun Sigte paa en foreløbig Dyrkning, medens den nu i Almindelighed tager Sigte paa en varig Dyrkning.

I Begyndelsen foregik Opdyrkningen med Stude og senere med Heste, medens den efter sidste Verdenskrig fortrinsvis er blevet udført med Traktor, og derfor har der ogsaa været en Forskel i Opdyrkningen. Fra Begyndelsen var det de ret jævne og fortrinsvis med Græs og Smaalyng bevoksede Arealer, der først blev opdyrkede, da de bedst egnede sig for Datidens Trækkraft, medens man i den sidste Menneskealder ikke er gaaet af Vejen for at tage de Arealer ind til Dyrkning, som foruden kraftig Lyng ogsaa var bevoksede med Trævækst af forskellig Art; men det har saa til Gengæld vist sig, at Heden med den kraftigere Lyng og Trævækst havde et bedre Muldlag og en større fremtidig Dyrkningsværdi.

Nu er Interessen for Opdyrkning en anden, end den var under Kongerne Frederik den Fjerde og Frederik den Femte, der begge ivrigt opfordrede til Opdyrkning af Heden og lovede dem, der vilde gaa i Gang med et saadant Arbejde: Fritagelse for Skatter og Krigstjeneste, uden at nogen meldte

sig. Tænk hvis Nybyggerne paa Heden i denne Menneskealder havde haft Skattefrihed, saa kunde der sikkert være bleven Raad til Ombygning paa et tidligere Tidspunkt, end det mange Gange har været Tilfældet, hvilket igen vilde have været til Gavn for Produktionen og for Omsætningen, altsaa en sund og fornuftig Kongstanke.

Høslet i Store Vildmose

Afhjælpning af Jordens Kalktrang ved Tilførsel af Mergel og Kalk har man længe erkendt var en Nødvendighed, og da Aalborg Amt ikke fra Naturens Haand har været behandlet som Stedbarn med Hensyn til Mergel og Kalklejer, har der igennem de to sidste Menneskealdre været udkørt megen Mergel og Kalk. Der foreligger Oplysninger om, at der allerede i Aarene 1850—80 er udført et betydeligt Merglingsarbejde, og omkring Aarhundredskiftet var ca. Halvdelen af Agermarken merglet. Særlig Fart i Arbejdet kom der, da det blev almindeligt, at Mergelselskaberne udkørte Merglen med Tipvogne paa flyttelige Spor og senere pr. Lastbil, thi derved blev Arbejdet billigere.

Staten har ogsaa her ved Lov af 1929 og flere støttet Arbejdet, idet Gælden for Merglen nu kan tinglyses som en

første Prioritet, og Mergelselskabets Medlemmer hæfter herefter ikke længere solidarisk for Selskabets Forpligtelser i Modsætning til de Mergelselskaber, der arbejdede før 1929.

Merglen og Kalken blev ikke fra Begyndelsen af laboratoriemæssigt undersøgt før Brugen, som det nu er Tilfældet. Man nøjedes i alt for mange Tilfælde med at overhælde Merglen med Syre for at prøve Brusningen. Da Jorden i Almindelighed heller ikke blev undersøgt for Kalktrang, var det ikke saa underligt, at der ved de første Merglinger og Kalkninger blev givet for meget. De lyse Forhaabninger, man havde haft angaaende Merglens Virkninger, blev da til Skuffelser, idet der som Følge af Overmerglingen optraadte ukendte Sygdomme i Afgrøderne.

Kalkningsspørgsmaalet er fortsat af stor Betydning, og mange Arealer er atter kalktrængende, men i den nuværende Kalkningsperiode stræbes der efter, at ingen Jord kalkes eller mergles, uden at den i Forvejen har været undersøgt. For de Jorder, der en Gang tidligere har været kalket, gaar man nu mere over til en periodisk Anvendelse af mindre Kalkmængder, og Arbejdet udføres som en Slags Vedligeholdelse af Jordens Reaktion.

Planteavlen

Inden for Planteavlen er der naaet store Fremskridt og Forbedringer i de sidst forløbne 100 Aar, og større vil sandsynligvis blive naaet i de næst kommende 100 Aar. Gennem Forædlingsarbejdet med Tiltrækning af stadig mere yderige Sorter og Stammer og disse Egenskabers Udnyttelse gennem bedre Voksekaar synes der næsten ingen Grænse at være for, hvad Jorden kan bringes til at yde.

Kornavlen er i Areal og Foldudbytte steget stærkt fra 1840—1890, og Stigningen er fortsat i de næste 50 Aar indtil 1940, men i et noget mindre Tempo særlig for Arealets Ved-

kommende. Thi selv om Opdyrkningen er fortsat, kræver Foderroerne en større Del af den dyrkede Jord. Derfor er Kornarealet i Procent af Arealet kun gaaet frem fra 45,3 til 48,4 % fra 1890 til 1940, medens Arealet med Foderroer i samme Tidsrum er gaaet frem fra 105,000 til 518,000 ha.

Der høstes

Med Hensyn til Forskydningen imellem de forskellige Kornsorter skal efter Statistiken for de sidste 70—80 Aar anføres, at fra 1870—1900 var Hvedearealet i Tilbagegang og Rugarealet i Fremgang, men siden omkring 1900 er der sket en større Forskydning i modsat Retning, idet Rugarealet fra 1907—1940 blev mere end halveret og Hvedearealet stærkt udvidet, saaledes at Hvede- og Rugarealet i 1939 var omtrent lige store.

Denne Udvikling fik en brat Afslutning med de haarde Vintre 1940—1941, som reducerede Hvedearealet til under 100,000 ha og samtidig bragte Rugarealet op paa omkring

200,000 ha i 1941—1942. En Forskydning, der sikkert kun er af foreløbig Karakter.

Af Vaarsædsmarkerne er Byggen gaaet stærkt frem i Areal siden 1900 og Havren noget tilbage, medens Blandsæden — Byg og Havre eller Havre og Vaarrug — har bredt sig stærkt.

Aarsagen til Byggens og Blandsædens Fremgang maa for en Del søges i det meget omfattende Merglingsarbejde, der har skaffet Betingelser for en øget Bygdyrkning enten i Renbestand eller i Blanding med Havre. Naar Havren ikke er gaaet stærkere tilbage i Areal, skyldes det formentlig, at der i samme Periode er taget ny Jord ind til Dyrkning, hvor Havren eller Havre og Vaarrug har været de første Afgrøder.

Angaaende Svingningerne i Kornpriserne i de sidste 100 Aar skal efter Statistiken anføres følgende Oversigt:

	Kr. pr. Td. Korn i		
Kornart	1838	1888	1938
Rug	7,95	9,88	19,85
Byg	5,73	9,56	17,94
Havre	3,90	6,88	17,52

Brugen af de forskellige Kornarter og Stammer op igennem Aarene

Paa Grund af Fremmedbefrugtningen, som vanskeliggør Dannelsen af nye Sorter og Renholdelsen i Fremavlen, er Rugsorternes Antal ret faatalligt i Forhold til de andre Kornarter.

Fra gammel Tid dyrkedes „Gammel dansk Rug", en haardfør og nøjsom Form med smaa Kærner, den gik under Navn af Hede-Rug eller brun Rug. Den blev forholdsvis tidligt afløst af mere yderige Sorter som f. Eks. Provsti-Rug, Rug fra Holsten omkring Aar 1800 og Campine-Rug fra Belgien omkring 1830. Som Afløser for disse kom Bretagne- eller Battingsborgrug, en dansk Form fra Samsø, der omkring Aar 1900 var den mest benyttede Sort her i Landet.

I Aaret 1890 kom Petkusrugen til Landet; den er tiltrukket af von Lochov i Brandenburg og fik en stor Udbredelse. Den har i Sverrig dannet Udgangspunkt for de hertil indførte Sorter som f. Eks. Stjernerug, Staalrug, Kongsrug, Stormrug og Selvbinderrug, medens Brattingsborgrugen er Grundlaget for den af Forstander Jens Nielsen, Borris, tiltrukne Borrisrug, der blev udsendt til Brug i 1920.

Korn i Traver

Den gamle Petkusrug har gjort sig veltjent, men der er nu Udsigt til, at den vil blive afløst af den originale kortstraaede Petkusrug.

Fra ældre Tid har der her i Landet været dyrket en noget varierende, haardfør og nøjsom Landsort af Hvede, der gik under Navnet „Gammel brun dansk Hvede"; den var nøjsom, men Ydeevnen var ringe og Straaet blødt. Gennem det 19. Aarhundrede indførtes der en Del nye Sorter fra Udlandet. Saaledes indførte Markfrøkontoret i 1874 Squarehead Hveden

fra England, og den kom omkring 1900 til at danne Grundlaget for den i en meget lang Aarrække her i Landet dyrkede Sort Tystofte Smaahvede, der atter sammen med den svenske „Iduma" har frembragt den fra Sverrig i 1921 indførte og i flere Aar benyttede Sort: Weibulls Standardhvede.

Men i Aarene efter 1930 har „Pajbjerg Ideal" sammen med „Trifolium Record", der begge er udvalgt af „Trifolium 14", fuldstændig fortrængt de førstnævnte Sorter. Dog har baade „Pajbjerg Ideal" og „Trifolium Record" efter de haarde Vintre i 1940—41—42 maattet afgive Pladsen til de mere haardføre svenske Former som „Skandiahvede II" og „Gyldenhvede".

De ældst dyrkede Former af Byg her i Landet har først været seksradet, medens 2-radet Byg først dyrkes senere.

Om 2-rd. Byg skriver G. Begtrup omkring 1800, at 2-rd. Byg begynder at brede sig i Landet, og den udgjorde ved Arealtællingen i 1896 allerede 77 % af Bygarealet. For Aarene 1920—30 og 40 henholdsvis 86, 96 og 99 %, og der er ikke længere levnet den 6-rd. Byg nogen nævneværdig Plads i dansk Bygdyrkning. Aarsagen maa søges i, at Afvanding, tidligere Saaning og bedre Kultur har ophævet de Fortrin, som den 6-rd. Byg besad med Hensyn til Nøjsomhed og kort Voksetid.

Af 2-rd. Byg har først været dyrket Gl. dansk Byg eller Landbyg, men allerede omkring 1830 indførtes den engelske Chevalier-Byg, der i 60'erne og 70'erne bredte sig stærkt og blev meget benyttet som Maltbyg. I 1884 indførte Markfrøkontoret Prenticebyg, en Bygsort, der fik en stor Udbredelse i Særdeleshed til Blanding med Havre, og først ved Tiltrækningen af Abed Archerbyg omkring 1930 har Prenticebyg faaet en Afløser.

Som Byg i Renbestand blev i mange Aar benyttet Svaløf Guldbyg, der blev indført fra Sverrig i 1913, men allerede i

1916 fik den en Konkurrent i Abed Binderbyg, der slog godt an.

Det var dog kun en kort Aarrække, at Guldbyg og Binderbyg var de førende Sorter, idet de forholdsvis hurtigt maatte vige Pladsen for deres fælles Afkom, de tre Søstersorter Opal, Kenia og Maja, der indgik i Avlen henholdsvis i 1928, 1931 og 1933.

Blandsæden af Byg og Havre, undertiden tilsat Bælgsæd paa den gode Jord og Vaarrug i Hedeegnene, har bredt sig stærkt i Korndyrkningen og udgjorde i 1940 25 % af Kornarealet. Aarsagen til Fremgangen maa søges i den Kendsgerning, at mange Landmænd efter en gennemført Kalkning og Mergling af Jorden benytter Blandsæden som Overgangsform fra Havre til Byg. Yderligere er mange Jorder af den Beskaffenhed (Uensartethed), at Brugeren mener at have Erfaring for, at Blandsæden giver det største Kærneudbytte.

De gamle Landsorter af Havre holdt sig længe i Dyrkning, og endnu saa sent som omkring 1900, var det paa de bedre Jorder en Blanding af gul og hvid Havre, der gik under Navn af Grenaa Havre eller andre lokale Navne, og paa de lettere Jorder en Landsort af graa Havre ofte med en Indblanding af Purhavre. Senere kom der fra Tyskland Bescler Havre og fra Frankrig Ligowo, men det var dog først i 1905—06, da gul Næsgaard Havre blev udsendt fra Abed, at de danske Landformer blev fortrængt.

Næsgaardhavren blev dog hurtigt fra 1909 fortrængt af den svenske Sejerhavre, og ingen anden Havre har indtil nu haft saa stor en Udbredelse som netop denne. Efter en Arealstatistik fra 1925 var 75 % af Arealet med hvid og gul Havre besaaet med Sejerhavre.

Omkring 1914 blev indført Kronhavre fra Sverrig, og i 1923 udsendes Sølvhavre fra Abed, der i 1931 blev efterfulgt af Svaløf Ørnhavre og 8 Aar senere af Svaløf Solhavre, der

nu kaldes Foldhavre og efterhaanden har erobret en stor Del af Havrearealet paa god Jord.

Den graa Havre er gaaet tilbage fra 20—25 % af Havrearealet omkring Aarhundredskiftet til ca. 4 % i 1940.

For Havresorterne til Eng og Mose har Udviklingen gaaet fra tysk Mosehavre gennem sort fransk Havre og Højerhavre 10 til Abed Minorhavre, der er en Krydsning af sort fransk Havre og Sølvhavre og blev udsendt i 1941.

Af Foderærter har tidligst været dyrket den danske Glænoært, men da den er sildig og frøfattig, er den til Modenhed bleven afløst af Svaløf Soloært, der nu fortrænges af den mere yderige Abed Marmorært.

Bælgsædarealet til Modenhed udgør ca. 3 % af det samlede Kornareal; det var tidligere henimod 3 Gange saa stort.

Maaske vil det i kommende Aar ved Hjælp af Sødlupin til Modenhed lykkes at faa Bælgsædsarealet udvidet noget; dog er det ikke gaaet godt hidtil, idet dens Voksetid er for lang.

Rodfrugtdyrkningen

Den Udvikling og Omlægning, som det danske Landbrug har gennemgaaet i Slutningen af det nittende og Begyndelsen af det tyvende Aarhundrede — nærmere betegnet fra ca. 1880 til ca. 1920 — hvor Husdyrbruget kommer til at indtage en stadig større Plads, medførte en Ændring af Jordens Dyrkning, saaledes at der lægges større Flid paa Dyrkning af rigtydende Foderafgrøder, særlig Foderroer.

Roedyrkningen er forholdsvis ny i Danmark og udgjorde i 1876 knap ½ % af det samlede Landbrugsareal. Tyve Aar senere var Arealet vokset til over 3 %, og de forskellige Arter af Roer beslaglægger nu ca. 15 % af det samlede Landbrugsareal.

I de senere Aar dyrkes en Del Sukkerroer til Foderbrug,

men de har hidtil kun vundet begrænset Udbredelse, da Sukkerroer i Fodringen i stor Udstrækning erstattes af Fodersukkerroer.

Runkelroerne dækker mellem en Trediedel og en Fjerdedel af det samlede Roeareal og Kaalroerne ca. to Femtedele af det samlede Roeareal, men vidt forskellig i Landets forskellige Egne, saaledes har Runkelroerne Overtaget i den østlige og sydlige Del og Kaalroerne mod Nord og Vest.

Den bestemte Forskydning, der har været i Dyrkningen af de forskellige Rodfrugtarter i de senere Aar, har en naturlig Forklaring i Forholdet mellem deres Udbytte.

Saaledes kan Turnips udbyttemæssigt ikke klare sig i Forhold til Kaalroerne, og paa samme Maade staar Runkelroer i Forhold til Fodersukkerroer og Sukkerroer til Foderbrug.

Kaalroerne kan ikke undværes hverken dyrkningsmæssigt eller fodringsmæssigt, og derfor vil det blive Kaalroer og Fodersukkerroer, der i den kommende Tid vil dække det meste af Roearealet.

Rodfrugtfrøavlen har i Danmark igennem 2 Slægtled været underkastet en effektiv Kontrol. Thi allerede i 1876 stiftedes „Foreningen til Kulturplanternes Forbedring", hvis Formaal det var paa forskellig Vis at virke for øget Interesse for en mere rationel Frøavl i Landbruget med særlig Henblik paa Rodfrugtavlen.

For Rodfrugternes Vedkommende har Forsøgsvirksomheden under Helwegs Ledelse gennemgaaet en betydningsfuld Udvikling. I Aarene 1886—1899 gennemførtes en Række orienterende Forsøg med Rodfrugtarter, -Sorter og -Stammer, og i Aaret 1900 begyndte man paa de offentlige Konkurrenceforsøg imellem de Stammer, der var indsendt af Forædlerne eller Stammeejerne.

Forsøgene var først eetaarige, senere fleraarige, men gennemføres nu i fire Aar med et nyt Frøparti hvert Aar, og for

de Arter, hvoraf der hidtil har været mange Stammer anmeldt som Runkelroer og Kaalroer, paabegyndes der saavidt muligt en ny Forsøgsperiode hvert sjette Aar.

Efter Opgørelsen udpeges de for Dyrkningen mest værdifulde Stammer, der anerkendes som 1. Klasses Stammer og faar Ret til at føje et Romertal til Stammenavnet.

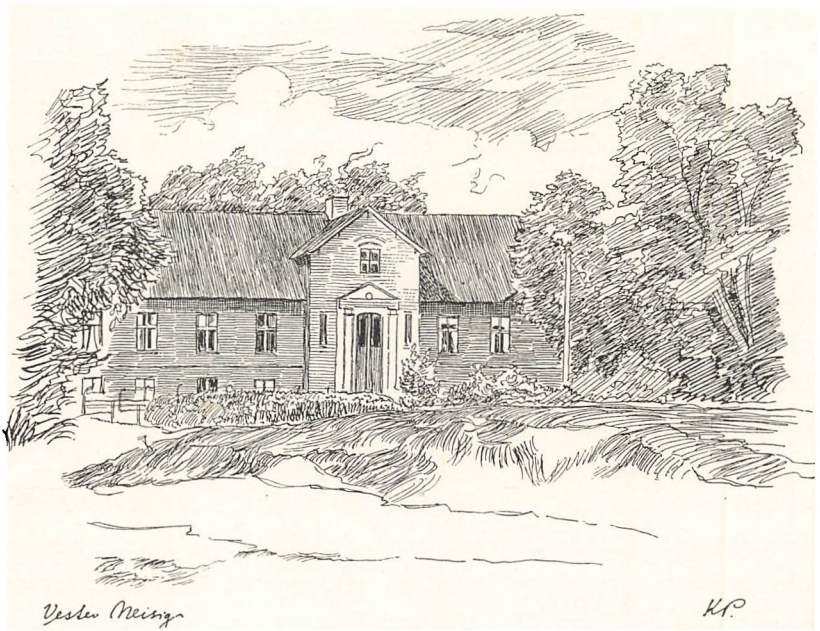

For Kaalroer gennemføres en særlig Forsøgsrække med Stammer, der er mere eller mindre modstandsdygtige mod Kaalbroksvamp paa kaalbroksmittet Jord, og de mest modstandsdygtige anerkendes og faar vedføjet et Bogstav til Stammenavnet.

Disse Stammeforsøg har haft meget stor Betydning for Rodfrugtavlen i Danmark, og der anvendes i Almindelighed nu kun Frø af første Klasses Stammer.

Af de mange forskellige Varieteter gik Bangholm af med Sejren, men maa nu dele med Wilhelmsburger om Kaalroe-

arealet. Af Stammer der til forskellig Tid har været med i Dyrkningen han nævnes: Herning, Studsgaard, Tystofte, Hinderupgaard, Hunsballe, Olsgaard, Lyngby, Pajbjerg, Øtofte og Wibolt.

I Rodfrugtdyrkningens tidligste Tid har der af Runkelroer været dyrket mange Varieteter eller Sorter, hvoraf flere er ukendte for det nuværende Slægtled, saaledes anfører Lektor Barfod i Tidsskrift for Landøkonomi en af ham i 1853 udført Tørstofanalyse følgende Varieteter af Runkelroer: „Rund Hvid", „Lang Hvid", Rund Gul", „Lang Gul", „Rund Rød", „Lang Rød", hvor Tørstofprocenten har varieret fra 10,00 til 12,95. Og i 1885 nævner Docent Gottliebs i Landbrugets Kulturplanter Nr. 7 en Analyse af: Elvetham, Mammuth, Rød Oliven, Eckendorfer, Oberndorfer, Wroxton og Barres, hvor Tørstofanalysen ligger mellem 10,0 og 12,5 %.

Alle ovennævnte Varieteter af Runkelroer er med Undtagelse af Barres forsvundet indenfor dansk Runkelroedyrkning, men saa har Barres til Gengæld faaet mange Afkomslinier (Stammer), hvoraf skal nævnes: Ferritslev, Pajbjerg, Rodsted, Studstrup, Strynø, Taarøje, Tystofte, Øtofte og Wibolt, hvoraf nogle „gaar ud" i visse Forsøgsperioder for atter at komme frem i den næste, og enkelte kan holde Skansen hele Tiden.

Men i det fremtidige Forædlingsarbejde vil Interessen sikkert gaa mere bort fra Runkelroer og over til Fodersukkerroer eller Sukkerroer til Foderbrug.

Fodersukkerroen danner Overgangen mellem Runkelroer og Sukkerroer, og den er ikke af ny Dato, som nogen maaske er tilbøjelig til at mene; thi allerede i 1882 havde Godsejer *Erhard Frederiksen* to Stammer fremme til Afprøvning, nemlig Gul Fodersukkerroe og Lyserød Fodersukkerroe, der forholdsvis hurtigt vandt Udbredelse paa Grund af deres i Forhold til Runkelroer høje Indhold af Sukker. I de senere Aar er der

kommen stærk Fart i Tiltrækningen af nye Stammer af Fodersukkerroer, og tre Hold har allerede været inde i Dyrkningen og haft hver sin Tid for igen forholdsvis hurtigt at blive afløst af et nyt Hold, og sandsynligt er allerede nye Stammer paa Trapperne.

Først kom Stammerne Korsager og Roskilde, der dog aldrig blev ret meget benyttet, og efter nogle Aars Forløb blev de hurtigt fortrængt af Bjergby og Siø, som nu atter er paa Retur til Fordel for de nye Krydsningsstammer Pajbjerg Rex—Pajbjerg Korsroe samt hvid og gul Øtofte, og Tørstofprocenten ligger nu mellem 16,5 for Korsroe og 19,3 for Pajbjerg Rex.

Af Sukkerroestammer til Foderbrug har der efter den gamle Tystofte VII — der sammen med Barres er benyttet ved Dannelsen af de nyeste Fodersukkerroer — været et Tilløb til Fremkomsten af mange nye Stammer, men i Stammeforsøgene af 1938—41 Romertal IX har der været et stort Mandefald, og kun Hunsballe og Pajbjerg har reddet sig igennem Skærsilden.

I Erhard Frederiksens „Rodfrugtdyrkning" af 1892 omtales Sukkerroernes Betydning ved Fremstilling af Sprit og Kaffesurrogater, saa heller ikke Nutidens Fabrikationer af disse Ting er „Nyt under Solen".

Turnips er som tidligere nævnt i stærk Tilbagegang, der findes mange Sorter, men de kan opstilles i to Grupper, de gulkødede og de hvidkødede, hvor Tørstofindholdet og Holdbarheden er bedst for de gulkødede, og til disse henregnes: Fynsk Bortfelder, Yellow Tankard samt Dales hybrid og Yellow Bullock, og til de hvidkødede: Greystone, White Tankard, Østersundom og Maj Turnips.

I Markfrøkontorets Varietetsforsøg med Turnips fra 1885—1890 er anført følgende Varieteter: Yellow Tankard, Skirvings, Dales, Bullock, Pomeranian, Lincolnshire, Greystone, Ny Broncetop, Greenglobe og White Tankard.

Skønt Guleroden tidligst har været anvendt som Markafgrøde til Kreatur- og Hestefoder, og den af flere har været anbefalet som „den fortrinligste af alle Foderplanter" fremgaar det dog af den ældre og nyere Statistik, at dens Anvendelse altid har været meget begrænset.

Roerne køres i Kulen

Ved Landmandsforsamlingen i Odense i 1847 blev Guleroden anbefalet af Kammerherre Castenskjold, Hagestedgaard, til Kvægfoder som Afløser for Kartoflen, der paa det Tidspunkt var kommen i Miskredit paa Grund af Sygdom.

Kartoflen

Kartoflen er tidligere taget i Landbrugets Tjeneste end de egentlige Rodfrugtarter. Allerede i 1871 var Arealet med

Kartofler oppe paa 43,000 ha, medens Rodfrugtarealet paa samme Tid var paa 18,000 ha. I 1888 var Kartoffelarealet steget til 52,000 ha og omkring 1920 til 68,000 ha, medens det for Tiden udgør 100,600 ha eller 18 % af det samlede Rodfrugtareal. Medens Kartoflen kun udgør 2½ % af det samlede

Kartoffelprøverne forklares i Forsøgsmarken 1943

Landbrugsareal for hele Landet, udgør den 4 % af Landbrugsarealet i Nordjylland.

Hovedparten af Kartoflerne benyttes i Husholdningen og til Foderbrug, medens et forholdsvis mindre, men dog ret betydeligt Kvanta finder Anvendelse til Industribrug. I Aarene før Krigen var Eksporten af Læggekartofler til Nordafrika og Sydamerika af en ikke ringe Betydning.

Forspiring og Lægning efter Markør har mere end noget andet været med til at forhøje Udbyttet i Kartoffelmarkerne. Men ogsaa den forøgede Markkontrol har sin Andel i det stigende Udbytte.

Valget af Sorter afpasses efter som Formaalet er Dyrkning af Spisekartofler, Foderkartofler eller Industrikartofler.

Ved Dyrkning af Spisekartofler lægges Flid paa Alma, Bintje, Birgitta, King Edvard og Up to date foruden de tidlige Sorter, til Foderkartofler er særlig Alpha og Richters Imperator anset, medens Deodara og Gustav Adolf er mest anvendt til Industribrug, men ogsaa Tylstrup Odin og Vorn finder dog nogen Anvendelse her.

Interessen for Kogning af Foderkartofler har i Efteraaret 1943 vundet stærkt frem, og naar det bliver lettere at faa opført en Silo til Opbevaring af de kogte Kartofler, vil denne Form for Vinteropbevaring af Kartofler vinde mere frem.

Græsmarkerne

Græsmarkerne har fra ældre Tid været de mindst paaagtede og mest forsømte af Landbrugsafgrøderne. Men omkring 1870 begynder en ny Tid for Sædskiftets Græsmarker, idet man gik over til en mere bestemt og regelmæssig Udlægsmaade med Benyttelse af danskavlede Frøsorter, hvorved Udbyttet af Sædskiftets Græsmarker blev mere end fordoblet. Omkring 1920 skete der igen en Ændring, idet mange af Sædskiftets Græsmarker blev afkortet fra 3 til 2 Aars Udlæg til Fordel for en Mark med fleraarigt Udlæg til Afgræsning. Fra 1920 er der af Græsmarkssektionen foretaget et stort Oplysningsarbejde for en mere intensiv Kultivering og Grundforbedring ved Omlægning af *Natur*græsmarker og gamle *fleraarige* Græsmarker.

I Sædskiftet tilsaas aarligt omkring 300,000 ha med Kløverblandinger, der fordeler sig med ca. 60,000 ha til 1-aarige og 240,000 ha til 2- eller 3-aarige Græsmarker. Til fleraarige Græsmarker udlægges gennemsnitligt i de sidste Aar 20—30,000 ha aarligt.

Saafremt den nødvendige Udsæd af Lucerne, Stenkløver

og Sødlupin havde været til Stede i Aarene efter 1940, vilde Dyrkningen af ovennævnte Afgrøder være gaaet meget stærkere frem, da man igennem Fodringen med Hø eller Ensilage af disse Planter kender deres Værdi, som ikke mindst under de nuværende Forhold er betydelig.

Efter Statistisk Aarbog for 1943	Af det samlede Landbrugsareal for **hele Landet** %	Af det samlede Landbrugsareal for **Nordjylland** %	Af det samlede Kornareal i **hele Landet** %	Af det samlede Kornareal i **Nordjylland** %	Af det samlede Rodfrugtareal i **hele Landet** %	Af det samlede Rodfrugtareal i **Nordjylland** %	Af det samlede Græsareal i Omdriften i **hele Landet** %	Af det samlede Græsareal i Omdriften i **Nordjylland** %
Kornarealet	40	40						
Hvede			9	1				
Rug	4,5		11	16				
2rd Byg	11		27	17				
6rd Byg			0,5	1,7				
Havre, gul	11		27	27				
Havre, graa			1,5	2,7				
Blandsæd og Bælgsæd	10		24	39				
Rodfrugtarealet	17	16,5						
Kartofler	2,5				18	24		
Kaalroer	6				34	45		
Turnips					3	4		
Runkelroer	3				18	12		
Fodersukkerroer	2,5				14	11		
Sukkerroer til Foderbrug					4	3		
Do. til Fabrik					8			
Gulerødder					1	1		
Græsarealer i Omdriften	22,5	24,5						
Lucerne og Grønfoder	1						5	1
Kløver og Græs til Høslæt	4						16,5	26,5
Do. do. til Græsning	17,5						78,5	72,5

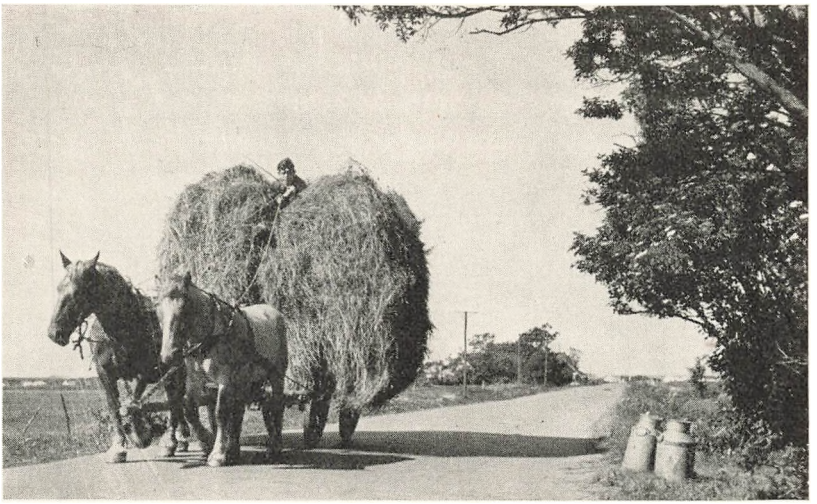

Høet køres hjem

Høbjergning og Ensilering

Ogsaa her er der Fremskridt at notere, men dog ikke i det Omfang som ventet efter de gode Resultater med Høbjergning paa Stativer i Vildmoserne. Mangel paa Træ til Stativer og Arbejdskraft ved Landbruget er maaske nok den direkte Aarsag til, at der ikke fra de senere Aar er nogen større Fremgang at notere.

Ved Krigens Begyndelse var der stor Interesse for Ensilering af Stenkløver og Sødlupin, men Manglen paa spiredygtig Udsæd af Sødlupin og i nogen Grad ogsaa af Stenkløver har sat Grænse for Fremgangen i Ensileringen af disse Afgrøder.

Derimod er der en bemærkelsesværdig Fremgang i Ensileringen af Roetop baade i Jordsilo og støbt Silo, baade med og uden Syre.

Roetoppen ensileres

Dyrkning af Industriplanter

„Nød lærer nøgen Kone at spinde," siger et gammelt Ord.

Under de stigende Vanskeligheder med Fremskaffelsen af baade det ene og det andet, fremstaar Tanken om Selvforsyning paa saa mange Omraader som muligt. Som et Udslag deraf maa ses den i de sidste Aar opstaaede Interesse for Dyrkningen af forskellige Industriplanter som Oliehør, Spindhør, Hamp og Tobak, thi selv om de nævnte Planter lejlighedsvis har været dyrket før Krigen, er det dog først under Krigen, at den paagældende Dyrkning har taget en bestemt Form. Tiden har allerede vist, at vort Klima passer udmærket for en saadan Avl, naar blot den rigtige Afgrøde kommer paa den rigtige Jord.

Oliehør

Danmarks Indførsel af Frø af Oliehør laa i de sidste Aar før Krigen omkring 20—25 Millioner kg aarlig, men allerede

i 1940 var her i Landet 2700 ha tilsaaet med Oliehør, og Aaret efter var Arealet steget til 3420 ha, som med et Gennemsnitsudbytte paa 12—15 hkg pr. ha giver en samlet Produktion paa 4—5 Millioner kg eller mellem en Femtedel og en Fjerdedel af det normale Forbrug.

Spindhør

Spindhør er en gammel Kulturplante i Norden. Der er saaledes i Forbindelse med Fund fra Jernalderen fundet Hørfrø, Hørvarer og Hørredskaber, der giver Oplysning om, at allerede paa det Tidspunkt har Dyrkningen af Hør haft en ikke uvæsentlig Betydning. Af Lovene fra det 13. Aarhundrede fremgaar, at paa den Tid har Hørren været brugt som lovligt Betalings- og Byttemiddel ved Betaling af Skatter, Tiender og Bøder.

Under Enevælden kom forskellige Forordninger til Støtte og Ophjælpning af Høravlen, saaledes Forordningen af 1741, der bestemte, at en Fjerdedel af Byjordernes Sædeland skal tilsaas med Hør eller Hamp eller tilplantes med Tobak.

Under Frederik den Femte blev der paa „Lykkenssæde" paa Fyn oprettet et Høravlingsinstitut, og Hørren herfra viste sig at staa fuldt ud paa Højde med de bedste af de indførte Kvaliteter, og Hørren fra „Lykkenssæde" kunde altid afsættes og undertiden til bedre Priser end for russisk og hollandsk Hør.

Ikke desto mindre var Arealet gennem mange Aar stadig faldende med Undtagelse af en kortvarig Stigning under Landbrugskrisen for godt 100 Aar siden.

Under sidste Verdenskrig standsede Indførselen af Tekstilvarer, og Prisen paa Hør blev høj og med gode Afsætningsmuligheder til Udlandet, hvilket tilsammen gav Anledning til Dannelsen af Høraktieselskabet „Danalin" og Oprettelsen af det første Skætteri i Tommerup.

I Løbet af Trediverne har Hørarealet her i Landet igen været stigende, og Stigningen har i de sidste 3—4 Aar været meget stærk.

Hørdyrkningens Udvikling i de sidste 100 Aar:

1837	7700	ha	1918	130	ha	1938	300 ha
1871	4800	-	1928	10	-	1939	540 -
1881	1900	-	1931	25	-	1940	2200 -
1888	550	-	1933	100	-	1941	5866 -
1896	165	-	1936	225	-	1942	6783 -

Medens der i 1918 kun var Skætteriet i Tommerup, er der nu bygget Skætterier i Skævinge, Grenaa, Holbæk, Kolding, Viby, Nørresundby, Nykøbing F. og Aakirkeby, hvortil kommer, at der ogsaa er oprettet to Spinderier henholdsvis paa Sjælland og Fyn, og naar Jylland faar sit af et endnu større Format, skulde Danmark, med den Kapacitet disse Anlæg besidder, være fuldt ud i Stand til at dække det normale Behov af Hørvarer. Man har Lov til at gaa ud fra, at der efter Krigen fra Statens Side vil blive truffet Foranstaltninger til at sikre de paagældende Virksomheder Muligheder for at fortsætte paa samme Basis som hidtil.

Hamp

Hampen som Kulturplante er væsentligt yngre end Hørren. Først i Begyndelsen af det 12. Aarhundrede foreligger de første skriftlige Efterretninger om Hampedyrkning i Nordeuropa. Naar Dyrkningen har fundet Vej til Danmark, og hvilket Omfang den har haft i Middelalderen, foreligger der intet positivt om. Først fra Enevældens Tid fremgaar det af forskellige Forordninger, at Dyrkning har fundet Sted, og at man fra Regeringens Side har ønsket den udvidet.

I den nyere Tid har Arealet med Hamp her i Landet delt

Skæbne med Hørarealet. I 1940 var Arealet ikke bleven større end 35 ha, medens det i 1941 var steget til 520 ha, hvilket for en Del skyldes de gode Erfaringer med Hensyn til en lønnende Dyrkning i 1940 samt en fornuftig og velledet Kontraktavl.

De mange lave humusrige Arealer, hvor Vandstanden er under Kontrol, egner sig udmærket til Dyrkning af Hamp. Hvis Formaalet er, at de paagældende Jorder skal renses for Ukrudt, inden de skal lægges ud med en fleraarig Blanding, er der ingen anden Afgrøde, der bedre kan tjene det Formaal end Hampen.

Tobak

Ogsaa paa det Omraade har de senere Aar vist, at baade dansk Klima og dansk Jord er velegnet til Dyrkning af Tobak, og Spørgsmaalet om Lagringsmaade og Lagringstid er sikkert ogsaa løst, og det eneste, man for Tiden har at kæmpe med, er „Taalmodigheden" den lange Lagringstid.

Omkring 1560 skal det første Taboksfrø være kommen til Europa, thi paa dette Tidspunkt sendte Phillip den Anden af Spanien sin Livlæge til Mexico for at udforske Landet, og han medbragte ved sin Hjemkomst Frø af Planten. En fransk Munk „Andre Thevet", som var vendt tilbage fra Brasilien omkring 1558, dyrkede Tobak i sin Have og var saaledes den første navnkendte Tobaksavler i Europa.

Fra Spanien og Portugal bredte Dyrkningen af Tobak og dermed ogsaa Rygningen sig til det øvrige Europa. I Begyndelsen blev begge Dele forfulgt og straffet af Myndighederne med Bøder, Fængsel og Brænding paa Baal altsammen uden Resultat og derefter skattet og sidst ikke mindst beskattet.

I Danmarks omtales Tobaksrygningen første Gang i Begyndelsen af det 17. Aarhundrede og derefter med stigende Hyppighed i offentlige Dokumenter og Skrivelser. Christian den Fjerde var en haard Modstander af Tobakken, men ogsaa

han maatte give op og paalagde i Stedet for Tobakken en høj Told.

Nøjagtige Oplysninger om Arealernes Størrelse findes ikke, dog meddeles det, at alene Fredericiaegnen omkring 1768 havde en aarlig Produktion paa 125,000 kg svarende til ca. 70 ha.

Tobaksarealets Svingninger i de sidste 70 Aar:

1871	126 ha	1916	134 ha	1926	2 ha	1935	1 ha
1876	82 -	1917	212 -	1929	2 -	1936	4 -
1881	99 -	1918	700 -	1930	1 -	1937	4 -
1888	147 -	1919	350 -	1931	½ -	1938	½ -
1896	104 -	1920	20 -	1932	6 -	1939	12 -
1901	118 -	1922	0 -	1933	20 -	1940	31 -
1907	66 -	1924	7 -	1934	5 -	1941	275 -

Foranstaaende Oversigt viser, at der ikke har været nogen Stabilitet i Dyrkningen af Tobak her i Landet, og om den har nogen virkelig Fremtid ud over Krigstidsperioden er vanskeligt at sige, men hvis det skal være Tilfældet, maa Forhaandsindstillingen mod dansk Tobak i hvert Fald opgives.

Baandpil

Baandpil dyrkes paa ganske bestemte Arealer her i Nordjylland, men nogen Fremgang i Arealets Størrelse for de senere Aar kan ikke paavises.

Det er en Kulturplante der ligesom Hampen hører hjemme paa de muldrige ikke kalktrængende Engjorder, hvor Afvandingsforholdene er under Kontrol, og der kan udpeges flere Arealer endnu, hvor en saadan Avl var ønskelig under Hensyn til Fremstilling af Drittelbaand og Pil til Kurvefletning.

Gødningens Anvendelse

Forstaaelsen af Brugen af Hjælpemidlerne Staldgødning, Ajle og Kunstgødning er undergaaet store Forandringer i den sidste Menneskealder og allermest i Aarene efter 1920—30. Aarsagen skyldes dels de fra Statens Forsøgsstationer udsendte Resultater, dernæst de mange Hundrede Resultater fra den lokale Forsøgsvirksomhed og endvidere de seneste Aars Undersøgelser for Kali og Fosforsyre paa Statens Planteavlslaboratorium.

Mange Landmænd har nu Forstaaelsen af, at en for tidlig om Efteraaret udbragt Staldgødning kan blive udsat for et uforholdsmæssigt stort Udvaskningstab af Kvælstof og venter derfor med Udbringning af Staldgødning og Ajle om Efteraaret, indtil Jorden har faaet den første Afkøling. Og den samme Omhyggelighed gælder ogsaa, naar Spørgsmaalet er om Staldgødningens hurtigste Nedpløjning og Ajlens mest omhyggelige Nedfældning. Det er ikke almindeligt mere, at Staldgødningen udkøres sidst i Ugen for at ligge i spredt Tilstand Søndagen over, nej, man kører højst Staldgødning i een Dag for at sprede og pløje Gødningen ned næste Dag.

Dernæst søger man i størst muligt Omfang at køre Ajlen ud paa sort Jord for at faa Lejlighed til at benytte Ajlenedfælderen eller i det mindste en dybtgaaende Harve.

Nu er der heller ingen Landmænd mere, som har den Opfattelse, at hvis et enkelt Gødningsstof ikke er til Raadighed, kan man blot anvende desto mere af de andre Gødningsstoffer. Nej, man drøfter det modsatte, om der ikke ved Fosforsyrens Bortfald kan blive Fare for, at Kalien og maaske ogsaa

Kvælstoffet vil blive daarligere udnyttet. For at faa Klarhed angaaende dette Spørgsmaal, benytter mange baade yngre og ældre Landmænd sig af de to Udveje, der er til Raadighed, nemlig enten Anlæg af Gødningsforsøg eller Udtagelse af Jordprøver til Laboratorieundersøgelse. Da den første Udvej for Tiden lægges store Hindringer i Vejen af Trafikforholdene, bli-

Staldgødningen pløjes ned

ver det i højere Grad Jordbundsundersøgelserne, der maa benyttes til at skaffe Landmændene den ønskede Viden med Hensyn til Gødningsstoffernes formodede Virkning til de forskellige Afgrøder.

Brugen af Kunstgødning gaar helt tilbage til 1860—1870, men det var dog først henimod Aarhundredskiftet, at Kunstgødning blev almindelig benyttet. Fra Begyndelsen af anvendtes næsten udelukkende Fosforsyregødning i Form af Benmel og Thomasfosfat og senere de lavprocentige Fosforsyregødninger, der alle viste gode Udslag paa de forpinte og kalkfattige Jorder.

Senere lærte Erfaringen og Resultaterne fra Forsøgene, at

ogsaa Anvendelsen af Kaligødning og Kvælstofgødning kunde gøre god Virkning.

De først benyttede Kaligødninger var Afrømningssalte fra Stensaltlagene i Tyskland. De blev benyttet som de forelaa fra Naturens Haand uden anden Behandling end Findeling og gik i Handelen under Navn af Karnallit og Kainit, medens de kunstigt fremstillede Gødningssalte med et betydeligt højere Indhold af Kali først kom frem paa et senere Tidspunkt.

Til at begynde med blev Kainit foretrukket for den højprocentige Kaligødning til Mosejord og Bederoer, men efterhaanden som Fragten fra Produktionsstedet og til Forbruger blev større, gik Forbruget af de lavprocentige Kaligødninger (Kainit) stærkt tilbage og var fuldstændig ophørt ved Krigens Begyndelse.

Den tidligst benyttede af indkøbt Kvælstofgødning var Fuglegødningen Peru-Guano med et Indhold af 13—14 % Kvælstof i Form af Ammoniak og samtidig 13—14 % Fosforsyre og 3—4 % Kali.

Omtrent samtidig med ovennævnte kom der en anden Natur-Kvælstofgødning i Handelen, nemlig Chilesalpeter, der i Sydamerika findes som Mineral i Jorden.

Nutidens Produktion af Kvælstofgødning med Luftens frie Kvælstof som Kvælstofkilde er af forholdsvis nyere Dato. Professor i Fysik ved Oslo Universitet *Kr. Birkeland* vakte i 1902 Sensation i Verdenspressen ved Konstruktion af en elektrisk Kanon. Kanonen fik dog ikke praktisk Betydning, men Birkeland havde iagttaget, at der ved Afskydningen dannedes en Lysbue og kvælstofholdige Luftarter, og senere lykkedes det i Samarbejde med Dr. Ing. *Sam Eyde* at finde Metoden til at indfange Luftens frie Kvælstof og omdanne dette til Salpetersyre.

Denne Produktion af syntetisk Kvælstof har den allerstørste Betydning under en Krig, hvor mange Lande er afskaaret

fra at kunne faa Chilesalpeter tilført. Selv under normale Forhold har det syntetiske Kvælstof en almindelig Anvendelse, idet Forsøgene for Eksempel har udpeget Kalksalpeter som den mest fordelagtige paa visse Jorder og til bestemte Afgrøder, medens den Svovlsure Ammoniak foretrækkes under andre Forhold, og i Almindelighed er Anvendelsen af Chilesalpeter henvist til Bederoerne.

Svovlsur Ammoniak er den ældste af de kunstige Kvælstofgødninger, men dens fabriksmæssige Fremstilling gaar kun 75 Aar tilbage i Tiden, da man ved Gasværkerne begyndte at udnytte Gasvandet til Fremstilling af Svovlsur Ammoniak. Omkring Aarhundredskiftet begyndte ogsaa Koksværkerne i Tyskland og England at udnytte Gasvandet.

Nu fremstilles den væsentlige Del af den svovlsure Ammoniak syntetisk af Luftens frie Kvælstof, idet Luftarterne Kvælstof og Brint bringes til at forene sig til Ammoniak.

Ogsaa Kalkkvælstof benyttes en Del, mest dog som Middel til Bekæmpelse af Ukrudt og kun undtagelsesvis til Gødning, naar de andre Kvælstofgødninger svigter, det er den ældste Luftkvælstofgødning, og den blev allerede i 1903 fremstillet i Tyskland.

Leunasalpeter og Kalkammonsalpeter, der begge er en Blanding af Ammoniak og Salpeter, har kun en kort Tid været benyttet her i Landet. Derimod har Blandingsgødningen Nitrophoska i længere Tid haft en forholdsvis stor Anvendelse her i Landet særlig til Kartoffelmarker og Græsmarker.

Den indeholder som Navnet antyder baade Kvælstof, Fosforsyre og Kali, og man kunde i nogen Tid købe de tre Plantenæringsstoffer billigere i Nitrophoska end i de rene Gødninger, men da dette Forhold efterhaanden blev modsat, tabte Landbruget Interessen for den paagældende Gødning, derimod har den klorfrie Nitrophoska fremdeles Interesse indenfor Havebruget.

Grøngødning

Til Supplering af de knapt tilmaalte Kvælstofgødninger har Grøngødning i de senere Aar faaet forøget Interesse, men da der næsten ikke har været andet Frø til Raadighed til dette Brug end den stærkt kalkelskende Sneglebælg, er det kun de tilstrækkelig kalkholdige Jorder, der har kunnet nyde godt af Grøngødningen, thi Rundbælg og Serradel har kun været til Stede i ringe Mængde.

Indførselen af Kvælstofgødning fordelte sig i de sidste Aar før Krigen med 27 % paa Chilesalpeter, 52 % paa Kalksalpeter, 20 % paa Svovlsur Ammoniak og 1 % paa Kalkkvælstof.

Den aarlige Indførsel i Millioner kg har i Tiden fra 1870 til 1941 været følgende:

Hele Landet.	Kvælstofgødn.	Fosforsyregødn.	Kaligødn.
1871—1880	0,1	15,0	0,0
1891—1900	3,0	38,0	6,1
1911—1920	51,4	124,2	33,0
1921—1930	160,8	268,3	48,2
1931—1935	198,8	397,0	86,6
1936—1940	235,0	375,0	99,0
1941	274,0	87,0	191,0

Forbruget af Kunstgødning i Aalborg Amt:

	Kvælstofgødn.		Fosforsyregødn.		Kaligødn.	
	Tons Ialt	kg pr. ha	Tons Ialt	kg pr. ha	Tons Ialt	kg pr. ha
1935—36	13252	58	33917	149	7078	31
1936—37	13847	61	33314	146	7867	35
1937—38	16058	70	35212	153	9435	41
1938—39	16253	70	35345	153	9957	43
1939—40	15920	69	34762	151	9336	40
1940—41	16444	72	8081	35	18171	80

Denne stærke Stigning i Forbruget af Kunstgødning, der begyndte omkring Aarhundredskiftet og er fortsat lige op til 1940, skyldes at nye Arealer kom ind under planmæssig Benyttelse, at Brakken blev afløst af Rodfrugtdyrkning, og at der i Dyrkningen blev taget mere fordringsfulde Sorter og Stammer i Brug, der ligesom krævede en større Beholdning af Næringsstoffer i Jorden, for at de igennem Forædlingen udviklede Egenskaber kunde blive udnyttede.

Det store og stigende Forbrug af Kunstgødning sammen med en mere forstaaende Anvendelse af Staldgødningen afspejler sig igen i Foldudbyttets Stigning fra 1875 til 1935, selv om ogsaa bedre Jordbehandling og Benyttelse af mere yderige Sorter har været en medvirkende Aarsag til den nævnte Stigning i Foldudbyttet.

Det gennemsnitlige Høstudbytte i hkg pr. ha for

Afgrøde	1875—1880	1895—1900	1930—1935
Hvede	21	27	29
Rug	16	17	17
Byg	16	18	28
Havre	13	16	26
Blandsæd	15	17	24
Kartofler	58	107	163
Runkelroer	344	453	600
Kaalroer		421	583
Agerhø	30	35	55
Enghø	25	27	46

I Aarene 1930—35 udgjorde den gennemsnitlige aarlige Avl af Korn 33,2 Millioner hkg, og deraf udgjorde Hveden 9 %, Rugen 8 %, Havre og Blandsæd henholdsvis 30—33 og 23 %. Og af Landets samlede Høst har Korn og Græsafgrøderne hver givet en Trediedel, Foderroerne en Fjerdedel og Kartofler og Fabriksroer dækker Hovedparten af Resten.

Landboforeningens Forsøg

Forsøgsvirksomheden i Aalborg Amt er begyndt med Aaret 1900, uden der dog kan anføres noget bestemt om Forsøgenes Art eller Forsøgsstederne, da der ikke foreligger nogen trykt Beretning om Forsøgene før Aaret 1901, men i Beretningen for 1903 indledes med følgende Sætning: „I Lighed med de tre foregaaende Aar har Aalborg Amts Landboforening igen i Aar ladet udføre Gødningsforsøg hos de Medlemmer i Landboforeningen, som har indgivet Anmodning derom," og deraf maa det fremgaa, at Forsøgsvirksomheden er begyndt i Aaret 1900.

I Beretningen 1901 meddeles, at der har været anlagt 10 Forsøg i Vaarsæd, 1 i Rug, 2 i Turnips, 2 i Runkelroer, 1 i Kartofler og 2 i Græs paa Stranden og 2 paa Tørveeng, og det anføres, at Forsøgsplanen i Hovedsagen er den samme, som blev benyttet i Fjor, kun er der føjet et nyt Led til, idet der er medtaget Benmel fra Blaakilde Mølle ved Hobro, og en anden Udvidelse har Forsøgene faaet derved, at der i Aar er benyttet 4 Fællesparceller mod 3 i Fjor. Forsøgene er udført af Assistent Bjerregaard, og da det er Foreningens første trykte Beretning, skal Indledningen af Forsøgsleder A. J. Hansen anføres ordret:

„Ved Beregningen er Gødning og Afgrøde sat til følgende Priser pr. 100 Pund:

Chilisalpeter	8,50 Kr.	Hø	2,00 Kr.
Superfosfat (12 %) og Kainit	2,25 -	Halm	1,00 -
Benmel	7,00 -	Kartofler	1,00 -
Animalsk Blandingsgødning	5,50 -	Runkelroer	0,50 -
Korn	5,00 -	Turnips	0,40 -

Gennemgaar man Tabellerne fra A—E, hvor Gødningen er anvendt til Vaarsæd og Roer paa almindelig Agermark,

viser det sig, at Resultatet fra disse 16 Gaarde ligner hinanden i meget høj Grad. Det er Stykkerne som har faaet:

100 Pd. Chilesalpeter
100 Pd. Chilesalpeter, 300 Pd. Superfosfat og
100 Pd. Chilesalpeter, 300 Pd. Superfosfat og 300 Pd. Kainit pr. Tønde Land

der giver de største Afgrøder, disse Stykker giver som Regel ogsaa det største Overskud, skønt de have faaet den dyreste Gødning. Sidstnævnte hvor den største Gødningsmængde er anvendt, giver endogsaa det største Overskud paa de 9 Gaarde. Lige saa regelmæssigt have Stykkerne, som have faaet Superfosfat og Kainit, enten givet Underskud eller smaa Overskud. Dette er altsammen i Overensstemmelse med Resultaterne i Fjor. Nogle Afvigelser fra denne Regel findes dog, idet nogle Forsøg med Superfosfat og Kainit alene have givet ret store Overskud baade i Aar og i Fjor. I Aar gælder dette om Forsøgene paa Hannerupgaard, Nørre Flødals Fabrikker, i Rostrup, Buddum, paa Løvdal og Næsborggaard. Det er de samme Gaarde som i Fjor med Undtagelse af Næsborggaard. Paa Hannerupgaard og i Buddum er det Superfosfat, der gør bedst Virkning. Paa de andre Gaarde synes Jorden derimod at være særlig taknemmelig for Kainit. Men selv paa disse Gaarde, hvor Jorden altsaa er forholdsvis fattig paa Fosforsyre og Kali, betaler det sig dog — som det ses af Tabellerne — foruden disse Gødninger at give et Tilskud af Chilesalpeter.

Forsøgene hos Gaardejer P. Christensen i Veddum vise atter i Aar, at Rodfrugterne kunne betale en meget rigelig Gødning. Denne Roemark har nemlig foruden Kunstgødningen faaet en meget rigelig Staldgødning, hvilket ogsaa fremgaar af de store Afgrøder. Ikke desto mindre har det kunnet be-

tale sig at give et Tilskud af 800 Pund Kunstgødning pr. Td. Ld., idet denne Gødning har forøget Afgrøden med 85 Ctnr. Roer pr. Td. Ld. Men Analysen af Roerne siger os ogsaa, at naar vi kommer op paa saa store Gødningsmængder, saa forringer Kvælstofgødningen Kvaliteten betydeligt, idet Tørstofprocenten bliver lavere.

Gaardejer Chr. Lundby har haft et Forsøg med stigende Mængder Chilesalpeter, 50, 75 og 100 Pund til Rug. Afgrøden stiger endnu stærkere end den tilførte Gødning. Den største Gødning har saaledes givet det største Overskud. Dette Resultat stemmer godt med Forsøg andre Steder og opfordrer til i større Udstrækning end hidtil at hjælpe Rugen frem om Foraaret paa denne Maade.

Stykkerne som have faaet 200 Pund Benmel pr. Td. Ld., staar alle Steder med en Forøgelse af Afgrøden, men paa Grund af denne Gødnings høje Pris betaler det sig dog efter disse Forsøg ikke at benytte den. Men da dens Indhold af Plantenæring bestaar af 5 % Kvælstof og 21 % Fosforsyre, er det jo muligt, at den med Fordel kan bruges i mindre Mængder sammen med Kainit og Chilesalpeter. Sandsynligvis vil Eftervirkningen ogsaa være større for denne end for de andre mere let opløselige Kunstgødninger.

Gaardejerne J. Krogh, Stae, og Kr. Krogh, Vester Hassing, have haft Forsøg paa Strandenge. Hos Førstnævnte er der stort Udslag for Gødningen. Det er særlig Kali og Kvælstofgødning denne Eng trænger til, og som den ogsaa er villig til at betale godt for. I Vester Hassing blev Forsøget anlagt helt ude ved Strandbredden, hvor Engen er meget lav og gold. De smaa Udbyttetal vidne ogsaa om, at vi her har været ude paa Omraader, som det betaler sig bedst at lade skøtte sig selv.

Af de to Forsøg paa Brunjord mislykkedes det ene, som var anlagt paa 1 Aars Græsmark. Denne viste sig i Sommerens

Løb at være for tynd og uensartet til at give paalidelige Resultater, disse ere derfor udeladt af Tabellen. Hos Gaardejer Andr. Lassen i Gelstrup, hvor Forsøget er anstillet paa en ældre, noget lav og sur Brunjordseng, har Thomasslagge, men især Kainit, vist god Virkning.

Forsøget med animalsk Blandingsgødning er udført paa Knoldgaard paa mager Muldjord med Sandunderlag. Hensigten har været at prøve denne kostbare, men ret værdiløse Gødning ved Siden af Chilisalpeter og Superfosfat og saaledes at de Stykker, der skulde sammenlignes fik Gødning for lige mange Penge. 200 Pund animalsk Blandingsgødning koster lige saa meget som 200 Pund Superfosfat og 80 Pund Chilisalpeter, men sidstnævnte giver et Merudbytte af 640 Pund Korn og 735 Pund Halm og et Nettooverskud af 28 Kr. 05 Øre, medens den tilsvarende Blandingsgødning kun har givet er Merudbytte af 50 Pund Korn og 35 Pund Halm og et Underskud af 8 Kr. og 15 Øre. Stykkerne som have faaet mere Kunstgødning, have samme store Forskel i Overskudet til Fordel for Superfosfat og Chilesalpeter.

Det er et Resultat, som klart og eftertrykkeligt siger os, hvorledes vi skulle forholde os over for den Gødning, som omrejsende Agenter falbyder.

Hovedresultatet af Forsøgene paa disse 20 Gaarde er da dette:

1. at der er Kunstgødning, som absolut ikke bør købes,
2. at det kan betale sig at købe Kunstgødning naar man køber af den rette Slags,
3. at det de fleste Steder ikke betaler sig at anvende Superfosfat og Kainit alene, og
4. at selv hvor Jorden er særlig taknemmelig for Kali og Fosforgødning, der betaler det sig dog foruden disse at give et Tilskud af Kvælstofgødning."

Følgende Forsøgsværter findes nævnt i den første Beretning fra Forsøgsaaret 1901:

Dyrlæge *Jensen,* Lillevorde.
P. Peen, Hanstgaard, Gudumholm.
A. Bech, Holmegaard, Gudum.
Chr. Lundby, Vaarst.
Gerh. Sørensen, Landlyst, Fjellerad.
L. Dybbroe, Mosagergaard, Fjellerad.
P. Laursen, Buddum.
P. Christensen, Veddum.
Kapt. *Hjorth,* Ny Flødal, Svendstrup.
Wulff Stamer, Raakildegaard, Ellidshøj.
Vilhelm Jochumsen, Rostrup.
Hollesen, Løvdal, Hobro.
J. Nielsen, Hannerupgaard, Hobro.
N. Nielsen, Spudalsgaard, Hobro.
K. J. Sloth, Smorup.
Andreas Larsen, Geldstrup.
J. Tværgaard, Næsborggaard, Løgstør.
K. J. Krogh, Stae.
Kr. Krogh, Vester Hassing.
Knoldgaarden, Vester Hassing.

Og Antallet af Forsøg er fra 20 i 1901 steget til 27 i 1902. Derimod er der ingen Fremgang i Antallet for 1903, der er ganske vist kommen nye Forsøgsværter til som for Eksempel *J. P. Jørgensen,* Veddum, *A. Nissen,* Siem, *J. Clausen,* Oue, *P. Bach,* Bislev, og *P. Nielsen,* Birkelse, men saa er til Gengæld en Del af de ældste Forsøgsværter gaaet ud, da de nu har været med i 3 Aar.

Fra en beskeden Begyndelse i Aar 1901 voksede Forsøgsvirksomheden langsomt frem til, at den i 1921 omfattede 221

Antal lokale Markforsøg
indenfor Aalborg Amts Landboforening 1901-1939

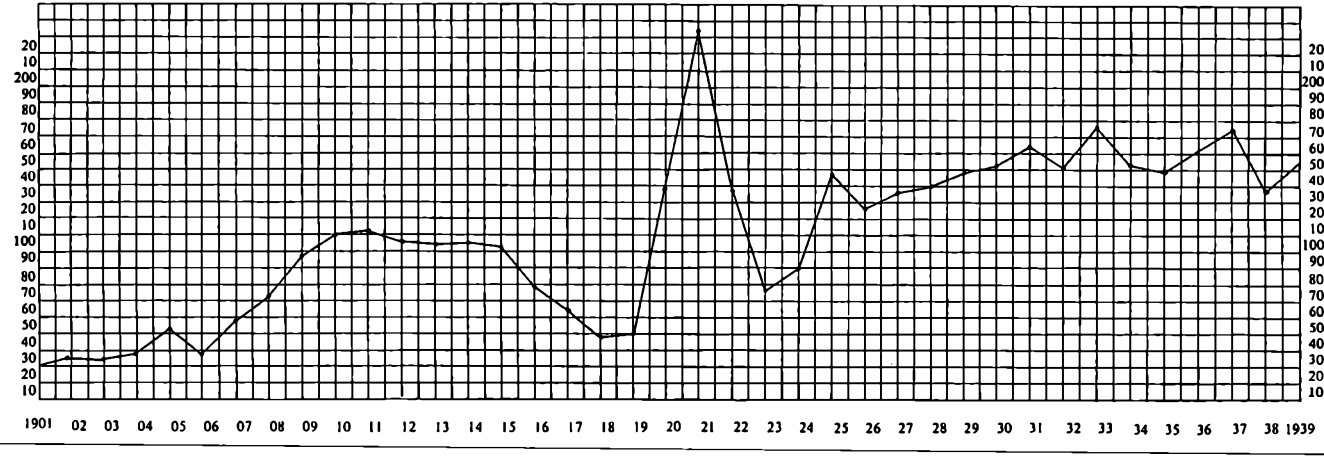

Forsøg, hvoraf 155 var Gødningsforsøg og Resten Sorts og Varietetsforsøg, og i alle Aarene fra 1921 til og med 1939 har Antallet af anlagte Forsøg ligget omkring 150, som oftest over, medens det tilsvarende Tal for Aarene 1940, 41, 42 og 43 har holdt sig mellem 50 og 65, og de samme Forhold, som er Aarsag til Nedgangen i Forsøgenes Antal, har ogsaa indvirket paa Forsøgsspørgsmaalene, thi for en Række Spørgsmaal kan Opgaven ikke løses, saa længe Jorden bliver mere og mere unormal i Indhold.

Jordbundsundersøgelserne

Laboratoriemæssig Undersøgelse af Jorden hører den nyere Tid til, thi før 1909 var det kun et meget begrænset Antal Ejendomme, der lejlighedsvis lod deres Jord undersøge paa et privat Laboratorium.

Fra 1909 begyndte Kalktrangsundersøgelserne paa Statens Planteavlslaboratorium i Lyngby, og der er her foregaaet en rask Udvikling baade med Hensyn til Metoderne og Arbejdets Omfang.

Kalktrangsundersøgelserne er undergaaet mange Forandringer fra Azotobacterprøven og til den nuværende Reaktionsbestemmelse ved Hjælp af et Klorkaliumtal, der praktisk taget er upaavirket af Aarstid og Vejrlig og med stor Nøjagtighed udtrykker Jordens Kalktrang.

Foruden Bestemmelsen af Jordens Kalktrang kan man ogsaa faa den samme Jord undersøgt for, hvor store Kalkmængder der skal til for at Jorden kan opnaa en bestemt Reaktion, men den første Undersøgelse benyttes i langt større Udstrækning end den sidste.

Efter Kalktrangsundersøgelsen er Laboratoriet senere gaaet i Gang med at undersøge de dyrkede Jorder for deres Indhold af tilgængelig Fosforsyre, og det er en Metode, som ud-

nyttes i stor Udstrækning, selv om der for Tiden er dalende Interesse for den nævnte Undersøgelse.

Faa Aar efter at Fosforsyreundersøgelserne var bleven tilgængelig for Landbruget, kom der en ny Udvidelse, idet det ogsaa blev muligt paa tilsvarende Vis at undersøge Jorden for dens Indhold af tilgængelig Kali, og straks var man indenfor Praksis stærkt interesseret i at udnytte den nye Analysemetode, idet det nu var muligt for baade Fosforsyre og Kali paa en langt hurtigere Maade end ved Forsøg at faa Svar paa Spørgsmaalet om, hvor stor Trangen til Fosforsyre og Kali er i den undersøgte Jord.

Som noget forholdsvis nyt kan nævnes, at der ogsaa er Mulighed for ved en særlig Undersøgelse at bestemme Jordens Trang til Mangan og Kobber.

Alle nævnte Undersøgelsesmetoder har indenfor Aalborg Amt været benyttet i stedse stigende Udstrækning indtil og med 1939.

Derimod har der ikke været nogen samlet Fremgang for Jordbundsundersøgelserne i de sidste 3—4 Aar, og Aarsagerne er flere.

For Kalkundersøgelserne skyldes det mest, at der ikke foregaar nogen Mergling for Tiden, og Udkørselen af Raakalk er vanskeliggjort paa Grund af Manglen paa Lastbiler og den fornødne Arbejdskraft.

At der ikke fortsat er Fremgang i Fosforsyreundersøgelsen kan naturligt forklares ud fra den Kendsgerning, at der ikke er Mulighed for at tilføre Jorden Fosforsyre.

For Kaliundersøgelsen har der fremdeles været nogen Fremgang, men størst har Fremgangen været for Kobberundersøgelsen af forskellige Jorder.

Hele Jordbundsundersøgelsen har de senere Aar lidt under, at Rejseforholdene indskrænkes og besværliggøres mere og mere. En omfattende Agitation for en mere systematisk og

standardiseret Jordbundsundersøgelse løber derfor straks imod en Mur i Form af indskrænket Rutebiltrafik og en Cykle med daarligt Gummi. Men kan Taalmodigheden strække til hos Landmændene, vil de sikkert atter opleve at se „Solen staa højt paa Himlen", og at de konsulentmæssigt kan blive betjent i samme Udstrækning som tidligere ved Benyttelsen af den „firehjulede".

Fremgangen kom. Mændene gjorde Indsatsen

I det Hundrede Aar, der er gaaet siden Landboforeningen begyndte sin Virksomhed, har der som antydet været en rig, ja eventyrlig Fremgang for den almindelige Jorddyrkning og Planteavl her i Amtet.

Selv om Aarenes Vilkaar og dermed Høsten stadig veksler, gode Aar skifter med daarlige Aar, saa avles der nu en langt rigere Høst i Aalborg end tidligere.

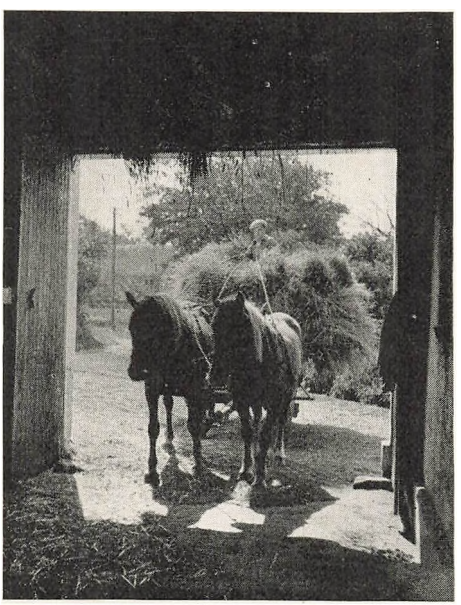

Kornet køres hjem.

Aalborg Amt er blevet større og rigere. Landvindingen har øget det dyrkede Areal.

I Aarene har det dyrkede Areal været i ha i Aalborg Amt:

1871	.....	176266 ha.
1919	.....	225778 ha.
1942	.....	230356 ha.

Fremgangen fra 1871 til 1919 er 28 %, og fra 1919 til 1942 2 %.

Arealet er blevet større og Udbyttet pr. Arealenhed er øget, hvad nedenstaaende Tabel viser.

Foldudbytte hkg Korn pr. ha i Aalborg Amt:

	1880—84	1910—14	1934—38	1942
Hvede	17,3	21,6	26,2	20,8
Rug	14,5	14,9	17,6	20,1
Byg	13,1	17,1	25,1	26,1
Havre	11,4	14,2	22,9	24,7
Blandsæd		16,7	24,3	24,8

Tallene understreger stærkt og tydeligt hvilken Fremgang Jorddyrkningen og Planteavlen har gennemgaaet.

Ikke alene øgedes Udbyttet i Kornmarkerne, men ogsaa Roemarkerne som Kartoffelmarkerne gav gennem Aarene stadig større Afgrøder.

Udbytte i hkg pr. ha:

	1910—14	1924—28	1934—38	1942
Kartofler	156	136	199	185
Gulerødder	293	249	314	295
Runkelroer	457	448	545	330
Kaalroer	421	494	569	576
Turnips	370	442	490	488
Sukkerroer		233	411	206

Udbyttet er stigende til Stormagtskrigens Udbrud, da Gødningsmanglen gør sig gældende.

Som Korn- og Rodfrugmarker saaledes har ogsaa Græsmarkerne i Sædskiftet som udenfor gennem Aarene givet stadig større Afgrøder.

Tallene for Udbyttet gennem Aarene understreger, hvilken Udvikling der er naaet, siden Aalborg Amts Landboforening blev til.

Ja, saa stor er Udviklingen, at man knapt kan fatte, at dette er sket i denne Tid.

Men Tiden i Dag kræver store Afgrøder. Ingen Landmand kan nu om Dage klare Bedriften blot ved at fedte sig igennem.

Landbrugets Udgifter nu om Dage er store, til Skatter, til Arbejdsløn m. v. Vore Dages Udgifter i Landbrugsbedriften kræver, at Landmanden sikrer, at der, hvor han saar, der

bliver der ogsaa, naar ellers Vejr og Vind er taalelige, en god Afgrøde at høste.

Store Fremskridt er naaet, men i Kraft heraf maa det ogsaa siges, at Amtets Landmænd gennem Aarene altid var lydhøre og interesserede i alt, hvad der kunde sikre dem større Udbytte af den Jord, der var deres, enten nu Bedriften var stor eller lille.

Mændene i Planteavlsarbejdet

Helt naturligt har Landboforeningens ledende Mænd, Bestyrelsens Medlemmer og Medlemmer af det staaende Udvalg, taget Del i Planteavlsspørgsmaalenes Drøftelse og Arbejdets nærmere Udformning.

Siden Planteavlsudvalgets Oprettelse er det dog i særlig Grad dette Udvalgs Medlemmer, der har haft Initiativet og Arbejdet med Planteavlens Opgaver.

Forsøgsleder I. A. Hansen, Tylstrup

Mange gode og dygtige Mænd har gennem Aarene været Medlemmer af Planteavlsudvalget, og alle har de været med til at udforme dette for Landboforeningens Virksomhed saa betydningsfulde Arbejde.

Størst Arbejde er dog gennem Aarene ydet af Planteavlsudvalgets Formænd.

Planteavlsudvalgets første Formand blev naturligt Forsøgsleder I. A. Hansen, Tylstrup, der var Formand, til han i Sommeren 1911 afgik ved Døden. Forsøgsleder I. A. Hansen var i første Række Agitationens Mand. Uden Brask og Bram, men dygtigt og paa en egen rolig Maade forstod han i Planteavlsarbejdets første Aar at faa de mange

Medlemmer gjort interesserede i Kunstgødningens Anvendelse som i de andre Planteavlsspørgsmaal, Tiden indebar.

Efter I. A. Hansen blev Gaardejer *Svend Nielsen*, Skibstedgaard, Planteavlsudvalgets Formand, hvilken Stilling han havde til Maj 1914, da Forstander I. P. Jacobsen, Tylstrup, blev Udvalgets Formand.

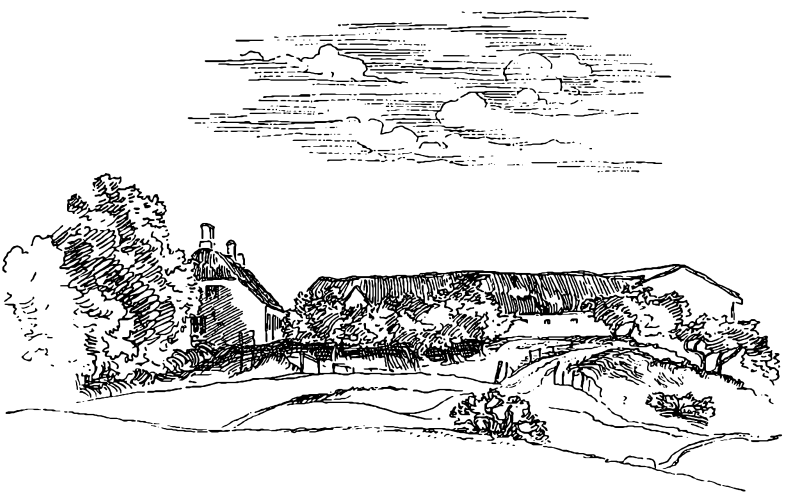

Ved Haals. K.P.

Svend Nielsen var dengang som nu Realiteternes Mand; med Dygtighed og Indsigt lagde han Udvalgets Arbejde til Rette, saa alle aktuelle Spørgsmaal blev afprøvet og ført frem.

I en meget lang Aarrække fra 1914 til sin Død i Foraaret 1934 var Forstander L. P. Jacobsen Planteavlsudvalgets dygtige og højt ansete Formand.

Gennem sit nære Samarbejde med Landboforeningens Formænd i den Aarrække, først Gaardejer P. P. Pinstrup og siden Gaardejer Svend Nielsen, fik L. P. Jacobsen en overmaade stor Betydning ikke alene for Planteavlsudvalget, men for Landboforeningens Arbejde som Helhed.

Forstander L. P. Jacobsen, Tylstrup, forenede i sjælden

Grad rige videnskabelige Evner som Forsøgsleder med et praktisk Greb paa at tilrettelægge og gennemføre landbrugsmæssige Opgaver ogsaa af større Format.

Forstander L. P. Jacobsen, Tylstrup

Naar Kultiveringen af Store Vildmose i Aarene efter 1920 blev tilrettelagt og gennemført paa saa heldig og god Maade, som Tilfældet var, saa skyldes det i første Række Forstander L. P. Jacobsen, der som lokalt Medlem af Vildmosekommissionen skulde lede og gennemføre dette Arbejde, og naar Anvendelsen af de opdyrkede Arealer ved Oprettelsen af selvstændige, ikke for smaa Forpagtninger saa heldigt blev gennemført, saa var det igen L. P. Jacobsens Storsyn, der i Vildmosekommissionen fandt fuldt Tilslutning.

Som Planteavlsudvalgets Formand bragte han nyt og stærkt Liv ind i Arbejdet, som netop i Aarene efter Krigen 1914—18 fik et hidtil ukendt Omfang.

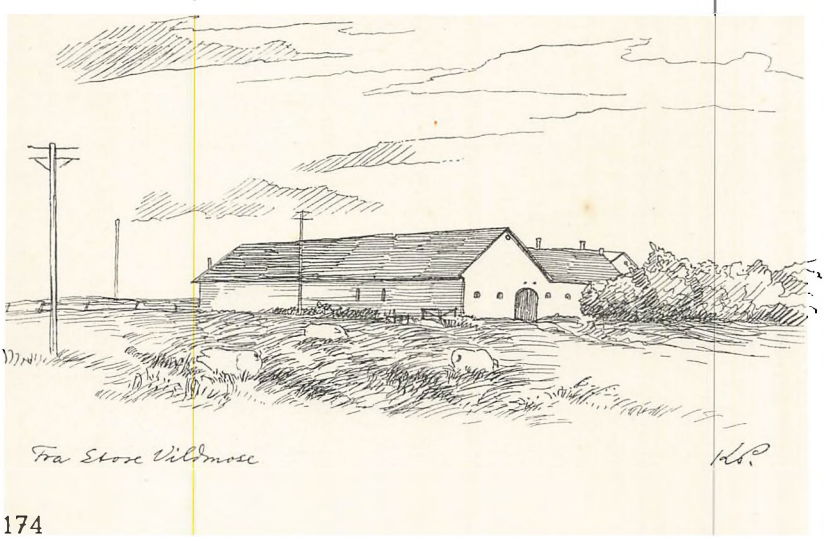

De lokale Forsøg blev ønsket overalt i det store Arbejdsomraade; samtidig blev Fremavlen af Sædekorn og Kartofler øget, ligesom Grundforbedringsarbejderne ved Foredrag og Møder blev ført frem.

Det groede omkring Forstander L. P. Jacobsen.

Rolig, stilfærdig, ja altid beskeden, men afholdt og respekteret som faa færdedes L. P. Jacobsen mellem Landboforeningens Medlemmer. Gæstfri og med den naturlige Myndigheds Ro og Venlighed var han gennem Aarene mange Gange Vært for Aalborg Amts Landboforening, for dens Bestyrelse og Repræsentantskab som for Foreningens Ungdom.

N. Thyssen, Tylstrup, Formand for Planteavlsudvalget

Forstander L. P. Jacobsen var en god Mand at besøge; thi hans Gerning fyldte ham helt og fuldt, og altid havde han nyt at fortælle til Gavn for Fremtiden.

Med oprigtig Sorg og Vemod modtog Landboforeningen Meddelelsen om Forstander L. P. Jacobsens pludselige Død. — Efter Forstander L. P. Jacobsens Død blev mangeaarigt Medlem af Planteavlsudvalget, Gaardejer, Sognefoged *N. Thyssen,* Kærsgaard, Tylstrup, Formand for Udvalget.

Fra mange Sider er der gennem de 100 Aar, der er Aalborg Amts Landboforenings Virketid i Aar, stillet utallige Forslag om Gennemførelse af Arbejder til Fremme af vor Planteavl.

Med Interesse og Dygtighed har Landboforeningens Ledelse drøftet Forslag og Henstillinger til Arbejdsopgaver, først direkte i Bestyrelsen og i det staaende Udvalg, senere

mere i Enkeltheder indenfor Planteavlsudvalget; thi i Aalborg Amts Landboforening var det, at mange gode, spredte Kræfter samledes, og herfra udgik de Foranstaltninger, der fremmede den Jorddyrkning og Planteavl, der altid var og fremdeles er de enkelte Landbrugs Grundlag.

I. Chr. Andersen-Lyngvad.

Spredte Træk af Husdyrbrugets Udvikling

Et Sekel svinder!

Det Aarhundrede, som er gaaet siden Aalborg Amts Landboforening for første Gang samlede Aalborg Amts Landbrugere til fælles Røgt af fælles Opgaver, omfatter en saa gennemgribende og dybtgaaende Udvikling af dansk Landbrug, at ingen anden Periode i vor Historie kan vise noget tilsvarende.

Med Stavnsbaandets Ophævelse og Fæstelovenes Gennemførelse skabtes Muligheder for de tekniske Reformer, som Udskiftningsloven betingede. Udskiftningen skabte Grundlag for en bedre Dyrkning af Bøndergaardene; men før nye Driftsformer kunde faa Fodfæste, krævedes Oplysning. Gode Eksempler og Oplysning.

Vanskelighederne for en bedre Dyrkning af Bøndergaardene øgedes ved de vekslende Vilkaar for Landbrugserhvervet som Helhed i det halve Sekel, som gik fra Stavnsbaandets Ophævelse til Dannelsen af Aalborg Amts Landboforening.

Fra Midten af det 18. Aarhundrede til Danmarks Inddragelse i Napoleonskrigene var Priserne paa Landbrugsvarer jævnt stigende, navnlig for Korn, men ogsaa for Smør og Flæsk. Under selve Krigsperioden steg Priserne paa Landbrugets Salgsvarer yderst voldsomt; men da Priserne noteredes i Papirpenge og betaltes med disse, gav de høje Priser kun for en kortere Tid en Bedring af Landbrugets Økonomi. Aarene fra 1819 til 1828 gav Landbruget meget vanskelige Arbejds-

forhold, mindre gode Høstaar og lave Priser for alt, hvad der skulde sælges. Mange Landbrugere maatte i disse Aar forlade Hus og Hjem.

Bedre Høstaar — stigende Priser

Omkring 1830 begyndte en lysere Tid. Der kan nu lettere skabes Balance mellem Landbrugernes Indtægter og Udgifter. Produktpriserne stiger i disse Aar, og samtidig har man en Række gode Høstaar.

Den gennemsnitlige Kapitelstakst var:

	Kr. pr. Td.		Øre pr. Pd.	
Aar	Rug	Byg	Smør	Flæsk
1821—25	4,55	3,38	26	14
1831—35	8,22	5,19	30	20
1841—45	9,42	6,13	36	23

Med de øgede Afgrøder og de bedre Priser paa Landbrugets Salgsvarer fik Landbrugets Mænd igen Tillid til Fremtiden. Der var nu opvokset en ny Generation af Bønder, Mænd befriet for Stavnsbaandets Tryk, overbeviste om, at det fulde Udbytte af deres Arbejde kom dem og deres Familier til gode. Overalt tog man nu med Tillid og Udholdenhed fat paa de store Grundforbedringsarbejder, Dræning og Mergling som Heders Opdyrkning og Beplantning. Jordens Forraad af Plantenæring omsattes i større Kornafgrøder og disse igen i klingende Mønt.

Grundloven af 1849 gav Folket politisk Frihed, og gennem Højskolernes Arbejde voksede Landbrugets Mænd og Kvinder aandeligt. De fik Tro paa og Tillid til egne Evner og Kræfter, og med Troen fulgte øget Energi og Udholdenhed.

Landet voksede i de Aar. Samarbejdets og Sammenslutningens Betydning forstaas i stedse større Kredse og skaber

større Tilslutning til den i 1844 stiftede Aalborg Amts Landboforening.

Som Landbruget som Helhed saaledes har ogsaa Husdyrbruget i de 100 Aar, der er gaaet siden Aalborg Amts Landboforenings Oprettelse, gennemgaaet en rig, ja eventyrlig Udvikling, og samtidig er Husdyrbrugets Betydning tilsvarende øget. Landbruget har faaet flere og bedre Husdyr og med dem en stadigt stigende Produktion af forædlede Husdyrbrugsvarer.

I nedenstaaende Tabel anføres Størrelsen af Husdyrbestanden i Aalborg Amt gennem Aarene.

Husdyrbestanden i Aalborg Amt 1844—1944.

Aar	Heste	Kreaturer ialt	Køer	Svin	Faar	Fjerkræ
1837	16599	49951	26730	6616	129465	
1866	19947	74322	42870	14866	143251	
1888	22702	95518	52254	40357	111862	131098
1914	40282	177346	83965	159077	54879	689000
1918	38993	159436	67246	41144	46376	545000
1928	37149	201057	96847	192774		
1938	44645	229028	110287	197950	13450*)	1326136
1942	45415	198944	90937	88393		666313
1943	46241	210557	95701	146916	9861	902770

*) 1937

Som Tabellen viser, er Antallet af Heste fra 1837 til 1938, sidste Tælling før Stormagtskrigen, øget med 28,046 Stk. Kreaturerne som Helhed øgedes med 179,077 Stk. Af Kreaturerne er Køernes Antal øget med 83,537 Stk. til 110,287 Stk. Svinene er øget stærkest i Antal helt til 191,334 Stk. Endelig er Fjerkræet fra 1888 til 1938 øget med 1,195,038 St. Ene af vore Husdyr er Faarene gaaet tilbage i Antal og udgjorde ved Tællingen i 1937 kun 13,450 Stk.

Det stigende Antal Husdyr, disses bedre Kvalitet og bedre

Udnyttelse betød en stigende Produktion af Husdyrbrugets Varer og dermed en stigende Eksport af disse til Udlandet.

Kornpriserne falder. Andelstanken bryder frem

Aarene fra sidst i 1870'erne til sidst i 1890'erne var en tung og streng Tid for Landbruget. Kornpriserne faldt stærkt; men da Flæsket ikke faldt nær saa meget, og da Smør og Æg sam-

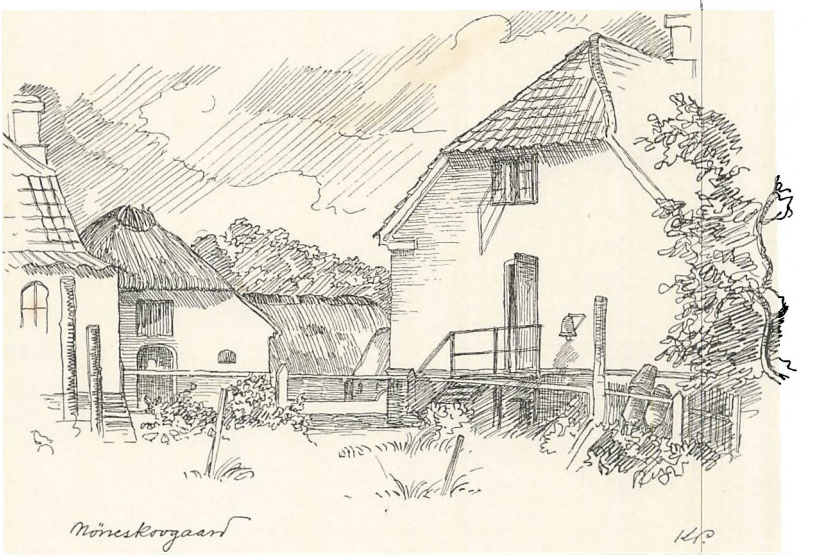

tidig viste en mindre Stigning, var der økonomisk Grundlag for en øget Produktion af Husdyrbrugsvarer.

Med Andelstankens Gennembrud, med Oprettelsen af Andelsmejerierne og Andelssvineslagterierne skabtes det bærende Grundlag for den overvældende Produktion af Smør, Flæsk, Æg, Kød og Heste, der blev dansk Landbrugs Særpræg helt til denne Dag. Støt og roligt med ægte jydsk Udholdenhed ændrede Landbruget nu sin Produktion. Man gaar fra en Driftsform med Kornsalg som den vigtigste Indtægt til en Driftsform, hvor den dyriske Produktion faar stedse stigende Be-

tydning og inden længe bliver Landbrugets økonomiske Tyngdepunkt.

Med den stigende Produktion af Husdyrbrugsvarer bliver Eksporten til Udlandet stadig større helt til 1925, da man i vore Aftagerlande ved Hjælp af Toldforhøjelser og Kontingentering søgte at holde vore gode, sunde og billige Fødevarer ude.

Om Udførslens Størrelse gennem Aarene fortæller nedenstaaende Tabel.

Danmarks Udførsel af Landbrugets vigtigste Produkter.

	Levende Dyr i 1000 Stk.			Millioner kg			
	Heste	Hornkvæg	Svin	Flæsk og Skinker	Oksekød	Smør	Æg
1866—70	8,6	52,2	44,6	5,0	11,0	4,9	
1876—80	10,8	98,7	212,7	4,2	22,0	13,5	1,4
1896—00	19,6	57,4	0,1	65,1	23,0	57,5	14,6
1911—15	35,3	174,2		130,3	20,3	99,3	26,5
1924	12,6	172,9	205,7	197,2	3,8	123,4	50,0
1938	14,3	134,1	113,9	178,6	15,2	158,1	86,0

Som det fremgaar af Tabellen, har Produktionen gennem Aarene været stærkt stigende, selv om den naturligt i Krigsaarene 1914—18 gik stærkt ned paa Grund af manglende Tilførsler af Foderstoffer og Gødningsmidler.

Forholdet mellem de enkelte Produkter har gennem Aarene været vekslende; saaledes mellem levende Kreaturer og Oksekød som mellem levende Svin og Bacon og Skinker.

Med den stigende Produktion er ogsaa Værdien af Udførslen steget. Ifølge Lars Frederiksen var Værdien af Landets Udførsel af Husdyrbrugsprodukter i Gennemsnit af Aarene

1876—1880	79	Mill. Kr.
1896—1900	206	- -
1911—1915	592	- -
1924	1602	- -

I Aaret 1938 androg Værdien af vor Overskudsudførsel af Husdyrbrugsprodukter 1069 Millioner Kroner.

Husdyrbruget er fremdeles Landbrugets og Landets økonomiske Tyngdepunkt.

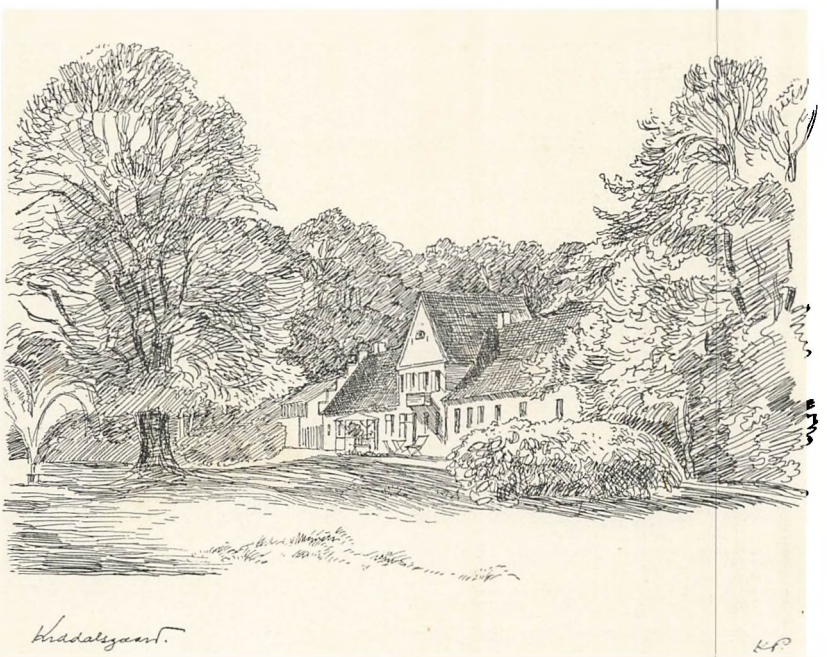

Husdyrbrugets Fremgang

Grundlaget for den Fremgang i Husdyrbruget, som Tallene for Produktionens Størrelse og Værdi saa stærkt antyder, er det Avlsarbejde, der paa Landboforeningens Initiativ og Foranstaltning gennem Aarene er udført til kvalitetsmæssig Forbedring af Husdyrbestanden. Dertil kommer, at gennem den forbedrede Fodring og Pleje er Dyrenes Produktionsevner taget i Brug i fuldt Maal, saaledes at de enkelte Dyrs Ydelse er øget stærkt baade med Hensyn til Arbejde, Mælkeydelse, Tilvækst eller Ægydelse.

Som i Avlsarbejdet saaledes har Landboforeningen ogsaa paa det brugsmæssige taget Initiativet. Sikre Forsøgsresultater og nye Arbejdsmaader blev kendt og gennemført i størst mulig Udstrækning indenfor Medlemskredsen.

Dyrskuerne

Fra Aalborg Amts Landboforenings første Dage har Husdyravlens og Husdyrbrugets Fremme været en af Foreningens Hovedopgaver. Det Aarhundrede, som nu er gaaet, har til fulde vist, at Foreningen altid har haft baade Vilje og Evne til paa virkningsfuld Maade, omend ad forskellige Veje og ved forskellige Midler at fremme det økonomiske Husdyrbrug.

Helt fra Foreningens første Aar og til denne Dag har de aarlige Dyrskuer været Aarenes store Begivenhed. En Begivenhed, som Amtets Husdyrbrugere hvert Aar med Spænding har set hen til og med Lyst og Interesse taget Del i.

Formaalet med Dyrskuerne var dengang som nu at udpege de til Avl bedst egnede Dyr gennem en af kyndige Folk fore-

tagen Bedømmelse, Præmiering og Klassificering. For vor Husdyrbestands Udvikling har Dyrskuerne været af største Betydning. Der er her gennem Bedømmelser og Beskrivelser ydet Opdrætterne, Udstillerne og interesserede Gæster, ældre som yngre, værdifuld Vejledning til Vurdering af de udstillede Dyr.

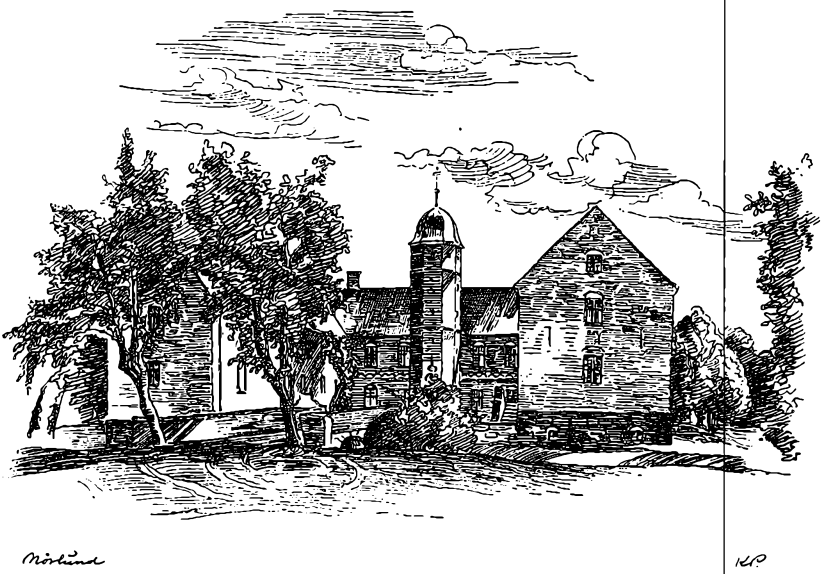

Gennem Klassificeringen er der peget paa de Dyr, der fortrinsvis bør foretrækkes til Avl. Gennem de præmierede Hundyr er der anvist søgende Opdrættere Besætninger, der, i større eller mindre Grad ganske vist, rummede Dyr, der var bedre end Gennemsnittet.

Renavl med de hjemlige Racer

For Landboforeningen var Dyrskuernes Opgave i første Række under Renavlens Fane at udvikle de hjemlige Racer, den jydske Hest og det jydske Kvæg. Gennem Aarene gav Dyrskuerne dog Plads for andre, mere fremmede Racer af

Kvæg, Faar og Svin, senere af Heste, naar der fra Medlemmernes Side blev stillet Krav herom.

Fra Foreningens første, beskedne Dyrskuer til vore Dages store, omfattende Dyrskuer med de mange Dyr, med omfattende Demonstrationer, Foredrag og faglige Udstillinger ligger en storslaaet Udvikling og Udvidelse. Hovedformaalet har stadig været at faa saa mange som muligt af Foreningens Medlemmer med i Avlsarbejdet, saaledes at den faglige Fremgang kunde ske over den brede Front. Man har ønsket og i høj Grad ogsaa faaet den „kompakte Majoritet" med i Arbejdet.

Ved Foreningens første Generalforsamling den 20. December 1844 vedtog man at anvende en Sum af 300 Rdl. til *„Præmier for de bedste Tillægsdyr"*, og næste Aar, i 1845, afholdt Foreningen sine tre første Dyrskuer.

Foreningens første Dyrskuer

Disse tre Skuer afholdtes ved Lindenborg, ved Hvornumbro Mølle og ved Vester Hassing Kro. Til Dommere, eller som det dengang hed Besigtigelses-Commissairer, valgtes til Dyrskuet ved Lindenborg Forpagter *Laursen,* Visborggaard, og Gaardmand *Niels Christensen,* Hanstgaard, Gudum; til Dyrskuet ved Hvornumbro Mølle Købmand *Christian Christensen* i Skjørbæk Kro og Proprietær *Jens Nors,* Brøndumgaard, og til Dyrskuet i Vester Hassing valgtes Proprietær *Hastrup,* Sdr. Elkjær, og Gaardejer *Søren Nejsig,* Gandrup.

Efter Besigtigelseskommissionens Protokoller, der blev oplæst ved Generalforsamlingen den 20. Juni 1845, var der til disse første Dyrskuer fremstillet 46 Hingste og 34 Tyre.

Af Hingstene blev de 22 erklæret for „stutteridygtige", nemlig 4 Hingste i 1. Klasse, 8 i 2. Kl. og 10 i 3. Kl.

I Aalborg Stiftstidende for 1845 Nr. 66 meddeles, hvem der

ejer de godkendte Hingste saavel som Hingstenes Alder og Højde.

Af Udstillerne ved disse Landboforeningens første Dyrskuer kan nævnes Forpagter *Laursen,* „Visborggaard", Gaardfæster *Søren Svendsen,* Vaarst, Proprietær *Schmidt,* Lundbygaard, Kromand *Christensen,* Skørbæk Kro, og Gaardejer *Jens Larsen,* Vester Nejsig.

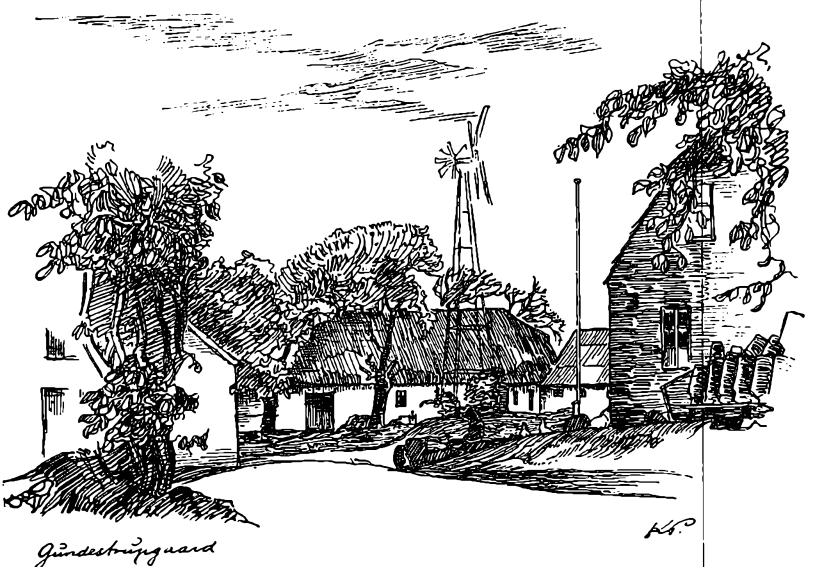

Ved denne Generalforsamling i Juni Maaned blev det vedtaget samme Aar og paa samme Pladser i Juli Maaned at foretage en Bedømmelse af Hundyr, Hopper og Køer. Præmien for Hopper blev saaledes: 1. Pr. 6 Rdl., 2. Pr. 4 Rdl. og 3. Pr. 2 Rdl. For Køerne var Præmierne 5, 3 og 2 Rdl. for henholdsvis 1., 2. og 3. Præmie.

Al Begyndelse er svær. Medens der ved Lindenborg præmieredes 38 Hopper med Føl og 13 Køer, mødte der til Dyrskuerne i Hvornumbro Mølle og i Vester Hassing hverken Hopper eller Køer.

Dog, nu var Begyndelsen gjort, og Aar efter Aar, omend med vekslende Tilslutning alt efter Landets og Landbrugets Vilkaar, afholdt Foreningen sine Dyrskuer, der efterhaanden blev kendte og anerkendte.

Aar efter Aar blev Tilslutningen større og mere alsidig.

For Foreningens Ledelse som for Dommerne gav Dyrskuearbejdet mange Glæder, men ogsaa mange Besværligheder og i enkelte Aar ogsaa direkte Skuffelser. Særlig var Aarene fra 1848 til 1851 præget af Vanskeligheder. Dommerne tabte tit Lysten; men Foreningens Ledelse holdt Opgaven frem som absolut nødvendig. Trods Krig og andre Vanskeligheder kom Dyrskuerne over Børnesygdommene og blev et fast Led i Foreningens Arbejde for Husdyrbrugets Fremme.

Ret ofte maatte i disse Aar Dyrskuereglerne ændres. Ja, allerede efter første Aars Dyrskue blev Reglerne ændret, og det blev vedtaget „at kun Bondestandens Medlemmer samt Kirkesangere og Skolelærere kunde konkurrere til Præmie", hvorimod enhver blev opfordret til at lade deres Tillægsdyr præsentere til Oplysning og Belæring.

Til stor Lettelse for Dommerne blev det dog vedtaget, at Udstillerne „selv maatte bestemme, til hvilken Stand han hører".

Dyrskuerne vakte Opsigt ikke alene mellem Landbrugets Mænd, men ogsaa i Landets ledende Kredse. Ved Husdyrloven af 1852 ydedes der fra Statens Side Tilskud til Præmierne. Aalborg Amts Landboforening fik dette Aar 300 Rdl. til Præmier, saaledes at det samlede Præmiebeløb blev 650 Rdl.

Samme Aar vedtog man at lade afholde et Hingsteskue i Aalborg fælles for hele Amtet for Hingste fra 6 til 15 Aar. For Hingste fra 3 til 6 Aar vilde man afholde tre Skuer i Oplandet og for Hopper og Køer otte Skuer i Oplandet.

Denne Ordning med særlige Skuer for Handyr og Hundyr har næppe virket tilfredsstillende; thi ved Efteraarsgeneralfor-

samlingen samme Aar fremsatte Overkrigskommissær *Brandt*, Klarupgaard, Forslag til en anden og mere samlet Dyrskueordning ud fra den Indledning: „at Selskabet fremtidigen fortrinlig henvender sin Opmærksomhed paa at opmuntre ved Uddeling af passende Præmier til gode Handyrs Holdelse og Conservation til Gavn for Avlen".

Overkrigskommissær Brandts Forslag blev i det væsentlige vedtaget, og herefter skulde der aarligt afholdes fire Dyrskuer, nemlig ved Langbrokro, ved Svenstrup Kro, i Store Brøndum By og i Hemdrup By. Et femte Dyrskue skulde afholdes i Amtets sydvestlige Del, men dog først naar Medlemstallet paa disse Egne var øget.

Overkrigskommissær Brandt, der ved denne Generalforsamling valgtes til Foreningens Formand, udarbejdede „Regler for Uddeling af Præmier ved Dyrskuerne", og i det store og hele blev Dyrskuerne nu i en Aarrække afholdt efter disse Regler.

Der kunde nu paa Dyrskuerne præmieres Heste, Kvæg, Svin og Faar.

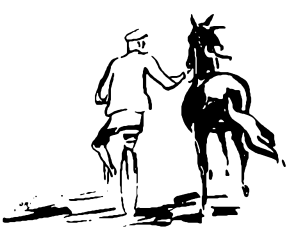

Hoveddyrskuet kommer

I Juli Maaned 1854 bekendtgøres for Medlemmerne, at der agtes optaget en Fortegnelse over *alle i Amtet som stutteridygtige anerkendte Hingste.*

Disse Hingste skulde møde ved Dyrskuet i Svenstrup, hvilket ogsaa skete. Fra hele Amtet, Østhimmerland og Vesthimmerland, fra Kjær Herred som fra Aalborg mødte Landbrugerne med deres Hingste, og af disse blev 17 Hingste optaget paa Fortegnelsen.

Se, nu var Svenstrup Dyrskue noget mere end Dyrskuerne paa de øvrige Pladser i Amtet, og ved Bekendtgørelserne i 1856 nævnes Dyrskuet i Svenstrup udtrykkeligt som Hoveddyrskuet, medens de øvrige Dyrskuer kaldtes Bidyrskuer.

Fra 1859 søges Dyrskuet i Svenstrup afholdt i Aalborg.

Efterhaanden som Dyrskuerne blev et fast Led i Foreningens Arbejde, kom der flere og flere Medlemmer. Med de

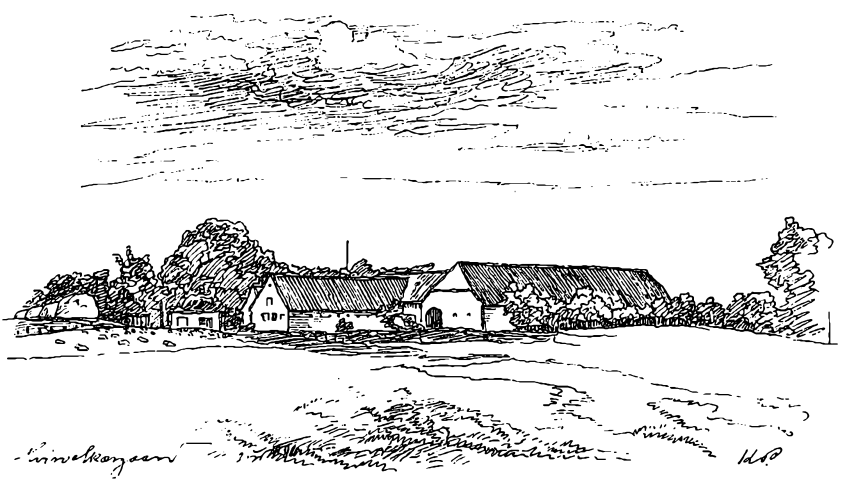

nye Medlemmer kom der nye Meninger om Foreningen og dens Arbejde ind i Kredsen, og der spores omkring 1860—61 nogen Vaklen og Usikkerhed i Arbejdet.

I 1861 paa Generalforsamlingen i December Maaned vedtager Foreningen at ændre sit Navn til Aalborg Amts Landboforening, og samtidig sker der igen Ændringer i Dyrskuereglerne.

Medens der i Foreningens Love af 1847 ikke omtales noget om Dyrskuer trods det, at disse havde været afholdt hvert Aar fra 1845, gives der i Lovene af 1861 Regler for Dyrskuernes Afholdelse.

De faste Dommere indføres

I denne Lov af 1861 bestemmes saaledes, at to faste Dommere skal berejse hele Amtet; de skal have Diæter og vælges for fem Aar ad Gangen. Til hvert Bidyrskue vælges en lokal kendt Dommer til at tiltræde Bedømmelsen. Dommerkomiteen, der nu er paa tre Mand, er fælles for alle Dyrearter. Hidtil fra 1847 til 1860 havde man haft to Dommerkomiteer, en for Heste og en for Kvæg; men nu vil man prøve med een Komité.

Medens Landboforeningen saaledes sled for at bringe sine Dyrskuer og Dyrskueregler i Overensstemmelse med Tidens Krav, arbejdede man ogsaa indenfor Regeringen med Dyrskuerne, og i 1862 vedtager man en ny Husdyrlov, hvorefter Staten lader afholde Dyrskuer for Hingste. Disse Dyrskuer, de saakaldte Statshingsteskuer, omfattede 4- og 5-aarige Hingste og afholdtes i de enkelte Amter helt til 1927, da al Dyrskuevirksomhed igen overgaar til de landøkonomiske Foreninger.

Fra 1887 til 1927 afholder Staten Skuer for Tyre, 3—4 Aar, sammen med Statshingsteskuerne.

Igen var Dyrskuearbejdet i Vanskeligheder; thi da Statshingsteskuet skulde afholdes i Aalborg, turde Foreningen ikke

straks lade afholde Hoveddyrskue der. Derimod afholdt man Dyrskuer i Vester Hassing, Dybvadgaard, Aars, Terndrup, Støvring og Sdr. Tranders. Præmiebeløbet var 720 Rdl.; men Skuerne omfattede kun Heste og Kvæg.

Til faste Dommere valgte man Forpagter S. Toft, Louisendal, og Gaardejer Niels Rebild, Skovstrup. Af de lokale Dom-

mere skal nævnes den senere saa ansete og mangeaarige Dommer Gaardejer Chr. Jacobsen, Kongerslev.

Dette at man indenfor Foreningen helt ophørte med at præmiere Faar og Svin, kunde naturligt ikke gaa stille af. Ved Generalforsamlingen i December 1862 blev disse Forhold drøftet; men paa Generalforsamlingen havde Svinene og Faarene ikke mange Fortalere. Fra alle Sider blev det hævdet, at Svinene maatte anses for at have gjort den ønskeligste Fremgang her i Amtet, og saa var der aldeles ingen Grund til at blive ved med at præmiere Orner.

Var man tilfreds med Svinenes Udvikling, var det modsatte Tilfældet med Faarene. Da Landracen her „lod meget tilbage at ønske", mente man, Faarene bedst kunde forbedres ved at indkøbe gode Stamdyr af fremmede Racer, naar man fik Raad dertil, fremfor at præmiere de hjemlige Faar.

At Landboforeningen det Aar var smaat kørende, var naturligt nok; thi paa Grund af en Misforstaaelse fra Foreningens Side var Statens Bidrag til Dyrskuepræmier helt udeblevet.

Som Krigen i 1848 havde beredt Dyrskuerne store Vanskeligheder, saaledes ogsaa i 1864; men alligevel lykkedes det saa nogenlunde at gennemføre Dyrskuerne, dog først i Oktober Maaned paa Grund af den fjendtlige Okkupation af Jylland.

Som en direkte Følge af Krigen blev Tilslutningen lille; der uddeltes kun 148 Rdl. i Præmier; dog allerede i 1865 var der igen fuld Tilslutning til Dyrskuerne, idet der da brugtes 702 Rdl. til Præmier.

Landboforeningen træder nu i nøjere Samarbejde med Statshingsteskuet, idet man nu bestemmer, at alle 3-aarige Hingste, som præmieredes paa Dyrskuerne, skulde møde i Aalborg samme Dag, Statshingsteskuet afholdtes.

For at gøre Dyrskuet i Aalborg saa stort og alsidigt som muligt, afholdtes sammen med Dyrskuet en Udstilling af Smør.

Ledelsen tilfreds med Dyrskuet i Aalborg

Indenfor Landboforeningens Ledelse var man godt tilfreds med Dyrskuet i Aalborg, og man søgte paa forskellige Maader at gøre Skuet her større og mere alsidigt.

Da Præmierne paa Statshingsteskuet ikke var store, tog Landboforeningen Initiativet til at gøre disse større og skænkede sammen med en Del private 100 Rdl. yderligere til Præmier. Til Gengæld fik Foreningen da Lov til at vælge en Meddommer ved Bedømmelsen af de ældre Hingste, og hertil valgte man enstemmigt Chr. Jacobsen, Kongerslev, der sam-

me Aar sammen med Niels Knudsen, Lillevorde. var valgt til fast Dommer.

Da Staten ikke den Gang gav Præmier til ældre Tyre — dette skete først i 1887 — besluttede Landboforeningen at præmiere ældre Tyre. Man vedtog at anvende et fastsat Beløb og tillige at Bedømmelsen af Tyrene fandt Sted i Aalborg samme Dag, Hingsteskuet afholdtes.

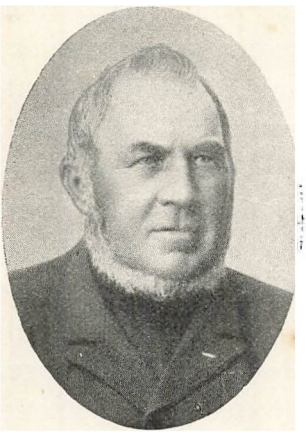

Chr. Jacobsen, N. Kongerslev

Man maa beundre det Fremsyn og Mod, der ogsaa den Gang prægede Landboforeningens Ledelse. Man var klar over, at for Kvægavlens Fremme var det vigtigt, at en Bedømmelse ogsaa af de ældre Tyre fandt Sted, og man skaffede Midler til Præmieringen, endskønt Landboforeningens Økonomi dengang som saa ofte siden var haardt belastet.

I 1870 udvidede man denne Præmiering af Tyre ved Hoveddyrskuet i Aalborg Amt, idet man da vedtog at præmiere Tyrene, blot de var 3 Aar imod tidligere 4 Aar.

Med det solide, regelmæssige Dyrskuearbejde øges Medlemstallet indenfor Foreningen, saaledes at Økonomien bedres til yderligere Gavn for Dyrskuerne, der nu gennem Aarene bliver Genstand for mindre Forbedringer paa forskellige Omraader.

I 1871 ændres Dommerholdene ved Bidyrskuerne paa Forslag af Brandt, Klarupgaard, og Westenholz, Refsnæs, saaledes at der nu bliver tre Dommere i hvert Hold, nemlig to lokale Dommere foruden den faste Dommer. De lokale Dommere skal dog, præcis som nu, vælges i andre Kredse end de, hvor Skuerne holdes.

Hoveddyrskuet i Aalborg bliver mere og mere Aarets store

Begivenhed, og i 1872 søger man paa forskellig Maade at gøre det mere festligt. Der arrangeres Musik paa Pladsen; men samtidig vedtages det, at nu skal der betales Entré, 1 Mark, og det baade af Medlemmer og Ikke-Medlemmer.

Dyrlæge H. P. Hansen, der i 1870 var valgt til Foreningens første Sekretær, skulde naturligt ordne alt vedrørende Dyrskuet og havde da ogsaa den Glæde, at Dyrskuet gav et Overskud paa 70 Rdl. Trods dette Dyrskuets smukke Overskud, slutter Foreningens Regnskab med et Underskud paa 24 Rdl. 3 Mark.

Tilslutningen til Dyrskuet i Aalborg øges nu støt og sikkert, og med den levende Interesse for Husdyr, Heste saavel som Kvæg, Svin og Faar, som Landbrugets Mænd stadig har haft her i Amtet, bliver Dyrskuerne, men ganske særligt Hoveddyrskuet i Aalborg, en Begivenhed, man skal med til. Her samledes ikke alene mange, men næsten alle Foreningens Medlemmer til livlig Drøftelse af den foretagne Bedømmelse.

Ordningskomiteen nedsættes

Er det en Nitte?

Med den stigende Tilslutning til Dyrskuet blev Ordningen af selv Skuet et større og vanskeligere Arbejde, og Foreningen nedsatte da i 1875 Dyrskuets Ordningskomité eller, som

det den Gang hed, Arrangementskomité. Dyrskuets første Ordningskomité var Proprietær Høeg, Thulsted, Olsen, Villestrup, og Dyrlæge Hansen, Aalborg.

Fra Tombolaen 1943

Denne Dyrskuets første Ordningskomité arrangerer samme Aar Dyrskuets første Tombola med Bortlodning af Tillægsdyr og Redskaber. Lodderne kostede 50 Øre, og Dyrskuets

Hovedgevinsternes Fordeling 1943

Tombola gav det første Aar et Overskud paa 49 Kr. Dyrskuets Tombola har fra første Gang, den blev aabnet, til nu været et Led i Landboforeningens Oplysningsarbejde. Gennem Tombolaen spredtes nye og nyttige Redskaber til ny Agitation for Fremskridt, ligesom gode, lovende Avlsdyr saavel Kvier, Tyrekalve og Væddere som Søer fra gode Avlsbesætninger blev spredt og derved øgede Kendskab til Avlsarbejdets Værdi for Besætningernes Kvalitet.

Denne Tombolaens Opgave som Formidler af nye og nyttige Redskaber som af lovende Avlsdyr har skiftende Tiders Ordningskomiteer altid holdt i Ære, og mange fornøjelige Tildragelser om Gevinsternes Placering og Modtagelse i Landboforeningens store Arbejdsomraade understreger, at Tombolaen gennem Aarene har virket i nogen Grad efter sin Hensigt.

Støt og sikkert øges nu gennem Aarene Hoveddyrskuets Betydning. Hertil bidrog i første Række, at man inden for Foreningens Ledelse lagde megen Vægt paa at gøre Skuet til Aarets største Begivenhed paa Husdyravlens Omraade. Her skulde Aarets store Revy af Amtets bedste Husdyr være. Her skulde Aar efter Aar Fremgangen maales til Glæde og nyt Haab for de mange Hjem, hvis Økonomi stod og faldt med Husdyrenes Evne til at omsætte Markernes og Kærenes Afgrøder til salgbare Husdyrbrugsvarer.

Af de Ændringer, de følgende Aar bragte i Dyrskuereglerne, skal nævnes, at man i 1880 vedtog, at Hingstplage og Tyre, der var præmieret paa et Bidyrskue, skal møde paa Hoveddyrskuet og først der modtage den paa Bidyrskuet tilkendte Præmie. Senere, i 1882, vedtog man at uddele Præmier til unge Hopper- 2-aarige og 3-aarige.

I 1886 underkastes Dyrskuereglerne dog en større Ændring. Hidtil havde det været saaledes, at Medlemmerne kunde vælge, hvilket Bidyrskue de vilde fremstille deres Dyr paa. Denne Ordning havde man egentlig altid været utilfreds med, fordi

Medlemmer fra Amtets bedre Egne kunde føre Dyr til Dyrskue i en daarligere Egn, hvor det var lettere at konkurrere.

Ledelsen fordelte nu paa Grundlag af Medlemstilslutningen de enkelte Sogne til de bestemte Dyrskuer, og saaledes at Dyrskuerne alligevel kom til at ligge centralt. Samtidig med denne Regulering øgedes Bidyrskuernes Antal til 8 Skuer.

Claus Johannsen, Vaarst

Chr. Clausen, Øster Uttrup

I 1887 faar vi en ny Husdyrlov, og derefter overtager Staten Præmieringen af ældre Tyre i Lighed med Statshingsteskuerne. Efter den nye Lov øges Statens Tilskud til Præmier, saaledes at Foreningen nu kan give væsentligt større Præmier end hidtil.

Efter den nye Husdyrlov vælges Dommerne til Statsskuerne af Amtsraadet.

Paa et Fællesmøde i Landboforeningen indstiller man Dommere og Suppleanter. Fællesmødet indstillede Claus Johannsen, Vaarst, og Chr. Clausen, Øster Uttrup, til Dommere over Tyre samt Etatsraad Brandt, Klarupgaard, og Chr. Jacobsen, Nørre Kongerslev, til Dommere over Hingste.

Ved den efterfølgende Generalforsamling kritiserede man

stærkt Fællesmødet, at ikke Indstillingen til saa vigtige Poster var foretaget af Generalforsamlingen.

Hvornaar Dyrskuet første Gang fik udarbejdet et Katalog med Oplysninger om de enkelte Dyr kan ikke med Sikkerhed opgives. I Foreningens Bogsamling findes enkelte meget gamle Kataloger, heraf er det ældste fra 1879, et smukt og sirligt Katalog paa 18 Sider. Det har sikkert været benyttet Dyrskuedagen af Dyrlæge H. P. Hansen; thi der findes i Kataloget foruden Beskrivelser af flere af de udstillede Dyr forskellige regnskabsmæssige Notater.

Til Dyrskuet i 1879 var indmeldt 19 Hingste til sværere Trækbrug i Alderen 4—14 Aar samt 3 Hingste til lettere Trækbrug. Til Hoveddyrskuet var indmeldt 6 Hingstplage, alle 3 Aar, samt 24 Tyre og 9 Samlinger Køer. Til Dyrskuet i 1943 var indmeldt 238 Heste, 291 Tyre, 136 Køer og Kvier, 106 Nr. Svin og 40 Nr. Væddere og Faar foruden 41 Nr. Fjerkræ. Ved Dyrskuet i 1890 trykte man for første Gang Præmieliste. Denne var som nu færdig Lørdag Morgen.

Som det fremgaar af det allerede anførte, har Landboforeningens Ledelse helt fra Dyrskuernes allerførste Dage søgt med alle til Raadighed staaende Midler at forbedre Dyrskuerne. Man har altid stadig søgt at holde Reglerne saaledes, at der paa Dyrskuerne blev bedre og bedre Forhold til at sikre den helt retfærdige og mest vejledende Bedømmelse. Det maa derfor ikke undre, at man og da ganske særligt i de første Aar ofte maatte ændre Reglerne for Bedømmelsen; thi husk, hele vort Landbrugs Produktion, hele vort Husdyrbrug var i Støbeskeen. Det groede og det gærede. Livet brød paa, og først som det hele voksede, kunde man se, hvad der skulde udvikles yderligere, og hvad der skulde holdes nede eller maaske helt skæres bort.

I dette Arbejde for gennem rigtige Regler for Bedømmelsen at faa det bedst mulige Resultat af Dyrskuearbejdet har

Landboforeningens Ledelse altid haft megen Glæde og Udbytte af de valgte Dyrskuedommere. Gennem deres Arbejde lærte Dommerne hurtigt, om Reglerne var i Overensstemmelse med Tidens Krav.

Dygtige og ansete Dyrskuedommere

Aalborg Amts Landboforening har altid haft dygtige, interesserede og uselviske Mænd til Dyrskuedommere, og naar Dyrskuerne gennem de 100 Aar har kunnet opnaa og beholde den Anseelse og Respekt, de stadig har, skyldes det i første Række Dommernes Indsats og hele deres personlige Færd, saa Udstillerne, selv naar Dommernes Placering af Dyrene gav dem Skuffelser, alligevel forstod Afgørelsen og bevarede Tilliden til Dyrskuerne.

Mange dygtige Landmænd har gennem Aarene ydet Landboforeningen og deres Standsfæller en betydelig Indsats i det Fællesarbejde, som Dyrskuerne er. Alle fortjener de Tak og Paaskønnelse for deres Arbejde.

I en meget lang Aarrække skete Bedømmelsen ved to Dommerhold, et for Heste og et for Kvæg, og naar Bedømmelsen paa de mange Skuer gennem Aarene har været fagligt tilfredsstillende og med nogenlunde samme Krav fra Skue til Skue, skyldes det den faste Dommers Indsats; han var med og er fremdeles med paa alle Skuer.

Af de mange Dommere vil vi nævne de faste Dommere, der ogsaa altid var med som Dommere paa Hoveddyrskuet. Chr. Jacobsen, Melgaard, Nr. Kongerslev, var Landboforeningens første faste Dommer ved Hestebedømmelsen; han var af sin Samtid anerkendt som en anset Dommer, der ogsaa med Hæder deltog i Bedømmelsen ved Landmandsforsamlingerne og andre Fællesskuer. Chr. Jacobsen afløstes i 1884 efter 20 Aars Virksomhed af Søren Hejlskov, Petersborg ved Aalborg, der virkede i 20 Aar, til han i 1903 afløstes af Niels Jensen,

Buddum. Niels Jensen, Buddum, virkede i 21 Aar og afløstes af Jens Larsen, Toftegaard, der kun virkede i faa Aar, idet han allerede i 1926, kun 63 Aar gammel, afgik ved Døden.

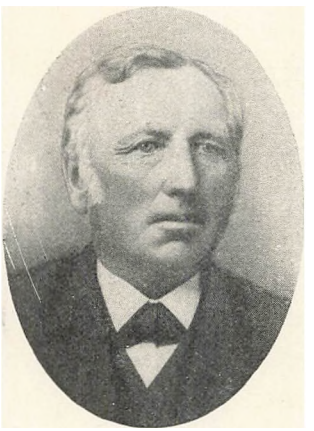

Søren Hejlskov, Petersborg.

Niels Jensen, Buddum.

Jens Larsen, Toftegaard, afløstes af Gregers Jensen, Haals, der i en lang Aarrække helt til 1938 var Landboforeningens sikre, faste Dommer over Heste. Gregers Jensen har altid haft et sikkert Blik for Typen, og gennem de mange Aar har hans Arbejde været meget vejledende og frugtbringende for Opdrætterne, der af Gregers Jensens lune og træffende Bemærkninger tit fik Øje for Forhold, de ikke hidtil havde agtet.

Gregers Jensen, Haals.

Efter Gregers Jensen, Haals, blev Lars Jungersen, Heden, Birkelse, fast Dommer over Heste. Lars Jungersen, der var en dygtig Hestekender, fik kun Lov til at virke en kort Aarrække, idet han afgik ved Døden i 1940.

Den nuværende faste Dommer over Heste er Jens Chr. Jensen, Anderstrup, der har virket siden 1940. Jens Chr. Jensen, Anderstrup, blev ikke tilfældigt fast Dommer. Gennem en Aarrække har han været en dygtig og virksom Hesteopdrætter, der ved sit praktiske Arbejde havde vundet sine Standsfællers Respekt. Jens Chr. Jensen er en dygtig og interesseret Hestedommer, der forener et fint Øje for Type og Slag med en overraskende Hukommelse om Hestens Hjemsted og Afstamning, hvilket sammen med hans venlige Væsen gør ham afholdt paa de mange Dyrskuepladser.

Jens Chr. Jensen, Anderstrup.

Siden Landboforeningen i Samarbejde med Amtets Husmandsforening tog et Arbejde op for den norske Vestlandshest, har der paa Dyrskuerne været en fast Dommer for norske Heste valgt af Husmandsforeningerne. Husmandsforeningernes Dommere har været Jens Jacob Jensen, Tylstrup, og Carl Møller, Aale. Med begge de to Mænd har Landboforeningen og dens Dommere haft det bedste Samarbejde med det Resultat, at Udstillingerne Aar efter Aar er øget til Gavn for Avlen af norske Heste.

Af de faste Dommere ved Bedømmelsen af Kvæget skal først nævnes Claus Johannsen, Vaarst, der fungerede fra 1874 til 1892. Han efterfulgtes af Chr. Clausen, Øster Uttrup, der dog allerede i 1896 efter eget Ønske afløstes af Hessellund, Torstedlund. Derefter virkede i nogle Aar Gaardejer, Landstingsmand Niels Kristensen, Nr. Tranders, som dog paa Grund af overvældende offentligt Arbejde allerede i 1905 trak sig tilbage og efterfulgtes af Anders Søgaard, Terndrup, fra 1905 til 1908. Derefter valgtes Anders Bech, Romdrup, der i nogle Aar havde været Suppleant for Anders Søgaard, til fast Dommer,

hvilken Stilling han med Dygtighed og Flid bestred, til han pludselig døde i April 1935. I 25 Aar var Anders Bech Landboforeningens faste Dommer for Kvæg, Faar og Svin, netop i en Aarrække hvor der paa alle tre Omraader var en voldsom avlsmæssig Fremgang. I Samarbejdet var Anders Bech den

Jens Jacob Jensen, Tylstrup.

Anders Bech, Romdrup.

dygtige, solide og agtpaagivende Husdyrbruger, der med Interesse fulgte med i det nye, Tiden bragte, uden nogensinde at tabe Kontakten med det Landbrugs Praksis, han var en sjælden smuk og god Repræsentant for.

I 1936 valgtes Forpagter Hornemann, Birkelse, til fast Dommer. Fra flere Sider indenfor Landboforeningen havde det i mange Aar været et Ønske at knytte Forpagter Hornemann, Birkelse, nøjere til Husdyrbrugsarbejdet, idet man fra alle Sider anerkender det Arbejde for Landbruget, Forpagter Hornemann dels hjemme paa Birkelse og dels som Dyrskuedommer havde udført. Med megen Dygtighed røgtede Forpagter Hornemann Hvervet som fast Dommer til 1943, da han paa Grund af anden Forpagtning mente at maatte fratræde.

Foreningens nuværende faste Dommer for Kvæg er Anders

Nielsen, Hæsum, en kendt Mand i Avlen for jydsk sortbroget Kvæg, anset og anerkendt som en dygtig Opdrætter og en sikker Dommer.

Under de af Stormagtskrigen skabte Trafikvanskeligheder er det at være fast Dommer indenfor Aalborg Amts Landboforening med det udstrakte Arbejdsomraade en anstrengende

Forpagter J. Hornemann, Birkelse.

Anders Nielsen, Hæsum.

og opslidende Post; men uden at kny har de to nuværende faste Dommere taget Dagens Besværligheder, og Dyrskuearbejdet har været sikret helt til i Dag.

Hoveddyrskuets Ordningskomité

Medens Bidyrskuerne, der afholdes paa een Dag, uden særligt store Forberedelser kan arrangeres, kræver det store Dyrskue i Aalborg et stort Arbejde forud for Dyrskuet, saaledes at det kan gaa sikkert og let fra Haanden de to Dyrskuedage og alligevel med et saadant Slutresultat, at Dyrskuet til Landboforeningens Indtægter kan føje et større eller mindre Overskud til Sikring af fremtidige faglige Opgaver.

Dyrskuets Tilrettelæggelse og Gennemførelse ordnes af Dyrskuets Ordningskomité alt efter de Retningslinjer, Foreningens Ledelse fastsætter.

Det var i 1875, Ordningskomiteen første Gang traadte i Virksomhed, og siden er der af de Mænd, der gennem Tiderne

har været valgt til Ordningskomiteen, udført et stort, ja, til Tider overvældende Arbejde, ligesom der indenfor Komiteen har været truffet Beslutninger og vedtaget Indstillinger af vidtrækkende Betydning for Landboforeningen og dens fremtidige Arbejde.

Antallet af Medlemmer i Ordningskomiteen har gennem Aarene vekslet fra 3 til 8 Medlemmer. Fra Ordningskomiteens første Dage har enkelte af Komiteens Medlemmer været bosiddende i Aalborg By, enten de nu har været Avlsbrugere, Købmænd, Entreprenør eller Dyrlæger; men sædvanligt har Landbrugets Mænd dog været i solidt Flertal.

Ordningskomiteens Medlemmer har i en lang Aarrække været valgt paa Generalforsamlingen efter Indstilling af Fællesmødet. Det har aldrig manglet paa Kandidater; thi selv om Arbejdet var stort og krævende, saa har det fra Komiteens første Dage været saadan, at Ordningskomiteen betød godt og agtet Selskab indadtil mod Landboforeningen som udadtil mod den store Offentlighed.

En stor Støtte og Hjælp har Ordningskomiteen gennem Aarene faaet af de Haandværkere, den knyttede til sig. Gennem 50 Aar har Firmaet Ferd. Færch været Dyrskuets Entreprenør, i nogle Aar sammen med Tømrermester P. Nielsen Huus, men siden dennes Død alene. Mange Aar har Firmaet Ferd. Færch været Dyrskuet ikke alene en god Entreprenør, men ogsaa været Dyrskuet en god Ven, der uden smaaligt Hensyn baade vilde og kunde hjælpe, naar Dyrskuet trængte til Hjælp og Støtte.

Aarene fra 1935 til 1943 har paa mange Maader været særlig vanskelige og stillet store Krav til Komiteens Evner og Beslutsomhed.

Medens Dyrskuerne i Aalborg helt fra 1859 havde været afholdt paa den store Eksercerplads umiddelbart Syd for „Karolinelund" og nær Aalborg Kvægtorv, meddelte Aalborg By-

raad i 1934 Landboforeningen, at man ikke maatte regne med Pladsen længere end til 1935, da Byens Udvikling vilde kræve Pladsen inddraget til Gader og Bebyggelse.

Pladsen paa den store Eksercerplads var en god Dyrskueplads, centralt beliggende nær Banegaarden og Kvægtorvet. Paa Kvægtorvet kunde Dyrskuets Dyr uden større Vanskeligheder faa Staldplads og Foder Natten mellem de to Dyrskuedage.

Tømrermester
J. Kofoed Hansen,
Firma Ferd. Færch

Aalborg Bys Ledelse tilbød da Landboforeningen andre Arealer til Dyrskueplads, og efter enstemmig Indstilling af Ordningskomiten modtog man Tilbudet paa de tidligere Skydebaner ved Vesterkæret. Aalborg By lod straks Skydebanerne planere, og i 1936 afholdtes for første Gang Dyrskue paa den nye Plads.

Dyrskuepladsen ved Vesterkæret var en god og meget smukt beliggende Plads med Udsigt til Limfjordens blaa Vande. I Samarbejde med Aalborg By byggede man der en stor og smuk Bygning til Fremvisning af Film og ligeledes en monumental Indgangsportal med Byttekontor, Garderobe og Toiletter.

Efter et stort og velbesøgt Dyrskue i 1939 glædede Foreningen sig over den smukke Plads, hvor man nu havde indrettet sig rigtigt og praktisk.

Dog nye Vanskeligheder skulde komme!

I Foraaret 1940 maatte Foreningen afstaa baade den smukke Dyrskueplads og de praktiske Huse til andet Formaal.

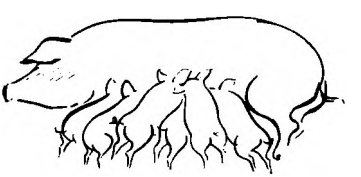

Skalborggaard erhverves

Bestyrelsen og Repræsentantskabet paa Besøg paa Skalborggaard Foraaret 1941.

I December Maaned 1940 købte Landboforeningen den velbeliggende Ejendom „Skalborggaard" ved Hobro Landevej for paa Gaardens Arealer Nord for selve Gaarden at indrette en Dyrskueplads.

Naar det lykkedes Landboforeningen i den korte Tid fra Juli 1940 til December samme Aar at finde og faa købt en velegnet Plads, skyldes det i første Række det Initiativ, Fremsyn og Beslutsomhed, hvormed Ordningskomiteen tog fat paa Opgaven: „En god Dyrskueplads skal skaffes". Dernæst ogsaa, at Landboforeningens Bestyrelse og Repræsentantskab forstod Sagens Alvor og Betydning for Foreningen og derfor i den

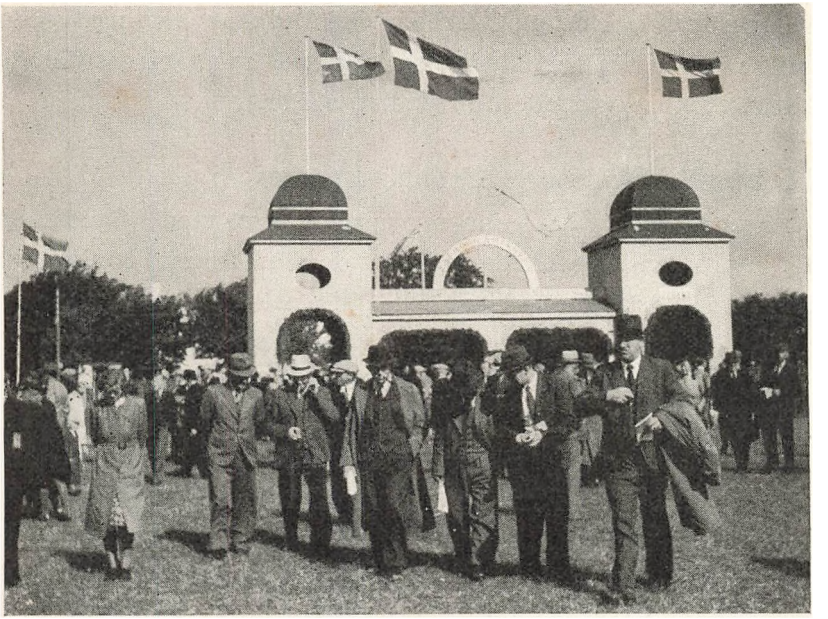

Dyrskuets Indgang Fredag Morgen 1943.

meget knappe Tid, der var levnet til Forhandlingerne, fulgte Ordningskomiteens Indstilling.

Ordningskomiteens Medlemmer var da:

N. C. Nielsen, Langholt, Formand,
P. Østergaard, Lunden, Vester Hassing,
Edwin Jensen, Kredsdyrlæge, Aalborg,
Karl Kristensen, Veddum Vestergaard,
Frank Staun, Binderup, og
Jens Thorsen, Skalborg,

medens Komiteens Sekretær var Konsulent Børge Davidsen, Aalborg.

Der har nu været afholdt tre Dyrskuer paa den smukke Plads ved Skalborggaard, og Tiden har vist, at Landboforenin-

gen nu igen har en stor, fast og god Dyrskueplads med gode Tilkørselsforhold, en Plads der fuldt ud kan tilfredsstille de Krav, et stort og moderne Dyrskue stiller.

Mændene i Dyrskuets Ordningskomité

Mange Mænd har gennem Aarene været med i Dyrskuets Ordningskomité, og hver især har de været med til at præge Komiteens Arbejde til Gavn for Dyrskuet og Foreningen.

Af de mange skal her kun nævnes enkelte.

Ved Ordningskomiteens Nedsættelse blev Landboforeningens daværende Sekretær, Dyrlæge H. P. Hansen, Medlem af Komiteen og var Medlem, til han i 1897 trak sig tilbage fra Landboforeningen. Dyrlæge H. P. Hansen var en dygtig, meget grundig og omhyggelig Mand, og han var med til med økonomisk Sans at lægge de Retningslinjer for Komiteens Arbejde, som man siden har fulgt.

Sammen med Dyrlæge H. P. Hansen og i en meget lang Aarrække derefter var Avlsbruger N. P. Nielsen, Aalborg, Medlem af Ordningskomiteen. Fra 1909 til 1933 var N. P. Nielsen Formand for Komiteen med Undtagelse af Aarene 1924—27. Avlsbruger N. P. Nielsen var en sjælden dygtig og praktisk Mand med en udmærket Forhandlingsevne og en udpræget økonomisk Sans. N. P. Nielsen var Forhandlingens Mand, men han var ogsaa en Mand med Autoritet, og han krævede ganske særlig i de senere Aar en Respekt for Autoriteten, som maaske nok kunde falde en og anden af de yngre Medlemmer af Komiteen en Smule for Brystet.

Gennem en Aarrække fra 1924 til sin Død i 1938 var Dyrlæge L. Lassen, Haverslev, en virksom Kraft indenfor Ordningskomiteen, hvis Arbejde han fulgte til de mindste Enkeltheder. Dyrlæge Lassen var en Personlighed, en Mand, der vidste, hvad han vilde; han var helt til sin Død Symbolet paa en

Vitalitet og ægte jydsk Urkraft, som man ubetinget maatte respektere. Dyrlæge Lassen var trods sin Kraft en barnlig, helt igennem ærlig Natur; han kendte ikke Krogveje, og han vandt gennem sit Arbejde mange Venner; fremdeles mindes Dyr-

Avlsbruger N. P. Nielsen, Aalborg.

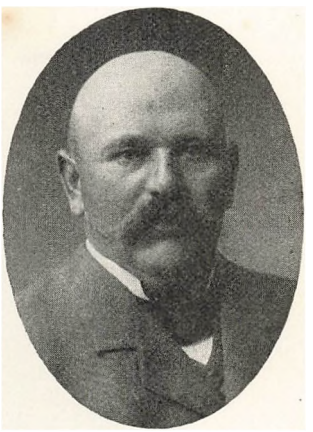

Dyrlæge L. Lassen, Haverslev.

læge Lassens Person og hans Arbejde med Taknemlighed indenfor Ordningskomiteen.

Efter N. P. Nielsens Afgang som Formand i 1933 blev N. C. Nielsen, Horsens pr. Langholt, Ordningskomiteens Formand. Allerede i 1930 var N. C. Nielsen blevet Medlem af Komiteen paa Forslag af Bestyrelsen, hvor han var Landboforeningens Næstformand. N. C. Nielsen, Langholt, er gennem Aarene blevet en kendt Mand, ikke alene indenfor Aalborg Amts Landboforening, men i vide Kredse over det ganske Land. Da N. C. Nielsen er en sjælden dygtig og indsigtsfuld Landmand, der forener fremragende Evner med en rolig og sikker Evne til at lede et Arbejde og til at føre selv vanskelige Forhandlinger, blev N. C. Nielsen naturligt Ordningskomiteens Formand, og under hans Ledelse har Komiteen kunnet klare de mange og

vanskelige Opgaver, som ikke mindst Aarene efter 1936 har givet.

Ordningskomiteen har i de svundne Aar til Tider haft et betydeligt Samarbejde med Medlemmer af Aalborg Byraad —

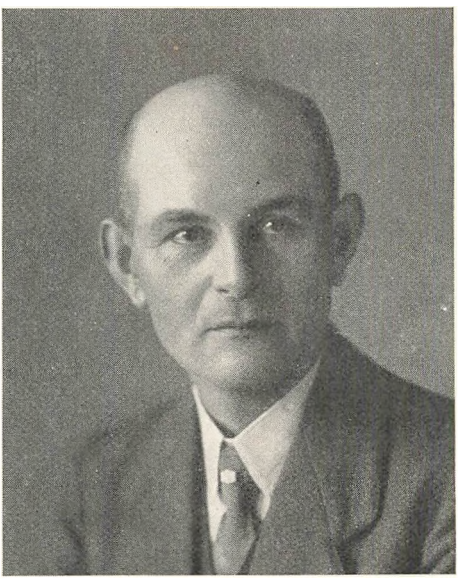

N. C. Nielsen, Horsens.

eller Byens Ledelse —, man har der altid mødt den bedste Forstaaelse og Velvilje. Ligeledes har man ved det aarlig afholdte store Skue haft en meget forstaaelig og velvillig Hjælp fra Aalborg Politietat. Denne Forstaaelse, Velvilje og Hjælp har Komiteen været meget glad for.

Dyrskuevirksomheden, som den former sig indenfor Aalborg Amts Landboforening med de mange Bidyrskuer og det store Hoveddyrskue i Aalborg, har været og er stadig en Løftestang for Amtets Husdyrbrug.

Med det store Virksomhedsomraade, Aalborg Amts Landboforening har, har Bidyrskuerne en særlig stor Betydning for

alle Dyr, men vel især for Kvæget, idet Malkekøerne vanskeligere end andre Dyr taaler længere Transporter.

Bidyrskuerne, der aldrig har manglet Tilslutning, hverken af Dyr eller Folk, gør Avlsarbejdets Front bredere og vækker

Interessen for gode, yderige Dyr i langt større Kredse end et enkelt stort Skue kan gøre.

Nedenfor anføres, hvor mange Dyr der præmieredes ved Bidyrskuerne henholdsvis i 1892, i 1932 og i Krigsaaret 1942.

Paa Bidyrskuerne præmieredes:

	1892	*1932*	*1942*
Hingste	82	16	15
Hopper	579	309	393
Tyre	158	363	236
Køer i Samling	185	420	236
Enkelte Køer	51	37	35
Ungkvæg	150	358	248
Væddere	73	15	15
Faaresamlinger	32	9	2
Orner	55	55	18
Søer	55	79	46

Ved en Sammenligning af Tilslutningen de enkelte Aar maa det huskes, at 1942 i høj Grad var præget af de to foregaaende Aars Tørke saavel som af de vanskelige Transportforhold.

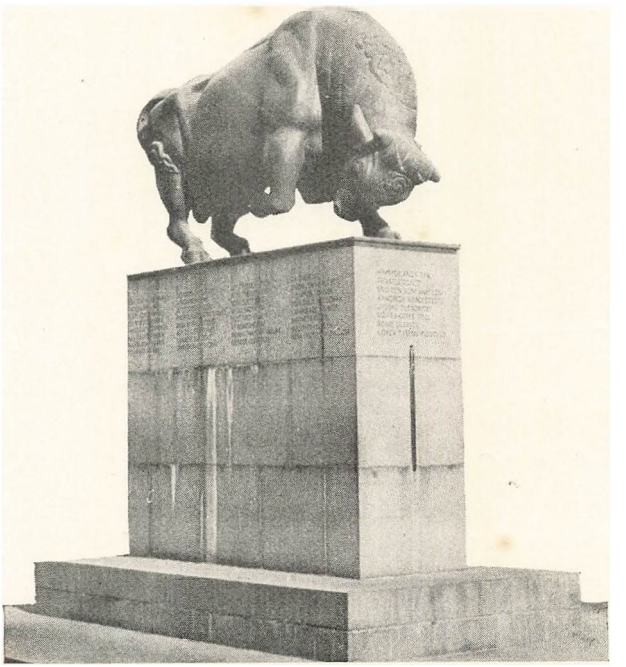

Cimbrertyren i Aalborg.
Skænket af De danske Spritfabrikker.

Hoveddyrskuet

Dyrskuerne i Aalborg har altid været Aarets Hovedbegivedhed paa Husdyrbrugets Omraade.

Det er sagt — og det er rigtigt — at Dyrskuerne er Arbejdsdage i Festdragt; thi for den Landmand, som vil følge med, er Dyrskuet et Sted, hvor der maa gøres en Indsats uden Hensyn til, om Manden er Udstiller eller ej.

Gennem Aarene er Dyrskuerne i Aalborg blevet store Dyrskuer med en god Tilslutning af Dyr og et overvældende Besøg af Dyrskuegæster.

Dyrskuerne har gennem Aarene været Genstand for vigtige Begivenheder. Det gælder da først og fremmest, naar Talen er om rent avlsmæssige Spørgsmaal, som det vil føre for vidt at komme ind paa her, men ogsaa paa det kulturhistoriske Omraade har Dyrskuerne i Aalborg været Genstand for vigtige Begivenheder.

Dyrskuernes Festmiddag

Fra 1896 sluttede man første Dyrskuedag med en Fællesspisning, og det var ved den traditionelle Dyrskuemiddag, at Systemskiftet indenfor Landboforeningen først planlagdes og proklameredes. Efter at man i mange Aar havde holdt en Dyrskuemiddag, afholdtes der i 1896 to Middage, den sædvanlige i Byen, hvori Landboforeningens Ledelse sammen med de prominente Gæster og de fleste Dommere deltog. Den anden Middag afholdtes for en mindre Kreds med Damer, og her ytredes stærke Ord mod Ledelsen, der efter Oppositionens Mening tog alt for meget Hensyn til Herregaardene og for lidt Hensyn til

de mindre Brug. Oppositionens Fører var ved denne Lejlighed Folketingsmand Jens Jensen, Sønderup.

Efter at man havde holdt to Dyrskuemiddage i et Par Aar, og der stadig blev større Tilslutning til Oppositionens Middag, samledes det hele igen til en Middag med Damer inde i Byen.

Der har altid været en særlig Stemning over Aalborg Amts Landboforenings Dyrskuemiddag. Ikke alene Feststemning, men en stærk Fællesfølelse, en Glæde over at være sammen prægede disse Dyrskuemiddage og ganske særlig i de Aar, Folketingsmand P. P. Pinstrup var Landboforeningens Formand. Folketingsmand P. P. Pinstrup fulgte som ingen anden med i Husdyrbrugets Udvikling, og han glædede sig over den faglige Fremgang, Dyrskuerne Aar efter Aar viste. Han tolkede sine Følelser i æggende, manende Ord, saa enhver Udstiller forstod, det var Samarbejdet, det gjaldt.

Der blev talt ved disse Middage — og fra hele Landet lyttede man. Her talte altid Foreningens Formand om den eller de Sager, der laa for. Her talte Vilhelm Lassen om Landbruget, om „den tavse Bejler, der ingen Brud faar", og her talte Aar efter Aar A. C. paa sin milde, men dog friske Maade om Fællesarbejdets Glæde, om Harmonien i Landbruget, og alle følte, „at Alvor og Gammen kan godt sammen".

Ved disse Middage, hvor Landboforeningen var Vært for Byens Styrelse som for andre af Byens Borgere, man var i Samarbejde med, talte ogsaa Gæsterne og bragte deres Tanker frem om Aarets og Dagens Begivenheder. Altid var Aalborg Dyrskuers Festmiddage en samlende Begivenhed for Landboforeningens store Medlemsstab.

Dyrskuerne indenfor Aalborg Amts Landboforening, Bidyrskuerne som Hoveddyrskuet, har fremdeles en Opgave at løse, før Husdyrbruget er i Orden i Amtets mange Landbrug. Vel er Dyrskuerne kun eet af Midlerne til at naa Maalet: et godt og lønnende Husdyrbrug. De udpegede og præmierede

Dyr maa udnyttes mest muligt og Pasning og Pleje hjemme lægges saaledes til Rette, at Dyrenes Evner fuldt udnyttes.

Nordjyderne er Husdyrbrugere

Indenfor Aalborg Amts Landboforening har man stadig søgt at fremme det alsidige Husdyrbrug. Lad være at Hestene i de første Aar efter Foreningens Oprettelse i særlig Grad

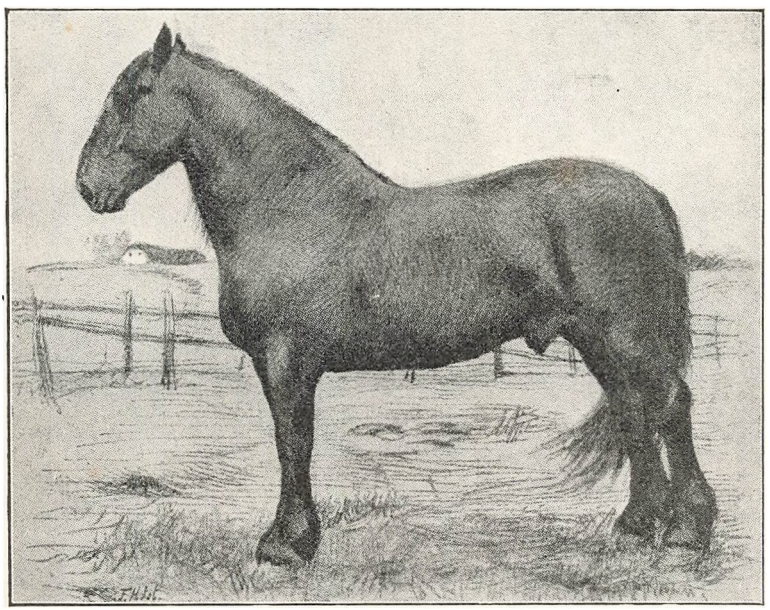

„Valdemar Langholt", Stbg. 477, f. 1884. 2. Pr. København 1888.

fangede Interessen, længe varede det ikke, før ogsaa de øvrige Grene af vort Husdyrbrug kom med i Arbejdet.

De nordjydske Natur- og Jordbundsforhold i Forbindelse med Befolkningens Lyst og Evner har bevirket, at Husdyrbruget altid her i Amtet har spillet en fremtrædende Rolle. Men det skal være gennem det alsidige Husdyrbrug, man forsøger at skaffe sig Indtægt ved flere Produktioner, fremfor at stole paa en enkelt Produktion, selv om denne for en Tid gaar

yderst tilfredsstillende. Saadan har det været og saadan er det endnu.

I 1905 nedsætter Landboforeningen forskellige Arbejdsudvalg; saaledes ogsaa et Udvalg for Hesteavl og et Udvalg for Kvægavl, Faarehold og Svinehold. Disse to Udvalg blev

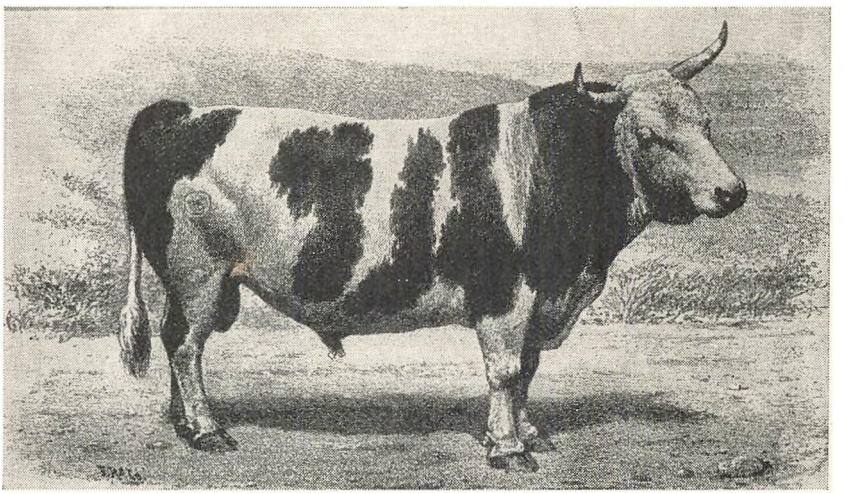

„Garibaldi", født 1863 hos Søren Rytter, Veddum.
Kongepræmie København 1869.

dog naturligt ret hurtigt slaaet sammen til eet Udvalg: „Husdyrbrugsudvalget".

Husdyrbrugsudvalget har siden, i Samarbejde med Foreningens Bestyrelse og Repræsentantskab, søgt at løse de Opgaver til Husdyrbrugets Fremme, der gennem skiftende Tider har været betroet Udvalget.

Byggeudvalget

En første Betingelse for at faa fuld Nytte af Husdyrbestanden er gode, velindrettede og rigtigt dimensionerede Stalde. Gode Stalde er Stalde, der er vel isolerede og rigtigt ventilerede.

Landbrugets Bygninger repræsenterer en stor Del af Land-

brugets samlede Kapital. Efter de foreliggende Vurderinger andrager Landbrugets Bygninger 40—55 Procent af Ejendomsskyldværdien.

Medens kun et Faatal af danske Landmænd faar den Opgave at bygge nye Landbrugsbygninger, faar det store Flertal af Landmænd ofte den Opgave at udvide, ændre og dermed helst forbedre de bestaaende Landbrugsbygninger.

Da Landbrugsbyggeri af enhver Art er kostbart, er det af stor Værdi for den enkelte, at Ændringerne netop bliver Forbedringer.

For at skabe Interesse for et mere planmæssigt og hensigtsmæssigt Byggeri, nedsatte Landboforeningen i 1937 Byggeudvalget.

Byggeudvalgets Opgave skulde i første Række være at formidle nye Erfaringer med Hensyn til Staldenes Dimensionering, Ventilering og Isolering, baade direkte til Landbrugets Mænd som til de mange ofte meget dygtige Landhaandværkere, der i første Række er Landbrugets Raadgivere, naar der skal bygges.

Til Bygningsudvalget valgtes N. C. Nielsen, Horsens, Langholt, Forpagter P. Rasmussen, Vissegaard, og Kredsdyrlæge Edwin A. Jensen, Aalborg.

Gennem de faa Aar til Krigens Udbrud afholdt Udvalget Møder i Aalborg, Møder, hvor disse Emner behandledes. Tilslutningen til Udvalgets Møder har altid været meget stor, og der har altid efter Møderne været en interessant og lærerig Drøftelse mellem Deltagerne og Indlederne.

I Samarbejde med Ordningskomiteen har Bygningsudvalget foranlediget de stærkt besøgte Bygningsudstillinger placeret paa Dyrskuerne.

Yderligere har Byggeudvalget anskaffet et stort Materiale af Byggeplaner, især fra Foreningen af jydske Landboforeningers Planer af Ventilationssystemer og Isoleringsmaterialer.

Ved Henvendelse paa Kontoret staar dette Materiale til Raadighed for Medlemmerne.

Krigen bremsede stærkt Byggeudvalgets Virksomhed, men Udvalget udvider fremdeles sit Arbejdsgrundlag.

Ordningskomiteen studerer „Isolation" Bygningsudstillingen 1943.

Hestene

For Hesteavlens Fremgang som for den jydske Hests Udvikling har Dyrskuernes Bedømmelse været den væsentligste Avlsforanstaltning, der senere er kompletteret med Kaaring af Hingste og Hopper.

Retningslinierne for Hestenes Bedømmelse har gennem Aarene ændret sig og var ganske naturligt i de første Aar noget famlende og usikre. Da Dyrskuerne begyndte i 1844, var Landbrugets Heste af den gamle jydske Race omend af en langt mindre og lettere Type end den jydske Hest, vi nu kender.

Før Dyrskuernes Tid var det Staten, der dirigerede Heste-

avlen. Den oprettede Hingstedepoter, Landsstutterier, bl. a. paa Klarupgaard. De paa Stutterierne opstaldede Hingste var dels fremsendt fra det kongelige Stutteri paa Frederiksberg, dels indførte Halvblodshingste, bl. a. Yorkshirehingste indkøbt i England.

Landbrugets Mænd i Jylland og ganske særligt i Nordjylland var imidlertid imod denne Krydsningsavl, der, som man hævdede, ødelagde den gode jydske Hest, og med Professor Prosch i Spidsen gik man til Kamp mod Krydsningsavlen under Feltraabet „Landracens Forbedring i sig selv"; men Ændringen skete kun langsomt, og det blev først ved Konsulent, Dyrlæge J. Jensens Arbejde, at den jydske Hest fandt den Form og Type, som Tiden krævede.

Typeavlen giver Fremgang for den jydske Hest

De ældste Aargange af Landboforeningens Medlemsblad "Ugebladet" bærer Vidne om, med hvilken Energi, ja Liden-

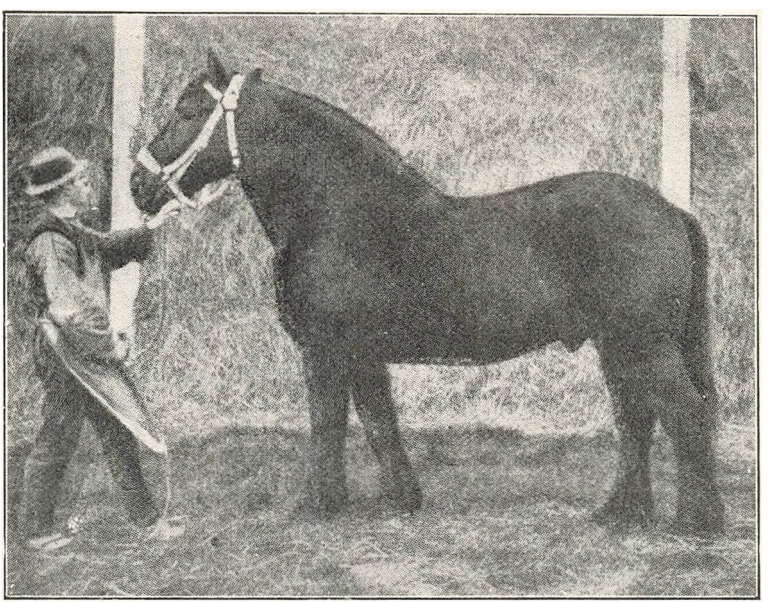

„Trymer", Stbg. 603, f. 1887. 2. Pr. 1892.

skab, Konsulent J. Jensen kastede sig ud i Studiet af Hingstenes Stamtavler, og hvorledes han ret snart paaviste, at det „vedtagne Avlsprincip" i og ved sig selv ikke var Renavl, men snarere Blandingsavl med jævne Ubetydeligheder. „Typeavl" paa betydelige, typiske, føre, ikke altid fejlfri jydske Hingste, det var den Avl, Konsulent J. Jensen anbefalede, og det blev den Avlsretning, som gennem „Oppenheim" og senere Munkedalerne gjorde den jydske Hesterace til det, den nu er.

Statskonsulent Aug. Kjær, Aarhus.

Under Statskonsulent Aug. Kjærs sikre Ledelse fortsatte Hesteavlen i den af Statskonsulent J. Jensen angivne Retning, og de senere Aars Dyrskuer viser, hvor langt Racen er naaet med Hensyn til Type og Sikkerhed.

Den jydske Hesteavl har altid staaet godt i Aalborg Amt; thi som Helhed har alle Amtets Jordbrugere været interesseret i Hesteavl, og fremdeles indtager Hesteavlen en anselig Plads i Landmændenes Interesser. Her skal kun nævnes, at Gaardejer Søren Rytter, Veddum, var en anset Hesteopdrætter, og at Godsejer Ahlmann, Langholt, midt i 1880'erne anlagde et stort Hingstestutteri. Tillige nævnes Klitgaard, og efter Aarhundredskiftet drives Hesteavlen støt og solidt gennem de nuværende og solidt virkende Hesteavlsforeninger.

For Tiden har vi 27 Hesteavlsforeninger.

Med de kendte Hingste „Prins af Jylland", „Karmark Høvding", „Aldrup Høvding" og senere „Himmerbo", „Hoff", „Himmerlands Eg" og „Hertug" udvikledes Hesteavlen ikke alene i Hobro- og Løgstøregnen, men da det gode Eksempel og de

gode Resultater fænger, faar vi Gang i Arbejdet ogsaa paa andre Egne som i Sønderup og Øster Hornum saa vel som i Store Brøndum, Skibsted, Als og Hurup.

Nævnes maa ogsaa det solide Avlsarbejde, der gøres i Egnen omkring Vedsted og Birkelse. Her har Hingstene „Vedsted Dux", „Vedsted Skjald", senere „Vedsted Hugin", i høj

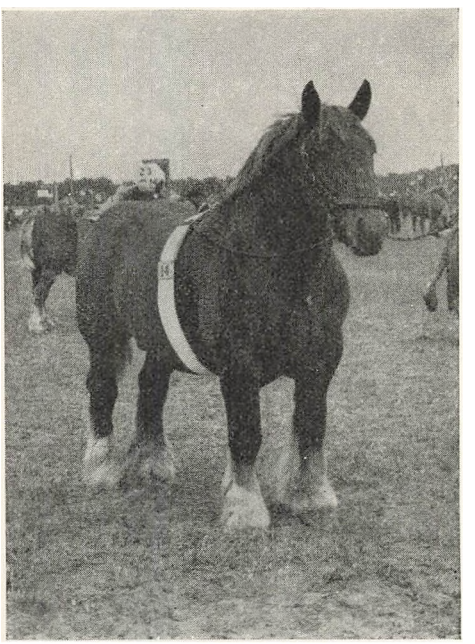

„Vedsted Hugin", Nr. 1212, f. 1936. Afkomspr. 1. Kl. 1943.

Grad forbedret Egnens Hestebestand. Glemmes maa heller ikke det solide Avlsarbejde, der udføres i Egnen umiddelbart sydøst for Aalborg, helt til Vaarst, som i Kjær Herred, hvor fra gammel Tid Langholt, Striben, Klitgaard, Vadsholt og Nejsiggaarden har været førende.

Hingstekaaringen iværksættes

Efter Opfordring af Landboforeningerne begyndte Hesteavlsforeningerne at iværksætte Kaaring af Hingste. Siden 1894

har der været Hingstekaaring i Aalborg. Gennem Hesteavlsforeningerne afholdes der regelmæssigt hvert tredie Aar Hoppekaaring for Medlemmerne.

Støt og sikkert er den jydske Hest blevet udviklet til en Race med Type og Særpræg saavel som med den Ensartethed, der mere end noget andet fortæller om Sikkerhed i Avls-

„Matador" føres i Ringen 1943.

arbejdet. Fremgangen er stærkest og tydeligst paa Hoveddyrskuet i Aalborg. Naar de store og ensartede Hold af Hopper fremstilles i Ringen eller møder til Præmieuddelingen, saa skønnes det, at Vejen fører til Maalet.

Ved Dyrskuet i 1939 tilkendtes 91 jydske Hopper Præmie paa Hoveddyrskuet.

Side om Side med Dyrskuearbejdet er Hesteavlens Frem-

skridt søgt yderligere øget ved gennem Foredrag og Vejledning i Hestemønstring og Forspænding at vække Interessen hos baade Husbond og Karle for en bedre og rigtigere Fodring som Pasning og Pleje særligt af Føllene saa vel som af en

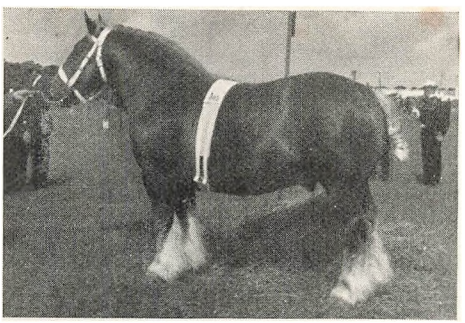

„Matador" fra Hornum Herred, f. 1940. 1. Pr. Ungskuet Aalborg 1943.

rigtig Mønstring og Brug af Hestene. Glædeligt er det, at Landbrugets Mænd, ældre som yngre, fremdeles har Lyst til at arbejde med Hestene, saa Mønstring og Kørsel bedres.

Selv om den jydske Hest fremdeles er den dominerende baade i Kraft af sit Antal og sin Kvalitet, er den dog ikke

3 Aars Hopper fra Fløjen Aalborg 1943.

længere ene. Andre Racer møder op og kræver Del i Dagliglivets Arbejde som i Dyrskuernes og Udstillingernes Fest. En glædelig Begivenhed var det, da de mindre Landbrugs Mænd tog et Arbejde op for Avlen af norske Vestlandsheste egnet til det mindre Landbrug.

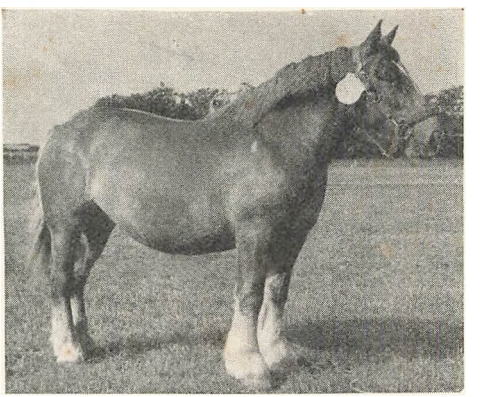

Solid Repræsentant for Aalborg Amts jydske Hopper.

Vestlandshesten rykker frem

I 1933 aftaltes mellem Husmandsforeningerne og Landboforeningen Regler for Fremstilling af Vestlandsheste baade paa Bidyrskuerne og paa Hoveddyrskuet.

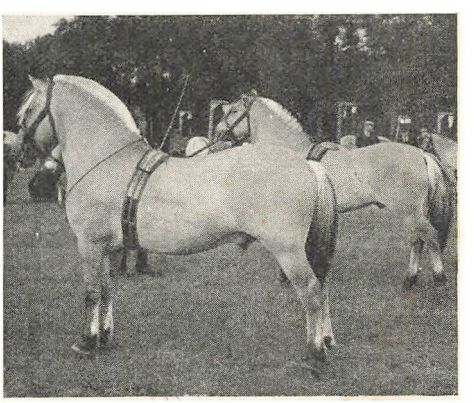

De norske Hingste Dyrskuet 1943.

Avlen af Vestlandshestene har gennem Aarene faaet et stort Omfang, idet ikke alene mange mindre, men ogsaa middelstore Gaarde har taget denne Avl op, ganske præcist fordi

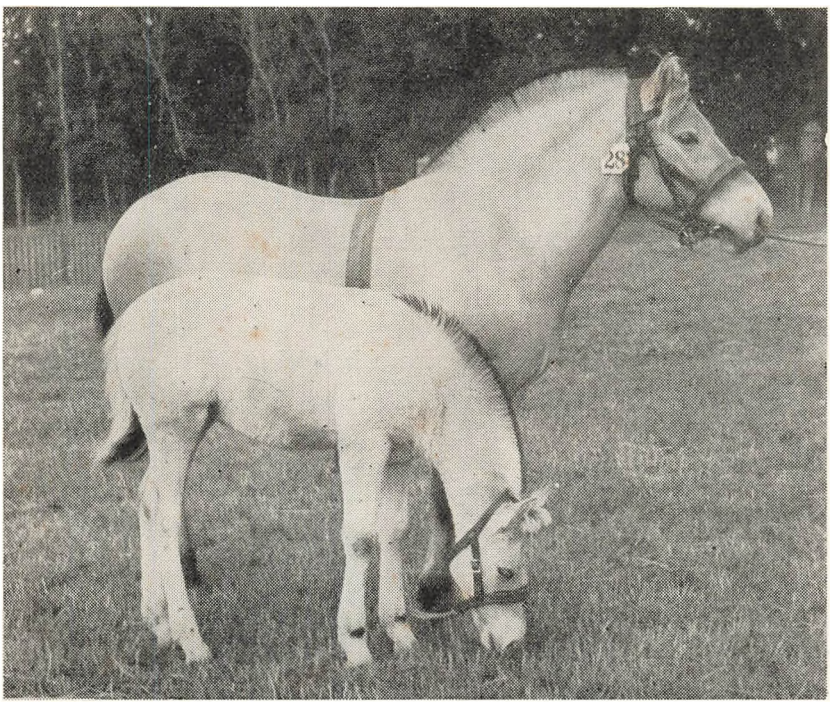

„Else", tilh. Magnus Thomsen, Godthaab. 1. Pr. plus Andelsbankens Ærespræmie 1943.

den kønne norske Vestlandshest er en velegnet Hest til mange Landbrugsarbejder ogsaa paa Gaardene.

Gennem et dygtigt Arbejde indenfor Husmandsforeningerne er der oprettet syv Hesteavlsforeninger med Hingste af norsk Vestlandsrace. Det er i første Række Dyrskuernes Præmiering og Bedømmelse, der sammen med Kaaring af Hingste og Hopper har samlet Interessen om denne Avl.

Bedømmelsen har stadig sat Type og Racepræg saa vel som Velbyggethed i første Række. Derimod har man ikke

præmieret hverken Hingste eller Hopper blot fordi de havde Masse, var store, dybe og brede.

Ved Dyrskuet i Aalborg 1943 præmieredes 10 Hingste og 53 Hopper af Vestlandsrace.

Omend Avlen af Vestlandsheste er fordelt over hele Amtet, er der dog Grund til at nævne Centrene omkring de dygtigt ledede Hesteavlsforeninger, saaledes i Store Restrup, hvor Hingstene „Haublakken", „Hans" og nu „Falken" har givet Avlen Fremgang, dernæst Terndrup-Astrup-Egnen, Skelund og Als som Sønderup, Aars og Østrup.

Nu kom Belgierne

I de senere Aar er den svære belgiske Hest kommet med i Avlsarbejdet. Paa Dyrskuet i Aalborg bedømmes nu de bel-

„Espoir Vævergaard", f. 1938,
1. Pr. i Aalborg 1943 (Amtsskuet),
tilh. Søren Nielsen, „Poppelgaard",
Gandrup.

giske Heste af et for denne Race særlig valgt Dommerhold. Hidtil har der dog været forholdsvis faa og ikke særlig betydelige Dyr paa Skuerne; men da der nu er indkøbt flere betydelige Hingste til Amtet, har man Lov til ogsaa for Belgiernes Vedkommende at vente en avlsmæssig Fremgang til Ære og Gavn for Opdrætterne.

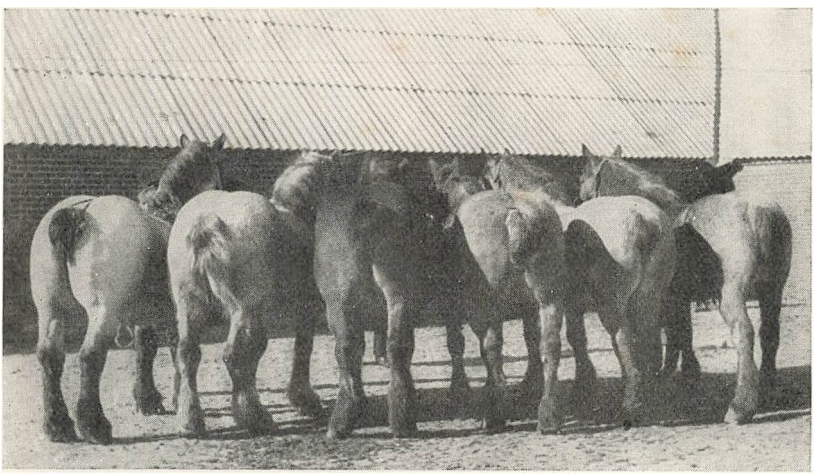

Samling fra Poppelgaarden 1944.

Espoir de Vævergaard	Connie f. 1940 1. Pr. Ærespr. Vejle	Buline de Seniux f. 1936 1.Pr.	Ally f. 1938	Charmante f. 1935	Bille f. 1936

„Connie", „Buline", „Ally" og „Charmante", kaaret i 1. Kl.

Landboforeningens Arbejde for Hesteavlen har gennem Aarene stadig været præget af at skaffe Landbruget en Hest, der er velegnet til Arbejdet hjemme. Kunde der saa tillige eksporteres Heste til Udlandet til lønnende Priser, ja saa var det kun godt; men Behovet af Hestekraft hjemme var og er stadig det primære. Netop derfor kunde Landboforeningen med Glæde tage et Arbejde op for de norske Heste; thi dette Arbejdes første Opgave var og er ogsaa den at dække Hjemmets Behov af Hestekraft, og derfor kan Landboforeningen som saadan ikke tage Parti i en Strid om Hesteracer.

De Krav om Hestekraft, der fra mange Medlemmers Side stilles, er yderst forskellige, alt efter Bedrifternes Størrelse, Jordens Bonitet og saa fremdeles. Landboforeningen vil i

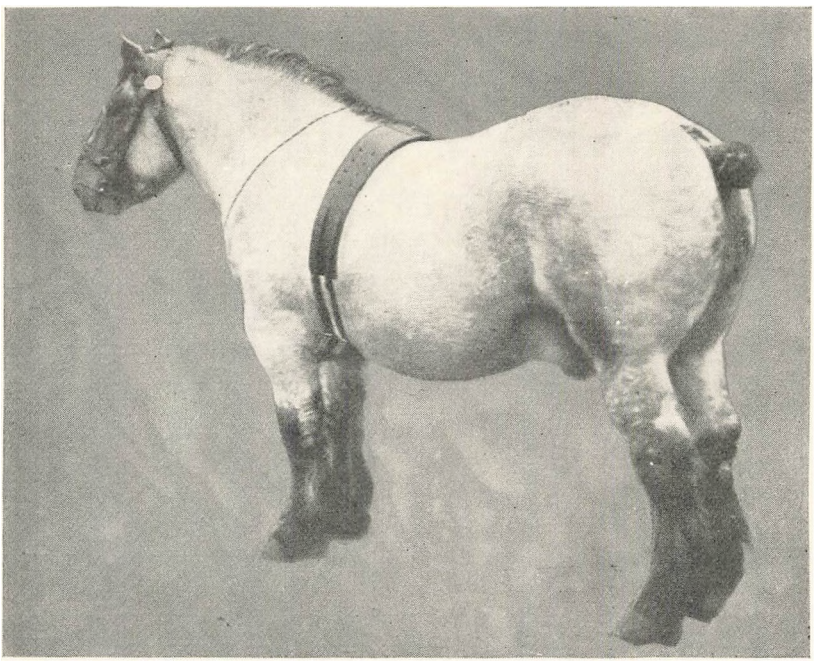

„Indigo de Rampemont", f. 1940, tilhørende Ø. Hornum Hesteavlsforening for Belgiere. Kaaret 1943.

Fremtiden som i Fortiden støtte det Arbejde, der fra Medlemmernes Side maatte ønskes udført for til enhver Tid at finde den mest egnede og trivelige Hest.

Kvæget

Da Landboforeningen i 1844 blev stiftet, stod det ikke godt til med Kvæget i Aalborg Amt, selv om Forholdene vel ikke her var væsentligt ringere end andre Steder i Jylland. Dyrene var smaa og tarvelige, og Fodringen, særlig om Vinteren, elen-

dig. I en Beskrivelse over Aalborg Amt omtales Kvægets Stilling saaledes:

„Det almindelige Savn af frodige Græsgange bevirker, at Kvæget her ikke er udmærket stort. Kreaturernes Løsgang Efteraar og Foraar bevirker desuden, at Køerne parres i Utide og for tidligt, hvilket i Forening med den knappe Ernæring,

der bliver Ungkvæget til Del, hæmmer Væksten og Udviklingen af Kreaturerne."

„For gode Springtyre har Bonden ingen Sans, og gode Tillægskøer mangler han ofte; thi han maa ikke sjældent, naar Skatter og Udgifter skulde præsteres, sælge disse og maa altsaa nøjes med de ringere Individer som Tillægsdyr."

Se, dette lyder ikke godt; men nu skrives videre:

„Det er under disse Omstændigheder paafaldende, at Kvæget endnu er af ret god Beskaffenhed, et kraftigt Bevis for, at det jydske Kvæg besidder Egenskaber, der er saa indgroede, at en forsømt Behandling ikke hidtil har formaaet at tilintetgøre det."

Forfatteren er klar over, at der var gode Egenskaber i det jydske Kvæg, og i Kraft af Landboforeningens Arbejde vækkes Landbrugets Interesse for et bedre Kvæghold som Helhed og for det jydske Kvæg i Særdeleshed.

Ved de to første Landmandsforsamlinger — i Randers 1845 og Odense 1846 — vedtoges saaledes følgende Resolution:

„Da Jylland er i Besiddelse af en Kvægrace, som ikke alene fortrinligt egner sig til eget Brug, men som tillige med Begærlighed søges af Udlandet saavel til Fede- som til Malkekvæg, saa bør man ingenlunde blande dette Kvæg med noget som helst fremmed Blod, men ved hensigtsmæssige, efter de lokale Forhold passende Midler søge at tilvejebringe den attraaede Opkomst."

Udstationering af Tyre

Foruden gennem Dyrskuerne søgte man at forbedre Kvægbestanden ved Indkøb og Udstationering af gode Tyre. Allerede i 1847 køber Landboforeningen i Skodborg og Vandfuld Herreder i Vestjylland syv Tyre af jydsk Race. Dette Indkøb og Udstationering af Tyre fortsættes gennem Aarene. Det gode Slag, den Type og det Præg af Trivelighed og den stærke, velbyggede Krop, som Kvæget havde i Vestjylland og paa Mors, fristede Landboforeningens ledende Mænd. Ved Dyrskuet i 1879 fremstilledes paa Dyrskuet i Aalborg fire Tyre til Bedømmelse, opstaldet forskellige Steder i Amtet.

Længe varede det ikke, før man paa Dyrskuerne saa Resultaterne af Foreningens Køb og Udstationering af gode, anerkendte Tyre. Her kan nævnes, at Besætningerne hos Kresten Vestergaard, Stenild, som paa Langholt kan føres tilbage til fortrinlige Besætninger paa Mors og i Thy.

Uenige om Retningen

Datidens Landmænd var dog i høj Grad uenige om de Principper og Retningslinjer, Kvæget skulde bedømmes og Kvægavlen ledes efter. Med sjælden Takt og Finhed overfor Modstandere drøftede Datidens Mænd Kvægavlens Problemer; men uenige og helt ud optaget af Spørgsmaalene var de.

Køer paa Græs i Fræer 1943.

Det brændende Spørgsmaal var: skal Kødproduktionen eller Mælkeproduktionen være herskende ved Valget af Avlsdyr. Mening stod mod Mening.

Mejeridriften og dermed Mælkeproduktionen arbejdede under de bedre økonomiske Vilkaar; men Jydernes Sans for Formen, deres Kærlighed til det gode Handelskreatur, til den gode Stud har fra gammel Tid været og er fremdeles et Moment, der vejer til, lidt forskelligt maaske, men det vejer, og

ingen troede den Gang, at man kunde forene baade en god Krop og Mælkerigdom i det samme Individ.

Professor V. Prosch holdt paa Ensidigheden; men ikke alle Landmænd var enige med ham.

Ved Landmandsforsamlingen i Aalborg 1883 holder Inspektør N. P. J. Buus, Rosvang, Foredrag om det indstillede Mælkekvæg og Dyrlæge Fenger om det indstillede Fedekvæg. Inspektør Buus holder ogsaa paa Ensidigheden: „Som en Nødvendighed for at udvikle en stor Produktionsevne og drage den fulde Nytte af den samt i det hele for at bevare den jydske Malkerace mod at fortrænges af Anglerkvæg." Inspektør Buus mente, som forøvrigt de ledende helt op til omkring 1910: „At ved Opdrætningen kunde vi i ganske særlig Grad paavirke Individets Evner og Anlæg gennem Ernæringen." Opdrættet skulde fodres svagt, thi en rigelig Ernæring vilde hæmme, ja undertiden helt kvæle Malkeevnen. Inspektør Buus forstod dog, at „Finheden i Bygning, Forædlingspræget, maa ikke forveksles med en spids og forkrøblet Kropbygning. Malkepræget, den tørre og kantede Form med det tilbagetrængte Muskelsystem, kan ogsaa findes ved alle Dyr, der er opfødt tarveligt og lever knapt. Det har derfor kun sin Betydning, naar det findes i Forening med store og stærkt udviklede Mælkeorganer."

Buus har vidst at skelne mellem Forædlingspræg, Utriveligheds- eller Sultepræg og Malkepræg.

Det blev da de fire Faktorer: Afstamningen, Bygningen, Malkepræget og Malketegnene, der gennem en Aarrække danner Grundlaget for Vurderingen af Dyrenes Brugs- og Avlsværdi; men først og sidst var det dog Andelsmejerierne med den ugentlige Afregning, der mere end noget andet aabner Øjnene for den økonomiske Rækkevidde af godt ydende Malkekøer og af disses gode Underhold.

Stribolt aabner Kampen

I 1895 oprettedes den første danske Kontrolforening, den efterfulgtes snart af flere, og alle Steder vakte Kontrolforeningernes Resultater Opmærksomhed, netop fordi disse Resultater saa ofte viste, at her stod en stor, smuk og velbygget Ko og gav alt for lidt i Spanden.

I 1901 skriver Docent V. Stribolt i Ugeskrift for Dyrlæger en Artikel: „Er de ledende Principper i vor Kvægavl rigtige?" Artiklen, der var meget aggressiv i sin Tone og helt forkastede de hidtil raadende Principper i Kvægavlen, vakte stort Røre, ikke mindst blandt Landboforeningernes ledende Mænd.

Landboforeningens mangeaarige Formand, P. P. Pinstrup, skriver i Ugebladet for 1902 om Stribolts Artikel og giver ham i mangt og meget, ja, i Hovedsagen Ret.

Senere optages Stribolts Artikel helt i Ugebladet, der snart giver Plads for en lærerig Diskussion mellem Stribolt og Svendsen, Tune, der paa dygtig Maade gaar imod Stribolt uden dog at kunnne forhindre, at Stribolts Kritik her i Amtet fandt god Tilslutning.

Indenfor ledende Kredse var man stærkt irriteret af Stribolts Kritik og foranstaltede i 1902 i Odense en Art Protestmøde, hvori ca. 250 af de ledende og mest interesserede Mænd paa dette Omraade deltog. Efter lang Diskussion, hvori kun een Mand forsvarede Stribolt, vedtog man en Resolution, hvori man beklager, at en Mand, der som Stribolt var Lærer ved Landbohøjskolen, saa helt kunde kritisere og forkaste de hidtil anerkendte Principper i Kvægavlen.

Den Mand, der ene talte til Stribolts Forsvar og ene stemte mod den vedtagne Resolution, var Landboforeningens daværende Næstformand, P. P. Pinstrup.

Resolutionen til Trods ændredes alligevel Dyrskuereglerne snart Landet over, og stadig bliver der lagt mere Vægt paa Ydelsen.

Samme Aar som ovennævnte Opgør fandt Sted, præmieredes for første Gang to „Smørkøer" paa Dyrskuet i Aalborg. Præmieringen af disse vakte stor Opsigt og ganske særlig, da den ene af de to Smørkøer havde over 5 Procent Fedt.

Et Opdrætterdynasti.
Jens Nielsen, Hvirvelkærgaard, og Ejner Hvirvelkær.

Kontrolforeningerne oprettes

Fra Kontrolforeningerne føres Ydelsestallene gennem Stamtavlerne over de udstillede Dyr ind paa Dyrskuerne. Malkepræget og Forædlingspræget gaar nu ud af Bedømmelsen, og man er ikke saa bange for Størrelse, Kraft og Udvikling, selv om Malkepræget udebliver eller kun er til Stede som en Antydning.

Efter Husdyrloven af 1912 fastslaas det, at efter 1914 kan der kun ydes Tilskud til Præmier for Tyre af Malkerace, naar disse møder med paalidelige Oplysninger om Ophavsmødrenes Ydelse af Mælk og Fedt. Fra 1916 tilkender man de udstillede Tyre en Tillægspræmie, først for Ydelse og senere for Afstamning.

Det er da nu Bygning, Racepræg samt Afstamningen med

de derunder meddelte Ydelsesoplysninger og for Køerne tillige den præsterede Ydelse, der danner Grundlaget for Bedømmelsen af Dyrenes Avlsværdi.

De ældre Tyres Avlsværdi søges nu saa snart som muligt

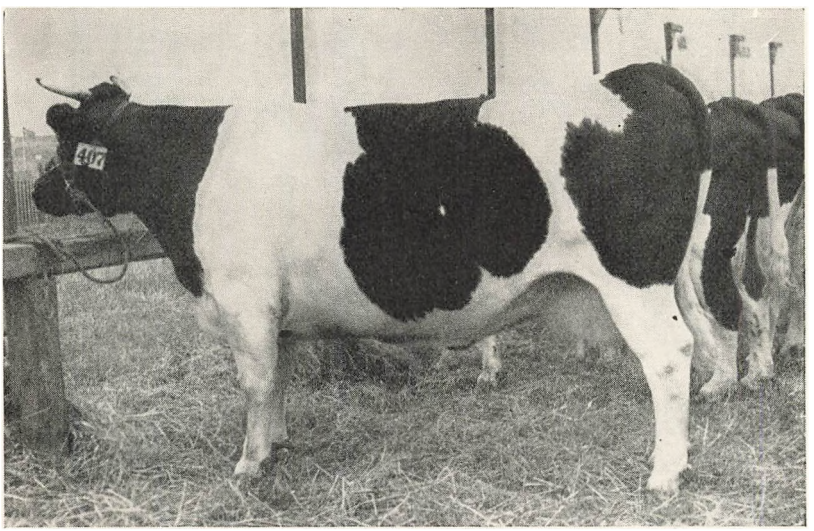

Ko 188 „Ynde". Hvirvelkærgaard.
Gennemsnit 3 Aar: 7177 kg Mælk. 4,52 % Fedt, 368 kg Smør.

fastslaaet gennem Afkomspræmiering og Afkomsundersøgelser, vedrørende Afkommets Ydelse af Mælk og Fedt.

Paa Dyrskuerne opstilles Dyrene efter deres Eksteriør. Gennem Aarene er Dyrskuereglerne ændret; alt uvæsentligt er strøget, og Bedømmelse og Opstilling af Dyrene sker nu alene efter Totalindtrykket af Dyrenes Eksteriør.

At det er saaledes, skyldes i første Række, at de Bygningstræk, Dyrskuerne fremhæver, i Reglen og under lige Forhold styrker de Bygningstræk og den Konstitution, der betinger en solid aarlig Mælkeydelse og derfor bør gaa Haand i Haand med Udvalget efter Mælkeydelse og Fedtprocent.

Kvægavlsforeningerne rykker frem

Efterhaanden som Betydningen af gode Tyre gik op for Landbrugets Mænd, øgede disse Bestræbelserne for at faa fat i de gode Tyre til de flest mulige Kvægbrug, og ret naturligt

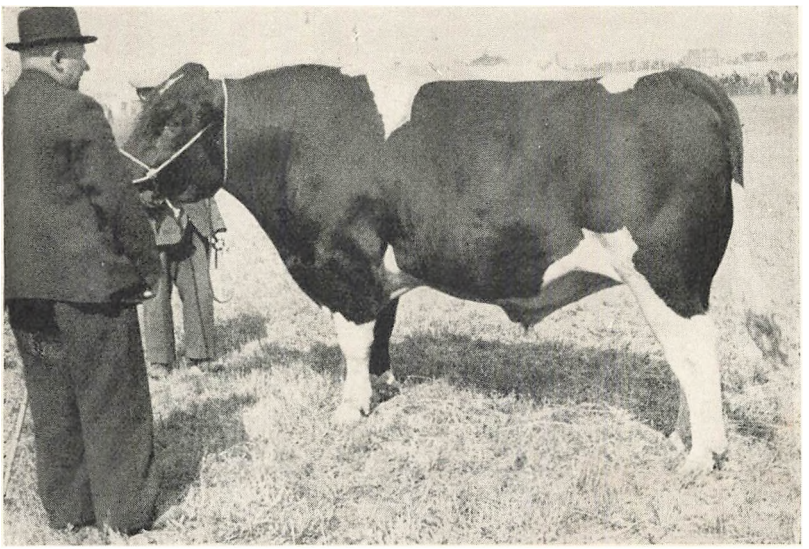

„Knægten", tilhørende Als Kvægavlsforening, 1. Pr. Amtsskuet.

sluttede Landbrugerne sig sammen og oprettede Kvægavlsforeninger.

Ved Husdyrloven af 1887 sikredes der Kvægavlsforeningerne et Tilskud fra Staten til Tyre, der var præmierede ved Statsskuer eller statsanerkendte Landboforeningsdyrskuer.

Her i Amtet oprettedes den første Kvægavlsforening i Sønderup-Suldrup; men snart fulgt flere efter.

Kvægavlsforeningerne og senere Kontrolforeningerne sluttede sig sammen i Fællesledelser til Varetagelse af fælles Opgaver.

Side om Side med Aalborg Amts Landboforening har Aalborg Amts Fællesledelse udført et stort Arbejde til Fremme af det rationelle Kvægbrug.

Fællesledelsen oprettedes i 1897 og rummede da 37 Kvægavlsforeninger. Fællesledelsens første Formand var Dyrlæge L. Lassen, Haverslev, og til Konsulent blev antaget Claus Johannsen, Vaarst, der beklædte denne Stilling til 1909.

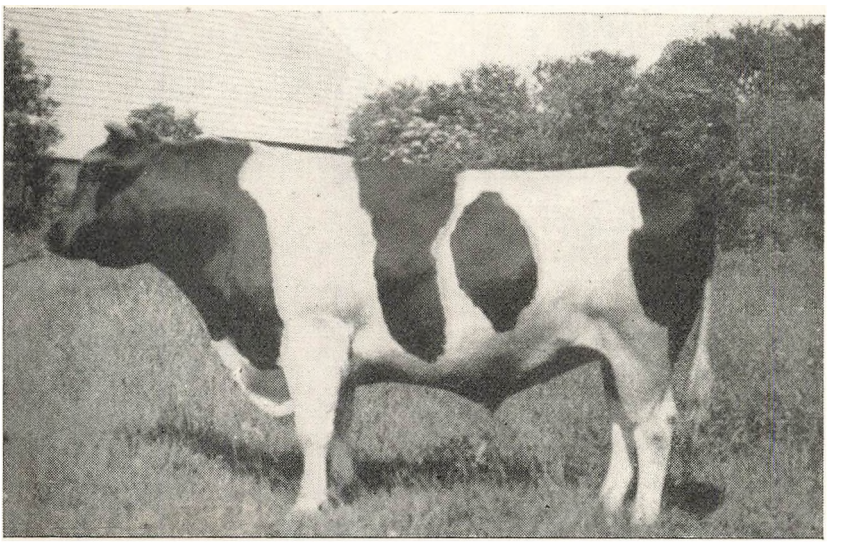

„Hvirvelkær Matador", 1. Kl. 1. G. for Afkom.

Fra 1909 har A. Nielsen Kroer været Konsulent for Fællesledelsen i Aalborg, til denne i 1926 ophævedes for at fortsætte som Himmerlands landøkonomiske Foreningers Fællesledelse.

Aalborg Amts Landboforening støttede paa forskellig Maade, dels direkte og dels indirekte ved Ændringer i sine Dyrskueregler, Fællesledelsen i dens Arbejde paa Oprettelsen af Kvægavls- og Kontrolforeninger.

I 1919 vedtog Landboforeningen at rekonstruere Foreningens Husdyrbrugsudvalg, hvis Virksomhed i en Aarrække havde været meget beskeden. Til Formand valgtes K. Buus, „Plejlstrupgaard", Støvring.

For at fremme det alsidige Husdyrbrugsarbejde indenfor

Foreningens store Virkeomraade foreslog Husdyrbrugsudvalget at ansætte en Konsulent i Husdyrbrug, og den 1. Maj 1920 tiltraadte Landbrugslærer Børge Davidsen, Korinth, Pladsen som Konsulent i Husdyravl og Husdyrbrug.

Aalborg Amts Landboforenings Fællesledelse oprettes

For at fremme Samarbejdet mellem de indenfor Virkeomraadet værende Kvægavls- og Kontrolforeninger oprettedes i 1922 Aalborg Amts Landboforenings Fællesledelse af Kvægavls- og Kontrolforeninger.

I Aarene efter Krigen 1914—18 tog dansk Landbrug fat efter bedste Evne. Vore Jorders Afkastning øgedes. Den øgede Høst blev suppleret med indkøbt Foderkorn og Oliekager, og Husdyrbrugsproduktionen blev større, hvilket skabte stigende Interesse for det økonomiske Husdyrbrug. I disse Aar oprettedes der mange nye Kvægavlsforeninger, men endnu flere nye Kontrolforeninger.

De vanskelige Aar, som kom fra 1928 og helt til 1933—34, hvor Toldforhøjelser og Kontingentering var alvorlige Hindringer for vore Landbrugsprodukters Afsætning, svækkede end ikke Interessen for det Fællesarbejde til Husdyrbrugets Fremme, der udføres gennem Landboforeningen.

Ved sin Oprettelse i 1922 omfattede Fællesledelsen 5 Kvægavls- og 7 Kontrolforeninger. I 1942 var der 62 Kvægavlsforeninger og 92 Kontrolforeninger.

Med den stærke Udstykning, vi har her i Landet, er Kvægavlsforeningernes Antal fremdeles for lille, selv om der er mange gode Tyre i privat Eje.

Den Fremgang, som har fundet Sted med Hensyn til Enkeltbesætningers eller Egnes Ydelse og Eksteriør, kan altid føres tilbage til Benyttelse af gode Tyre, sædvanligt i Foreningernes Eje.

Som Eksempel paa den gode Indflydelse, Tyrene kan have

paa Afkommets Ydelse, anføres her en Afkomsundersøgelse for „Mester Ulrik", Stbg. 2945, i en Aarrække Stamtyr hos Jens Støvring, Damgaard, Svenstrup J.

		kg Mælk	pCt. Fedt	kg Smør
12 Døtre	24 Aar (9-11-4)	5525	4,49	279
12 Mødre	24 Aar (9-11-4)	5090	4,06	231
	Fremgang	435	0,43	48

„Futting Eg" og „Hvirvelkær Matador" hjem fra Græs.

Ved Oprettelsen af Kvægavlsforeningen for Aalborg Amt, hvilken Forening anvender kunstig Sædoverføring, har Kvægavlsarbejdet faaet en ny Udvidelse. Foreningen blev oprettet i Foraaret 1942 og har nu 1500 Medlemmer med 6243 indtegnede Køer. Betydeligt flere Køer end de indtegnede betjenes af Foreningens syv Tyre, der er opstaldet paa „Skalborggaard". Saaledes insemineredes det første Aar 8189 Køer.

I 1995 oprettedes Verdens første Kontrolforening i Vejen, og allerede i 1896 oprettedes her i Amtet Kontrolforeningen for Kjær Herreds østlige Del, og snart kom flere til. Foreningernes Formaal er paa Grundlag af Undersøgelser af Fodrin-

gen samt af Mælkemængden og Fedtindholdet i Mælken af de enkelte Køer i Besætningen at belyse og fremme Kvægbrugets Rentabilitet samt virke for Dannelsen af Kvægstammer, hvis Mælk kan give forøget Smørudbytte.

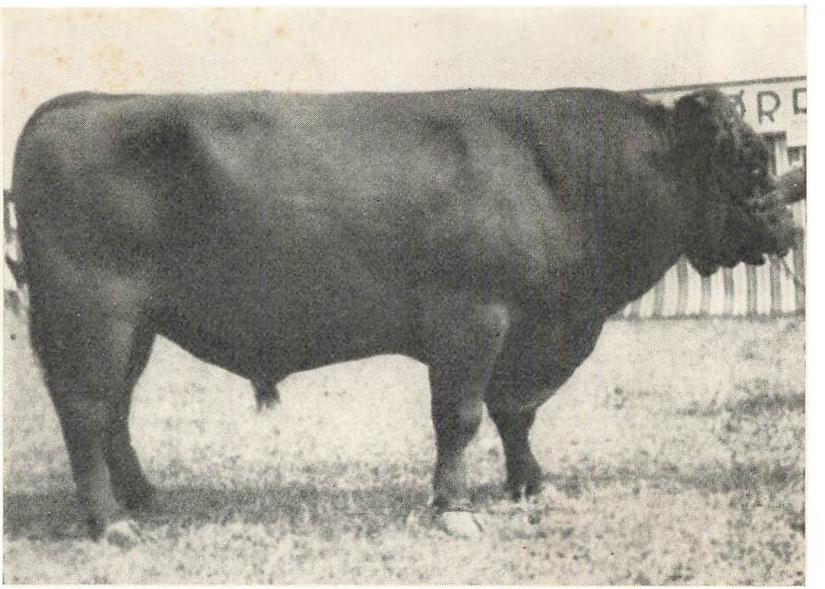

„Slotsherren", 1. Pr. Amtsskuet 1943, tilh. Kvægavlsf. for Aalborg Amt.

Kontrolforeningsarbejdet har virket berigende og foryngende paa alle de øvrige Kvægavlsarbejder.

Nu kom der fast Bund under det hele til Gavn for hele Arbejdet.

Aarene har bragt stigende Tilslutning til Kontrolforeningsarbejdet, en Tilslutning som er glædelig, men som alligevel i nogen Grad har svækket Kontrolforeningernes Arbejde.

Med alt for mange Medlemmer bliver Perioderne indenfor Foreningerne for lange, og Assistentens Kontrol bliver sjældnere. Forhaabentlig vil det lykkes at bedre disse Forhold i den nærmeste Fremtid.

Medens Forsøgslaboratoriets verdenskendte og ansete Fodringsforsøg med Kvæg fra 1926 til 1928 fortalte Landbrugets Mænd, hvad Mælkeproduktionen krævede af Foder baade med Hensyn til Størrelse og Indhold af Protein, saa er det i Kraft af den regelmæssige Kontrol gennem Kontrolforeningerne, at Fodringsforsøgenes Resultater blev gennemført ude i Staldene. Nu kunde man og nu fodrede man saadan, at hver Ko fik det Foder, den havde fortjent. „Faa fik for meget og færre for lidt".

Gennem Aarenes Avlsarbejde blev Køerne bedre, og med den bedre Røgt kunde Ydelsen stige. Dog først da man paa Grundlag af Fodringsforsøgene kom til at fodre rigtigt, kom Ydelsesfremgangen for de mange.

Køernes Ydelse stiger

Da Landboforeningen i 1844 blev oprettet, gav Køerne omkring 8—900 kg Mælk aarlig pr. Ko; men derefter er Ydelsen steget jævnt gennem Tiderne og var omkring 1880 ca. 1500 pr. Ko.

I de Aar, hvor Tilførslerne fra Udlandet paa Grund af Krige har været stoppet, og hvor Fodringen derfor blev knap og ensidig, faldt Ydelsen igen.

I Aarene fra 1910 til 1917 var Ydelsen for de kontrollerede Køer ca. 2800—2950 kg Mælk med ca. 3,43—3,52 Procent Fedt, hvilket svarer til ca. 106—115 kg Smør.

I 1918—19 var Ydelsen kun 2406 kg Mælk med 3,52 Procent Fedt, hvilket giver 94 kg Smør pr. Ko.

Efter Krigen 1914—18 steg Ydelsen igen langsomt, helt til Stormagtskrigen i 1939 udbrød.

Som Tabellen viser, steg Ydelsen og Fedtprocenten støt og solidt helt til 1938—39; men glædeligt øges Fedtprocenten endnu en Smule. Den smukke Stigning i Fedtprocenten er et synligt Udtryk for Avlsarbejdets Værdi, og naar der igen kom-

mer Dage, hvor Landbrugets Mænd med Dygtighed og Omhu kan fodre Køerne rigtigt, da vil Ydelsen igen stige; thi som det gamle Ord siger: „Koen malker af Tanden," og dette gælder ogsaa de gode Køer.

		Mælke- og Smørudbytte			Brugte F.-E.	
	Antal Køer	kg Mælk	pCt. Fedt	kg Smør	Kraftfoder	Ialt F.-E.
1922—23	2847	2934	3,51	115	406	2297
1928—29	18759	3199	3,62	129	602	2668
1934—35	34001	3393	3,67	139	489	2877
1938—39	35616	3461	3,80	147	570	2916
1940—41	34516	2496	3,91	109	129	*3494
1942—43	34568	2634	3,88	114	169	*2297

* Krigsaar.

Arbejdet gennem Kvægavls- og Kontrolforeningerne har gennem Aarene givet fortrinlige Resultater, omend Fremgan-

Stribens Stamtyr „Kolumbus", født 15. Marts 1938 hos Brødrene Wassennaar, Jelsum, Holland. 1. Pr.-Fløjtyr ved Dyrskuet i Leuwarden 1939. 1. Pr.-Fløjtyr Aalborg 1941. M.: 1 - 5050 - 4,56 - 259. Fm.: 1 - 7104 - 4,15 - 330.

gen i nogen Grad dækkes i Gennemsnitsopgørelserne ved den stadige Tilgang af nye Besætninger til Arbejdet.

Medens i 1922 kun 12 Procent af Køerne var under regelmæssig Kontrol, har vi nu ca. 56 Procent Køer under Kontrol.

Gennemsnitstallene dækker store Forskelle, og glædeligt rummer Amtet nu mange højtydende og velbyggede Besætninger af jydsk Race, R. d. M. og af hollandsk Race.

Jydsk Kvæg

Gennem Aarene har Aalborg Amt været det jydske Kvægs faste Borg, og skifter Navnene paa Amtets førende Opdrættere end med Tiden, saa har der dog altid her i Amtet været Be-

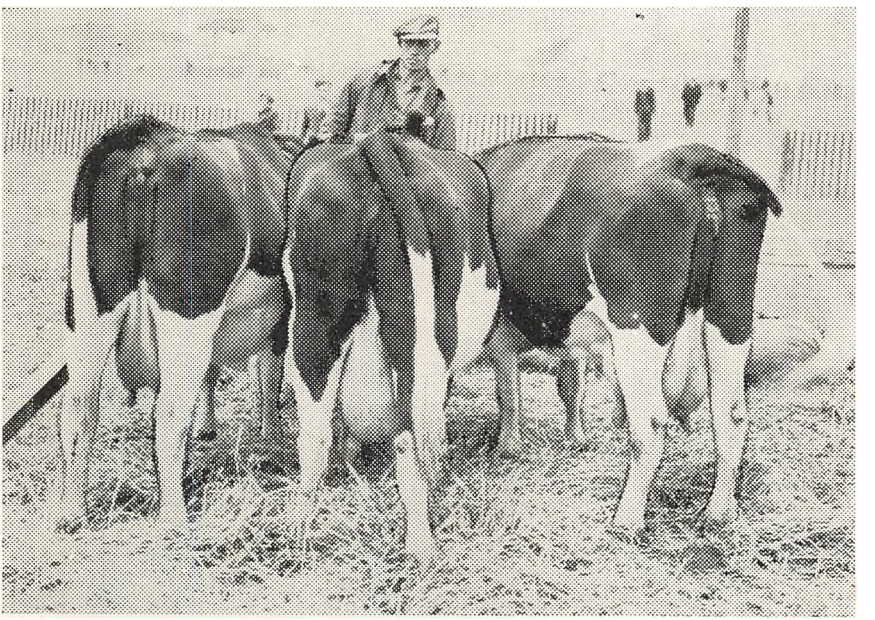

Fløjsamlingen af sortbrogede Malkekøer, tilhørende Kr. Vestergaard, Stenild. 1. Pr. plus Aalborg Kvægtorvs Ærespræmie.

sætninger, der hver til sin Tid har sat Præg paa det jydske Kvægs Udvikling som Helhed, Besætninger, hvis Ejere og Brugere har øvet en Indsats, der ikke maa glemmes.

Mest kendt udadtil blev Besætningerne paa Sdr. Elkjær og Langholt. Fremdeles er Besætningen paa „Langholt" stærk og livskraftig og sælger hvert Aar et betydeligt Antal Avlsdyr.

Fra Hannerupbesætningen ved Hobro spredtes mange fortrinlige Avlsdyr, og fremdeles er Hannerupslægten den mest udbredte Tyreslægt indenfor det jydske Kvæg.

I de senere Aar har navnlig Besætningerne paa Hvirvelkærgaard og Bundgaard i Stenild øvet Indflydelse, der er herfra til de bedste Kvægcentre i Jylland solgt et stort Tal af betydelige Avlsdyr.

Rødt dansk Malkekvæg

Siden Krigen 1914—18 har R. d. M. Aar efter Aar faaet Plads i mange gode Landbrug. Baade paa Dyrskuerne som ved Avlsdyrauktionen konkurrerer de to gode Racer nu paa lige Fod.

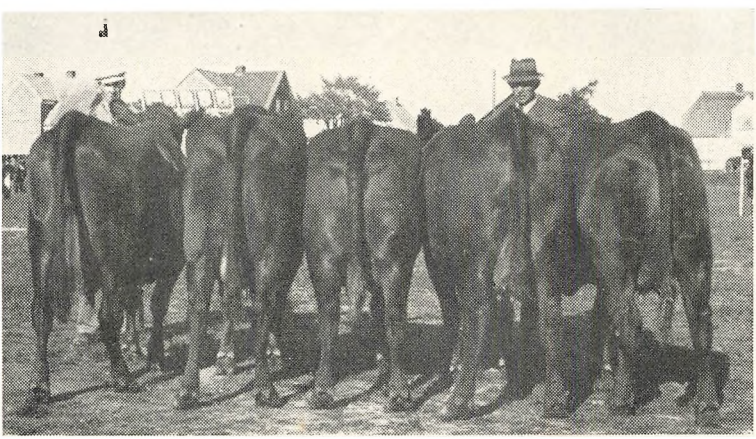

1. Pr.-Samling Køer fra „Nakhøjgaard". Fader til Samlingen: „Knold", Stbg. 2622.

Naar det røde Kvæg saa sikkert har kunnet øge sin Position, skyldes det i første Række de gode Eksempler paa denne Kvægraces Eksteriør og Ydelse, Racens Pionerer har givet.

I R. d. M.s Historie her i Amtet vil det ingenlunde glemmes, hvilken Indsats der øvedes af Jens Nielsen, Hæsum, Jens Støvring, Svenstrup, Otto Toft, Nørskovgaard, Hals, Fru Buus, Nakhøjgaard, Skørping, og Fru Toft, Kiddalsgaard, Gudumholm, og mulig enkelte andre.

Fremdeles har vi her i Amtet nogle faa højtydende og vel-

byggede Besætninger af hollandsk Kvæg, saaledes paa „Striben", Vissegaard, og hos N. Christensen, Granhøjgaard.

Selv om nu Kvægavls- og Kontrolforeningerne har været de solide Piller i vort Kvægavls- og Kvægbrugsarbejde, har Landboforeningen dog gennem Aarene iværksat andre Arbejder til Kvægbrugets Fremme. Der har været Konkurrencer

Samling Kvier fra Jens Støvring, Svenstrup. 1. Pr. Aalborg.

mellem hele Kvæghold og mellem Kofamilier. Nu gennemføres Familiestambogsføringen i 168 af Amtets førende Besætninger.

Gennem de i Avlsforeninger afholdte Kaaringer af Køer bliver hvert Aar mange enkelte Køer eksteriørbedømt og karakteriserede.

Avlsdyrauktionen

Siden 1930 har Landboforeningen hvert Efteraar ladet afholde en Avlsdyrauktion paa Aalborg Kvægtorv.

Auktionen har gennem Aarene opnaaet stor Anseelse og Respekt. Et Faktum, der i høj Grad fremmer Auktionens Formaal, nemlig at sprede gode Avlsdyr til interesserede Kvægavlere.

I de forløbne Aar blev det Mælkeproduktionen, der fik Overtaget, men fremdeles finder i alle Landbrug en Art Kødproduktion Sted.

Kødproduktionen har i de senere Aar kun sjældent været lønnende. Alligevel forlanges fremdeles i Mælkekvægavlen Tyre af en solid, god Type, Tyre med Størrelse, Dybde, Bredde og Kraft samt med ædelt Præg. At Anlæggene til Mælkeydelse og til Fedt alligevel skal være i Dyrene nævnes kun

Fra den første Avlsdyrauktion paa Aalborg Kvægtorv.

for Fuldstændigheds Skyld; thi nu ved vi, hvad man for 50 Aar siden ikke troede muligt, at vi kan faa baade i Pose og i Sæk; vi ved, at vi kan forene baade Størrelse og Type med Anlæg til høj Smørydelse, Mælk og Fedt i samme Individ.

Malkearbejdet

At Malkearbejdet er et af Landbrugets vigtigste og største Arbejder, har Ledelsen for Aalborg Amts Landboforening altid husket. Tidligt begyndte man indenfor Foreningen et Oplysningsarbejde for at bringe en bedre Forstaaelse af selve

Malkearbejdet ud i det almindelige Landbrug. Senere tog man direkte et Arbejde op for at lære Landbrugets Folk og særlig Ungdommen at malke rigtigt.

Det var omkring Aarhundredskiftet, at Dyrlæge Hegelund holdt sine kendte Foredrag og skrev sine vækkende Artikler om Malkningen og især om Eftermalkningen.

Ved et Fællesmøde i 1900, efter at Dyrlæge Hegelund her havde holdt Foredrag i Kredsen, drøftedes Malkearbejdet. Fra flere Sider var man enige om, at en solid og vækkende Undervisning var paa sin Plads.

I Efteraaret 1901 antog Foreningen Malkelærer Martin Pedersen til paa de enkelte Ejendomme at give Undervisning i Malkearbejdets rette Udførelse. Den første Vinter underviste Martin Pedersen paa 124 Ejendomme og havde 598 Elever. Gennem 14 Aar var Malkelærer Martin Pedersen Foreningens dygtige, meget ansete og afholdte Malkelærer.

I Aarene 1926—27 agiteredes der Landet over, men især fra Tune Landbrugsskole, for en bedre Malkning, og endnu en Gang maatte Dyrlæge Hegelund i Gang med at uddanne Malkelærere.

Spørgsmaalet drøftedes saavel i Landboforeningen som i Aalborg Amts Mejeriforening, og i Foraaret 1928 nedsatte et Fællesudvalg, Malkeudvalget.

Malkeudvalget, hvis Medlemmer er Vilhelm Schøn, Øster Hornum, Martin Mose, Torslev, Frank Staun, Binderup, og P. Østergaard, Vester Hassing, virker fremdeles for Malkesagen.

I 1928 antog Udvalget Malkelærer Martin Andersen, Tønning til Lærer her i Virkeomraadet, hvilken Stilling Malkelærer Andersen siden har haft. Sædvanligt har der til en Vinters Arbejde været anmeldt fra 240 til 400 Deltagere fordelt paa 50—70 Kursus. Mange er de, der gennem Aarene som Elever af Malkelærer Martin Andersen har lært at malke.

Malkelærer Andersen har et sikkert Tag paa dygtigt og rigtigt at lære sine Elever, hvorledes Malkearbejdet rigtigst udføres, og har end Malkemaskinerne i de senere Aar faaet større Udbredelse, saa giver den stigende Udstykning fremdeles en rig Arbejdsmark for dette betydningsfulde Arbejde.

Malkelærer Andersen holder Kursus.

Af andre Arbejder, Landboforeningen har iværksat til Kvægbrugets Fremme, maa ogsaa nævnes den omfattende Foredragsvirksomhed, som ikke mindst, siden Foreningen fik sin egen Konsulent i Husdyrbrug, har været udført.

De mange Opgaver, Landboforeningen har taget op, har alle virket i den ønskede Retning. Arbejdet har altid givet Frugter. Naturligt har Fremgangen især været kendelig i Aarhundredets sidste Halvdel, da mere rationelle Metoder har gjort det muligt med større Sikkerhed at udpege de bedste Avlsdyr og at give hele Kvægbesætningen en langt mere rationel Fodring og Pleje.

Svineavl og Flæskeproduktion

I de første Aar efter Landboforeningens Oprettelse var Svineholdet og dets økonomiske Betydning kun lille. Svinene var faa, og Plejen bestod i, at Svinene om Sommeren fik lidt Tilskud af (sur) Mælk og Valle til Græs (Tøjring), medens de den øvrige Tid af Aaret gik løse og selv sørgede for det meste af Føden paa Marker, Veje og Mødding og det Affald, der kastedes ud fra Laden og Køkkenet.

Men efterhaanden som Mælkeproduktionen voksede, og det billige oversøiske Korn kom frem paa Markedet, øgedes Interessen for Svineholdet, og det viste sig, at dette gennem en rationel Pleje kunde blive en særdeles rentabel Gren af Husdyrholdet.

Det gamle jydske Svin var noget højbenet, groft, krumrygget og langsomt voksende. Indtil 1887 udførtes mange levende Svin til Tyskland, hvor man ønskede store fede Svin med et tykt Lag Spæk. Efter 1887, da Tyskland lukkede for vor Eksport, blev det engelske Marked oparbejdet, men her ønskede man lange, letfedede, kødfulde Svin. I Overensstemmelse med Markedets Krav indførtes før 1887 især det mellemstore Yorkshiresvin og Berkshiresvin til Forbedring af Egnens Svinebestand med det tyske Marked for Øje, efter 1887 maatte man gaa over til det store Yorkshiresvin, der var af udpræget Bacontype.

Den første store Indsats i den Retning foretoges af Mads Kjær, efter at han i 1879 havde oprettet Svineslagteri i Holstebro. Ved Krydsning med denne Race fremkom det saakaldte Holstebrosvin, der i nogle Aar i stort Tal spredtes ud over alle Egne i Jylland og ogsaa kom her til Amtet.

Der var i Tiaaret 1885—1895 en stor Interesse for Svineproduktionen, men ikke alene for Produktionen, ogsaa i høj Grad for Afsætningen; thi Datidens Landmænd kunde ikke finde Grundlaget for Svinenes Prisansættelse.

I 1885 udtaler Landboforeningens Næstformand, Th. Hjorth, Stranderholm, paa et Møde, „at Handelen med Svin hidtil har været og fremdeles er et Mysterium".

Andelsslagteriet kommer

Landmændene var dengang henvist til at sælge deres Svin enten til det daværende Privatslagteri eller til hjemlige Opkøbere. Efter lange og besværlige Forberedelser oprettedes da i 1891 Andelsslagteriet for Aalborg Amt, Nørresundby.

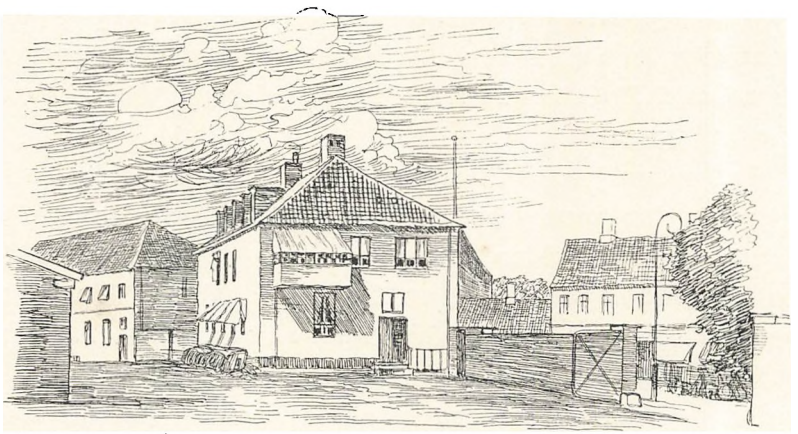

Hvad Andelsslagteriet har betydet for Landbruget i Aalborg Amt lader sig vanskeligt opgøre, men det var og er fremdeles langt mere, end nogen aner. Glædeligt var det og glædeligt er det den Dag i Dag at se, med hvilken Flid og Dygtighed Slagteriets Ledelse og Direktør røgter Tidens vanskelige Opgaver, en Flid og Dygtighed, der begrunder den store, ja overvældende Tilslutning, Andelsslagteriet har haft og fremdeles har blandt Amtets Landmænd.

Efter Andelsslagteriets Oprettelse øgedes Produktionen. Dog, Svineavlen laa stadig usikker. Alle var utilfredse, baade Landmændene, Slagteriet og Aftagerne; thi Slagtekvaliteten i de slagtede Svin var ikke tilfredsstillende.

Avlsplanen fastlægges

Det virkede derfor som en Befrielse, da Statskonsulent P. A. Mørkeberg i 1896 indarbejdede en fast Avlsplan. Siden da har Avlscentrene været det gode og stærke Fundament, hvorfra Svineavlen er udbygget, alt efter Tidernes stigende Krav til „den danske Landrace".

I 1896 oprettede Aalborg Amts Landboforening det første Avlscentre paa Svendstrupgaard. Dette Centre flyttedes i

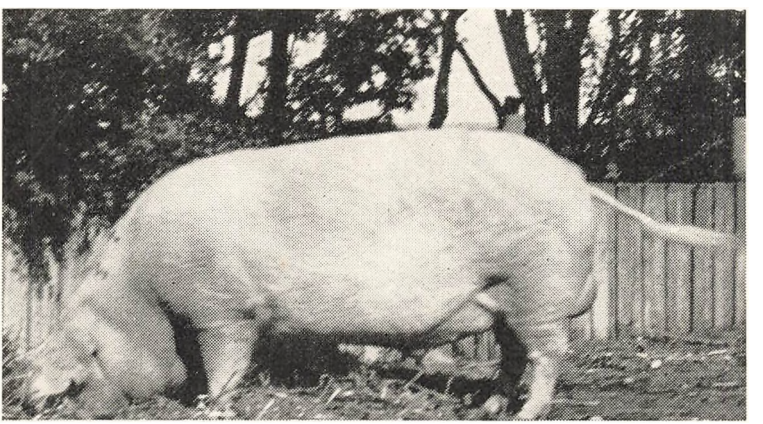

„Sløk", født 26. Oktober 1936. 5 Hold, 3,12 FE, Ryg 3,42 cm, Bug 3,34 cm, Skinker 13,4 Points, Type 12,9 Points. 1. Pr. Aalborg 1938.

1898 til Enggaarden, hvorfra der til 1904 under David Lassens Ledelse spredtes mange Avlsdyr ud over Jylland. Ved Landmandssamlingen i Odense 1900 blev 3 Orner fra Enggaarden tilkendt 1. Præmie og Sølvmedalje. Fra Enggaarden solgtes ogsaa Sopolde til det nye Avlscentre i Buddum, og gennem dette Avlscentre har mange af vore nyere Centre Rod i den gamle Stamme paa Enggaarden. Med Tiden kommer der flere og flere Avlscentre, og der er nu i Aalborg Amt 14 Avlscentre for Svin af Dansk Landrace.

Avlscentrene i Aalborg Amt har gennem Aarene gjort en stor Indsats for til enhver Tid at være paa Højde med

Tidens Krav. De regelmæssigt kommende Forsøgsresultater bærer tydeligt Vidne herom.

Gennem Husdyrbrugsudvalget har Landboforeningen gennem Tiderne taget virksomt Del i Svineavlen. Dels som nævnt gennem Oprettelsen af de første Avlscentre og dels gennem mange Aars Medlemsskab i Bedømmelsesudvalget.

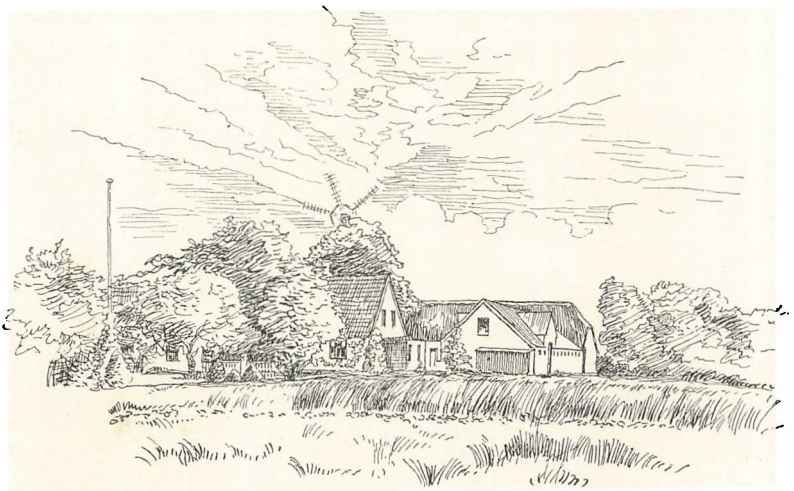

Fristrup ved Farsø

I de saakaldte „gode" Aar for Flæskeproduktionen afholdtes i Kredsene mange Foredrag om Flæskeproduktionen, dels om selve Avlen og dels om Fodringen baade af Søer og Slagterisvin. Fremdeles hører disse Opgaver til Husdyrbrugsudvalgets vigtigste.

I 1932 indgik Landboforeningen sammen med Amtets øvrige Landboforeninger, Husmandsforeningerne og Andelssvineslagterierne i et Fællesskab til Fremme af den almindelige Svineavl.

Forsøgsstationen »Ny Vraa«

Dette Arbejde udvidedes, da Fællesudvalget for Svineavlen i Aalborg Amt i 1939 sammen med Fællesudvalgene

for Hjørring og Thisted Amter oprettede en Svineforsøgsstation paa Ejendommen „Ny Vraa".

Gennem Aarene har der til Dyrskuerne været en stigende Tilslutning af Søer og Orner. I de senere Aar er der paa Dyrskuerne foretaget en Afstamningsbedømmelse for Svin. Formaalet med dette Avlsarbejde er, i Tilslutning til Forsøgsstationen „Ny Vraa"s Kontrol, gennem Kaaring af Søer og Orner i de enkelte Besætninger og ved Tilsyn med Frem-

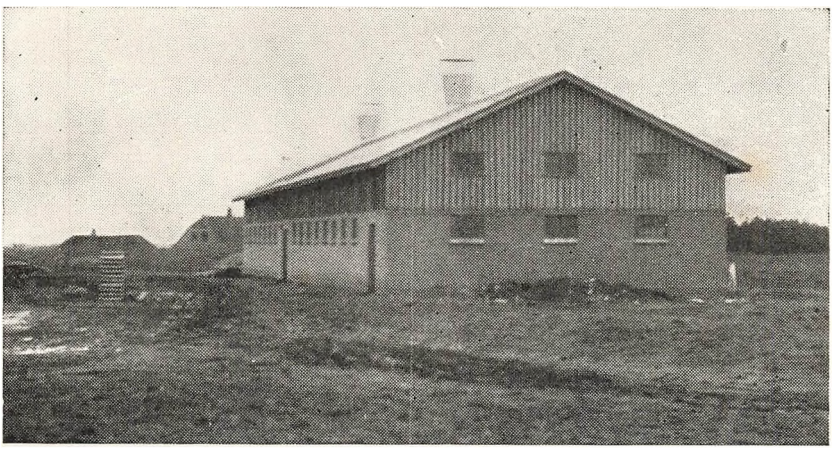

Forsøgsstationen „Ny Vraa". Opført 1939.

avlsbesætningerne at fremme Besætningernes Kvalitet og Avlsværdi, saa der herfra kan spredes Avlsdyr, men især Brugsdyr, i første Række Søer og Sogrise, der kan virke forbedrende paa den almindelige Svinebestand.

Det maa ikke glemmes, at det er den gode Gennemsnitskvalitet i Brugsbesætningerne, der betinger, at Slagterierne som Helhed kan levere netop den Vare, Markedet kræver.

Vor Svinebestand skal, ikke alene naar Svinene er slagtet, give en 1. Klasses Slagteværdi. Bestanden skal bestaa af sunde, stærke og frugtbare Søer, der giver trivelige Grise af en stærk Konstitution.

Trods Flæskeproduktionens vekslende Vilkaar og store Vanskeligheder siden 1939 har der stadig været god Tilslutning til dette Arbejde, der nu omfatter 61 Besætninger, alle af Landrace. Resultaterne paa Forsøgsstationen „Ny Vraa" viser, at flere af Fremavlsbesætningerne er af fremragende Kvalitet. Tillige viser Forsøgene, at vor Svinebestand som Helhed er meget trivelig og hurtigt voksende, men at der nu maa gøres et Arbejde for at udvikle og sikre en bedre Slagtekvalitet i Svinene.

Faareholdet

I samme Grad som Malkekøernes og Svinenes Antal er øget, er Faareholdet gaaet tilbage.

Har Dyrskuerne i de forløbne Aar ikke nogen Sinde kunnet vise overvældende Udstillinger af Faar, saa har Kvaliteten gennemgaaende været god og ganske særlig i de Aar og fra de Opdrættere, der gennem Indførsel af racerene Væddere fra England og ved gensidig Bytten af betydelige Dyr har øvet et planmæssigt Avlsarbejde.

David Lassen, Enggaarden.

I mange Aar var Faareavlens Førstemænd at finde her i Amtet og i nær Tilknytning til Aalborg Amts Landboforening. Her skal først nævnes nu afdøde Gaardejer David Lassen, Enggaarden, Aalborg, og derefter Dyrlæge L. Lassen, Haverslev, Arden. Allerede i 1880 begyndte David Lassen at indføre betydelige Avlsdyr fra England; en Foranstaltning, som senere Dyrlæge L. Lassen flere Gange gentog og hvis heldige Indflydelse paa Bestanden, de mange 1. Præmier fra Ungskuerne er Vidne om.

Fra Faarebesætningerne paa Enggaarden og i Haverslev er gennem Aarene udsendt et overvældende Tal af betydelige Avlsdyr til alle Egne af Landet, til Jyllands forskellige Egne, Sjælland, Fyn, Lolland-Falster, ogsaa til Norge og Sverige.

Med stor Dygtighed og en aldrig svigtende Interesse holdt Dyrlæge Lassen „Enggaardens Stamme" i Kraft, og selv mange Aar efter, at Dyrlæge Lassen havde solgt sin Faarebestand, kom Folk med udmærkede Faar og Væddere til Dyrskuet og kunde ikke opgive andet om Dyrenes Afstamning, end at de var af Enggaardens Stamme.

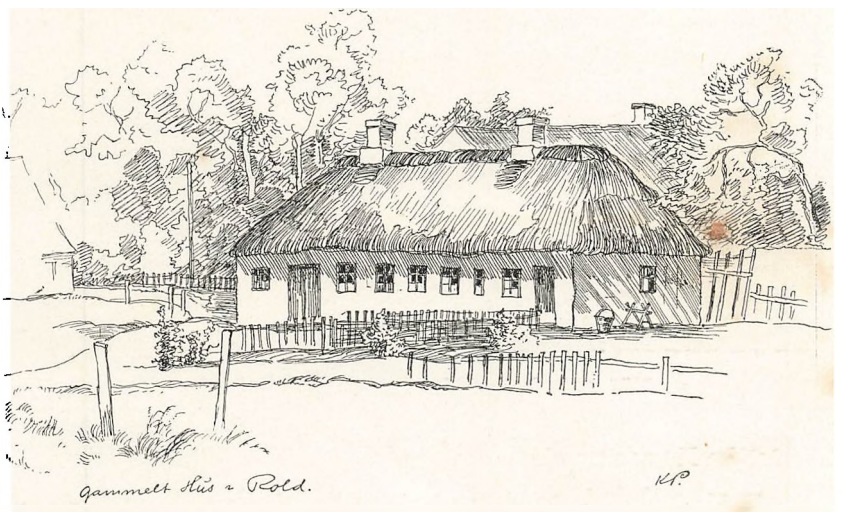

Faareavlen omfattes nu kun af et Faatal af Landmænd med den rigtige avlsmæssige Interesse; men hvor Faareavlen drives med Omhu, der bliver Resultaterne altid bedre, end hvor det hele gaar tilfældigt.

I 1928 oprettedes paa Initiativ af P. M. Skjødsholm, Sdr. Tranders, Foreningen af nordjydske Faareopdrættere. Gennem Kaaring og Tilsyn har Foreningen faaet noget mere Hold paa Faareavlen som Helhed.

De senere Aar har givet Faarene nogen Oprejsning, idet

baade Lam og Faar kan koste ret betydelige Beløb, ligesom ogsaa Ulden nu er i en antagelig Pris.

Tilslutningen af Faar og Væddere til Dyrskuerne har i de senere Aar været meget konstant. Men baade paa Dyrskuerne som ved den aarlige Avlsdyrauktion i Aalborg er der hvert Aar en stor Omsætning af Avlsdyr, som baade fra Dyrskuet og fra Avlsdyrauktionen spredes over hele Landet.

Fjerkræholdet

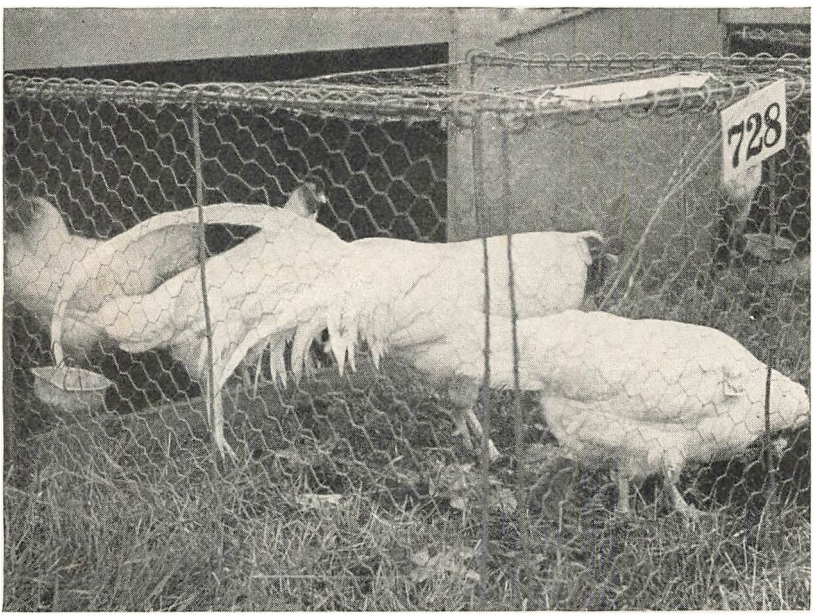

Fra Dyrskuets Fjerkræudstilling.

I det primitive Landbrug før Udskiftningen var der et relativt stort Fjerkræhold, der dog paa egen Haand strejfede om mellem Byernes tætliggende Gaarde og ikke gav væsentligt Udbytte. Hønsene var Husmoderens, og de skaffede hende lidt Æg ved Foraarstide og om Efteraaret og Vinteren lidt Slagtefjerkræ.

Udskiftningen og den dermed følgende Udflytning fra de indeklemte Byer gav gode Muligheder for et større og bedre organiseret Hønsehold.

Medens Fjerkræholdet omkring 1844 egentlig kun holdtes for at sikre Hjemmene Æg og Fjerkræ, eventuelt lidt Salg af Slagtehøns, Ænder og Gæs paa Torvene i Aalborg og

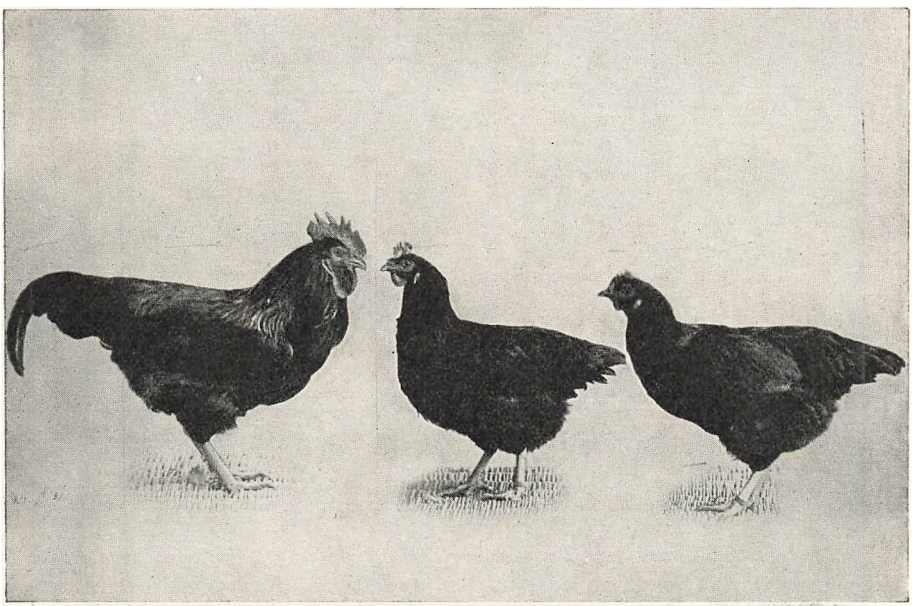

Et vellykket Hønsehold er produktivt.

Nørresundby, blev det efter 1865, da Ægeksporten begyndte, en direkte Indtægtskilde. Gennem Aarene voksede Antallet af Høns, og Ægeksporten blev Landbrugets trediestørste Udførselsartikel.

Den første Tælling af Høns fandt Sted i 1888, og vi havde da 4,5 Millioner Høns; men i 1920 havde vi 14 Millioner Stykker for ved Krigens Udbrud i 1939 at have 28 Millioner Høns og Kyllinger. For de tre tilsvarende Aar var Ægeksporten henholdsvis 5, 27 og 88 Millioner Snese Æg.

Siden 1936, med Oprettelsen af Andels-Fjerkræslagterierne, har vi oparbejdet en betydelig Eksport af Slagtefjerkræ.

Allerede omkring 1880 udstilledes der Fjerkræ paa Hoveddyrskuet, og ved Dyrskuet i 1884 var der præmieret 10 Hold. Siden er Udstillingen af Fjerkræ vokset og har i enkelte

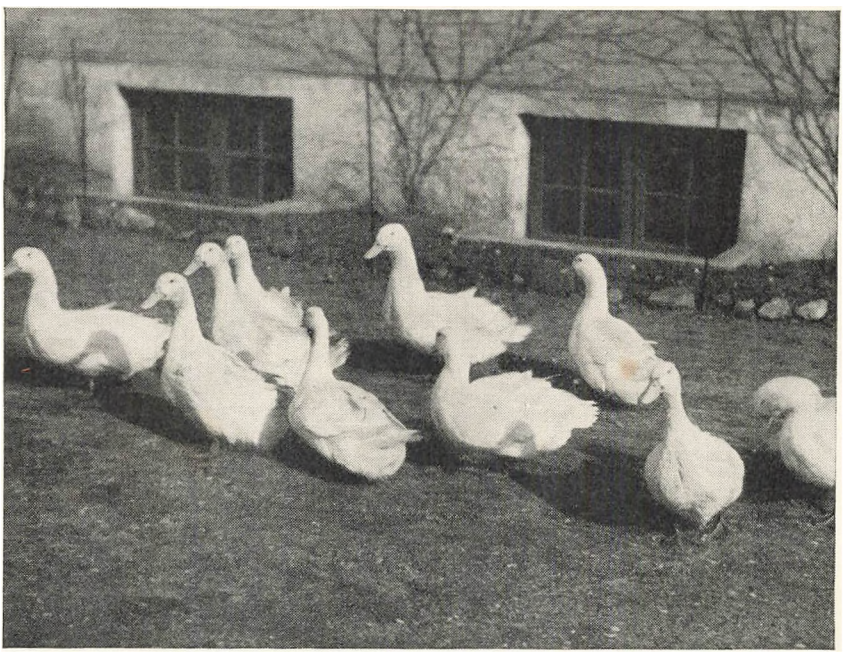

Fra Andegaarden.

Aar været oppe paa 70—80 Numre, alt efter Fjerkræavlens Vilkaar.

Gennem en lang Aarrække har Landboforeningen haft et godt Samarbejde med Aalborg Amtskreds af Danmarks Fjerkræavlerforening. Samarbejdet har ikke alene omfattet Dyrskuerne, men ogsaa andre Opgaver til Fjerkræavlens Fremme, særligt Præmiering af hele Hønsehold.

Siden 1935 har der, ogsaa i Samarbejde med Aalborg Amts Husmandsforeninger, været afholdt aarlige Konkurrencer mel-

lem hele Hønsehold. Tilslutningen til disse Konkurrencer har været god, omend ikke overvældende, hvilket i første Række skyldes, at mange af de fremragende Hønseholdere, der findes indenfor vor Medlemsstab med Dygtighed og Ære Aar efter Aar deltager i den af Statens Fjerkræudvalg foranstaltede landsomfattende Konkurrence mellem hele Hønsehold.

Fra de Fjerkræhold, der gennem den ene eller anden Konkurrence anerkendes som Indehaver af gode, sunde og rigtlæggende Høns, spredes der Aar efter Aar, ogsaa ved Fjerkræudvalgets Arbejde, værdifulde Rugeæg som daggamle Kyllinger ud til de mange Brugsbesætninger.

I en Aarrække har Fjerkræudvalget arbejdet for Hønseholdets Fremme. Af Udvalgets dygtige og interesserede Medlemmer skal i første Række nævnes Formændene, Marinus Langeland, St. Restrup, samt den nuværende Formand, Pastor Fog Christensen, Ferslev. Begge har de i Praksis vist, hvordan et Hønsehold skal anlægges og drives til Glæde og Eksempel for Fagfæller som til Gavn for Hjemmenes Økonomi. Begge har de omend paa forskellig Maade med Liv og Humør ved de aarlige Generalforsamlinger agiteret for en Udvidelse af Hønseholdet paa det rigtige, det holdbare Grundlag.

De sidste 20 Aars rivende Udvikling indenfor Hønseholdet er nu afbrudt; men efter Krigens Afslutning vil et Hønsehold, hvis Produktion hviler paa det Avlsarbejde og den tekniske Dygtighed, danske Hønseholdere hidtil har behersket, sikkert have store Muligheder for en lønnende Afsætning af sin Produktion, Æg som Slagtefjerkræ.

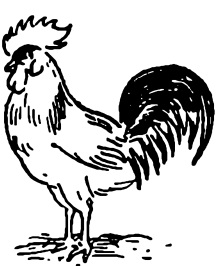

Maalet var eet, Vejene mange!

I det Aarhundrede, som er gaaet siden Landboforeningens Oprettelse, er der af Landboforeningen som Helhed og ofte af dens ledende Mænd personligt gjort et stort Arbejde for at fremme det planmæssige økonomiske Husdyrbrug. Et Husdyrbrug, der var alsidigt, men til enhver Tid afpasset efter de Krav, Tiden stillede.

Det var Maalet: Et alsidigt økonomisk Husdyrbrug.

Maalet var eet, Vejene mange.

Fra Arbejdsudvalgets Oprettelse i 1889 har de mange til

Kr. Jungersen, Kølvring. Anset Kvægopdrætter og mangeaarigt Medlem af Husdyrbrugsudvalget.

Husdyrbruget knyttede Arbejder været ledet af Husdyrbrugsudvalget. Gennem Aarene har dygtige og fremsynede Mænd af Foreningens Medlemsstab været valgt til Medlemmer af Husdyrbrugsudvalget, for hvis Arbejde de uselvisk ofrede Tid og døjede Rejselivets Besværligheder Aar efter Aar.

Efter Nyordningen i 1919 blev Proprietær K. Buus, Plejlstrupgaard, Støvring, Formand, hvilken Stilling han havde til

K. Buus, Plejlstrupgaard

Peter Gade, Buddum.

sin Død i Sommeren 1937. Det var ikke tilfældigt, at K. Buus i 1919 blev Husdyrbrugsudvalgets Formand. Allerede 20 Aar gammel blev Buus selvstændig Landmand paa Plejlstrupgaard. Buus var en alsidig, dygtig og praktisk Landmand med et sikkert Blik for Helheden. Efter at have været Hestedommer i en Aarrække blev han i 1912 valgt til Formand for Statshingsteskuekommissionen. Buus var den alsidige Husdyrbruger, og indenfor Landboforeningen samlede han i høj Grad Tillid til sin Person og Respekt for sine Meninger. Med sin klare Forstand, sit sikre Overblik og sin solide Dømmekraft, alt harmonisk forenet med en venlig, forstaaende Imødekommenhed og en naturlig Myndighed, var Buus den sikre Formand. Han var Formand, som han var Leder af de mange

og store Arbejder, Landboforeningen tog op enten ene eller i Samarbejde med andre Organisationer, i Aarene fra 1919 til 1937.

Efter K. Buus blev Peter Gade, Buddum, Husdyrbrugsudvalgets Formand. Med sine rige Evner, sin store Interesse for Husdyrbruget som for Landbruget som Helhed har han med sin store Arbejdskraft i Samarbejde med Udvalgets Medlemmer paa god Maade ført Arbejdet videre.

Mange Opgaver er i Tidens Løb taget op, og ingensinde har Arbejdsopgaverne vel været saa mange og saa alsidige som nu.

Blandt de mange Opgaver skal nævnes Dyrskuearbejdet, Fællesledelsen af Kvægavls- og Kontrolforeningerne, Svineavlsarbejdet, Kursusarbejdet, Malkesagen, Forbedringen af Landbrugets Bygninger samt den stadig voksende konsultatoriske Vejledning i alle Fodrings- og Avlsspørgsmaal enten ved Besøg direkte paa Ejendommene eller paa Foreningens Kontor paa Aalborg Kvægtorv.

Dog, nye Opgaver vil dukke op. Men naar disse Opgaver melder sig, vil Aalborg Amts Landboforening være med i Arbejdet for disse Opgavers Løsning til fælles Gavn for Amtets Landmænd. Ingensinde blev der kaldt forgæves paa Aalborg Amts Landboforening.

Ingen kender Fremtiden, og ingen ved i Dag, da Europa staar i Brand, om de nu kendte Veje for Samarbejde og Fremgang er farbare, men eet ved vi, at Aalborg Amts Landboforening ogsaa i det kommende Aarhundrede vil være det Sted, hvor Aalborg Amts Landmænd frit kan drøfte faglige og erhvervsmæssige Forhold, det Sted, hvor *spredte Kræfter samles.*

Børge Davidsen.

Malkekonkurrencer

Et Ungdomsarbejde vedrørende Malkning

Som et naturligt Led i Arbejdet for Malkningens rette Udførelse og for at skabe god Tilslutning til Foreningens Malkekursus, rejstes der inden for Landboforeningen Ønsket om et Ungdomsarbejde til Højnelse og rigtig Udførelse af dette vigtige Arbejde.

Malkelæreren drøfter Malkehygiejne.

Den 1. Maj 1935 paabegyndtes derfor den første Malkekonkurrence. Der meldte sig 44 Deltagere til denne Konkurrence, den første af sin Art her i Landet.

Interessen for denne Konkurrence har været stor. Antallet

af Deltagere i indeværende Aar er 83, og Konkurrencen har bidraget meget til Højnelse af Malkearbejdet. I de 9 Aar, der har været Malkekonkurrence, har der været 498 Deltagere

Bedømmelsen af Malkearbejdet inden for Konkurrence-Deltagerne foregaar ved uanmeldte Besøg saa vidt muligt i

Malketiden eller ved dens Afslutning. Det kan da let afgøres, om Køerne har været malket rene indtil en hel Time efter, at Malkningen er afsluttet.

Da det fortrinsvis er de unge, som har deltaget i et eller flere Malkekursus, der melder sig som Deltagere i Malkekonkurrencen, er Bedømmelsen af de unge Deltagere nogenlunde let paa Grund af det tidligere Kendskab til vedkommende Deltager, og der er al mulig Grund til at tro, at disse Kon-

kurrencer vil være med til at højne Malkearbejdet i sin Helhed.

Skala ved Bedømmelsen af Konkurrence-Deltagere.

I.	Renmalkning	30	Points
II.	Mælkens Renhed afmalket	10	—
III.	Spandenes Renhed og Mælkens Afkølning ...	15	—
VI.	Malkerens Paaklædning under Malkningen ...	20	—
V.	Helhedsindtryk vedrørende hele Arbejdet ...	25	—
	Ialt	100	Points

Malkekursus.

Grundlaget for Malkekonkurrencen har i første Række været de af Landboforeningen og Mejeriforeningen afholdte Malkekursus.

Malkekursus'erne afholdes paa de enkelte Ejendomme for Ejendommens, maaske tillige Naboejendommens Malkere. I Reglen gives der Undervisning i 2 Dage.

Foruden den rent praktiske Undervisning i Malkning gives

tillige Oplysning om Betydningen af en gennemført Hygiejne baade i Kostalden som med Hensyn til Spandene og Værdien af Mælkens hurtige Afkøling.

Siden 1928 har jeg afholdt 1319 Kursus med 6967 Deltagere.

Martin Andersen.

Aalborg Kvægtorv — Aalborg Amts Landboforening

Kreaturhandel, Kreatureksport og Handelens Mænd

Stor og stærk runder Aalborg Amts Landboforening sit Hundredaars-Jubilæum, et sikkert Tegn paa, at Foreningen i sin Ledelse har haft initiativrige og handlekraftige Mænd, der til enhver Tid har forstaaet at løse Opgaver af almindelig Interesse for Foreningens Medlemmer.

Som en af de betydeligste Opgaver, Foreningen har beskæftiget sig med, maa nævnes Oprettelse af et ugentligt Eksportmarked i Aalborg og Gennemførelse af Kravet om, at Landboforeningen faar Hovedindflydelsen paa Markedets Ledelse, Drift og Økonomi.

Hollændertidens Studehandel

Salg af Kreaturer har altid været en af Landbrugets vigtigste Indtægtskilder, men Afsætnings- og Handelsvilkaar har gennem Tiderne vekslet stærkt. Det er derfor ret naturligt at se tilbage paa, hvorledes hele Udviklingen har formet sig fra den saakaldte „Hollændertid" til 1944 og desuden se, hvorledes Eksportmarkedet i Aalborg opstaar, hvorledes det kommer ind under Aalborg Amts Landboforenings Ledelse og udvikler sig til Nordens største Marked for Slagtekvæg.

Hollændertiden havde sit Højdepunkt omkring 1650. Det særegne ved denne Tid var, at den almindelige Producent — Bonden — ikke kunde udføre Dyr, ja ikke engang sælge til

de hollandske Opkøbere. Salg til Hollænderne var forbeholdt de saakaldte „Staldgaarde", der købte 3—4 Aars Stude af Producenterne og efter en Fedeperiode solgte Dyrene til Hollændere, der rejste rundt i Vintertiden og købte Dyr til Foraarslevering.

Det var usunde Afsætningsforhold. Ofte maatte Sælgerne benytte sig af Forskud og blev derfor ganske afhængig af en enkelt Køber.

Hollændertiden sluttede 1718, idet Afsætningen nu fortrinsvis skete til Tyskland. Det var dog først efter, at Udførslen 1788 blev givet fri, at der rigtig kom Fart i den danske Kreatureksport. Ganske vist paalagde Staten en Udførselstold, der først blev ophævet 1850; men det, at enhver driftig, kapitalstærk Mand kunde tage fat paa at handle med Kreaturer paa Udlandets Markeder, var et betydeligt Fremskridt. Nu

behøvede Producenten ikke med Ængstelse at afvente den fremmede Køber og den Pris, han vilde byde. Nu blev der flere om Opkøbet, og den nødvendige Konkurrence kom i nogen Grad frem, selv om det langt fra var saa godt for Sælgerne som paa de senere opstaaede Eksportmarkeder. Under de frie Udførselsforhold tog mange driftige Jyder fat paa at opkøbe og udføre Kvæg til Tyskland. Det er Studedrifterne, der nu rigtig tager Fart, samtidigt opstaar betydelige Kreaturmarkeder, navnlig Foraar og Efteraar. Paa disse Markeder handles der dog fortrinsvis med Kælvekvæg og Indsætterkvæg, medens Eksportdyrene stadig købes direkte paa Gaardene af de omvandrende Handelsmænd.

Oprindelig gik Studedrifterne til Holsten, men efter 1850 gaar Drifterne til Husum, Itzeho og Tønder. En Drift Kvæg fra Aalborgegnen var normalt tre Uger om Turen. Det siger sig selv, at naar Dyrene i det tidlige Foraar toges ud fra en varm Stald og saa skulde gaa paa Vejene i tre Uger, da var Dyrene omtrent ukendelige, naar de mødte frem paa Markederne Sønder ude.

Danske Stude var imidlertid vel anskrevet, fordi de trivedes godt, naar de kom paa den fede sønderjydske Marsk. — Studedriften her fra Nordjylland holdt sig helt til Slutningen af 1860'erne. Den jydske Længdebane naaede Aalborg 19. September 1869, og dermed var det helt Slut med Drivningen af Kvæg til Tyskland.

Vendepunktet i Afsætningen

Omkring 1864 indtraadte der et Vendepunkt i Afsætningen af dansk Kvæg. Det viste sig nu, at England vilde betale en højere Pris for de bedste Dyr. For Nordjylland var det dog først efter 1875, at Udførslen til England tog fat. Aarsagen var, at Aalborg da fik direkte Dampskibsforbindelse med Newcastle, idet Damperen „Union" hver anden Uge afgik fra

Aalborg med fuld Last af gode Fededyr. Handelen forløb saa godt, at denne Damper ikke kunde klare Transporten. Der dannedes nu et Aktieselskab, der lod bygge en ny Damper „Expres", og Nordjylland var nu godt betjent paa den nye Eksportrute.

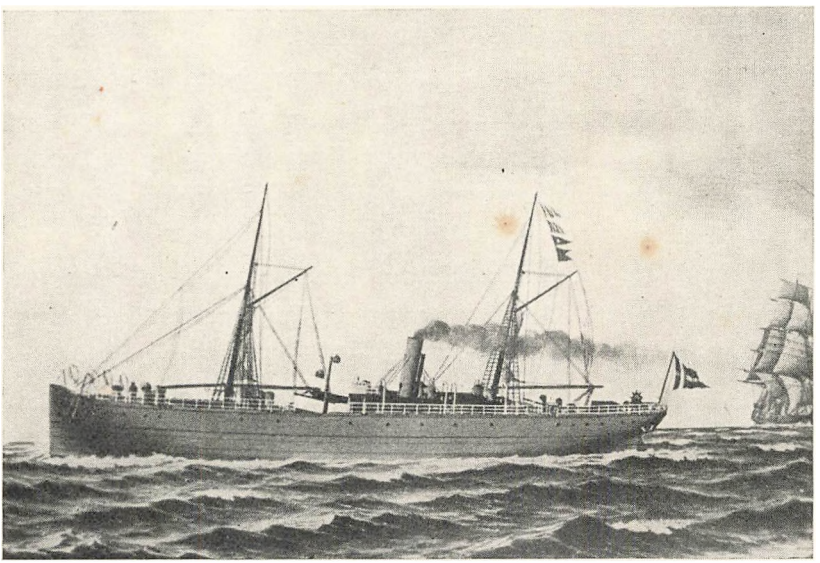

Kreatureksportdamperen „Union" 1875.

Efterhaanden som Eksporten til England udvidedes, begyndte der at blive Røre i England. Landbruget følte sig trykket af den nye Konkurrence fra Danmark. Uheldigvis udbrød der nu Mund- og Klovsyge i England, og i en Sending danske Kreaturer konstateredes Sygdommen hos to Dyr. Der krævedes nu Forbud mod at indføre levende Dyr til England, men det lykkedes for Danmarks Vedkommende at opretholde Eksporten.

I danske Landbrugskredse var man imidlertid klar over den farlige Stilling, vor Eksport befandt sig i. Der skete derfor Henvendelse til Indenrigsministeriet med Krav om at faa foretaget Sikkerhedsforanstaltninger mod Mund- og Klovsyge,

blandt andet Krav om Opførelse af en Karantænestald i Aalborg.

Bevilling til Bygning af den ønskede Stald kom hurtigt, og 1885 byggedes der en Karantænestald Øst for Nyhavn, den strakte sig fra Nyhavnsgade helt til Kajgaden og rummede 320 Stk. Kvæg. Denne Stald staar delvis endnu, idet det er den Bygning, der nu blandt andet huser Landboforeningens og Kvægtorvets Kontorer. Dermed var Begyndelsen gjort til det nuværende store Kvægtorvskompleks.

Trods den betydelige Eksport over Aalborg Havn har Byen endnu intet Eksportmarked, idet de lokale Kreaturhandlere og Eksportører købte Dyrene direkte paa Oplandets Gaarde. Med Aarene skabtes der dog en Del Handel paa Dampskibspladsen de Dage, Skibene afgik til England. Senere flyttede denne Handel til Karantænestalden i Nyhavnsgade.

Aalborg faar Eksportmarked

1891 henstiller Aalborg Amts Landboforening til Aalborg Byraad, at der søges oprettet et ugentligt Eksportmarked i Aalborg. Denne Henvendelse havde Tilslutning fra Landboforeningerne i Hjørring Amt. Aalborg By var ogsaa interesseret i at faa et fast Ugemarked, og med Byraadets Anbefaling sendtes Sagen til Ministeriet, der straks gav Tilladelsen, og allerede 19. Oktober 1891 holdtes det første officielle Eksportmarked i Aalborg, og det paa den Plads hvor Markedet stadig holdes.

Tilslutningen til Markedet blev straks stor, og der foretoges Udvidelse af Markedspladsen ved at nedrive den gamle „Bombebøsse" og brolægge Pladsen.

England lukker

Karantænestalden og en effektiv Dyrlægeundersøgelse af Eksportdyrene hjalp ikke i det lange Løb. England vilde ikke

have den danske Konkurrence, og med Faren for Sygdomme blandt Kvæget som Motivering lukkede England totalt for Indførsel af levende Kvæg fra Danmark. Det skete den 4. Februar 1892, og der er ikke siden sendt levende Kvæg fra Danmark til England.

Lukningen blev imidlertid ikke nogen Katastrofe for dansk Landbrug, thi omkring 1890 var der atter blevet en betydelig Eksport af Kvæg til Tyskland. 1889 eksporteredes saaledes 34,427 Stk. Kvæg til Tyskland og 77,538 til England, men allerede Aaret efter var Eksporten større til Tyskland end til England.

Der er heller ikke Tvivl om, at det blev til Gavn for dansk Landbrug, at Tyskland nu blev vor Hovedaftager. Varen passede bedre for det tyske Marked end for det engelske.

Det nystartede Eksportmarked kom nu ind i en rivende Udvikling. Kreaturerne strømmede til fra hele Nordjylland. Markedet fik yderligere Omsætningsevne og Ry, da de store tyske Opkøbere snart fandt Vej til Aalborgmarkedet, ligesom der købtes meget Kvæg til Norge, og København var ogsaa snart Storaftager.

Markedet laa paa Havnens Arealer og administreredes af Havneudvalget. Desværre viste det sig nu, at jo større Tilførslerne blev, des større blev Markedets Underskud. Aarsagen hertil er ikke vanskelig at finde, idet Havnen lod en Privatmand overtage Arbejdet og Fortjenesten ved at modtage og fodre Dyrene samt indlade samme efter Markedet. Ud fra denne Baggrund er det derfor i nogen Grad forstaaeligt, at Byens Styrelse ikke var tilbøjelig til at foretage Udvidelser og bygge stærkt paakrævede Stalde. Maaske handlede Byraadet ogsaa ud fra den forsigtige Betragtning, at den Krone, man gav ud, den saa man aldrig igen.

Markedsforholdene daarlige

For Sælgerne blev Markedsforholdene efterhaanden utaalelige. Vel byggedes den saakaldte lange Stald 1911 med Plads til 150 Stk. Kvæg, men ofte maatte Dyrene anbringes rundt omkring i Byens Købmandsgaarde, og en Del maatte om Natten ligge paa den aabne Plads. Gang paa Gang henvendte Landboforeningen sig til Byraadet — jævnlig var der skarpe

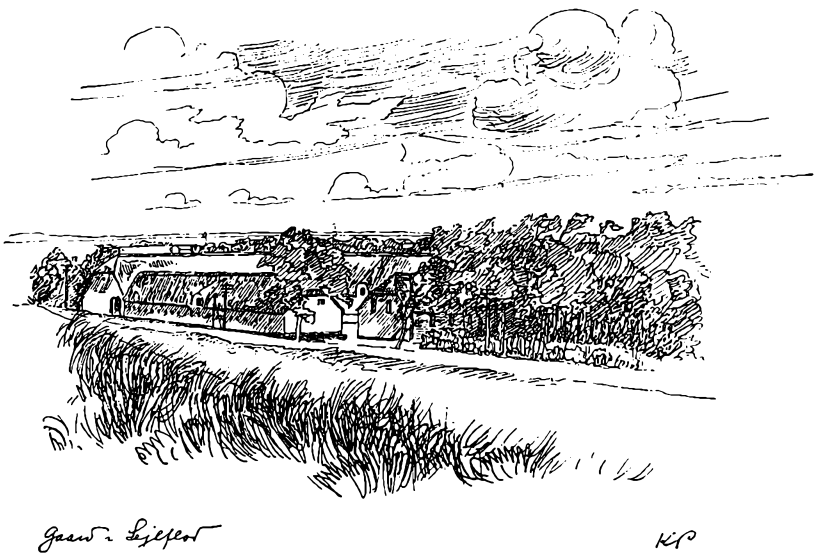

Indlæg i Bladene — men stadig forholdt Byraadet sig afventende. Landboforeningens Formand P. P. Pinstrup maatte i Ugebladet meddele, at Foreningen var ganske uden Indflydelse paa de Vilkaar, der bydes Sælgerne og Kreaturerne.

I Maj 1912 rettede Foreningen atter en kraftig Henstilling til Byen om at faa Markedsforholdene bragt i forsvarlig Orden. 10. Juni indbød Byraadet Landboforeningen og en Del Handelsmænd til Gilde paa Hotel „Phønix". Her indtog de mødte Handelsmænd det mærkelige Standpunkt, at man ikke havde Ønsker om Markedshaller — lad Ejerne bare faa kolde Fødder, saa gaar Handelen mere villig. Der blev dog nedsat

et Udvalg, som for Landboforeningens Vedkommende tiltraadtes af S. Roesdahl og N. P. Nielsen. Landboforeningens Repræsentanter foretog nu en Rejse til Odense, hvor Landboerne havde løst Markedsspørgsmaalet ved selv at bygge.

Forholdene i Odense tiltalte i høj Grad N. P. Nielsen og Roesdahl, og i et Udvalgsmøde i Aalborg fremsatte de straks Krav om Overbygning af Markedspladsen, og dette tiltraadtes af Havneudvalget og vedtoges enstemmigt af Byraadet i et Møde den 1. Juli. Nu var alt tilsyneladende i det rette Spor; men allerede 8. Juli slog Byraadet det hele i Stykker, idet man med 16 Stemmer mod 3 udsatte hele Sagen.

Landboforeningen vil selv bygge Markedsstalde

Atter holdt Landboforeningen Møde om Markedssagen. Nu var Taalmodigheden bristet, man vedtog at henvende sig til Privatbanerne om Leje af Grund til Opførelse af Markedsstalde paa Banernes store Grunde ved Jyllandsgade. Fra Banerne indløb straks et meget velvilligt Svar, og ved en Besigtigelse fandt alle, at Pladsen var ideel, og Landboforeningens Bestyrelse var nu klar til at gaa i Gang med Tilrettelæggelse af et nyt Marked og løbe den meget store økonomiske Risiko, der unægtelig var forbunden med et saa stort Byggeri.

P. P. Pinstrup blev nu som Landboforeningens Formand indbudt til et Møde i Havneudvalget sammen med S. Roesdahl og N. P. Nielsen. Ved Mødet udtalte Pinstrup, at efter det, der i den seneste Tid er passeret i Markedssagen, vil Landboforeningen ikke have noget som helst Ansvar for, hvad der gøres eller ikke gøres ved Markedspladsen, derimod ønsker man, at Havneudvalget vil medvirke til at faa Markedet flyttet ud til Privatbanerne for at skabe saa gode Forhold som muligt.

Efter Ønske fra Havneudvalget blev der desangaaende

sendt en skriftlig Forespørgsel til Havneudvalget, og Pinstrup tilføjede her, at Landboforeningens Bestyrelse gaar ud fra, at Byraadet er klar over den Betydning, Markedet har for Byen, og at det derfor er i fælles Interesse at skabe saa gode Forhold for Markedet som muligt, og at dette bedst skete ved at forlægge Markedet til Privatbanernes Grunde. Der maa i en

Paa den aabne Markedsplads Sommeren 1910.

saadan Sag kræves noget mere Storsyn end Varetagelse af enkelte Grundejeres Privatinteresser.

I et senere Byraadsmøde afviste man ganske Planen om at medvirke til Markedets Flytning. Derimod vedtog man at opføre den lille Markedshal — der hvor Grisemarkedet nu afholdes — samt indrette flere Kalvefolde.

Efter Høst holdt Landboforeningen atter Møde om Markedet, og man vedtog nu at indbyde Landmændene i det nordlige Jylland til et Møde i Aalborg i Haandværkerforeningens Lokaler for at drøfte, hvad der bør foretages for at tilvejebringe betryggende og tilfredsstillende Forhold og Vilkaar

for Afholdelse af Aalborg Kreaturmarked. Mødet skulde holdes Tirsdag den 1. Oktober 1912. P. P. Pinstrup meddelte tillige, at dette Møde helt og fuldt vilde faa Afgørelsen af, hvorvidt der skal opnaas bedre Markedsforhold og Landmændene selv komme til at sige det afgørende Ord ved Markedets Ordning, eller man fremdeles vilde lade det hele gaa paa bedste Beskub.

Marked 1913.

Mødet fik mægtig Tilslutning. Pinstrup gjorde Rede for Landboforeningens Arbejde i Sagen og foreslog, at Mødet valgte et Udvalg til at arbejde videre med Markedsspørgsmaalet. Der blev foreslaaet, at Bestyrelsen for Landboforeningen skulde fortsætte; men hertil bemærkede Pinstrup, at Sagen jo havde Interesse for mange flere end Landboforeningens Medlemmer, og at det maaske var bedst, der kom nye Mænd til. Med kun 1 Stemme imod vedtoges det at nedsætte et 9 Mands Udvalg. Der valgtes: P. P. Pinstrup, S. Roesdahl, N. Gjerding,

Fræer, A. Vadsholt, Rottrup, H. P. Villadsen, Drastrup, Anders Bech, Romdrup, Lars Jensen, Faurholt, N. Bundgaard, Gravlev, og P. Winther, Svenstrup. Udvalget fik Ret til at supplere sig med enkelte Mænd, om man fandt det formaalstjenligt. Udvalget benyttede sig heraf ved at vælge N. P. Nielsen til at tiltræde Udvalget, der havde Brug for en Mand med personligt Kendskab til og Indflydelse paa en Del af Byraadets Medlemmer.

Udvalget fremsatte nu straks Krav om, at Landboforeningen skulde overtage Driften af Kvægtorvet. Dette Krav blev dog blankt afvist, derimod vedtog Byraadet atter at bygge, og Foraaret 1913 opførtes første Del af den store Markedshal, og samtidig foretoges en Udvidelse af Kalvestalden.

Enighed og Samarbejde

Det var betydelige Forbedringer; men endnu havde Udvalget ikke formaaet at skaffe Landboforeningen Plads i Markedets Ledelse. Der gik nu Politik i Sagen. Driftsbestyrer

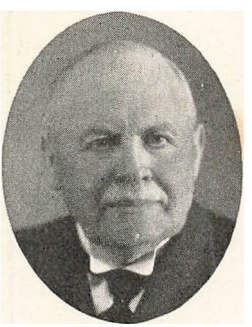

Bogtrykker Leander Nielsen, Aalborg.

Driftsbestyrer Rammeskov, Aalborg.

Rammeskov og Amtstidende tog kraftig Parti for Landboernes Sag, og saa skete der det, at Socialdemokratiets fremragende og initiativrige Fører, Bogtrykker Leander Nielsen, pludselig

ændrede sin Stilling til Markedssagen, og dermed var al Modstand i Byraadet brudt.

Nye Forhandlinger mellem Udvalget og Byraadet førte nu til Enighed om, at Markedet skulde ledes af en 5 Mands Bestyrelse, hvoraf de 3 skulde repræsentere Aalborg Amts Landboforening og 2 Havneudvalget.

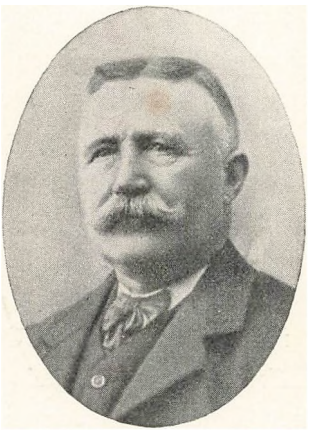

Propr. S. Roesdahl, Ø. Aslund, Kvægtorvets Formand 1913—22.

Ved Udholdenhed og Fasthed havde Pinstrup nu naaet at skaffe Landbrugets Mænd Hovedindflydelsen paa Markedets Ledelse.

Den første Bestyrelse kom til at bestaa af følgende: Proprietær S. Roesdahl, Formand, Proprietær A. Vadsholt, Rottrup, Avlsbruger N. P. Nielsen, Aalborg, Bogtrykker Leander Nielsen og Grosserer Klingenberg. Valget foretoges af Havneudvalget. Senere indførtes den Ordning, at Landboforeningen selv vælger sine 3 Mand til Styrelsen.

Denne Fællesbestyrelse havde straks et udmærket Samarbejde, og der var nok at tage fat paa. Modtagelsen af Dyrene og disses Fodring blev straks lagt ind under Markedets Administration. Der blev anlagt Jernbanerampe, brolagt, kloakeret og bygget. Den nye Ledelse forstod ogsaa at bringe Orden i Økonomien. Driften kunde nu betale de store Udvidelser og Forbedringer, og i Aarenes Løb samledes en endog ret stor Formue.

Selv om det saaledes nu var tilfredsstillende saavel for Landboerne som Byen, var der dog endnu et vigtigt Forhold, der skulde ordnes. Der forelaa ikke noget skriftligt om Ejerforholdet, og dette blev det jo snart ret vigtigt at faa klaret.

Paa Landboforeningens Vegne optog Pinstrup og N. P.

Nielsen atter Forhandlinger med Byraadet om at faa oprettet en Kontrakt om Driften af Markedet — nu kaldet „Aalborg Kvægtorv".

Det viste sig snart, at der var store Vanskeligheder; men takket være Landboforeningens Flertal i Bestyrelsen kunde denne nedsætte Markedets Takster, saa den oparbejdede For-

De solgte Dyr vejes.

mue hurtig vilde forsvinde, og det var ingen af Parterne interesseret i. Pinstrup og N. P. Nielsen holdt derfor fast paa, at det var Landbrugets Penge, og at Byen maatte nøjes med den Fordel, det nu engang var for Handelsstanden at have et stort ugentligt Kreaturmarked. 1922 afsluttedes Forhandlingerne med et Forlig, der gik ud paa, at Ledelsen uforandret skulde bestaa af 2 fra Byen og 3 fra Landboforeningen. Kontrakten gjaldt til 1940. Byen skulde af sine udlagte Penge have 200,000 Kroner, der af Kvægtorvets Kasse skulde afdrages til 1940. Af Driftsoverskudet skulde en Femtedel tilfalde Havneudvalget og fire Femtedele Landboforeningen. Kvægtorvet skal betale Leje af Grunden i Lighed med den Leje, der betales til Havnens Kasse af de omliggende Arealer,

i Øjeblikket 2 Kroner pr. Kvadratmeter eller ialt 33,816 Kroner aarlig.

Dette er Kontraktens Hovedbestemmelser, og denne Kontrakt blev 1932 i omtrent uændret Skikkelse forlænget til 1. Januar 1957, et sikkert Tegn paa gensidig Tilfredshed med Fællesdriften.

Landboforeningens Formand, Folketingsmand P. P. Pinstrup, Godensgaard, Nibe.

Aalborg Amts Landboforening kan nu ved 100 Aars Jubilæet med en vis Stolthed se tilbage paa, hvad Landboforeningens Mænd af forrige Slægtled har udrettet for at skaffe nordjydske Landmænd gode Markedsforhold. Det er ikke for meget sagt, at det er en af de betydeligste Opgaver, Landboforeningen har løst.

Det var P. P. Pinstrup og N. P. Nielsen, der var den drivende Kraft i de mange Aars Arbejde, og deres Indsats i Markedssagen vil aldrig blive glemt, saavist som Aalborg Kvægtorv nu er Rygraden i hele Landboforeningens Økonomi, og det kan den vedblivende være. Driftsoverskudet er Landbrugets Penge, og de gaar tilbage til Landbruget igen; men først maa de passere Aalborg Amts Landboforening for der at gøre Nytte i Arbejdet for Oplysning og Dygtiggørelse af kommende Slægter.

Efter Proprietær S. Roesdahls Død i 1922 valgtes N. P. Nielsen til Kvægtorvets Formand. 1938 afløstes han af Folketingsmand Svend Nielsen, Skibstedgaard. Foruden Svend Nielsen bestaar den nuværende Bestyrelse af Folketingsmand

Hans Pinstrup, Gravlev, Sognefoged Niels Thyssen, Tylstrup, Direktør Søren Jacobsen, Aalborg, og Landsretssagfører Poul Svanholm, Aalborg.

Tiden krævede stadig Udvidelser

Udvidelser og Forbedringer har jævnligt staaet paa Dagsordenen. 1926 opfyldtes Nyhavn, og Kvægtorvet sikrede sig da et stort Areal til Udvidelse, navnlig krævede den stigende Biltransport af Kreaturer Plads til Aflæsning. 1924 kom kun ca. 5 Procent af Dyrene med Lastbiler, men allerede 1930 var det ændret til 95 Procent med Bil og 5 Procent med Banerne.

Avlsbruger N. P. Nielsen, Aalborg, Kvægtorvets Formand 1922—38.

Paa det opfyldte Havneareal er 1927 bygget Svinestald og 1941 en stor ny Kalvestald med Plads til 1000 Kalve. Den gamle Kalvestald blev 1942 ombygget til en moderne Stald for reaktionsfri Kælvekvæg. Paa Bygge-Ønskesedlen staar endnu Fornyelse af de gamle Bygninger, der benyttes til Kontorer for Landboforeningen og Kvægtorvet.

Aalborg Kvægtorv kan nu under Tag rummer 1800 Stk. stort Kvæg, 1000 Kalve og 500 Søer. Ikke desto mindre har der i flere Aar været knebent med Plads, fordi Tilførslerne stadig har været stigende. Krigsaaret 1940 var Tilførslerne saa store, at Markedets Rammer helt sprængtes, saaledes var der 24. September 1940 tilført 3782 Stk. stort Kvæg, 1012 Kalve, 58 Lam og 270 Søer eller ialt 5122 Dyr.

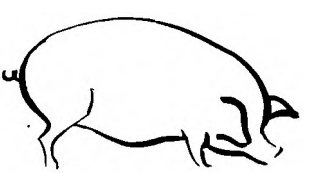

Aalborg Kvægtorvs Bestyrelse 1944

Direktør Søren Jacobsen,
Aalborg, Næstfmd.

Folketingsmand, Gdr.
Hans Pinstrup, Gravlev.

Fhv. Folketingsmand,
Gaardejer Svend Nielsen,
Skibstedgaard, Fmd.

Landsretssagfører
Poul Svanholm, Aalborg.

Sognefoged N. Thyssen,
Tylstrup.

Nedenstaaende Oversigt giver et godt Billede af Markedets Udvikling og Omfang.

Aarlig Tilførsel.

	Kvæg	*Kalve*	*Søer*
1892	10,080	2,000	
1902	19,260	4,200	
1913	39,030	13,700	
1917	86,021	19,660	
1924	44,730	25,770	9,770
1930	50,530	23,210	13,710
1935	70,140	28,960	13,760
1940	92,770	34,360	11,580
1942	48,370	37,330	6,500
1943	23,600	24,100	6,100

Oversigten viser, at allerede Aaret efter at Markedet godkendtes som Eksportmarked var der tilført 10,000 Stk. Kvæg, og 10 Aar efter var Antallet fordoblet.

Da Fællesdriften etableredes i 1913 er Antallet atter fordoblet, for stort Kvæg og for Kalve tredoblet. Derefter ses det, hvordan Verdenskrigen 1914—18 virker i Retning af stærkt forøget Salg. Navnlig 1917 viser en mægtig Tilførsel af stort Kvæg, hvorimod der er ret normalt Salg af Kalve. Det store Salg i 1917 skyldes en meget stærk Prisstigning. Bedste Stude og Kvier naaede i enkelte Tilfælde op til 280 pr. kg levende Vægt i 1919.

I de følgende 7 Aar falder Tilførslen jævnt fra 86,000 Stk. i 1917 til 44,700 i 1924, derefter gaar det atter opad, 50,500 i 1930 og 70,000 1935. Det bemærkes nu, at Kreaturbestanden stiger stærkt under de yderst daarlige Afsætningsforhold i Aarene 1932—34. 1935 er Afsætningen noget bedre, hvorfor Tilførslen atter stiger.

Efter Verdenskrigens Udbrud 1. September 1939 stiger Efterspørgsel og Priser stærkt, og da Aaret 1940 gav meget daar-

lige Ernæringsforhold, var det naturligt, at Tilførslerne blev helt unormalt store. Tilbagegangen kom ligesaa kraftigt, idet Aaret 1940 viser 92,700 Stk. Kvæg, men i 1942 tilførtes kun 48,300.

Naar Aaret 1943 viser stærk Tilbagegang, skyldes det udelukkende, at Landbrugsministeriets Kvæg- og Kødudvalg,

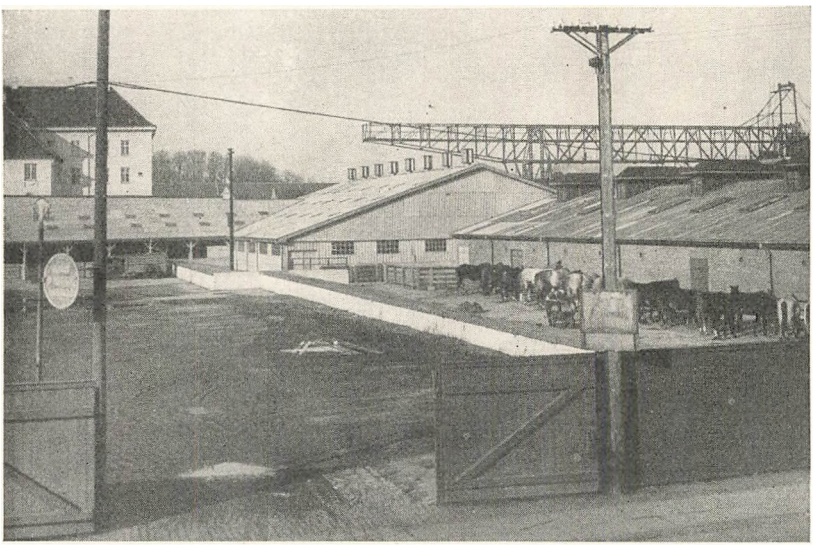

Aflæsningsplads, Svinestald og Kalvestald.

grundet paa Krigsforholdene, oprettede Samlestalde eller Modtagerpladser i Hjørring, Frederikshavn, Sæby, Hadsund, Hobro, Aars, Løgstør, Fjerritslev og Brønderslev.

Aalborg Kvægtorv Eksportcentral

Aalborg Kvægtorv har dog ikke derfor ligget øde. Krigen medførte, at Aalborg Kvægtorv blev Central for den store Forsendelse af Kvæg, Fedesøer og Ungsvin til de tyske Tropper i Norge. Markedspladsen var udnyttet som aldrig før alle Ugens Dage. Denne Transit fra hele Jylland omfattede fra

300—1200 Stk. Kvæg, 300—600 Søer og periodevis Ungsvin helt op til 3000 alt pr. Uge.

Aalborg Kvægtorv er en stor Forretning til lige stor Gavn for Land og By. Det er umaadelige Summer, der hver Uge bliver omsat paa Markedet.

En lang Række af dygtige og dristige Handelsmænd og Eksportører har hver paa sin Vis bidraget til at Aalborg Eks-

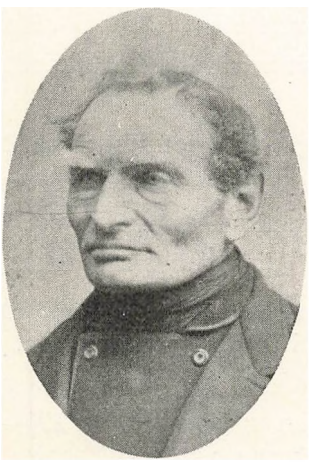

Jørgen Kristensen, Lundby.

Karl Thorup, Anderstrup.

portmarked er blevet stort og kendt over det meste af Europa. Det er ikke mange Lande, der ikke har modtaget Kvæg fra det store Aalborgmarked. En kort Oversigt over Markedets betydeligste Handelsfolk og de mange Aftagerlande i de sidste 50 Aar er derfor ret interessant.

Handelens Mænd

Under Englandseksporten 1875—1892 var det lokale Opkøbere og Eksportører, der stod for Handelen i Nordjylland. Saaledes Jørgen Kristensen fra Lundby, Karl Thorup, Anderstrup, Søren Uhrenholt, Gunderup, m. fl.

Jørgen Kristensen, Lundby, ogsaa kaldet „Kongen fra Him-

merland", købte ca. 100 Dyr pr. Uge. Alle Dyrene købtes ude paa Gaardene og sendtes i Kommission til England. Thorup købte navnlig paa Mors og Thy, men ogsaa Vesthimmerland hørte under hans Omraade.

Søren Uhrenholt købte ogsaa i Østhimmerland og navnlig i Aalborgs nærmeste Opland. Det var alle tre dygtige og solide Handelsfolk, der nød almindelig Tillid. Alle Køb skete paa „Slump". Handel efter Vægt var endnu et ukendt Begreb.

Søren Uhrenholt, Gunderup.

Lukningen af det engelske Marked i 1892 medførte et kortvarigt Prisfald; men snart fandt tyske Handelsmænd Vej til det nye Marked i Aalborg. Den første betydelige tyske Opkøber i Aalborg var den tyske Jøde, Steffens fra Hamborg. Allerede 1890 var han Storkøber, idet han ugentlig købte 200—300 Stk. Kvæg i Aalborg. Dyrene gik til Rhinbyerne.

Det er dog først omkring Aarhundredskiftet, at Aalborg Marked rigtig begynder at trække Storkøbere til sig. Saaledes Munk, Nakskov, der købte Køer af ringere Kvalitet til de tyske Konservesfabrikker, ofte 500—600 pr. Uge. Dernæst Karl Streit fra Hamborg, der vel nok blev den Storkøber, der har betydet mest for Aalborg Eksportmarked. Han kom første Gang i 1901 og indførte straks Handel efter Vægt, hvilket var noget nyt, men for Sælgerne en gunstig Handelsform.

Streit købte kun bedste Vare, der gik direkte til Hamborg—Amerikaliniens store Skibe.

Samtidigt med disse Storopkøbere begyndte driftige lokale Handelsfolk at sende Dyr i Kommission til Hamborgmarkedet,

og denne Forretning gik godt, indtil Tyskland i 1895 indførte en 10 Dages Karantæne i tyske Havnebyer, og værre blev det, da der 1898 krævedes, at Kvæget skulde bestaa en Tuberkulinprøve. Disse Foranstaltninger paaførte Kreaturejerne store Udgifter og Tab ved Nedslagning af Dyr, der ikke kunde bestaa Tuberkulinprøven.

Handelens Folk er jo imidlertid opfindsomme. Snart opdagede de, at Tuberkulinprøven kunde gøres illusorisk ved kort før Afsendelsen at give Dyrene et Par kraftige Indsprøjtninger med Tuberkulin, som Kommissionærerne skaffede fra Tyskland.

Karl Streit, Hamborg.

1902 finder man saaledes i Slutningen af Kommissionær Møller Kjærs Markedsberetning fra Hamborg følgende interessante Meddelelse til Afsenderne:

„Kreaturer forsikres af mig mod Reagering i de forskellige Karantæner til en lav Præmie og modtages uden Attest, naar de er sprøjtede af Jørgen Hansen, Kreaturstaldene i Aalborg."

I flere Aar havde Jørgen Hansen en meget stor Virksomhed med dette Humbugsarbejde, og det var dette Misbrug af Tuberkulinet, der for en Menneskealder ødelagde Tuberkulinets Renommé blandt Landmændene.

Norgeseksporten

I Perioden 1890—1914 havde Aalborgmarkedet ogsaa stor Afsætning til Norge. Opkøbet gjaldt navnlig ringere Køer. Det var de mange dygtige Handelsmænd fra Frederikshavn, der drev denne Forretning. Saaledes Chr. Lassen — kaldet gamle Lassen — Chr. Thomsen, Benthin, Niels Thomsen, Kr.

Larsen samt Brødrene Thomas og Ferdinand Lassen. Ogsaa Klitten, Sindal, var Storopkøber til Norge og en trofast Aftager i Aalborg. Det norske Marked lukkedes totalt 1922 og er ikke siden genaabnet.

Markedets Udvikling gaar solidt og jævnt fremad til Verdenskrigens Udbrud August 1914. Kreaturhandelen faar

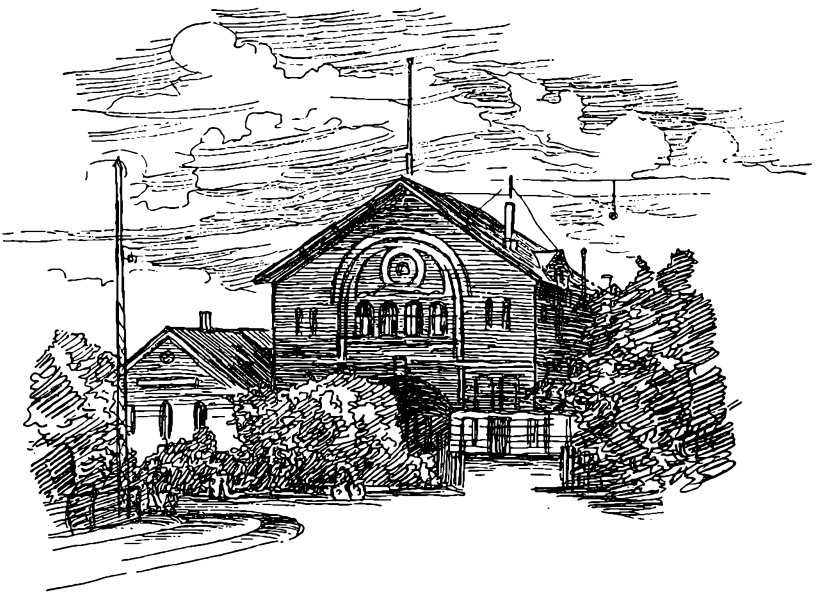

Gothersgade i Aalborg

da et voldsomt Opsving. Fra tysk Side blev Opkøbet centraliseret. Streit, Hamborg, fik overdraget Opkøbet i Jylland og antog Underopkøbere, blandt andre Sønnen August Streit, Frank, Hartogs, Svenningsen, Brødrene Skriver, Brødrene Danielsen. Kratz, Aalborg, var ogsaa Streits betroede Mand og købte mange Dyr. I hele Krigsperioden gik Dyrene levende til Tyskland og Østrig.

Krigsperiodens høje Priser medførte et hektisk Liv paa Eksportmarkedet og de nærliggende Restaurationer. Der udviklede sig en sand Foragt for Penge og Penges Værdi, og

mange ellers dygtige Handelsfolk var til „Rotterne", da Krigsperiodens hektiske Handel var Slut.

I Aarene efter Verdenskrigen var der overalt Brug for dansk Slagtekvæg. Foruden Tyskland var det navnlig Belgien, Holland, Frankrig og Saardistriktet, Svejts, Italien og Finland, der var Aftagere fra Aalborgmarkedet. Fra denne Periode er det navnlig følgende Handelsmænd, der er Storkøbere: Jens Boyskov, Husum, Brødrene Johansen, Husum, Fritz Weber, Hamborg, de Wilde, van Dam, Phillip og Markus fra Holland, Cicarelli, Italien, samt Fäsenfeldt, Bremen.

Der var nu ogsaa mange danske Eksportører, der arbejdede paa de nævnte Markeder, saaledes Brødrene Hansen, København, Ivar Lundgaard, Struer, Hesseldahl, Odense, Kraul, Horsens, Kratz og Chr. Jensen, Aalborg, Lyngberg, Aalborg, m. fl.

Told og Kontingentering

Efterhaanden som den danske Eksport steg, blev der Vanskeligheder i de forskellige Aftagerlande, fordi det danske Kød trykkede Priserne ned, og Resultatet blev, at det ene Land efter det andet lukkede for dansk Kvæg eller gik over til kun at indføre et bestemt Antal Dyr pr. Uge, hvorfor Priserne faldt stærkt.

15. Februar 1933 paalagde Tyskland alt dansk Kvæg en Indførselstold, der var større end den Pris, de betalte for Kvæget. Tolden var en Katastrofe for dansk Landbrug, idet Udførslen til Tyskland nu standsede totalt. Kreaturbestanden var stor, og Landmændene stod nu overfor den Situation, at der saa godt som intet kunde sælges til Udlandet. Priserne raslede ned, og Dyrene blev staaende i Landmændenes Stalde.

Landbrugsministeriet nedsatte 1933 et Udvalg til at finde Udvej for Salg af levende Kreaturer og Kød, og det lykkedes

i nogen Grad at finde Afsætning, men et ret betydeligt Antal ringere Dyr maatte dog destrueres.

Det lave Prisniveau medførte, at der i de følgende Aar fandtes Afsætning paa Pladser, hvor danske Kreaturer ellers ikke tidligere kunde sælges. I stor Udstrækning blev det et Varebytte. Under den Form aabnedes Handelen atter paa Tyskland, men i et for os ugunstigt Forhold, idet vi maatte købe for 2 Kroner for hver Gang, vi leverede Varer for 1 Krone. Dette ændredes dog senere i mere gunstig Retning for os.

1937 og 1938 var Eksporten fra Aalborgmarkedet følgende:

	1937	*1938*
Tyskland levende og slagtet	20,760	21,000
Holland slagtet	1,180	2,140
Belgien levende	2,108	432
Belgien slagtet	72	2,940
Svejts levende	5,620	58
Spanien	10,100	3,010
Italien	1,650	186

Priserne kunde nu benævnes som taalelige. Svejts fik i denne Periode mange Tyre fra Aalborg. En enkelt Uge afsendtes saaledes 130 Stk. af en Vægt paa 800—1100 kg pr. Stk. Holland og Belgien var ogsaa gode Kunder; men det var dog navnlig Eksporten af ringere Køer til Spanien, der hjalp Landmændene over den værste Krise. Prisen for Spanienkøer var 30—40 Øre pr. kg.

Der var dog endnu et uhyggeligt Misforhold mellem Tilbud og Efterspørgsel. Hele Eksporten lededes nu af Landbrugsministeriets Kvæg- og Kødudvalg, der ved autoriserede Opkøbere havde Monopol paa al Eksport. I hele Perioden fra 1933 til den anden Verdenskrigs Udbrud 1. September 1939 skulde Sælgerne — som man udtrykte sig — staa med Hatten

i Haanden overfor de autoriserede Opkøbere, og i lange Perioder stod flere Hundrede Dyr over fra det ene Marked til det andet.

Stormagtskrigen ændrer Afsætningen

Ved Krigens Udbrud skete der en total Ændring, nu kunde alt sælges, og Priserne steg. Ved Forhandlinger mellem Tysk-

Slagtere og Opkøbere i Arbejde.

land og Danmark fastsattes nu Udførslens Størrelse og Prisen, et Forhold, der navnlig blev nødvendiggjort, da Tyskland den 9. April 1940 besatte Danmark.

Fra Nytaar 1943 blev al Køb af Kvæg til Hjemmemarkedets Forsyning ogsaa underlagt Kvæg- og Kødudvalget, og de mange Opkøbspladser i Markedets tidligere Opland berøver nu Aalborg Kvægtorv over Halvdelen af sin sædvanlige Tilførsel. De mange udenlandske Opkøbere er alle borte, i det

hele taget har Markedet nu helt ændret Karakter — der er ikke mere noget Marked — kun et Opkøb.

Naar Verdenskrigen en Gang er Slut, vil Markedet atter genopstaa — dog næppe i sin gamle Skikkelse. Landmændene har i stor Udstrækning dannet Salgsforeninger, hvortil Dyrene leveres, og disse Foreninger antager saa en Salgsleder, der forestaar Salget paa Markedet. Derved har Markedet i nogen Grad skiftet Udseende og Karakter.

Udlandets og Indlandets Opkøbere har altid befundet sig godt paa Aalborgmarkedet, her har det altid været god Skik, at ethvert Dyr kan købes, blot Køberen vil give den rigtige Pris. Saadan er det ikke paa alle Markeder. Dette gode Aalborgprincip bør fastholdes, naar friere Handelsforhold atter indtræffer. Det er af uvurderlig Værdi for et Marked at have mange Købere, og derfor vil det være uheldigt, om de danske Markeder skal blive saa stærkt udstykket, at Udbudet paa de enkelte Pladser bliver for lille, thi saa vil ogsaa Købernes Antal blive reduceret, og dermed vil den sunde Konkurrence være borte.

Dyrenes Kvalitet paa Aalborgmarkedet har altid været stærkt blandet, der er noget for enhver Smag og enhver Pris. Ogsaa dette har bidraget til, at den Køber, der først fandt til Aalborg, blev en stadig Kunde, fordi han her — mere end noget andet Sted — fandt den Vare, der passede ham og i et Antal, der kunde dække hans Forbrug.

Aalborg, Landets største Kalvemarked

Det er imidlertid ikke alene Handelen med Eksportkvæg, der betyder noget paa Aalborg Kvægtorv. Som Oversigten viser, har Markedet lige fra Starten haft en meget stor Omsætning af Kalve, hvilket er noget særegent for Aalborg. Markedet har i de senere Aar haft omtrent lige saa stor Tilførsel af Kalve som samtlige øvrige danske Markeder tilsammen.

Periodevis er der eksporteret en Del Kalve navnlig til Berlin i Aarene lige før den første Verdenskrig.

Naar Aalborgmarkedet har kunnet fastholde den store Omsætning af Kalve paa Trods af Svineslagteriernes Forsøg paa at være Formidler af denne Omsætning, saa skyldes det ogsaa her den Stabilitet den store Tilførsel og de mange Købere har givet Markedet. I denne Forbindelse maa det heller ikke glemmes, at Byen Aalborgs Forbrug af Kalve er saa stor, at Slagternes Indkøb paa Markedet faar afgørende Indflydelse paa Priserne. Aalborg-Slagterne har altid aftaget de bedste Kalve, men ogsaa forholdsvis betalt den bedste Pris.

Markedet har ligeledes haft stor Omsætning af Fedesøer. I denne Afdeling har Tilførslen svinget stærkt, en naturlig Følge af de store Svingninger i Svinebestanden. Den største Tilførsel viser Aaret 1933 med 21,666 Stk., en enkelt Uge var der godt 800 tilført. Det var i denne Periode Czekkoslovakiet og Østrig, der var vore Hovedaftagere, ellers er det Tyskland, der har været vor stabile Kunde; men ogsaa Italien har faaet mange Fedesøer fra Aalborg.

Af Faar og Lam er der omsat fra 2000 til 4000 aarlig. 1919 og 1920 var Tilførslen dog oppe paa ca. 10,000 aarlig.

Handelen med Smaagrise rykker ind

Indtil 1916 har Handelen med Smaagrise foregaaet paa forskellige Pladser i Byen, sidst paa Frederikstorv.

I Perioden 1910—15 var der flere Gange Ønsker fremme om at faa Grisene flyttet til Markedsstaldene, men Grisehandlerne eller rettere Restauratørerne paa Frederikstorv kunde hele Tiden skaffe kraftige Røster frem, som krævede, at Handelen forblev paa Frederikstorv, og selv om der flere Gange skete Henvendelse til Landboforeningen om Flytning til Nyhavn, saa kunde der ikke opnaas Enighed. 1916 kom Flytningen af sig selv, idet Politivedtægten nu paabød, at al

Handel med Grise skulde foregaa i Markedshallerne, hvilket ogsaa var den naturlige Plads med Læ for Vinterens Kulde og Skygge for Sommerens Sol.

De gode Pladsforhold og Svinebestandens stærke Stigning

Grisemarkedet.

gav snart Aalborg et stort og godt Grisemarked med Afsætning over det ganske Land.

Tilførslen var:

1916	26,500
1922	41,000
1926	69,000
1930	110,600
1935	70,000
1940	49,000
1942	28,000
1943	41,700

Tallene viser, hvorledes Svinebestanden øges i et hurtigt Tempo efter Krigens Afslutning for at kulminere i 1930 med en Tilførsel paa 110,000 Stk., en enkelt Uge var Tilførslen oppe paa godt 3000 Stk. Det var i den Periode, at Korn kunde købes for 7 Øre pr. kg, og hvor der oprettedes store „Svinefabrikker" udenfor det egentlige Landbrug, ofte Svinefederier paa flere Tusinde Stk., ligesom det almindelige Landbrug ogsaa fulgte godt med ved at bygge nye Stalde til tredobbelt Svinehold.

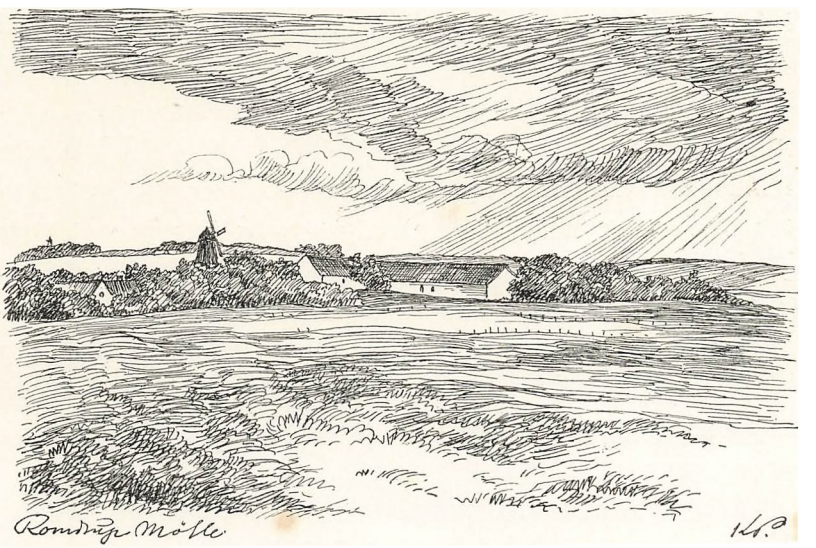

Landbruget var stærkt paa Vej til at producere sig selv i Armod, thi den stærk forcerede Produktion gav Prisfald paa Prisfald, indtil England bremsede det hele ved at kontingentere og reducere Indførslen af Flæsk. I Løbet af faa Aar gik vor ugentlige Eksport til England ned fra 110,000 Svin pr. Uge til 65,000, men samtidig sattes Prisen stærkt op, saa det blev en Fordel for dansk Landbrug, idet vi fik flere Penge for en mindre Leverance. Nedgangen i Svinebestanden afspejler sig i Tilførslen af Smaagrise til Markedet. I 1940 er vi naaet

betydeligt under Halvdelen af Tilførslen i 1930. Derefter tvinger Krigen Produktionen yderligere ned, saa Markedet i 1942 kun tilførtes 28,000 Stk.

Handelen med Kælvekvæg

Lige fra Markedets Start i 1891 har der været en betydelig Omsætning af Kælvekvæg. Indtil 1924 skete denne Omsætning paa selve Eksportmarkedet, og Markedets Kunder tog det unaadigt op, da Landbrugsministeriet 1924 forbød at fremstille Kælvekvæg paa de Dage, der holdtes Eksportmarked.

Bestyrelsen vedtog nu, at Levekvægsmarkedet skulde holdes om Lørdagen sammen med Grisehandelen.

Det viste sig snart at være en rigtig Bestemmelse. Markedet fik større og større Tilslutning, det bogstavelig slugte de mange Markeder i Oplandets Stationsbyer. Det, at man hver Uge kunde fremstille og sælge Kælvekøer paa et godt og centralt Marked, var en Fordel, Ejerne benyttede sig af. Markedet for Levekvæg blev hurtigt lige saa skattet og uundværlig som Eksportmarkedet. Næst efter Odense har Aalborg nu det betydeligste Marked for Levekvæg, og periodevis har der været betydelige Opkøb af jydske Køer til Silkeborg og Aarhusegnen samt Mors.

I Arbejdet for Kvægtuberkulosens Udryddelse har Aalborg Kvægtorv ogsaa gjort sin Indsats. 1930 stilledes en særlig Stald til Raadighed for tuberkulosefrit Kvæg, der kunde møde med Attest herfor. Dette Marked for tuberkulosefrit Kvæg opfyldte ikke Lovens Krav, idet et saadant Marked ikke maatte holdes paa et Eksportmarked, selv om det som her holdtes en anden Dag.

Dyrene fra dette Marked kunde ikke indføres i registrerede rene Besætninger, men derimod var der intet til Hinder for, at dette Markedskvæg kunde indføres i Besætninger, der var under Udrensning.

Fra 1935 og fremefter kommer der rigtig Fart i Udrensningen for Tuberkulose i de nordjydske Besætninger, og Markedet tilføres nu hver Uge fra 50 til 100 Stk. rent rødt Kvæg fra Øerne, hvilket hæver Markedets Renommé som en Indkøbsplads, hvortil alle søger.

Hesteopkøb paa Kvægtorvet. I Graavejr.

1942 kommer der en ny Lov om Kvægtuberkulosens Udryddelse, og Bestyrelsen finder nu, at Tiden er moden til at tage Skridtet fuldt ud, og man vedtager at indrette en fuldt moderne Stald for Levekvægsmarkedet, en Stald som kun maa benyttes til dette Formaal. Det betød en Udgift paa ca. 50,000 Kr., men saa har Markedet ogsaa paa dette Omraade opfyldt sin Mission at skabe saa gode Forhold som muligt for Omsætning af tuberkulosefrit Levekvæg. Fra April 1943 er Markedet anerkendt af de veterinære Autoriteter som et Marked, der opfylder 1942 Lovens Krav. Den ugentlige Til-

førsel er nu oppe paa 75 til 200 Stk. Kælvekvæg, der her omsættes under saa betryggende Forhold, som det er muligt at skaffe.

Mændene i det daglige Arbejde

Kredsdyrlæge Edw. Jensen, Aalborg.

Som Overdyrlæge ved Aalborg Kvægtorv ansatte Landbrugsministeriet 1. September 1937 Kredsdyrlæge Edw. Jensen, Aalborg. Ikke mindst for dette tuberkulosefri Markeds Udvikling fik Kredsdyrlægens Arbejde overordentlig stor Betydning. Indsigtsfuld og forstaaende gennemførtes Tilsynsarbejdet i den vanskelige Overgangstid. Intet blev slaaet i Stykker af Lovens Bogstav, men jævnt og roligt gled Markedet over i Rækken af anerkendte Markeder for tuberkulosefrit Levekvæg og er nu i Jubilæumsaaret det førende Marked i Jylland.

Naar det store — i Krigsaarene ganske overfyldte Eksportmarked — gnidningsløst kom igennem de yderst vanskelige Krigsaar, skyldes det ogsaa Kredsdyrlægens praktiske og hjælpsomme Indstilling overfor Markedets Kunder og Markedets Ledelse.

Inspektør M. Kirkegaard, Aalborg.

Fra April 1924 har den daglige Ledelse af det store Marked været forestaaet af Inspektør Kirkegaard.

Fra samme Dato har Kontoret været ledet af Bogholder H. J. Jensen.

Markedets Motto har altid været at staa til Tjeneste for

det nordjydske Landbrug. Foruden de nævnte Markedsfunktioner har Kvægtorvet saaledes i en Aarrække afgivet Plads for de store Hingstekaaringer samt Landboforeningens store Avlsdyrauktioner og nu sidst for de mange tyske Hesteopkøb.

Kvægtorvets Kontor. Fra venstre Bogholder H. J. Jensen, Overassistent T. T. Hansen og Kontrollør N. Pedersen.

Jubilæumsaaret falder i en Brydningstid, hvor Kreaturhandel og Eksport kan komme ud for stærkere Storme end nogensinde før, men Markedets Betydning vil ikke derfor blive mindre. Jubilarens ledende Mænd har i Arbejdet for Aalborg Eksportmarked sat sig et stolt Minde, der bør virke som en kraftig Appel til alle Egnens Landmænd om til enhver Tid at staa enigt sammen om Aalborg Amts Landboforening.

M. Kirkegaard.

Økonomien og Regnskaberne

Dersom en Omtale af Landbrugets Regnskaber og Driftsøkonomi skal have Plads i Jubilæumsskriftet i Forhold til den Interesse, dette Omraade af Landøkonomien har været Genstand for fra Landbrugets Side i det forløbne Hundredaar, kan der kun blive Tale om et meget ringe Sideantal. — Og dog rummer den driftsøkonomiske Udvikling netop i denne Periode saa store Forandringer og saa skiftende Vilkaar, at blot en nogenlunde udførlig Omtale deraf nødvendigvis maatte fylde en meget stor Plads.

Det følgende bliver derfor ikke andet eller mere end en Skitse af nogle karakteristiske Træk fra denne Udvikling. Pladsen tillader — og Interessen kræver ikke mere.

Det er næsten eventyrligt at tænke paa, at Aalborg Amts Landboforening begyndte sin Virksomhed i 1844 — paa en Tid, da Jernbaner endnu ikke fandtes i Danmark, og hvor Hoveri og Fæste havde betydelig Udbredelse. Og paa en Tid, da Rigsbankdaleren var Mønt, og Hjulploven var meget benyttet! Men saaledes er det altsaa.

Efter den alvorlige økonomiske Krise i Aarene 1818 til 1828 befandt Landbruget sig i 1840'erne i en økonomisk Opgangsperiode. Kornsalget udgjorde den altoverskyggende Indtægtskilde, og da Kornpriserne var i Stigen og efter Datidens Forhold gode — ca. 12 Kr. pr. Tønde — var Økonomien ogsaa forholdsvis god.

En normal Kornhøst var dog for hele Landet kun paa omkring 12 Millioner Tønder, og naar det erindres, at Datidens

Landbrug fik lidet eller intet ud af den Jord, hvori der ikke var Korn, saa forstaas det let, at i Sammenligning med Nutidens Kornhøst paa ca. 30—35 Millioner Tønder og et større Bruttoudbytte af de øvrige Arealer end af Kornarealet, var det beskedne Forhold, Landbruget dengang arbejdede under, baade teknisk og økonomisk.

De forholdsvis gode økonomiske Forhold varede ved indtil Halvfjerdserne. Men det hele stod og faldt med Kornpriserne, og da Transportmidlernes Udvikling paa den Tid muliggjorde Tilførsel til det europæiske Marked af oversøiske Landes Kornproduktion, faldt Kornprisen meget stærkt, og en ny Landbrugskrise tog sin Begyndelse og varede i ca. tyve Aar. De økonomiske Forhold i 80'erne og 90'erne var meget strenge for Landbruget.

Mange Forhold gjorde sig gældende, men Datidens Landmænd maa have haft baade Udsyn og Vovemod, og de kan ikke have savnet Tillid til egen Styrke. Thi de vanskelige Forhold udkrystalliserede sig i det mest storslaaede Træk, der findes i dansk Landbrugs Produktionshistorie: Grundlæggelsen af den forædlede Produktion af Husdyrprodukter, der siden da har været dansk Landbrugs Speciale.

Regnskabsføring var indtil forrige Verdenskrig kun lidet udbredt i Landbruget. Kendskab til Regnskabsresultater fra nordjydske Landbrug ved Landboforeningens Start haves derfor ikke. Men fra andre Egne af Landet foreligger en Del Oplysninger, der kan give et Billede af de økonomiske Forhold i Bedrifterne. Saaledes opgives Indtægterne af en sjællandsk Bondegaard med ca. 6 Tdr. Hartkorn i Midten af 1840'erne til:

Salg af Korn, Ærter og Vikker	1560	Kr.
Indtægt af 6 Køer	120	-
Indtægt af Svin og Faar	20	-
Værdi af Bolig og Have	40	-
Ialt ...	1740	Kr.

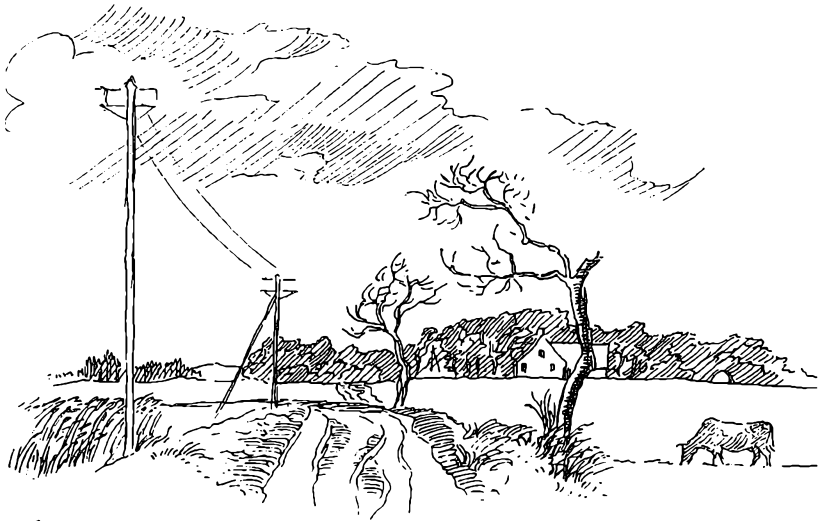

Hovvejen. K.K.

Beløbene er angivet i Nutidskroner. — Det er jo ikke mange Penge, der har været til Raadighed til Dækning af Udgifterne, hvorimellem forekommer saadanne Poster som Hoveripenge, Landgilde og Brændevin!

Men i disse Indtægter er ikke medregnet Værdien af Forbrug af egne Produkter, som dog utvivlsomt har repræsenteret et temmelig stort Beløb, da man netop i høj Grad var indstillet paa at klare sig ved disses Hjælp. Naturalieøkonomien var et meget fremherskende Træk i Datidens Landhusholdning.

Omkring 1880 er Indtægterne fra en nogenlunde tilsvarende Gaard med 49 Tdr. Land og ca. 7 Tdr. Hartkorn opgivet saaledes:

Kornsalg	1560	Kr.
Mejeriprodukter	924	-
Udsætterkvæg	548	-
Fedesvin og Grise	1051	-
Lam	133	-
Ialt ...	4216	Kr.

Vesterheden

Selv om ogsaa disse Tal efter Nutidsforhold er smaa, saa er de dog betydeligt større end Tallene fra 1840'erne, og de har i Fordeling langt større Lighed med Nutidens Tal. Baade Salg af Mejeriprodukter og Svin er store Poster paa Regnskabet. — Heller ikke i dette Regnskab er Værdien af Forbrug af egne Produkter medregnet, men den udgør en stor Post paa mange Procent af det kontante Salgs Værdi.

Til Sammenligning med disse to Regnskaber angives nedenfor Tallene fra et moderne nordjydsk Landbrug for Regnskabsaaret 1938—39, saaledes som de er opgjort gennem Landboforeningens Regnskabskreds. Denne Gaard er paa 31,5 ha eller ca. 57 Tdr. Land benyttet Areal:

Indtægt ialt

Kornsalg	429	Kr.
Andre Planteprodukter	110	-
Mælk	9,847	-
Kvægsalg	1,476	-
Svin og Grise	4,331	-
Æg og Fjerkræ	260	-
Andet	800	-
Ialt ...	17,253	Kr.

Udgift ialt

Folkeløn og Kost	2,908	Kr.
Foderstoffer	3,461	-
Skummet Mælk	1,790	-
Markfrø	237	-
Kunstgødning	1,219	-
Vedligehold: Redskaber og Maskiner	973	-
Vedligehold: Bygninger	380	-
Ejendomsskatter	650	-
Elektrisk Lys og Kraft	182	-
Forskelligt	556	-
Ialt ...	12,356	Kr.
Driftsudbytte	4,897	-

Driftsudbyttet er anvendt saaledes:

Til Betaling af Rente af Gæld	1,278	Kr.
Til Betaling af personlig Skat	188	-
Til Privatforbrug og Opsparing	3,431	-

Dette er jo andre Tal. Ikke alene er de meget større, men de afspejler hele Nutidslandbrugets økonomiske Karakter, hvor Salget af Husdyrprodukter er det fremherskende Træk, og hvor den store Omkostningskonto viser noget om den anvendte Teknik og det økonomiske Sammenspil med Omverdenen.

I dette Regnskab er Forbruget af Gaardens Produkter i egen Husholdning medregnet, men det spiller ikke længere den Rolle som i de to Regnskaber fra 1840 og 1880. Inklusive Lejeværdi af Bolig i egen Ejendom udgør de kun ca. 8 Procent af den samlede Indtægt, medens 92 Procent skyldes Salg til Markedet. Nutidens Landbrug producerer for Markedet i langt højere Grad end tidligere Tiders Landbrug, og det er i langt højere Grad en Forretning med Køb og Salg og stor Kontantomsætning.

Disse Regnskaber illustrerer — selv om de stammer fra

forskellige Brug og ikke helt direkte kan sammenlignes — paa en slaaende Maade den økonomiske Udvikling, Landbruget har gennemløbet i den Periode, hvori Landboforeningen hidtil har virket. Af Fortidens Landbrug med fremher-

skende Naturalieøkonomi og ringe Pengeomsætning er opstaaet Nutidens Landbrug med Produktion for Markedet og stor Pengeomsætning.

Omsætning og Produktion er steget til høje Tal, Pengestrømmen gennem Bedrifterne er blevet stærk og livlig. Derved opstod Trangen til økonomisk Kontrol, og saa fik vi Regnskabsføringen. I Hovedsagen er denne organiseret i de saakaldte Regnskabsforeninger, der næsten alle sorterer under Landbo- eller Husmandsforeningerne.

De første Regnskabsforeninger opstod før forrige Verdens-

krig, men det var dog først efter denne, at Udviklingen tog Fart, og der er nu omkring 100 Regnskabskredse rundt i Landet.

Paa dette Omraade kom Aalborg Amts Landboforening forholdsvis sent med. Først i 1931 blev der nedsat et permanent Regnskabsudvalg og antaget en Regnskabskonsulent med det Formaal at virke for Regnskabsføringens Udbredelse indenfor Foreningens Arbejdsomraade. Var man kommet sent i Gang, blev Forsinkelsen i nogen Grad indhentet ved den hurtige Stigning i Tilslutningen til Regnskabsføringen, der siden har været. Denne fremgaar af følgende Tal for regnskabsførende Landmænd under Landboforeningen:

1932	74
1933	93
1934	142
1935	174
1936	201
1937	217
1938	255
1939	269
1940	297
1941	303
1942	313
1943	329

Tilslutningen er nu omtrent som i andre Egne af Landet. Men det er i det hele taget ikke noget stort Antal Landmænd, der fører Regnskab — vel kun ca. 5 Procent eller deromkring.

Danske Landmænd er dygtige Teknikere og gaar intensivt op i Produktionens mangeartede tekniske Problemer. Den, der kender noget til Forholdene og tør være ærlig, kan ikke helt give en tilsvarende Ros, naar Talen er om den økonomiske Side af Sagen. Alt for mange danske Landmænd er mindre gode Økonomer — administrerer ikke den store Om-

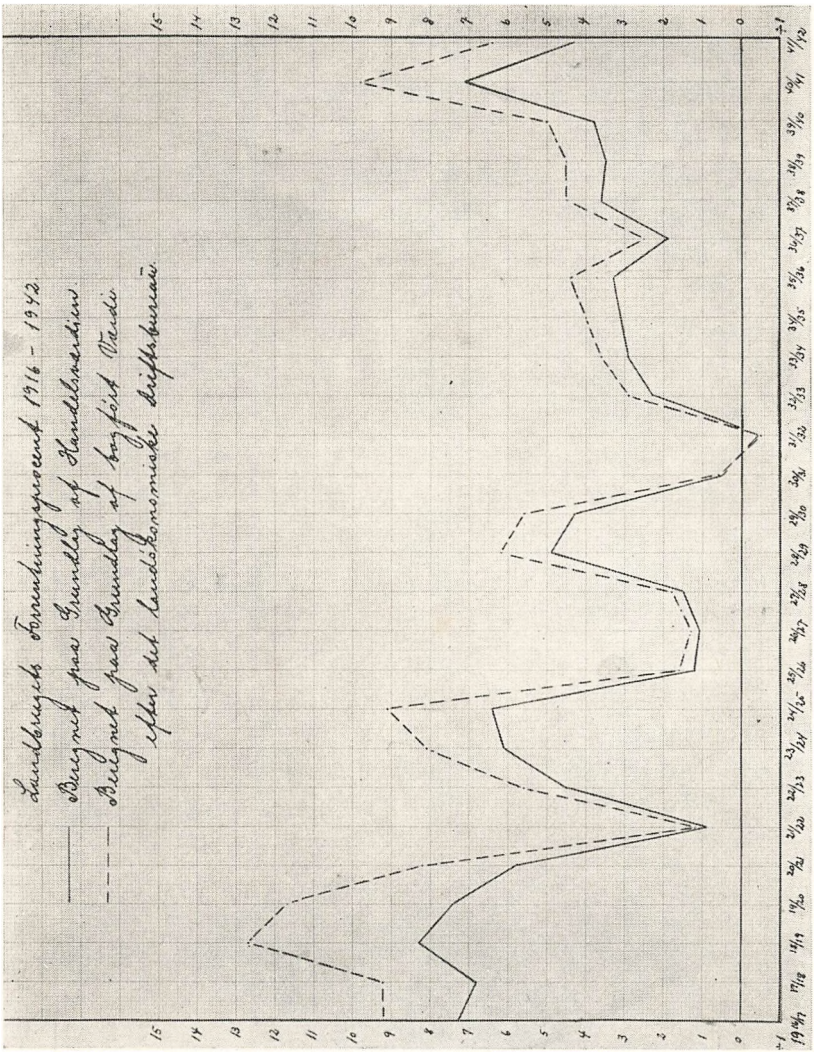

sætning nær saa godt, som de lægger Produktionen teknisk tilrette.

Under stor Pengeomsætning og i høj Teknik bliver Respekten for det økonomiske Resultat af afgørende Betydning for den enkelte Landmand. Nytten af økonomisk Overblik og Kontrol burde maaske derfor indskærpes mere end Tilfældet

er. En vis Sorgløshed gør sig stadig gældende paa dette Omraade.

Landbruget har i det forløbne Hundredaar været udsat for store Omskiftelser, og navnlig den sidste Fjerdedel af Jubilæumsperioden har været en meget urolig Tid. To Verdenskrige har en meget stor Del af Skylden herfor.

For Tiden siden 1916 illustreres Forholdet klart af vedføjede Kurve for Landbrugets Forrentningsprocent. En Del Landmænd har oplevet hele denne Periode som selvstændige Landbrugere og kender af egen Erfaring Ubehagelighederne ved de store økonomiske Svingninger.

Skulde man medgive et Ønske for den ærværdige Jubilar, kunde det maaske gaa ud paa, at det næste Hundredaar maa blive mindre bevæget end det forløbne. — Det giver megen Historie og store Sindsbevægelser, naar Omskiftelserne er saa hurtige og voldsomme, men „det Folk er lykkeligst, som ingen Historie har", og dansk Landbrug vil sikkert ogsaa kunne forme sin Tilværelse mere harmonisk og lykkeligere, dersom de økonomiske Forhold i den kommende Tid kunde blive roligere.

Th. Bro Pedersen.

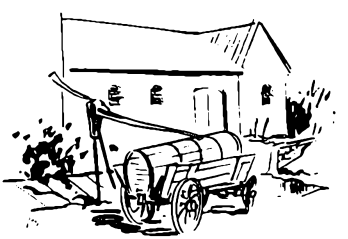

Havebrugets Udvikling

Naar man paa 100 Aarsdagen ser tilbage paa den Indsats, Aalborg Amts Landboforening paa Havebrugets Omraade har gjort, er det ikke ganske lidt. Gennem Beretninger og andet nedskrevet fremgaar, at et omfattende Oplysnings- og Opmuntringsarbejde er udført ned gennem Tiden.

Udviklingen falder naturligvis i flere Afsnit. Fra 1844 og til Firserne er der sikkert ikke sket ret meget. Ingen faglig Vejledning og intet Medlemsblad til at sende Meddelelser ud med. Med Havebruget var det ogsaa saa som saa. Kaalgaarden, som Køkkenhaven hed i ældre Tid, var det vigtigste ved Haven; her dyrkedes Grønkaal, Hvidkaal, Selleri, Porre og forskellige Krydderurter. Nogle enkelte Frugttræer og Frugtbuske var der ogsaa, af Lætræer blev mest brugt Balsampoppel, der gerne blev plantet nær ved Husene for at yde Læ for Gaardens straatækte Længer. Ved de almindelige Landbohjem blev der ikke ofret Haven ret megen Interesse. For de enkelte Herregaarde, hvor der har været Gartnere, er det noget andet. Der var man allerede dengang begyndt at plante i stor Udstrækning og anlægge Parker. Saaledes anlagde Grevinde Juliane Sofie af Vedel Vedelsborg i Aarene 1780 til 84 Parken omkring St. Restrup Hovedgaard. Men heldigvis har vi ogsaa gamle Lindetræer, Kastanie, Elm og Ask omkring vore Gaarde, der har over 100 Aar paa Bagen og fortæller deres Historie om, at ogsaa dengang var der Folk, der plantede.

Aaret 1883, da Landboforeningen begyndte at udgive Ugebladet, blev et stort Fremskridt, da der jævnlig blev givet Raad og Vejledning angaaende saa den ene Slags Grøntsager, saa den anden. Det var især Planteskoleejer Mosbæk, Støvring, der skrev disse Artikler. Han skrev blandt andet om

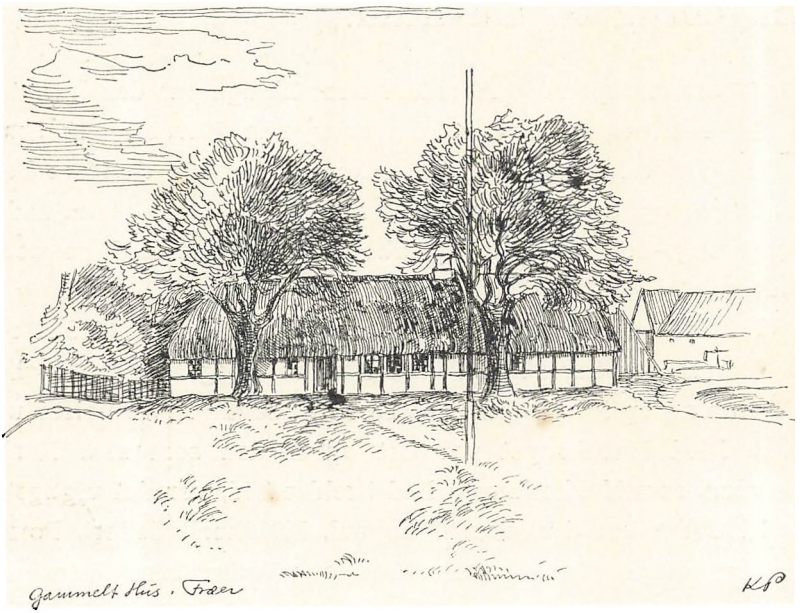

Gødskning af Frugttræer: „Man ser enkelte Steder, at hvor Folk gøder deres Frugttræer, lægger de Gødningen helt op ad Stammen; men naar det er ældre Træer, er hele Stykket gennemvævet med Rødder, og der skal gødes over det hele".

I en Artikel om Køkkenhaven skriver Mosbæk: „I første Halvdel af Juni udplantes Hvidkaal, Selleri og Porre, hvorimod Grønkaal godt kan plantes til først i August og endda give et taaleligt Udbytte". Senere skriver han: „Jeg maa endnu engang gøre opmærksom paa, at jo mere man skufler og river, desto bedre vedligeholdes Fugtigheden i Jorden".

Det har sikkert betydet meget, at Medlemmerne gennem

Ugebladet har kunnet faa Oplysning om nogle af de mange Problemer, der meldte sig inden for Havebruget.

Men ogsaa for Læplantningen blev der gjort et Arbejde, f. Eks. har Skovrider C. Hecquet, Støvring, gennem en længere Artikel behandlet Læplantningsspørgsmaalet og skriver blandt andet: „Der er næppe noget, hvori vi Jyder staar saa langt

Demonstration i Foreningshaven paa Skalborggaard.

tilbage som Hegnsplantning, og dog gives der ikke noget, der i den Grad vilde forandre Jyllands Udseende og fremme dets Frugtbarhed som Hegnsplantning. Formaaede vi at flytte vore Smaaøers mange Hegn til vore Marker, vilde vi utvivlsomt føle os hensat i et helt andet Klima". Senere skriver han om forskellige Planter, der kan anbefales til Plantning: „Naaletræer: Hvidgran, og af Løvtræer: Elm, Naur, Æbleroser, Avnbøg, Tjørn, Fjeldribs, Bukketorn og enkelte Slags Pil".

Saadan gaar det støt fremad gennem ca. 20 Aar. Interessen for Havebrug og Læplantning er nu saa stærk, at Foreningen i 1905 kan ansætte daværende Gartner Otto Hein som

Konsulent. Dette var et betydeligt Fremskridt. Medlemmerne kan nu faa en Fagmand ud i Haverne og der faa Raad og Vejledning.

De første Aar var det dog særlig Læplantning, der arbejdedes med. I 1908 blev der i Tilknytning til Ungskuet anlagt

Læhegn af Seljerøn paa Hornum Forsøgsgaard.

en Forevisningshave paa godt 2 Skæpper Land, som saa bagefter blev overtaget af Landboforeningen. Forevisningshaven, der igen blev nedlagt i 1930, har igennem de mange Aar ved Konsulent Heins Bistand været et Sted, hvor Folk kunde søge hen baade ved Besøg paa Dyrskuet og ellers naar de følte Trang til at faa Besked om et eller andet. I Forevisningshaven var saavel de forskellige Køkkenurter som en Del Frugttræer repræsenteret.

Men der blev slaaet paa flere Traade, i 1907 forsøgte man med Præmiering af Læplantning. Dommerne var Gaardejer Anton Buus, Blære, Gaardejer Carl Sørensen, Brunholm, Støvring, og Konsulent Hein, Lundby. Der var 21 Deltagere, og 11 opnaaede Præmie, og 5 fik hæderlig Omtale, som det saa smukt hedder.

Man ser, at der baade paa den ene og den anden Maade er gjort meget for at vedligeholde Interessen for Plantningssagen, til det gik op for Folk, at det var en god Forretning at plante Læ i Marken, og at Læplantning er Grundpillen for alt Havebrug. En Ting, der sikkert har betydet meget for Læplantningen i Marken, er de mange Demonstrationslæhegn, som Aalborg Amts Landboforening har ladet plante omkring i Amtet. Sammen med Agitationen for Plantning og Tilskudet til Læplantning gik det efterhaanden op for Folk, at de kunde sikre deres Afgrøder mod de haarde Foraarsstorme. De Læforsøg, der efterhaanden kom frem, viste ogsaa et betydeligt Merudbytte for de Afgrøder, der havde tilstrækkeligt Læ.

I Forbindelse med Læplantning maa nævnes en af Pionererne her i Amtet for Læplantning i Marken, nemlig Anton Sørensen, Haubro. Han ikke blot agiterede for Plantning, men praktiserede det selv, og det Eksempel smittede, saa Egnen omkring Haubro endnu bærer Præg af Gaardejer Anton Sørensens Værk.

I de samme Aar var man ogsaa begyndt med Fællesrejser; saaledes blev der i 1909 indbudt til en 2 Dages Rejse til Frederikshavn, hvor man besøgte forskellige Gaarde, blandt andet ogsaa Tylstrup Forsøgsstation. Fra Jernbanestationen blev Deltagerne kørt med Hestekøretøjer omkring til de forskellige Steder; men da det tit var smaat med Køretøjer, stod der ogsaa i Annoncen: „De, som har Cykler, bedes medbringe disse Befordringsmidler". Det lyder jo lidt tragikomisk, naar vi i 1943 ogsaa maatte indbyde til Udflugt pr. Cykle.

I de ca. 25 Aar, Konsulent Hein virkede i Landboforeningen, var han en stor Støtte for Havebrugets Sag, baade gennem Foredrag og Artikler i Ugebladet og ved personligt Besøg i Haverne og Hjælp ved Anlæg. Hans mangeaarige Virke har betydet meget for Havebrugets Udvikling her i Amtet.

Siden 1931, da jeg blev ansat her i Landboforeningen, er der fortsat ad samme Baner, for som før at yde bedst mulig

Havebrugsudflugten 1943. Besøg paa Scheelsminde.

Raad og Vejledning til Foreningens Medlemmer, dels gennem Foredrag og Skrift og dels ved Besøg hos enkelte Medlemmer og endvidere Hjælp ved Haveanlæg, Plantning af Læbælte m. m. Anlægget af Haver er blevet af større Omfang, og der bliver nu anlagt op imod 40 til 50 Haver om Aaret. Hvert Aar uddeler Foreningen Planter til Demonstrationslæhegn.

Der er i de forløbne 12 Aar ydet Tilskud til 750,000 Lætræer. Der er uddelt Demonstrationslæhegn til 300 Ansøgere. Disse Læhegn bliver fortrinsvis plantet paa vindudsatte Steder og i Nærheden af offentlige Veje. Derved øges Interessen for Læplantning, hvor der endnu er for lidt plantet. Selv om der gennem Hedeselskabet ved det „Flyvende Korps" bliver plan-

lagt og udført Egnsplantning, er det alligevel til stor Støtte for de enkelte, der selv vil plante Læ, at de faar Tilskud til Planter, og dels at der bliver uddelt gratis Læplanter.

Der er taget nye Opgaver op, f. Eks. har vi siden 1934 hver Sommer haft en Udflugt (med Undtagelse af 1940), hvor vi har

Havebrugsudflugten 1942. Besøg hos Marinus Langeland, St. Restrup.

besøgt veldrevne Havebrug. I Bilernes Tid kørte man ved disse Udflugter gennem mange af Amtets skønne Egne. Havebrugsudflugterne kulminerede i 1939 med en Tilslutning af ca. 100 Biler og 6—700 Deltagere. Men selv i Aar, da vi maatte indbyde til Havebrugsudflugt paa Cykle, var der 280 Deltagere. Jeg vil gerne her benytte Lejligheden til at sige de mange Hjem, vi gennem Aarene paa den Maade har besøgt, en hjertelig Tak for, at de har stillet deres Have og deres Hjem aaben for de store Selskaber; uden den Velvilje fra Haveejernes Side var Turene udelukket.

I Lighed med Havebrugsudflugten om Sommeren har vi i

de senere Aar afholdt en Havebrugsdag om Vinteren, i Reglen med to fremmede Talere foruden de hjemlige Kræfter. Disse Møder har været godt besøgt, op til 200 Deltagere. Paa Møderne behandles aktuelle Spørgsmaal vedrørende Havebrugets forskellige Dele: Læplantning, Frugtavl, Køkkenurter, Sygdomsbekæmpelse m. m., ligesom der gerne vises Film fra Havebruget.

Anton Buus, Blære, Formand for Havebrugsudvalget 1904—1934.

Da Landboforeningen i 1941 købte Skalborggaard, blev det igen aktuelt med en Forevisningshave. Da en Del af den gamle Have ved Gaarden egnede sig fortrinligt til dette Formaal, blev $^3/_4$ Td. Ld. Have ved Bortforpagtningen af Gaarden udlagt til Forevisningshave. Denne er anlagt som en Gaardhave med en stor Plæne under de gamle Frugttræer. I Grupper langs Siderne findes der et Sortiment af forskellige Stedsegrønne og Sirbuske, ligesom der findes en Demonstration af forskellige Græsblandinger til Plæne.

Køkkenhaven viser, hvordan en praktisk Køkkenhave kan anlægges, ligesom der er taget Hensyn til det rette Mængdeforhold af de forskellige Grøntsager, som er nødvendige i Husholdningen. Der findes ogsaa her et Sortiment af Krydderurter; disse veksler fra Aar til Aar for at finde dem frem, der har praktisk Betydning i Husholdningen. Der findes ligeledes et Sortiment af forskellige Hindbærsorter, Solbær, Stikkelsbær og Ribs.

Blomster, Stauder og Sommerblomster er anbragt i Køkkenhaven, da der her er de bedste Voksebetingelser; der er et stort Sortiment af Stauder og et Sortiment af baade Saa- og

Udplantningsblomster, der bliver varieret fra Aar til Aar. Alt for at vise, hvad der fra Tid til anden kommer frem af Stauder og Blomster. Inden for baade Sommerblomster og Stauder findes et Utal af Farver og Former, som er berettiget til større Udbredelse i vore Haver.

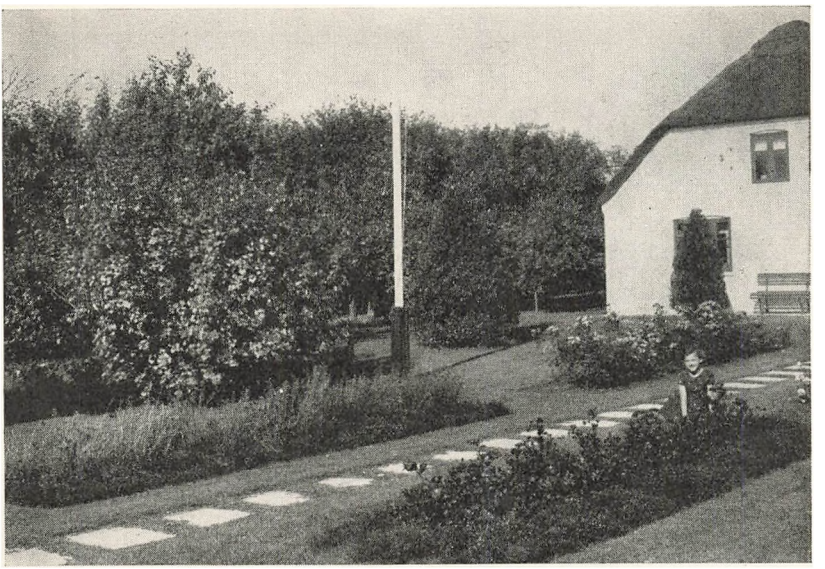

Jens Jensens Have i Torsted.

I Frugthaven findes kun et Sortiment af gamle Frugttræer, for det meste gamle Sorter som Arreskov, Graasten, Flaskeæbler, Oudrupgaard Høstæble med flere; men det er Hensigten at faa et Sortiment af Æbler paa Snortræer.

Da Læ- og Lysforholdene er i den bedste Orden, er her Mulighed for at skabe en god Demonstrationshave, som ikke alene paa Dyrskuedage, men ogsaa paa andre Tider af Aaret kan blive til Nytte for Foreningens Medlemmer.

Inden for Ungdomsarbejdet er der en Konkurrence, der kaldes „Egen Køkkenhave", hvor de unge Deltagere efter en tilsendt Plan dyrker et bestemt Antal Køkkenurter. En saadan

Have er ogsaa anlagt i Forbindelse med Køkkenhaven paa „Skalborggaard". Formaalet er dels at vise de unge Piger, hvordan en saadan Have skal afsættes og tilsaas, og dels til Demonstration senere paa Sommeren.

Alt i alt kan man sige, at Arbejdet med Havebruget inden for Aalborg Amts Landboforening er i støt og sikker Fremgang. Landboforeningens Oplysningsarbejde og Medvirken har bidraget hertil og vil fremdeles gøre sit til fortsat Fremgang og Interesse for Havebruget.

Jørg. Jørgensen, Ajstrup, Formand for Havebrugsudvalget fra 1934.

Haven og Plantningen omkring Hjemmet kan ikke altid maales med økonomisk Maalestok, den æstetiske Værdi kan tit veje mere til. Haven maa være det Sted, man søger hen i ledige Stunder for at nyde dens Blomsterflor. Frugthavens og Køkkenhavens Væld af Frugter, der til sin Tid skal komme hele Familien tilgode, er af største Værdi. Den Frugt, man plukker i sin egen Have, har betydelig større Værdi for een, end den Frugt man køber i Forretningen.

Plantningen omkring Hjem og Have skal ikke alene danne Rammen om Hjemmet, den maa ogsaa udadtil være en Pryd for sin Egn.

Foreningens Havebrugsudvalg har gennem Aarene ledet Havebrugsarbejdet. Formanden er nu Jørgen Jørgensen, Ajstrup, Sulsted.

A. Bødker.

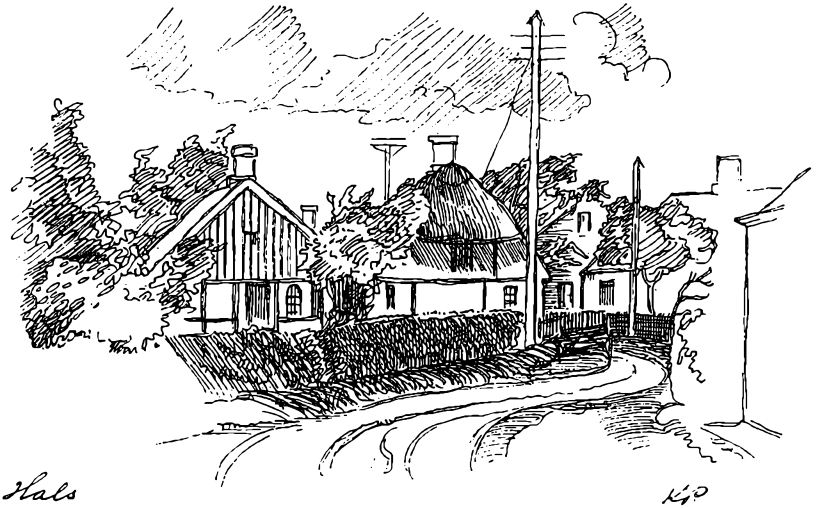

Husholdningsarbejdet

Aalborg Amts Landboforening begyndte sit Husholdningsarbejde allerede i Aarene 1901—02 med Afholdelse af korte Kursus for Husmødre, kaldet Vandrekursus. Mange ældre Husmødre mindes endnu disse Kursusdage med Glæde og Taknemlighed. De Penge, som var stillet til Raadighed, slap imidlertid ret hurtigt op, og da der ikke kunde skaffes flere Midler, maatte Arbejdet indstilles indtil videre. Det kom til at hvile til 1929, da der igen blev Røre om Husholdningsarbejdet, og der blev nedsat et Husholdningsudvalg.

Dette Udvalg kom til at bestaa af Husmødre fra Landboforeningens forskellige Egne — og Landboforeningens Næstformand. Fru Sørine Pinstrup, Godensgaard, blev Udvalgets Formand, og hun kom til at præge Udvalgets Arbejde i meget høj Grad.

Man var indenfor Udvalget fuldt enige om, at Udvalgets Hovedopgave maatte blive at virke for den kvindelige Landboungdoms Dygtiggørelse, men at man ogsaa maatte give

Husmødrene Lejlighed til at faa Oplysning om de aktuelle Spørgsmaal, der til enhver Tid ligger for.

Udvalget begyndte sin Virksomhed med at afholde enkelte Husholdningskursus, og allerede i Vinteren 1929—30 afholdt man en hel Række Sykursus. Ved Hoveddyrskuet 1930 arrangerede man for første Gang en Husholdningsudstilling, idet man fandt, at man her havde en udmærket Lejlighed til at gøre Folk bekendte med Husholdningsarbejdet.

Fru Sørine Pinstrup, Godensgaard, Fmd. for Husholdningsudvalget 1929—1935.

I Efteraaret 1930 fik man en Husholdningskonsulent antaget, og da kunde man for Alvor tage fat paa Afholdelse af Husholdningskursus, og samtidig begyndte man med god Tilslutning et Husholdningsarbejde for Husmødre.

I Løbet af Vinteren 1930—31 afholdtes der 11 5-Dages Husholdningskursus for Husmødre med ialt 424 Deltagere, og i Løbet af Sommeren begyndte man Husholdningsarbejdet for unge Piger, idet man i Samarbejde med Havebrugsudvalget indbød de unge Piger til Pasning af en Køkkenhave, anlagt efter Husholdningsudvalgets Plan, og i Forbindelse dermed afholdt man Kursus, hvor de unge Piger fik Lejlighed til at lære Konservering og Anvendelse af de avlede Havesager.

Arbejdet fik saaledes allerede fra Begyndelsen en god Modtagelse; men Udvalget vilde gerne have lidt mere Samling paa Arbejdet. Man fik da den Tanke at samle Husmødrene fra hele Landboforeningens Arbejdsomraade til et større Møde, og den 7. Juni 1932 afholdtes da den første Husmoderdag i Aalborg.

Dette Møde fik en meget større Tilslutning og et festligere Forløb, end man havde turdet haabe, og det blev Begyndelsen

til en lang Række Husmoderdage indenfor Aalborg Amts Landboforening og Mønster for lignende Møder Jylland over. Nu er der Tradition over Husmoderdagen i Aalborg. Man samles hvert Aar en Dag i Maj, ofte omkring ved tusinde glade Husmødre fra alle Egne indenfor Aalborg Amt. Man kommer sammen for at drøfte Dagens huslige Spørgsmaal, høre om,

Husholdningskursus 1943. Julen forberedes.

hvorledes andre klarer de fælles Vanskeligheder, og henter nye Impulser til Hverdagens Gerning.

Landboforeningens Husmoderdage har altid været anlagt som Læredage for Husmødrene, idet man gaar ud fra, at Husmødrene her venter en saglig Behandling af Tidens huslige Spørgsmaal; men Foredragene har ofte været fornøjelige, trods Sagligheden, og Samværet med andre Husmødre og selve det at være sammen og have en Fridag har sat Humøret op, saaledes at Husmoderdagene ogsaa blev Festdage for de travle Landhusmødre.

Efter den første Husmoderdag fik Husholdningsarbejdet et

betydeligt Opsving, idet der sporedes en kendelig Stigning i Interessen for Arbejdet. Man fortsatte med Afholdelse af Kursus for Husmødre, og i Løbet af de Aar, hvor Husholdningsudvalget har udfoldet sin Virksomhed, er der afholdt Kursus med de forskellige huslige Emner, foruden en Mængde Sy-

De, der trak Læsset Husmoderdagen 1941.

kursus. Kaarene for Hjemmene og dermed ogsaa for Husholdningsarbejdet har været skiftende igennem Aarene; man har oplevet Landbrugskrisen i Begyndelsen af Trediverne med dens Overflod af hjemmeproducerede Varer, særlig Kød og Flæsk, og dens Pengemangel, og man har oplevet Krigstiden med Rationering, Varemangel og Dyrtid. Under alt dette har Husholdningsudvalget arbejdet for at fremme en jævn, sund og økonomisk Husførelse med fuld Udnyttelse af Hjemmets egne Produkter fra Have, Stald og Mark.

Husholdningsudvalgets Kursus for Husmødre har oftest været Demonstrationskursus, som afholdes i Forsamlingshuse etc. ved Hjælp af Landboforeningens transportable Køkken; men foruden disse Kursus, som afholdes efter Opfordring fra interesserede lokale Kredse, kan man nu ogsaa holde Demonstrationskursus i Ungdomsskolens Lokale paa Landboforenin-

Fra Dyrskuets Husholdningsudstilling.

gens Gaard, Skalborggaard. Her afholdtes den 23. Februar 1943 for første Gang Kursus for Husmødre, og efter at Skolens Køkken nu er indrettet dertil, kan her holdes Kursus for Husmødre fra en større Kreds hver Maaned, og der kan holdes forskellige Kursus for unge Piger.

Den aarlige Husholdningsudstilling paa Dyrskuet i Aalborg har været et vigtigt Oplysningsmiddel, — her har man kunnet faa Oplysning om mange huslige Spørgsmaal ved at studere det højst forskellige Materiale, der har været fremme, og her har man kunnet drage Lære af de Demonstrationer, som er

afholdt til Underbygning af den Oplysning, som den paagældende Udstilling kunde give.

Ved Siden af dette Arbejde er der udviklet en stadig voksende raadgivende Virksomhed.

Ungdommens Dygtiggørelse har man fremmet ad forskel-

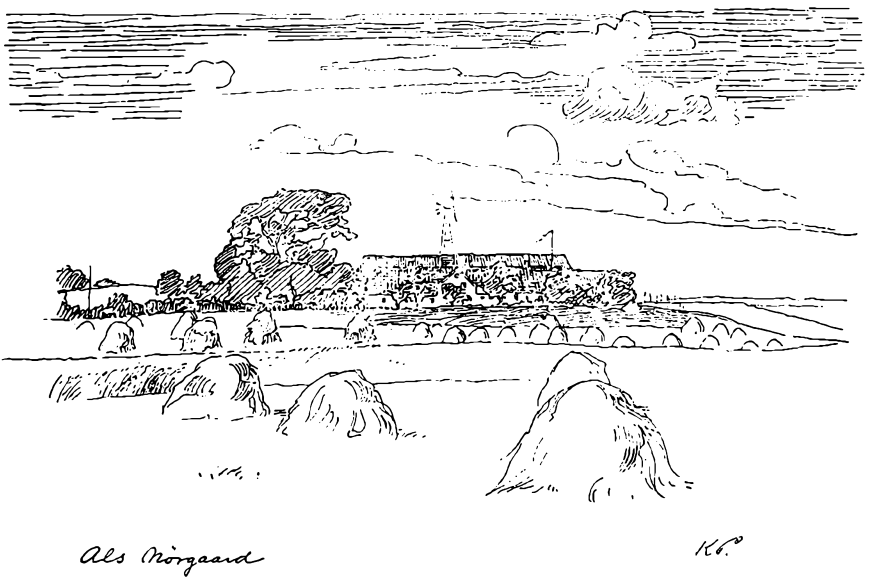

lige Veje, gennem Kursus og det landøkonomiske Ungdomsarbejde. Ved de fortløbende Sommerkursus har man lært Eleverne, hvorledes man kan konservere og anvende Sommerens Haveafgrøder, og ved de noget længere Vinterkursus har man givet dem Grundreglerne for almindelig Madlavning og Bagning og samtidig givet dem lidt Begreb om Økonomi og sundhedsmæssig Kostsammensætning.

Disse Kursus har i Hovedsagen været afholdt i private Hjem; men efterhaanden er man gaaet over til at henlægge en Del af dem til Skolekøkkenerne, hvor saadanne findes. I 1936 fik man indenfor Landboforeningen to Køkkener til Raadighed, idet der blev dannet to lokale Husholdningskredse, i

Brovst og i Veddum, hvor man begge Steder indrettede et lille Skolekøkken.

Et Skolekøkken er en stor Hjælp i det lokale Arbejde for den kvindelige Ungdoms huslige Dygtiggørelse, idet man her kan give en fortløbende Undervisning igennem f. Eks. tre Aar.

Kursus for Husmødre paa Skalborggaard.

Senere har Husholdningsudvalget faaet Lov til at benytte flere af de Skolekøkkener, som efterhaanden indrettes i de kommunale Skoler paa Landet, og disse gode Undervisningssteder har allerede haft og vil i Fremtiden faa stor Betydning for det lokale huslige Ungdomsarbejde.

Tilslutningen til Landboforeningens Kursus for unge Piger har været jævnt stigende indtil Krigens Udbrud. Under Krigen har man af let forstaaelige Grunde været ude af Stand til

at opretholde Arbejdet i sædvanligt Omfang; men nu ser det ud, som om man trods alle Vanskeligheder igen kan vinde frem.

Der har fra 1931 til 1943 været afholdt 181 Kursus med ialt 2258 Deltagere.

Det landøkonomiske Ungdomsarbejde har ogsaa været en god Hjælp i Arbejdet for Ungdommens Dygtiggørelse. Man

Fru Ellen Larsen,
Ny Vraa,
Formand fra 1935—1943.

Fru Johanne Bonde,
Veddum,
Formand fra 1943

har her igennem otte Aar haft et godt Husholdningsregnskabsarbejde, som er enestaaende i sin Art. Ingen andre Organisationer har noget tilsvarende i Gang. Igennem det landøkonomiske Ungdomsarbejde har man ogsaa i Samarbejde med Havebrugs- og Planteavlskonsulenterne givet de unge Piger Lejlighed til at lære Havebrug og Hørdyrkning.

Husholdningsudvalget har altid været ledet af dygtige Formænd, der tillige var dygtige Husmødre, og disse Formænds Indsats har i væsentlig Grad bidraget til Arbejdets Fremme.

Fru Sørine Pinstrup, Godensgaard, var som før omtalt Husholdningsudvalgets første udmærkede Formand, og under hendes Førerskab blev Begyndelsesvanskelighederne overvundet. Da Fru Pinstrup følte sig overbevist om, at Arbejdet var i god

Gænge, trak hun sig i Aaret 1935 tilbage og overlod Ledelsen til Fru Ellen Larsen, Ny Vraa, der havde været Medlem af Udvalget siden dets Nedsættelse. I Fru Larsens Formandstid fortsattes Fremgangen for Husholdningsarbejdet, saaledes at man i Vinteren 1936—37 maatte antage en ung Husholdningslærerinde til Hjælp ved Vinterens Kursus for unge Piger, og i de følgende Aar havde man to unge Lærerinder til Hjælp ved Ungdomsarbejdet, samtidigt med at den støtte Fremgang fortsattes ogsaa paa andre Omraader.

I 1943 maatte Fru Larsen af Helbredshensyn trække sig tilbage fra Formandspladsen, som blev overtaget af Fru Johanne Bonde, Veddum, mangeaarig Formand for Veddum Husholdningskreds og Medlem af Husholdningsudvalget, og der er ingen Tvivl om, at Fru Bonde vil løfte Arven efter sine storartede Forgængere paa en udmærket Maade.

Husholdningsudvalget under Aalborg Amts Landboforening har virket i 15 Aar. Dets Arbejde er lykkedes. Det har oplevet en voksende Forstaaelse af det huslige Arbejdes Betydning og en stigende Interesse for det Oplysningsarbejde, som skal tjene til at underbygge Hjemmets Arbejde. Med alt dette som Baggrund er der god Grund til at tro, at der ogsaa i Fremtiden vil være Brug for Udvalgets Arbejde til Gavn for de Hjem, som det er sat til at tjene.

Eli Bendixen.

Ungdomsarbejdet

Fra Landboforeningens første Dage til denne Dag har det været Foreningens Formaal at samle alle spredte Kræfter til Løsning af de Opgaver, produktionstekniske som økonomiske, der direkte havde Betydning for Foreningens Medlemmer, de besiddende Landmænd.

Ved Løsningen af de Opgaver, der gennem Tiderne har ligget for, har Landboforeningen, omend indirekte, haft Indflydelse paa Landboungdommens Uddannelse og faglige Dygtighed.

Det gælder saaledes ved Gennemførelsen af Plovprøver, Præmiepløjninger og lignende Opgaver.

Selv om Landboungdommens Uddannelse og faglige Dygtighed altid har været et vigtigt Spørgsmaal for de enkelte Landbohjem, er det dog først efter 1920, at Landboforeningen tog Ungdomsarbejdet op som en selvstændig Opgave.

De første Forsøg her i Landet paa at fremme et organiseret landbrugsfagligt Oplysningsarbejde blev gjort i Aarene 1910—1914 af daværende Konsulent M. Helms, Svendborg, og af Konsulent Jes Nielsen, Kolding Herreds Landbrugsforening.

Ungdomsarbejdet omfattede da Konkurrencer i Pasning af Roemarker, Markvandringer, Regnskabs- og Dagbogsføring, Kursus i Hestemønstring og Kvægbedømmelse samt Ungdomsforedrag.

Med Ansættelsen af Konsulenterne i Planteavl og Husdyrbrug 1919 og 1920 blev disse Arbejder taget op indenfor Foreningen her.

Alle Steder mødte Ungdommen op i stort Tal og med levende Interesse for Opgaverne.

Ungdomsarbejderne foregik dog noget spredt og tilfældigt, og i en Artikel i Ugebladet 1921 foreslaar Konsulent Børge Davidsen, at Landboforeningen nedsætter et Ungdomsudvalg,

hvis Opgave skulde være at organisere og samle Ungdomsarbejdet samt være Konsulenterne til Raad og Støtte.

Ved Fællesmødet i November 1921 valgtes det første Ungdomsudvalg paa 10 Medlemmer, foruden at Foreningens Konsulenter tiltræder Udvalget.

Til Udvalgets første Formand valgtes Lærer A. Christensen, Sdr. Tranders, der ved Ungdomsudvalgets første Møde gjorde udførligt Rede for hvilke Opgaver, han kunde tænke sig, Udvalget skulde beskæftige sig med.

A. C. pointerede da stærkt, at Arbejdet ikke maatte gaa ud paa at fjerne de unge fra Hjemmene, men at Arbejdet først og fremmest maatte gaa ud paa at vække Lysten hos de

unge til at tage fat paa landbrugsfaglige Opgaver i og ved Hjemmet eller hos Husbonden.

Denne Programerklæring har Foreningens Ungdomsudvalg stadig haft for Øje, og fremdeles er det Ungdomsudvalgets Opgave at give de unge solid Vejledning ved Opgaver i og ved Hjemmet.

Med Ungdomsudvalgets Nedsættelse indlededes det omfattende Arbejde til Dygtiggørelse af Landbrugets unge, som

A. C. og P. Østergaard bedømmer de unges Arbejder 1928.

Aalborg Amts Landboforening siden da uden Afbrydelser har udført.

Gennem Ungdomsudvalgets Medlemmer, der var spredt over Foreningens store Omraade, skabtes nu ny Tilgang til Ungdomsarbejderne saavel i Plantedyrkning, Havebrug som i Husdyrbrug.

Ungdomsarbejdets Opgave var dengang som nu at give de unge en faglig Indsigt og Dygtighed indenfor de Opgaver og Konkurrencer, de arbejdede med; men dette var dog ikke det eneste; nej Ungdomsarbejdets Opgave har altid været og er fremdeles den, at give de unge Lyst til og Interesse for

Landbrugsgerningen som Helhed til Gavn for de enkeltes fremtidige Livsførelse.

Ungdomsarbejdets Opgave er den at højne det daglige Landbrugsarbejde for Ungdommen, gøre dem glade derved, hæve noget af det trælsomme og slidsomme, som præger de Arbejder, der ikke udføres med Forstaaelse og Lyst. Ungdomsarbejdet vil forøge Lysten og Glæden ved Landbrugsarbejdet først og fremmest derved, at det øger Forstaaelsen af Landbrugsarbejdernes særegne Natur.

Rent praktisk bliver derfor Ungdomsudvalgets Arbejde den at stille de unge overfor bestemte Opgaver, faa dem hver især paa det Omraade, hvor de føler sig bedst hjemme, til at virke direkte i Arbejdet.

For at fremme de unges personlige Indsats foranstaltede man faglige Konkurrencer. Ved saadanne Konkurrencer opnaar man at appellere til Deltagernes Kappelyst og Æresfølelse, og netop derved anspores de til at yde deres bedste.

Hvor stor Betydning en Konkurrence faar for de enkelte Deltagere afhænger af Opgavens Art og Omfang, samt i hvor høj Grad der stilles Krav til Deltagernes Omtanke, Paapasselighed, Nøjagtighed, Udholdenhed og Ordenssans.

En Konkurrence, der skal være Udvikling i, maa kræve noget af Deltagerne, thi kun derigennem faar de Udbytte af Arbejdet.

Skal Konkurrencen virke efter sin Hensigt, maa Arbejdet bedømmes.

Bedømmelsen maa slutte med en Offentliggørelse af Resultaterne. I Forbindelse med Afslutningen gives da Deltagerne en Præmie for vel udført Arbejde.

I Aarene 1923—1926 fik Ungdomsarbejdet indenfor de landøkonomiske Foreninger nye Impulser, idet den danskfødte amerikanske Statskonsulent F. P. Lund kom til Danmark for at udbrede Kendskabet til det Ungdomsarbejde, som i De

Forenede Stater havde faaet saa stor Tilslutning og havde givet saa gode Resultater, nemlig de saakaldte Drenge- og Pigeklubber.

Grundlæggeren af dette særlige Ungdomsarbejde, Dr. Seaman A. Knapp, der i en Aarrække var knyttet til Landbrugs-

Johanne Langeland med Aarets bedste Høne.

ministeriet i Washington, havde den Opfattelse, at man skulde lære ved at udføre et Arbejde, vække Interesse ved at vise Resultater.

Dr. Seaman A. Knapp fik saaledes en Dreng til at dyrke et Stykke Jord med Bomuld, og paa dette Jordstykke, efter de nyeste og bedste Metoder, at bekæmpe Bomuldsfluen. Da Resultatet af denne Fremgangsmaade blev, at vedkommende

Dreng høstede mere end andre paa denne Egn, blev Interessen for Bekæmpelsen af Bomuldsfluen vakt, og Landmændene dér blev interesseret i at lære de nye Metoder paa dette Omraade at kende.

I det amerikanske Landbrugsministerium lærte man snart at bruge de unge til at fremføre de nyeste og bedste Metoder indenfor Landbruget og Husholdningen gennem Drenge- og Pigeklubberne.

Klubbernes Opgave er imidlertid ikke alene at vise, hvad der opnaas ved Benyttelsen af de bedste Metoder, men ogsaa den at skabe en bedre Forstaaelse af Forretningsprincipperne i Landbrugets og Husholdningens Økonomi. Derfor lader man de unge Deltagere faa Ejendomsret og økonomisk Ansvar.

Konsulent F. P. Lund holdt Foredrag ved Landboforeningens Generalforsamling her og havde senere Møde med Ungdomsudvalget.

Selv om Konsulent F. P. Lunds Arbejde ikke var ukendt her, blev Resultatet dog et nøjere Samarbejde igennem en Aarrække, og det maa siges, at de amerikanske Tanker om Ungdomsarbejdernes Opgave og Maal paa mange Maader betød en Fornyelse af vort Ungdomsarbejde.

Som allerede nævnt var det Ungdomsudvalgets Formaal at udvikle Landbrugets Ungdom ogsaa rent menneskeligt, og som det var her, var det ogsaa i Staterne, hvor man gennem en alsidig aandelig Paavirkning søgte at gøre de unge til dygtige og gode Samfundsborgere.

Ungdomsarbejdet i Staterne havde som Symbol en Firkløver, hvor der i hvert af Bladene er anbragt et H.

Dette Symbol blev inden længe ogsaa Symbolet for vort Ungdomsarbejde.

Om dette smukke Symbol har afdøde Professor Lars Frederiksen, København, saa smukt skrevet:

„Kløverbladet leder Tanken hen paa Landbrug, paa rationel

Jorddyrkning. Naar Kløveren optræder med fire Blade, betragtes den som et Lykketegn, og et mere internationalt landøkonomisk Lykketegn findes næppe.

Derfor valgte Landsudvalget ogsaa at anvende Firkløveren som Mærke for det danske Ungdomsarbejde.

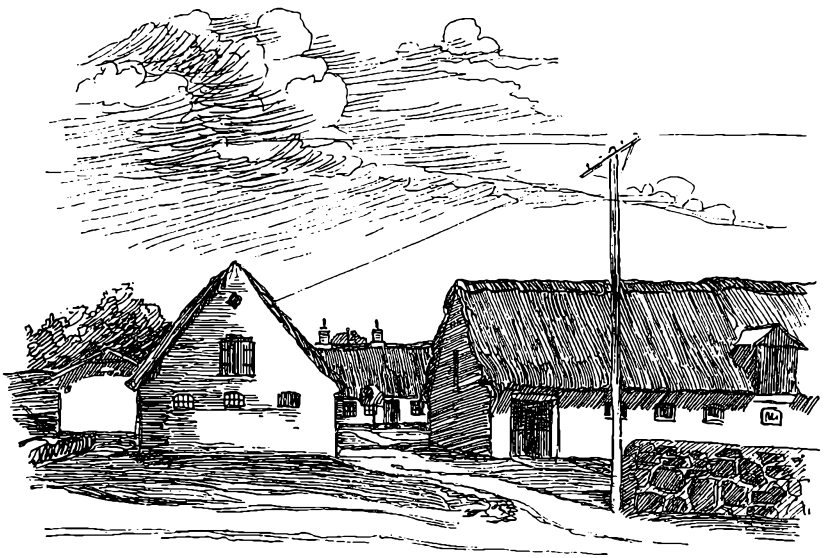

Gaard i Vaust

De indskrevne fire H'er betegner: *Haand, Hoved, Helbred* og *Hjerte.*

Haanden, fordi et af det landøkonomiske Ungdomsarbejdes Formaal er at skærpe Ungdommens Sans for Glæden ved et veludført Arbejde, lære dem at bruge Hænderne dygtigt og det, hvad enten Arbejdet bestaar i at saa en Række Roer eller Haveplanter lige, at sy en fiks Arbejdsdragt, henkoge Grøntsager eller passe en Gris, en Kalv eller en Flok Høns.

Hovedet, fordi Nutidens Landboarbejder baade ude og inde kræver ikke blot Haandelag, men ogsaa Omtanke og teknisk Viden. Roerne og hvilke Planter, der nu ellers dyrkes af de

unge, skal vælges af de rigtige Sorter og Stammer, skal tilføres de rigtig Gødninger, skal udtyndes til rette Tid. Kalvens og Grisens rigtige Pasning kræver Kendskab til Fodermidlernes Indhold og Næring — og tilsvarende Krav til teoretisk Viden stilles der ved Havens og Hjemmets gode Pasning.

De to første H'er staar som Udtryk for Ønsket om, at de unge i deres Arbejde vil forstaa paa god Maade at forene Praksis og Teori.

Helbredet er taget med, fordi det — ikke mindst i Ungdommen — er vigtigt at tage sundhedsmæssige Hensyn, baade naar det gælder Mad, Klæder og Arbejdsstillinger.

I Amerika indgaar systematiske Legemsøvelser, Tobaksafhold, Tandpleje og andre hygiejniske Foranstaltninger som Led i visse Dele af Ungdomsarbejdet.

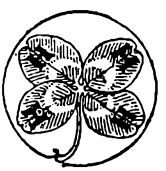

Med H'et i det fjerde Kløverblad — det Blad, der adskiller „Lykketegnet" fra den almindelige 3-bladede Foderplante — er der tænkt paa Hjertet eller Karakteren. Ikke at forstaa saaledes, at der ved det landøkonomiske Ungdomsarbejde holdes Moralprædikener, men for at angive, at man gerne vil have Ungdomsarbejdet ledet paa en saadan Maade, at de unge kommer til at forstaa, at et dygtigt Haandens Arbejde, et kvikt og klart Hoved og et godt Helbred først faar sin fulde Værdi sammen med et godt Hjertelag — en nobel Karakter.

Om den danske Firkløver slutter sig en Ring, der kan opfattes som Udtryk for et Ønske om Harmoni i Helheden.

Ingen af Firkløverens Blade er helt ens; ingen af de unge er lige vel udrustede med Hensyn til alle de fire H'er. For nogle falder Haandens Arbejde lettere end Hovedets, andre

har en smidig Krop, men maaske en lidt stædig Karakter. Kan Ungdomsarbejdet hjælpe til en harmonisk og god Udvikling af de Anlæg og Egenskaber, som er betegnet ved de fire H'er, saa vil Helheden — Personen og Samfundet — tjene derved.

Amerikanerne har som Valgsprog eller Motto for Ungdomsarbejdet: „At gøre det bedste bedre".

Hørmarken studeres og forklares.

De udmærkede Tanker, der ligger til Grund for det landøkonomiske Ungdomsarbejde i Staterne, fandt god Jordbund her, og under Firkløveren som under Mottoet: „At gøre det bedste bedre" er Ungdomsarbejdet blevet stort og alsidigt.

Ungdomsarbejdet er nu en af Foreningens store Opgaver, som under Ungdomsudvalgets Ledelse lægger Beslag paa Foreningens Konsulenters Arbejdskraft i stort Omfang.

Under Ledelse af Foreningens Konsulenter og Malkelærer var der sidste Aar 23 Konkurrencer af forskellig Art med ialt 420 Deltagere.

De forskellige Konkurrencer har været:

Roeudtyndingskonkurrence.
Roepasningskonkurrence.
Saaningskonkurrence.
Dyrkning af egen Jord.
Pasning af Redskaber.
Møddingspleje.
Dagbogsføring.
Driftsplankonkurrence.
Dyrkning af egen Have.
Pasning af Have.
Pasning af Frugttræer.
Pasning af Læbælte.
Malkekonkurrence.
Fodermesterkonkurrence.
Hestepasningskonkurrence.
Kalveopdrætning.
Pasning af Malkekøer.
Opdræt af Slagterisvin.
Pasning af Søer og Smaagrise.
Pasning af Høns.
Hørdyrkning.
Henkogningskonkurrence.
Husholdningsregnskab.

Indmeldelsen af de unge til de forskellige Konkurrencer sker til Konsulenterne, der saa paa forskellig Maade alt efter Arbejdernes Art tilrettelægger Forholdene for Deltagerne.

Saaledes har Deltagerne i Havebrugets Konkurrencer været samlet til orienterende Møder paa Skalborggaard.

Deltagerne i Ungdomsarbejderne er baade unge Karle og unge Piger.

For de unge Pigers Vedkommende er det foruden Hushold-

ningsopgaverne oftest Køkkenhaverne, de arbejder med, og det er sikkert, at mangfoldige Steder er igennem dette Arbejde Grøntsagerne for Alvor gaaet ind i Ernæringen saadan, at det betyder mange gode og sunde Maaltider Aaret rundt. Mange unge Piger har ogsaa i Aarenes Løb med stort Held avlet Hør til deres eget Udstyr. For de unge Mænds

Ung Landmand i sin velpassede Roemark.

Part gælder det, at de som oftest begynder enten med Kartofler eller med forskellige Haveafgrøder for senere at fortsætte med nogle til Salg særligt egnede Afgrøder som Kaal, Sellerier, Løg, Gulerødder eller lignende. Flere unge Mænd har i Aarenes Løb faaet overladt en gammel, forsømt Frugthave, som de har rettet op og faaet til at give stort Udbytte, efter at den først havde skiftet Udseende i heldig Retning. I Forbindelse hermed er der tit blevet plantet nye Frugttræer.

Hvor Deltagerne har dyrket egen Jord, har der sædvanlagt

af Konsulent Lyngvad været indføjet et eller andet vigtigt Spørgsmaal til forsøgsmæssig Besvarelse: For Eksempel ved Kartoffeldyrkning: Forspiring af Kartoflerne. o. fr.

Selv om disse forsøgsmæssige Opgaver har gjort hele Arbejdet vanskeligere, saa er der dog ingen Tvivl om, at netop ved denne Fremgangsmaade er det lykkedes at faa værdifulde Dyrkningsforhold prøvet og vurderet paa det bedst mulige Grundlag, nemlig af Dyrkerne selv.

Landsudvalget for landøkonomisk Ungdomsarbejde, der blev nedsat ved Statskonsulent P. F. Lunds Afrejse fra Danmark har gennem Aarene støttet Arbejdet paa forskellig Maade, men allermest derved at Udvalget har ladet trykke smaa let forstaaelige Vejledninger til de forskellige Arbejder saavel som smaa Regnskabshefter til Brug for en Opgørelse over de enkelte Arbejders Økonomi.

Disse Vejledninger og Regnskabsbøger bruges stadig ved vort Ungdomsarbejde.

Naar Arbejderne er endt, gøres Resultaterne op, og Regnskabsbøgerne sendes ind til den Konsulent, Arbejdet sorterer under.

Regnskabsbøgerne sammen med den Bedømmelse, der har fundet Sted i Marken, danner saa Grundlaget for den afsluttende Bedømmelse for Konkurrencen.

Resultaterne af Sommerens Arbejder meddeles Deltagerne og andre interesserede ved Aarets festlige Ungdomsmøde, der hvert Aar afholdes omkring Nytaarstide.

De første Aar efter Ungdomsudvalgets Nedsættelse foretoges Afslutning og Præmieuddeling i Forbindelse med Landboforeningens Efteraarsgeneralforsamling.

Da Ungdomsarbejdet, efterhaanden som det blev mere omfattende, lagde Beslag paa en væsentlig Del af Generalforsamlingens Tid, vedtog man at afholde et samlet Ungdomsmøde med Præmieuddeling ved Nytaarstide.

Dette Møde afholdtes første Gang 10. Januar 1929 under Ledelse af A. C. Her talte tidligere Statskonsulent S. Sørensen, Washington, om Landbrugsforholdene i U. S. A., i Kanada og i Australien m. v.

For de mange unge, der har været og er med i Landboforeningens Ungdomsarbejde, staar Nytaarsmødet med en særlig straalende og festlig Glans.

Fra Ungdomsmødet Nytaar 1944.

Her fik de unge Deltagere i festligt Lag Anerkendelse for deres Indsats i Aarets Arbejder. Ikke mindst var Glæden og Stoltheden stor, naar Fader eller Moder var med paa denne Dag.

Her talte Formanden for Ungdomsudvalget æggende og lærerige Ord, her talte Landboforeningens Formand, som mange andre af Foreningens Mænd, der følte sig hjemme i Landboungdommens Midte.

Til Præmier for veludført Ungdomsarbejde har Foreningen anvendt Sølvgenstande og faglige Bøger samt Sparekassebøger.

Det har nu i en Aarrække været saaledes, at 1. Præmie var en Sparekassebog i Landbosparekassen i Aalborg, hvor de unge i Afdelingen for egne Hjem fik en forhøjet Rente.

For Landboforeningen som for Landbosparekassen har disse Præmier været til megen Glæde og Opmuntring, idet de unge, der paa denne Maade kom i Forbindelse med Sparekassen, har vist sig at være særdeles dygtige og ret snart fik anselige Beløb paa Bogen, til Gavn for dem selv og deres Hjem, den Dag de skulde stifte eget Bo.

Som Anerkendelse for flere Aars dygtigt Ungdomsarbejde har Foreningen i en lang Aarrække kunnet uddele 4 H. Mærker i Forbindelse med et smukt Diplom, skænket af Landsudvalget for landøkonomisk Ungdomsarbejde, ligesom vi ogsaa har haft den Glæde flere Gange at kunne sende en Flok af vore dygtigste Deltagere, efter tre Aars vel gennemført Arbejde, til Kursus paa en af vore Landbrugsskoler eller Husholdningsskoler, hvor de kunde mødes med Kammerater i Arbejdet for andre Egne af Landet.

Var Nytaarsmødet en festlig og straalende Afslutning paa de enkelte Aars Arbejder, saa var den aarlige Ungdomsudflugt Sommerens festlige og fornøjelige Oplevelse.

Helt fra Ungdomsudvalgets første Aar til Stormagtskrigen i 1940 hindrede en Udflugt har Ungdomsudvalget hvert Aar i den skønne Højsommer indbudt Ungdomsarbejdets Deltagere til Udflugt.

Udflugten, der begyndte og sluttede i Aalborg, har haft den Opgave at gavne og fornøje.

Man vilde i festligt Lag besøge Fagfæller, større og mindre Landbrug eller Havebrug, for at lære noget af Værdi for Dagens Gerning hjemme.

Fra Aalborg er Udflugterne gaaet til Nord og Syd som til Øst og Vest.

Vi har besøgt Vildmosen, Tylstrup Forsøgsstation, Ny Vraa, Langholt og Striben samt Krogaarden i Vester Hassing, de Landbrugere i Hou og paa Nørreskovgaard ved Hals. Tillige har vi været i Als og Veddum for at se Besætninger og Græsmarker, og i Hadsund og Hurup for at se Frugtavl i større Stil. Syd paa har vi været for at se de gode jydske Kvæg- og Hestebesætninger paa Hobroegnen, i Kirketerp og Stenild.

Paa Scheelsminde og paa Frederikshøj har vi studeret Kartoffeldyrkning, og hvad har vi ikke lært af Frugtavl, Havebrug og Fjerkræhold hos de dygtige Mænd og Koner i St. Restrup.

Afvanding og Landvinding har vi set paa Gjøl og Øland samt paa Lundbæk og i Valsted; desuden har vi set Landvinding paa Hornum Forsøgsstation, hvor Frugttræerne stod tæt og frodigt i den magre Jord.

Alle Steder var vi velkomne, og alle Steder lærte vi noget.

Ja, saadan gik Turene indenfor vort eget Amt, og et enkelt Aar dristede vi os længere væk, helt til Skals og Vorde gik Turen, hvor vi besøgte de dygtige Kvægbrugere langs Skalsaaens „bredeste Enge". Turen sluttede det Aar saa smukt i Viborg Domkirke, hvis mægtige Rum og smukke Malerier gav os alle noget blivende med hjem.

Paa Ungdomsudflugterne blev der talt mange gode Ord, og ikke mindst husker vi det vore Værtsfolk sagde og lagde os paa Sinde.

„At gøre det bedste bedre" var ogsaa deres Motto, de havde gjort en Indsats, ikke alene i deres Ungdom, men ogsaa nu i deres Manddom. Det var Mænd og Kvinder, der førte god Tale for os alle.

Ved Ungdomsudflugten uddeltes Præmierne for de Konkurrencer, der sluttede ved Foraarstide, saaledes Redskabsopbevaringens Konkurrence, Hestepasnings- og Fodermester-

konkurrencen samt for den krævende og ansete Driftsplan-konkurrence.

Paa Initiativ af Redaktør Tyge Lassen, Aalborg Amtstidende, udvekslede et Par Aar 1938 og 1939 Ungdom, unge Karle og Piger fra det landøkonomiske Ungdomsarbejde mellem Vestsverige og Aalborg Amts Landboforening. 12—15 unge fra hvert af Landene fik Ophold 10 à 12 Dage i et Landbo-

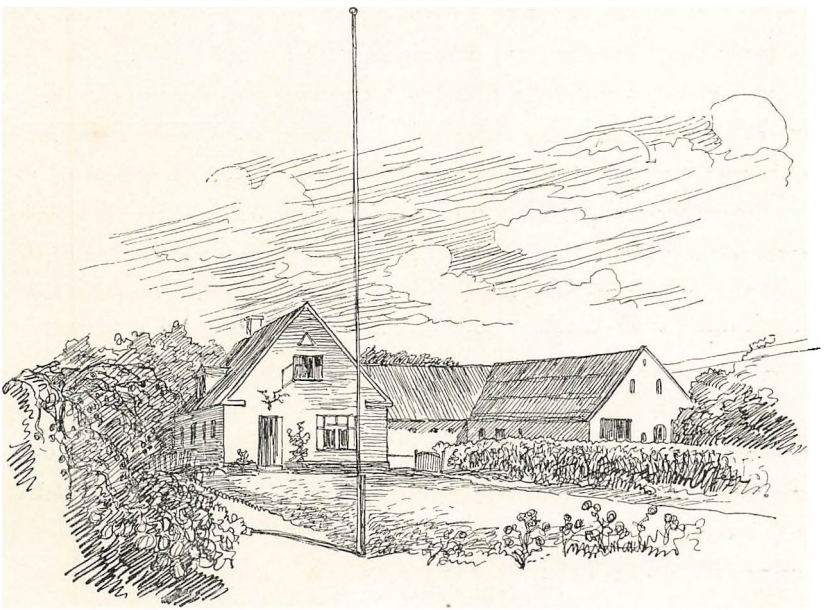

Fra Store Restrup

hjem, hvor de foruden at studere det paagældende Landbrug ved at hjælpe til med alt forefaldende Arbejde tillige blev vist rundt i den nærmeste Omegn og saaledes fik bedst muligt Indtryk af Egn, Befolkning og Erhverv med hjem.

De unge fra begge Lande, der fik Del i denne Udveksling, var meget glade og tilfredse med Opholdet i det fremmede. Herom vidner de Indlæg, der er modtaget fra baade danske og svenske Deltagere.

Ved Ungdomsudflugten i 1938 til Langholt, Striben, Vester

Hassing, Hou og Hals, deltog 8 unge Svenskere, som netop paa den Tid var her i Nordjylland. Ved det afsluttende Kaffebord i Hals, hvor Tale og Sang vekslede, sang de svenske Karle og Piger med sjælden Skønhed og Kraft deres smukke Sange.

Der er ingen Tvivl om, at denne gensidige Udveksling af svensk og dansk Landboungdom er yderst værdifuld, ikke alene for de paagældende og deres Hjem, men ogsaa for større Kredse baade her og i Sverige.

Det maa oprigtigt haabes, at Forholdene snart igen maa betinge en saadan Udveksling af dansk og svensk Ungdom.

I Tilslutning til de allerede nævnte Ungdomsarbejder afholdes hvert Aar Have- og Markvandringer foruden Øvelser i Kvægbedømmelse, Hestemønstring, Forspænding og Kørsel.

Overalt, hvor der gennem Ungdomsudvalget kaldes paa Ungdommen til disse praktiske Øvelser, møder Ungdommen frem i stort Tal.

Sædvanligt slutter disse Have- og Markvandringer eller Øvelser i Husdyrbrug med en lille Sammenkomst om en Kop Kaffe eller lidt Frugtgrød i de Hjem, der er Vært. Her veksler Tale og Sang, og nye Forbindelser knyttes mellem Landbrugets unge og den gamle Forening.

Korte Kursus og landbrugsfaglig Skole

Helt fra Foreningens første Dage har de saakaldte vandrende Landbrugskursus været et betydeligt Led i det landbrugsfaglige Oplysningsarbejde.

Det var ved Foreningen af jydske Landboforeningers Delegeretmøde i 1873 Foredragssagen for første Gang var paa Dagsordenen.

Man vedtog da at henstille til Landboforeningerne, at en Række af Tidens aktuelle Spørgsmaal blev drøftet indenfor større Kredse.

Det var dengang saadanne Spørgsmaal som: Brakkens Betydning, Krydsning mellem Korthorn og jydsk Kvæg, hvilke Fodermidler giver det bedste Udbytte til Malkekvæg o. fr.

Oprindelig var der i Landboforeningen kun Tale om enkelte Foredrag her i Aalborg, senere nogle ude i Kredsene.

En naturlig Følge af de enkelte Foredrag blev de sammenhængende Foredrag.

Foredragsrækkerne om landbrugsfaglige Spørgsmaal tog efterhaanden Form som de 3 à 5 Dages Landbrugskursus, der vil være mange af Landboforeningens Medlemmer bekendt.

Foredragenes Opgave er ikke blot at meddele Oplysning om det behandlede Emne, men ogsaa at vække Spørgelysten hos Tilhørerne, saa der efter Foredraget kan komme en Forhandling i Gang mellem Tilhørerne og Indlederen og mellem Tilhørerne indbyrdes.

Hvad ens Nabo siger og mener, lægger man uvilkaarligt Mærke til. — Det ægger ofte til Modsigelse.

Efter Foreningens Antagelse af en Husholdningskonsulent afholdtes foruden almindelige Landbrugskursus i stort Tal Husholdningskursus, dels for Husmødre og dels for unge Piger.

Efterhaanden som det landøkonomiske Ungdomsarbejde med de forskellige Konkurrencer samt Dyrkning af egen Jord og egen Have fik større Tilslutning, følte Ungdomsudvalget, der den Gang som nu tillige var Kursusudvalg, Trang til at oprette nogle større Kursus, hvor de unge Vinteren igennem kunde faa Undervisning om Landbrugets Forhold.

I Vinteren 1926—27 afholdtes da for første Gang i Aalborg Amts Landboforening landbrugsfaglig Kursus, eller som Navnet var det første Aar „Landbrugsfaglig Aftenskole".

Optakten var fortrinlig, idet der det første Aar var Kursus i Skovsgaard, Aardestrup, Als og i Gandrup med et samlet Antal af 216 Elever. Aar efter Aar har der spredt over det

store Arbejdsomraade været afholdt fra 2—5 af disse store landbrugsfaglige Kursus.

Efter Landboforeningens Erhvervelse af Skalborggaard indrettedes der Skolelokaler med Plads til 60 Elever, og i Vintrene 1941—42 og 1942—43 afholdtes her landbrugsfaglig Kursus for to Hold unge Landmænd hver Vinter.

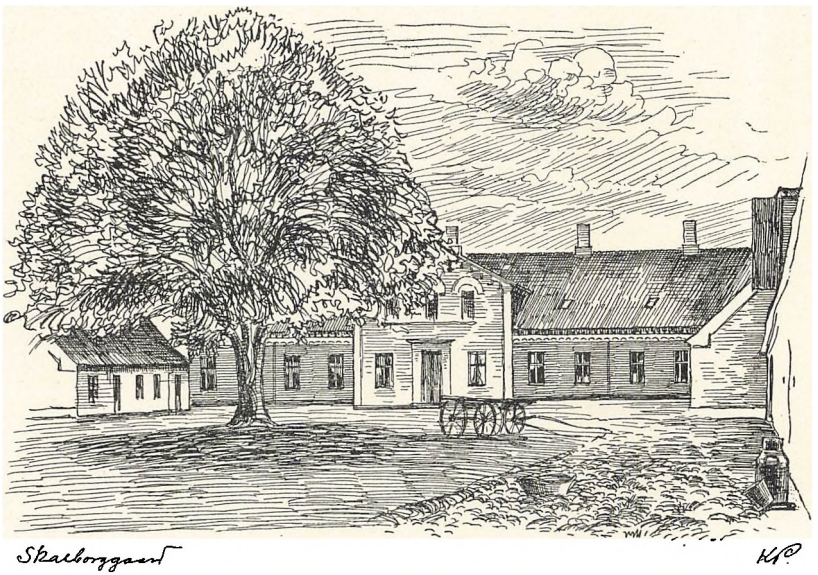

Disse Kursus var og er som Navnet antyder en Indbydelse til Landbrugets unge.

Den solide og trofaste Tilslutning har naturligt været til megen Glæde og Opmuntring for saavel Foreningens Ledelse, Ungdomsudvalget som for Foreningens Konsulenter.

Af landbrugsfaglige Skoler har der ialt været afholdt 63 Skoler med ialt 2781 Elever.

Undervisningen ved de landbrugsfaglige Skoler har omfattet Jorddyrkning, Havebrug, Husdyrbrug og Driftslære.

Vi har paa de landbrugsfaglige Skoler søgt at klargøre for de unge, at Maalet: *en solid teoretisk Viden om Landbrugets Forhold* ikke kan erhverves paa en af disse landbrugsfaglige

Skoler, og at disse Kursus skulde være en Forskole til de almindelige Landbrugsskoler.

Vi har ønsket, at de landbrugsfaglige Skoler skulde give Eleverne Lyst og Trang til en større Viden.

Det er en Kendsgerning, at hidtil har alt for faa af Landbrugets unge faaet rigtigt Landbrugsskoleophold med 6—9 Maaneders Undervisning, før de bliver selvstændige Landmænd.

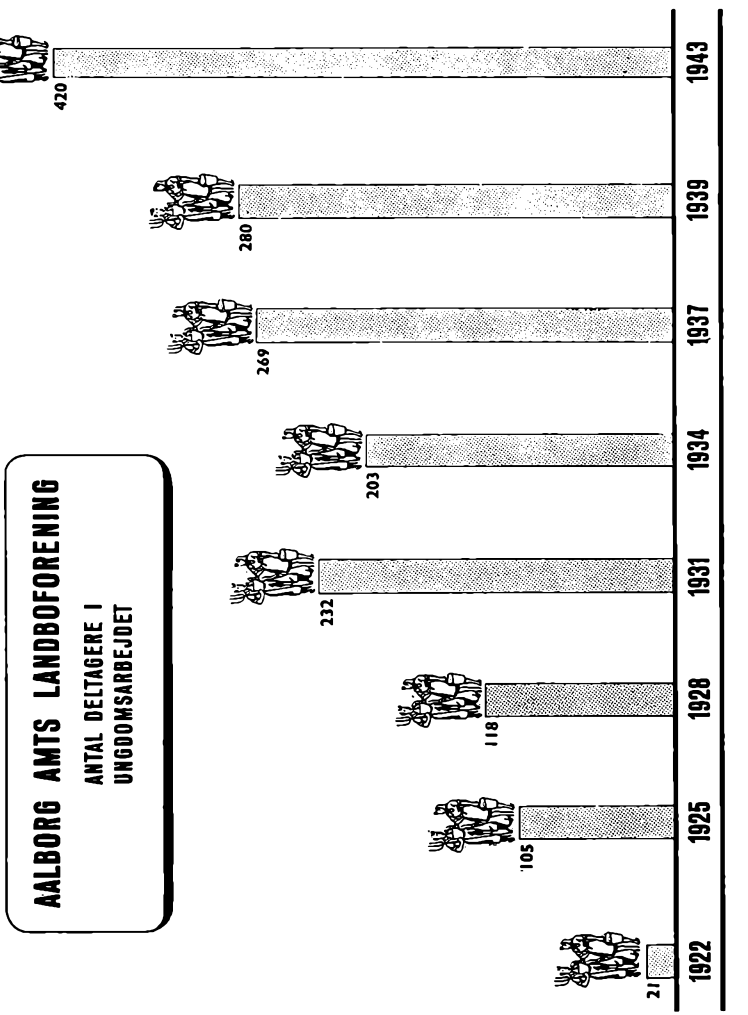

Aarsagerne hertil er flere, og de vanskelige økonomiske Forhold, Landbruget i en Aarrække arbejdede under, har naturligt nogen Skyld, men ikke den hele, thi hvor Forstaaelsen og Viljen er til Stede, bliver der i Reglen en Udvej.

For at sikre, at i Fremtiden en større Del af nordjydsk Landboungdom kan faa lettere Adgang til at komme paa Landbrugsskole, har Aalborg Amts Landboforenings Ledelse i 1943 taget den for nordjydsk Landboungdom saa betydningsfulde Opgave, *en Landbrugsskole ved Aalborg*, op til Virkeliggørelse.

Tiden nu er vanskelig og usikker, og omend man ikke nu kan se *naar* Landbrugsskolen ved Aalborg bliver Virkelighed, saa er dog nu Skolen under Vejs. Til Gavn for den vaagne og villende Landboungdom, der i Fremtiden som hidtil vil være at finde indenfor Aalborg Amts Landboforenings Virkeomraade.

Som alle Medlemmer indenfor Landboforeningens Udvalg har ogsaa Ungdomsudvalgets Mænd hver paa sin Vis været med til at udvikle og præge Arbejdet.

Gennem Aarene har dog især Formændene trukket det store Læs.

Ungdomsudvalgets første Formand var Redaktør og Lærer A. Christensen, Sønder Tranders, der var Formand helt til 1930.

A. C., der var kendt over hele Nordjylland for sine smaa Artikler i Aalborg Amtstidende: „Tal og Ting fra Landbruget", var Læreren af „Guds Naade". Han kunde med sin milde men dog mandige og æggende Røst tale til Ungdommen, saa de lyttede, thi de mærkede, at han holdt af de unge og ønskede at give dem en god og sikker Vejledning.

Efter A. C. blev Niels Thyssen, Kærsgaard, Tylstrup, Ungdomsudvalget en dygtig Formand, til han i 1934 afløstes af Peder Gade, Buddum.

Som sine Forgængere forstod Peder Gade at tale til Ungdommen, vel især fordi Peder Gade selv følte sig ung og som de unge kunde blive glad, begejstret og optaget af Opgaverne.

Peder Gade var Formand for Ungdomsudvalget helt til 1939, da han afløstes af Hans Pinstrup, Egsbjerg, Gravlev.

Paa sin egen Maade taler Hans Pinstrup til Landboforeningens Ungdom, Karle som Piger. Hans Pinstrup taler, og de lytter, fordi de mærker, at deres Vanskeligheder og Byrder, som ogsaa deres Glæder til Livet og Hjemmene, forstaar og kender Pinstrup.

A. C., Sdr. Tranders,
Redaktør og Lærer,
Ungdomsudvalgets første
Formand.

Hmd. Chr. Poulsen,
St. Restrup,
Ungdomsudvalgets Formand
fra 1943.

Med sin store Arbejdskraft og faglige og samfundsmæssige Indsigt kom der med Hans Pinstrup en ny og værdifuld Tone ind over Ungdomsudvalgets Stævner.

Efter at Hans Pinstrup som Formand for Landboforeningen fik øget Arbejde for Foreningen, valgtes i Efteraaret 1943 Chr. Poulsen, St. Restrup, til Formand for Ungdomsudvalget.

Siden Aalborg Amts Landboforening i 1922 tog et Arbejde

op for Landboungdommens Dygtiggørelse og Udvikling, har Landbrugets Vilkaar været meget vekslende og i nogle Aar meget strenge og trælsomme.

Uanset Tiderne har Landboforeningens Ledelse sørget for, at Ungdomsarbejdet blev gennemført i videst muligt Omfang. Aldrig var man kneben eller tilbageholden, naar det gjaldt de unges Dygtiggørelse og Velfærd.

For denne Indstilling fortjener Landboforeningens ledende Mænd en Tak.

Jeg ved, at gennem Aarene har mange unge, som deres ældre Paarørende, tænkt og følt en saadan Tak, omend den kun i sjældnere Tilfælde fandt frem i Ord.

„Ungdommen er Fremtiden", og gennem sit Arbejde for Ungdommen har Landboforeningen været med til at sikre ikke blot Landbrugets men hele Landets Fremtid.

Børge Davidsen.

Sølvmedalje for Landboflid

Ej Skansen blot og Havet en Skare Helte bar!

Tanken om Uddeling af Sølvmedalje for Landboflid kan føres helt tilbage til 1894. Denne Form for Anerkendelse for Landboflid kan saaledes fejre sit 50. Aar samme Aar som A. A. L. fejrer sit 100 Aars Jubilæum.

Et Par Aar forud blev der indenfor F. a. j. L. paa Foranledning af Husmændenes daværende varme Talsmand, Sædegaardsejer H. J. Hansen, Marsvinslund, nedsat et Husmandsudvalg, som skulde have til Opgave at forbedre Husmændenes Kaar bl. a. ved Fordeling af Statstilskuddene, Ordning af Husmandsrejser, Præmiering af veldrevne Brug o. s. v.

Førnævnte Aar stillede H. J. H. Forslag om, at naar et Brug havde erholdt Præmie tre Gange, skulde dette ikke præmieres under denne Form mere, men skulde som Afslutning kunne indstilles til F. a. j. L.s Sølvmedalje for veldrevne og lønnende Husmandsbrug.

Forslaget vedtoges, og fra da af kan Sølvmedalje for Landboflid skrive sin Historie.

Efterhaanden ændres Betingelserne for Uddelingen af Medaljen, først saaledes at tre 1. Præmier forud ikke var nødvendig, da mange Landboforeninger var imod at give samme Brug 1. Pr. saa ofte. Senere bliver Vilkaarene igen ændret og saaledes at det herefter ikke var nødvendigt at have deltaget i nogen Konkurrence, før man kunde indstilles. Det havde nemlig vist sig, at mange, som ikke havde meldt sig til alm. Konkurrence, var lige saa godt kvalificerede og skulde af

denne Grund derfor ikke være afskaaret fra at kunne indstilles. Senere ændres Betingelserne saadan, at det ikke alene er Husmænd, der kan indstilles, men alle Brugsstørrelser, da man havde erfaret, at disse dygtige Husmænd, som her er Tale om, netop i Kraft af deres enestaaende Dygtighed ofte naaede at blive Gaardejere og af denne Aarsag nødigt skulde udelukkes.

Saadan ligger Sagen i Dag, og saaledes at Landsdelen er inddelt i fire Indstillingsomraader, hvor hvert Omraade har Indstillingsret hvert fjerde Aar.

Sølvmedalje for Landboflid.

En Hovedbetingelse for at faa Sølvmedaljen tildelt er, at vedkommende er begyndt paa bar Bund eller med ganske smaa Midler og derefter har arbejdet sig frem til gode økonomiske Kaar og desuden har en pæn, veldreven Ejendom, der tjener som et godt Eksempel for Egnen.

Følgende har gennem Aarene efter Indstilling af A. A. L. faaet tildelt Sølvmedaljen for Landboflid. Endvidere anføres eksempelvis fire af de Beskrivelser, der fulgte Indstillingerne af 1943.

Poul Andersen, Thorup Hede, Arden.
Niels Pedersen, Hvorup Enge, Nørresundby.
Marinus P. Langeland, Skindbjerg, Skørping.
Jens Jungersen, Vedsted Kær, Birkelse.
Jens Andersen, Holtet, Hals.
Jens Bendtsen, Terndrup Mark, Terndrup.
Niels Sørensen, Vive, Hadsund.
Niels Vinter, Næsby, Ranum.
Jens Pedersen, Heden, Blære.
Jens Peder Sørensen, Harrild, Nibe.
Morten Kristensen, Foldager, Støvring.
Holger Bøgh, Dokkedal, Gudumholm.
Jørgen Ove Nielsen, Vildmosen, Tylstrup.
Kristian Jensen, Enghaven, Gandrup.
Jens Jensen, Thorsted, Støvring.
Thomas P. Blindbæk, Munkholm, Suldrup.
Ingvard Jørgensen, Skaarup, Arden.
Andr. Andreasen, Sdr. Skovsgaard, Skovsgaard.
Peder Møller Pedersen, Nr. Skovsgaard, Skovsgaard.
Peter Selde, Kjemtrup, Nørager.
Kresten Theilgaard, Aarestrup, Skørping.
Alfred Sørensen, Kalstrup Mk., Vegger.
Jens Chr. Nielsen, Hæsum, Støvring.
Anton Marinus Johansen, Annerup, Støvring.
Anders Laursen, St. Arden Mk., Arden.
Søren S. Sørensen, Brøndbjerg, Arden.
Niels Chr. Sørensen, Hurup, Østjylland.
Thomas Rasmussen, St. Brøndum.
Niels Chr. A. Nielsen, Mosevang, Biersted.
Kristian Jakobsen, Sønderskoven, Hals.
Peder C. P. Brander, Nørøkse, Halvrimmen.

Kresten Theilgaard, Aarestrup, Skørping, er født den 15. Marts 1891 og blev i 1920 gift med Kristine Kristensen. I Ægteskabet er seks Børn.

Samme Aar overtog de Ejendommen i Aarestrup, som da var paa 22 Tdr. Ld. og kostede 17,000 Kr. Til at bestride Omkostningerne ved Købet havde Theilgaard en Kapital paa 3000 Kr. Besætningens Størrelse var da 2 smaa Heste, 3 Køer, 3 Kalve og 20 Høns.

Her var nok at tage fat paa for en driftig Mand, og det har Theilgaard været. Han har i Løbet af 23 Aar faaet Ejendommen udvidet og forbedret i mønsterværdig Grad, saa det har vakt almindelig Beundring og Agtelse hos Egnens Befolkning.

En uopdyrket Mose blev sat i Kultur allerede de første Aar, endvidere er 9 Tdr. Ld. lavtliggende Jord drænet, og hele Ejendommen er merglet. 1934 tilkøbtes yderligere 10½ Td. Ld. for en Pris af 400 Kr. pr. Td. Ld. Ligeledes er Bygningerne nyopført i Aarenes Løb. 1923 byggedes ny Lade, 1924 Hønsehus, 1930 Kostald, og endelig 1939 opførtes nyt Stuehus. Ialt er kostet paa Nybygninger ca. 24,000 Kr.

Theilgaard har ogsaa haft stor Interesse for Plantning og indset Nytten heraf. Allerede i Aarene 1923—24 blev der plantet omkring hele Ejendommen, og senere er der anlagt en smuk og velholdt Have ved Gaarden.

Besætningens Størrelse er nu 3 Heste, 10 Køer, 15 Ungkreaturer, 39 Svin og 70 Høns.

Ejendommens Handelsværdi under normale Forhold ca. 50,000 Kr., Gælden 22,000 Kr.

Driftsregnskabet for 1942 viser føglende:

Indtægt	15,579 Kr.
Udgift	11,048 Kr.
Driftsoverskud	4,531 Kr.

Peder Selde, Kjemtrup, Nørager, er født 20. December 1873, blev gift 1901 med Petrine Pedersen. I Ægteskabet er ni Børn.

Peder Selde overtog samme Aar Ejendommen i Kjemtrup. Arealet var 235 Tdr. Ld. Og naar det tages i Betragtning, at Selde dengang kun ejede 2000 Kr., kunde denne Handel se ret umulig ud. Men hvad Selde manglede i Kapital, havde han i Mod og Foretagsomhed. Trods det store Areal var det alligevel ingen Herregaard, kun 160 Tdr. Ld. var opdyrket. Besætningen var 9 Heste og 35 Kreaturer og Prisen for hele Herligheden 35,000 Kr. Gælden 20,000 Kr., og herudover maatte udredes 10,000 Kr. til Skifte med Hustruens fire Børn af første Ægteskab.

Selde tog fat paa Opgaven med fast Beslutsomhed. Foreløbig var der ingen Grund til at købe mere Jord. Derimod solgtes til Oprettelse af fire nye Brug 67 Tdr. Ld. for en Pris af 18,000 Kr. Og efter at yderligere 25 Tdr. Ld. var tilplantet med Gran, var Ejendommen til at overse. Der var dog endnu 50 Tdr. Ld. tilbage som uopdyrket; men dette Areal blev i Løbet af de første ti Aar lagt under Plov og kom hurtigt i Kultur. Dermed var Sagen dog ikke klaret. Ca. en Trediedel af Jorden trængte til Afvanding, hvorfor Selde gik i Gang med at dræne, og dette Arbejde er ogsaa forlængst udført. Endvidere maa nævnes, at hele Marken to Gange er merglet.

Paa Bygninger er der i Aarenes Løb ofret store Summer til Udvidelse og Forbedring. Allerede 1907 byggedes nyt Svinehus, som udvidedes 1925, 1914 opførtes ny Kostald, 1921 Hestestald og Maskinhus, og i 1938 ombyggedes Laden. Desuden er nyt Stuehus opført og ligeledes en Fodermesterbolig ved Gaarden.

Besætningen er nu 17 Heste, ca. 100 Kreaturer foruden Svin og Fjerkræ.

Foruden praktisk økonomisk Sans har Selde ogsaa en ud-

præget Skønhedssans, der har givet sig Udslag i Tilplantning af alle Markskel samt Anlæg af en stor, smuk Have.

Af Ægteparrets ret store Børneflok er otte hjulpet i Stillinger eller til Ejendom med betydelige Pengetilskud.

Ejendommens Handelsværdi under almindelige Forhold 150,000 Kr. Gælden udgør 19,000 Kr.

Regnskabsoversigt for 1942 udviser følgende Slutsummer:

Indtægt	32,300 Kr.
Udgift	20,800 Kr.
Driftsoverskud	11,500 Kr.

Jens Chr. Nielsen, Hæsum, Støvring, født 6. December 1866, har været gift to Gange, anden Gang 1915 med Kristiane Terkildsen, f. Møller. I sidste Ægteskab er et Barn, og Hustruen medbragte to Børn.

Jens Nielsen overtog 1897 sin nuværende Ejendom, der da var paa 35 Tdr. Ld. og en Besætning paa 2 Heste, 6 Køer, 2 Kvier, 1 Kalv, 1 Gris og 2 Faar. Prisen var 8800 Kr., og til at bestride Omkostningerne ved Overtagelsen havde Jens Nielsen 3800 Kr., hvoraf de 3000 dog skulde forrentes indtil 1904.

Arealet bestod af nyopdyrket Jord, og en Del var endnu ikke under Plov. Dette blev dog snart efter Overtagelsen kultiveret. Senere er efterhaanden tilkøbt Hede- og Mosearealer, som nu ogsaa er dyrkede. Saaledes købtes 1908 8 Tdr. Ld. Mose, 1916 18 Tdr. Ld. Hede og 1926 21 Tdr. Ld. Hede, og den samlede Pris var 5350 Kr. 16 Tdr. Ld. af den nyopdyrkede Jord er igen solgt for 6000 Kr.

Bygningerne er der ogsaa i Tidens Løb ofret betydelige Summer paa, dels til Ombygning og dels til Udvidelser, efterhaanden som Arealet forøgedes, og den bedre Kultur betingede betydeligt større Afgrøder og dertil svarende Besætning.

Udover det store Opdyrkningsarbejde har Jens Nielsen

særlig gjort sig bemærket som Kvægopdrætter. Han har i Aarenes Løb oparbejdet en 1. Klasses Stambesætning, der er kendt og anerkendt viden om, og som hvert Aar hjembringer nogle af de bedste Præmier fra Sommerens Dyrskuer. Mange gode Avlsdyr er solgt herfra.

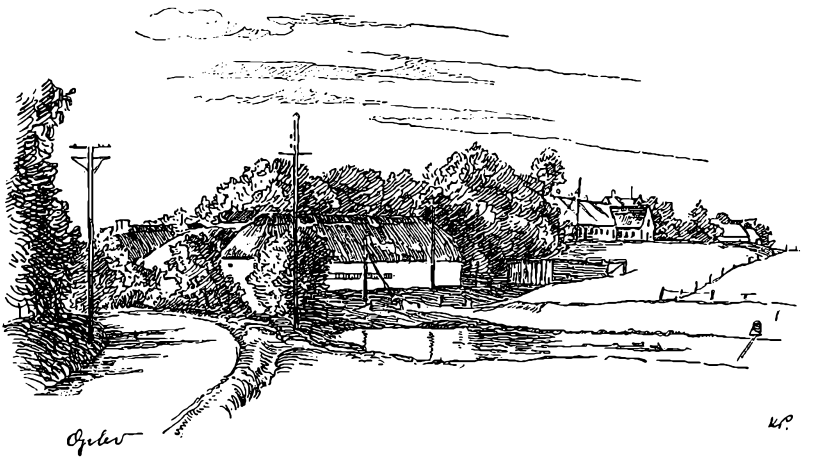

Jens Nielsen har altid været en meget flittig og sparsommelig Mand, og hans Økonomi er i særdeles god Orden. Der er kun ganske lidt Gæld paa Ejendommen, derimod har Jens Nielsen trods Tab af 20,000 Kr. ved Kautionsforpligtelser og Udbetaling af 14,000 Kr. til Børnene betydelige Konti i Banken og som Udlaan.

Besætningen bestaar af 7 Heste, 17 Køer, 1 Tyr, 23 Ungkreaturer samt Svin og Fjerkræ.

Regnskabet viser:

Indtægt	32,587 Kr.
Udgift	23,276 Kr.
Driftsoverskud	9,311 Kr.

Niels Chr. A. Nielsen, Mosevang, Biersted, født 7. Oktober 1879, gift 1904 med Ottomine Larsen. I Ægteskabet er ni Børn.

Efter Giftermaalet boede Ottomine og N. Chr. Nielsen de første syv Aar i en lille Ejendom i Koldmose ved Kaas, og Nielsen maatte i alle Aarene tjene til Føden ved at gaa ud paa Arbejde. Dette var i Længden ikke tilfredsstillende for et ungt Ægtepar med Virketrang og Fremdrift. Derfor købtes 1911 en noget større Ejendom i Mosevang ved Biersted. Det var ikke nogen Herregaard, og forsømt var den. Besætningen bestod af 1 Hest, 2 Køer og 1 Kvie. Prisen 6400 Kr. var ikke meget, men kunde egentlig være nok, da N. Chr. Nielsen kun ejede 300 Kr.

Det viste sig imidlertid, at N. C. N. og Ottomine var Mand og Kone for at ordne Tingene. De oprindelige 12 Tdr. Ld., som Ejendommen bestod af, blev snart for lidt til deres Arbejdsevner. Derfor tilkøbtes 1913 4 Tdr. Ld. for 800 Kr., 1915 igen 8 Tdr. Ld. for 1550 og endelig 1918 14 Tdr. Ld. for 5300 Kr.

Nu var der noget at bruge Vilje og Kræfter til, og Indsatsen svarede god Regning, saa der blev Raad til at foretage stadige Forbedringer af Jord, Besætning og Bygninger.

Af Jorden er 10 Tdr. Ld. nyopdyrket, og ialt er 28 Tdr. Ld. grundforbedret. Avlsbygningerne er udvidet og nybygget. Sidst kom Turen til den mindst rentable Del, Stuehuset, som 1942 fik en Hovedreparation.

Besætningen er nu 7 Heste, 9 Køer, 1 Tyr, 3 Kvier, Svin og Fjerkræ. Den store Hestebestand skyldes Kørsel af to Mælketure.

Af den store Børneflok, som Ottomine og N. Chr. Nielsen har opdraget, er allerede flere hjulpet i Vej med flere Tusinde Kroner, og deres beundringsværdige Præstationer er derfor saa meget mere bemærkelsesværdig.

Ejendommens Værdi under normale Forhold anslaas til ca. 45,000 Kr. Gælden andrager 10,000 Kr. Desuden er Nielsen Ejer af en for kort Tid siden købt Villa.

Regnskabet for 1942 viser:

Indtægt	11,720 Kr.
Udgift	5,739 Kr.
Driftsoverskud	5,981 Kr.

Alle disse Mænd og deres Koner har efter Landboforeningens og Dommerudvalgenes Mening med fuld Ret fortjent Anerkendelse, fordi de hver paa sin Vis har udrettet noget udover det almindelige, fordi de i væsentlig Grad ved egne indtjente og sammensparede Midler og utrolig Energi og Nøjsomhed under vanskelige og brydsomme Kaar hver især har forstaaet at skabe gode, rentable og harmoniske Hjem. — De har lagt en god Ager til Danmarks Vange, — de har opdyrket Hede, kultiveret og planeret vandlidende Moser og Sumpe, kørt Fyld fra Banker og gamle Diger i de værste Huller, drænet og merglet, fjernet Tusindvis af Læs Sten fra nyopdyrkede Arealer. Og de har plantet i Mark og om Hus og Gaard, — hygget og lunet om Fæ og Kræ, oparbejdet gode værdifulde Besætninger og nybygget eller istandsat gamle, faldefærdige Bygninger. — Eller de har i andre Tilfælde i Løbet af faa Aar skabt en lønnende Mønsterbedrift af en før forsømt Ejendom. — — Og det vigtigste: De har trods Slid haft *Livet i Behold,* saa de ogsaa uden for deres egne Enemærker med vaagent Øje og levende Interesse har fulgt, hvad der foregik baade i Haandens og Aandens Verden.

Det er en selvhjulpen Type, som hvert Slægtled har godt af at have Blikket henledt paa, som i høj Grad er gode Samfundsborgere, fordi Eksemplets Magt er saa stor og vidtrækkende, — og om hvem det for Menigmand er vanskeligt at tolke sine Følelser. — — Skjoldborg har gjort det smukt i følgende Linjer:

Du Husmand, som ørker den stridige Jord
og vover din Arm og din Bringe,
som drager det første Kulturens Spor
med Plovjernets sølvblanke Klinge,
mer Ridder du er med din barkede Haand
end mangen, der pyntes med Stjerner og Baand
og tripper paa bonede Gulve.

* * * *

Det kgl. Danske Landhusholdningsselskabs Sølvbæger. Denne, den højeste Anerkendelse for Landboflid, kommer kun faa til Del og gives fortrinsvis for lønnende Frugtbargørelse af til Raadighed staaende Midler indenfor de paagældende Landbrug. Bl. a. for Opdyrknings-, Kultiverings- og Afvandingsarbejder i større Stil, Elite-Husdyravl o. s. v.

Følgende har efter Indstilling af A. A. L. faaet denne Anerkendelse:

Gaardejer Kr. Vadgaard, Stenild ved Hobro, for stort Opdyrkningsarbejde og fremragende Husdyravl, navnlig indenfor den jydske Hesterace.

Gaardejer Jens Nielsen Hvirvelkær, Hvirvelkærgaard, Als, for Elitekvægavl af jydsk

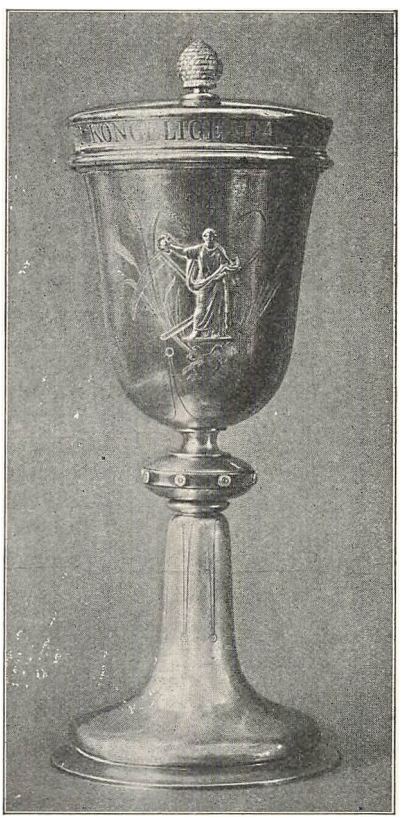

Det store Sølvbæger.

sortbroget Race, hvilket mange Stamtavler over Racen vidner om. Det er ikke let at finde en saadan, uden at der staar „Hvirvelkær" et eller flere Steder.

Godsejer O. Nymann, Stranderholm, for meget omfattende Afvandingsarbejde, Dige- og Pumpeanlæg og hermed følgende Landvinding af flere Hundrede Tdr. Ld.

Marinus Langeland, St. Restrup, Sønderholm, for stor og alsidig Landmandsgerning indenfor Husmandsbruget, hvor baade menneskelig og teknisk Arbejdskraft og Hjælpemidler er taget i Brug langt ud over det almindelige.

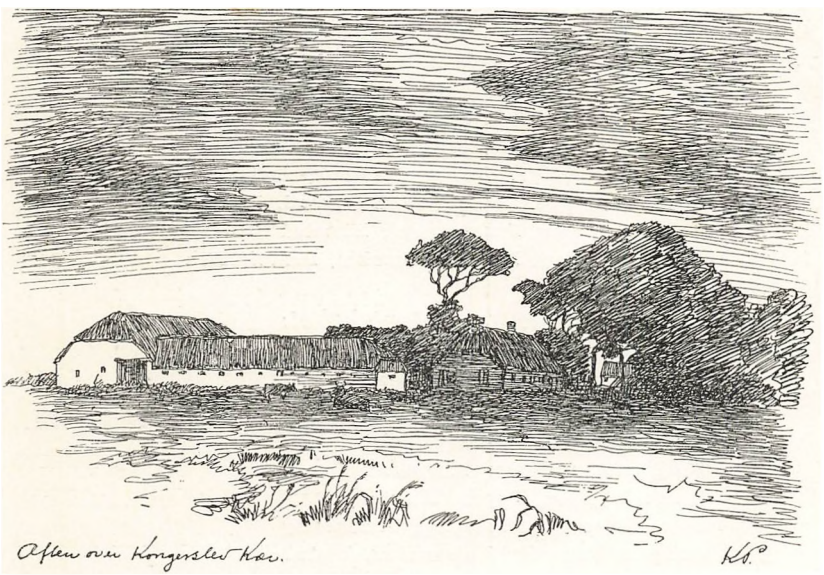

Disse Landbohjem, enten det gælder Sølvmedalje eller Sølvbæger, har Landboforeningen ønsket at hædre, — ikke ved at stille dem op efter Rang og Stand, men ved efterhaanden, hver paa sin Plads, at vise dem en Hædersbevisning for stor Indsats indenfor dansk Landbrug.

Chr. Poulsen.

Aalborg Amts Landboforening 1944

Bestyrelsen:

Formand: Gaardejer, M. F. Hans Pinstrup, Gravlev, Skørping
Næstformand: Gaardejer, Amtsraadsm. P. Østergaard, Lunden, V. Hassing
1. Kreds: Sognefoged Niels Thyssen, Tylstrup
2. „ Proprietær L. Jensen, Rottrup, Ulsted
3. „ Gaardejer S. Madsen Nielsen, Vaarst
4. „ „ Chr. Jakobsen, Melgaard, Kongerslev
5. „ „ Peter Gade, Buddum, Skelund
6. „ „ E. Larsen, Blegøgaard, Arden
7. „ „ N. Bøgh, Mejlby, Arden
8. „ Husmand Chr. Poulsen, St. Restrup, Sønderholm
9. „ Gaardejer Holger Jensen, Hasseris, Aalborg
10. „ „ Søren Buus, Hestbækgaard, Blære
11. „ „ Jens Præstegaard, Biersted
12. „ „ Bent Nielsen, Nørøkse, Halvrimmen

Repræsentantskabet:

Gaardejer P. Nielsen, Hvorup, Nørresundby
„ E. Nielsen, Tveden, Sulsted
„ Chr. Hansen, Ø. Halne, Vadum
„ Ejner Andersen, Ajstrup, Sulsted
„ N. Svendsen Gaarn, Engmark, Langholt
„ Søren Winther, Bøgen, Hals
„ Otto Nielsen, L. Haukrog, V. Hassing
„ Andreas Vadsholt, Vejgaarden, Ulsted
„ Marinus Nielsen, Nr. Tranders, Aalborg
„ Jens Bech, Romdrup, Klarup
„ Th. Jensen, Mou
„ Kr. Haals, Skovstrup, Gistrup
„ Søren Svendsen Pedersen, Fræer, Skørping
„ M. Braad, Lofthøjgaard, St. Brøndum
„ M. Jellesen, Solbjerggaard, Kongerslev
„ Ansgar Skyum, Bælum
„ Jørgen Laursen, Buddum, Skelund
„ P. Nielsen Ottosen, Visborg
„ Niels Bager, Hurup, Østj

Gaardejer Hans Kjeldsen, Veddum
„ A. Uhrenholt, Brøndbjerg, Arden
„ Anton Olsen, Hvarre, Arden
„ Anders Olsen, L. Arden, Arden
„ Fredløv Olsen, Døstrup H.
„ Jens Christensen, Tøttrup, Støvring
„ Anders Ladefoged, Ravnkilde, Arden
„ Kr. Madsen, Mejlby, Arden
„ Søren Rebild, Aardestrup, Skørping
„ Søren Kjær, Dalgaard, Støvring
„ Lars Søndergaard, Ellidshøj
„ Laurids Knudsen, Gelstrup, Nibe
Husmand Lars Larsen, St. Restrup, Sønderholm
Kredsdyrlæge Edw. Jensen, Vingaardsgade, Aalborg
Redaktør P. C. Jacobsen, Aalborg Amtstidende, Aalborg
Branddirektør J. Enevoldsen, Boulevarden, Aalborg
Gaardejer Anders Christensen, Sofiendal, Aalborg
„ Ludvig Christensen, Skivum, Vægger
„ Anders Kjær, Byrsted, Nibe
„ Jacob Jacobsen, Ejdrup, Vægger
Husmand Karl Møller, Aale, Ranum
Gaardejer Niels Busk, Haldager, Aabybro
Husmand Jens Chr. Gundersen, Aaby Kær, Aabybro
Gaardejer Lars Nødgaard, Biersted
„ Hollen Hollensen, Vedsted, Birkelse
„ Hans Magnussen, Brovst
„ Ingvar Nielsen, Torslev, Brovst
„ A. P. Andersen, Tranum, Brovst
„ Lars Pedersen, Nørøkse, Halvrimmen

Husdyrbrugsudvalget:

Gaardejer Peter Gade, Buddum, Skelund, Formand
„ A. Uhrenholt, Brøndbjerg, Arden
„ Jørgen Laursen, Buddum, Skelund
„ A. Ladefoged, Ravnkilde, Arden
Husmand Johan Thomsen, Visborg
Gaardejer Niels Mortensen, Luneborg, Tylstrup
„ Anders Nielsen, Hæsum, Støvring
„ Anders Nielsen, Horsens, Langholt

Planteavlsudvalget:

Sognefoged Niels Thyssen, Tylstrup, Formand
Gaardejer E. Nielsen, Tveden, Sulsted
„ S. Madsen Nielsen, Vaarst
„ Anders Kjær, Byrsted, Nibe

Forstander E. Knudsen, Forsøgsstationen, Tylstrup
Gaardejer P. Christensen, Ræbild, Skørping
Forsøgsleder Th. Frederiksen, Frederikshøj, Svenstrup

Have- og Læplantningsudvalget:

Gaardejer Jørgen Jørgensen, Ajstrupgaard, Sulsted, Formand
Forstander Hakon Sørensen, Forsøgsstationen, Hornum
Rentier Anton Buus, Blære
Gaardejer N. Mogensen Andersen, Lindholm, Nørresundby
„ Jens Jensen, Thorsted, Støvring
„ Oskar Visse, St. Restrup, Sønderholm

Ugebladsudvalget:

Gaardejer, M. F., Hans Pinstrup, Gravlev, Skørping, Formand
Kredsdyrlæge Edw. Jensen, Vingaardsgade, Aalborg
Gaardejer Søren Kjær, Dalgaard, Støvring
Redaktør P. C. Jacobsen, Aalborg Amtstidende
Gaardejer Alfred Bøgh, Nysum, Arden
Forstander E. Knudsen, Tylstrup

Fjerkræudvalget:

Pastor Fog, Ferslev, Svenstrup, Formand
Gaardejer Peder Pedersen, Voerbjerg, Nørresundby
„ Alfred Sørensen, Kalstrup, Vægger

Ungdomsudvalget:

Husmand Chr. Poulsen, St. Restrup, Sønderholm, Formand
Redaktør T. Lassen, Aalborg Amtstidende
Gaardejer Sv. Svendsen, Ajstrup, Sulsted
„ Jørgen Jørgensen, Ajstrup, Sulsted
„ M. Kaasgaard, V. Hassing
Forsøgsleder Th. Frederiksen, Frederikshøj, Svenstrup
Gaardejer Hans Pinstrup, Gravlev, Skørping
„ Anders Nielsen, Bakkelygaard, Langholt
„ Kr. Madsen, Mejlby, Arden
„ Johs. Sloth, Hou, Hals
„ Ingvar Nielsen, Torslev, Skovsgaard

Biblioteksudvalget:

Gaardejer Svend Nielsen, Skibstedgaard, Kongerslev, Formand
„ Marinus Nielsen, Nr. Tranders, Aalborg
Lærer N. Hald, Kongensgade, Nørresundby
Forstander P. C. Poulsen, Højskolen, Aabybro

Regnskabsudvalget:

Gaardejer, M. F., Hans Pinstrup, Gravlev, Skørping, Formand
„ Niels Bøgh, Mejlby, Arden
„ Sv. Svendsen, Ajstrup, Sulsted
„ A. Uhrenholt, Brøndbjerg, Arden
„ Holger Jensen, Hasseris, Aalborg

Husholdningsudvalget:

Fru Johanne Bonde, Veddum, Formand
„ Maren Pedersen, Volstrup, Godthaab
„ Ane M. Kaasgaard, V. Hassing
„ Rigmor Pinstrup, Møldrup, Arden
„ Martha Kvist, Vaarst
„ Ane Marie Pinstrup Pedersen, Byrsted, Nibe
„ Karen Nielsen, Bakkelygaard, Langholt
„ Helene Nielsen, Torslev, Skovsgaard
Rentier N. C. Nielsen, Bakkely, Langholt
Kredsdyrlæge Edw. Jensen, Aalborg

Bygningsudvalget:

Rentier N. C. Nielsen, Bakkely, Langholt, Formand
Proprietær P. Rasmussen, Vissegaard, Gug
Kredsdyrlæge Edw. Jensen, Aalborg

Udvalget for Skalborggaard:

Gaardejer, Amtsraadsmedlem P. Østergaard, Lunden, V. Hassing
Rentier N. C. Nielsen, Bakkely, Langholt
Sognefoged Niels Thyssen, Tylstrup
Gaardejer Søren Kjær, Dalgaard, Støvring
„ Holger Jensen, Hasseris, Aalborg

Landbrugsskoleudvalget:

Gaardejer, M. F., Hans Pinstrup, Gravlev, Skørping, Formand
Rentier N. C. Nielsen, Bakkely, Langholt
Gaardejer Søren Kjær, Dalgaard, Støvring
„ Amtsraadsmedlem P. Østergaard, Lunden, V. Hassing
„ Holger Jensen, Hasseris, Aalborg
„ Niels Bøgh, Mejlby, Arden
Proprietær P. Rasmussen, Vissegaard, Gug

Ordningskomiteen:

Rentier N. C. Nielsen, Bakkely, Langholt, Formand
Gaardejer, Amtsraadsmedlem P. Østergaard, Lunden, V. Hassing
Kredsdyrlæge Edw. Jensen, Aalborg

Fabrikant Jens Thorsen, Skalborg
Gaardejer S. Kjær, Dalgaard, Støvring
„ A. Uhrenholt, Brøndbjerg, Arden

Udvalg som er tiltraadt af Landboforeningen

Slagtehusudvalget:

Gaardejer Anton Nyvang, Svanfolk, Kongerslev
„ Svend Nielsen, Skibstedgaard, Kongerslev

Noteringsudvalget:

Gaardejer P. Nielsen, Hvorup, Nørresundby
„ A. Uhrenholt, Brøndbjerg, Arden

Kvægtorvsbestyrelsen:

Gaardejer Svend Nielsen, Skibstedgaard, Kongerslev
„ Hans Pinstrup, Gravlev, Skørping
Sognefoged Niels Thyssen, Tylstrup

Frøudvalget:

Forstander E. Knudsen, Forsøgsstationen, Tylstrup
Gaardejer Chr. Jakobsen, Melgaard, Kongerslev
„ P. Christensen, Ræbild, Skørping

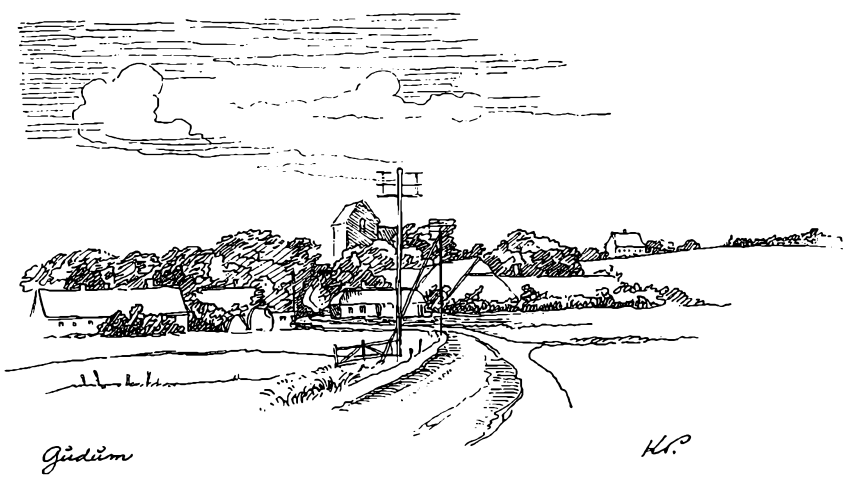

Spredte Kræfter samles

INDHOLDSFORTEGNELSE

		Side
1.	Forord. Hans Pinstrup	5
2.	Indledningsdigt. Johs. Werner Thomsen	7
3.	Aalborg Amts Landboforening gennem 100 Aar. M. Astrup Pedersen	9
4.	Aalborg Amts Landboforening. Ledelsen 1944	113
5.	Om Planteavlens Udvikling. 1844—1944. J. Chr. Andersen Lyngvad	127
6.	Spredte Træk af Husdyrbrugets Udvikling. Børge Davidsen	177
7.	Malkekonkurrencer. Martin Andersen	263
8.	Aalborg Kvægtorv. Aalborg Amts Landboforening. M. Kirkegaard	267
9.	Økonomien og Regnskaber. Th. Bro Pedersen	301
10.	Havebrugets Udvikling. A. Bødker	309
11.	Husholdningsarbejdet. Eli Bendixen	319
12.	Ungdomsarbejdet. Børge Davidsen	328
13.	Sølvmedalje for Landboflid. Chr. Poulsen	351
14.	A. A. L. 1944. Medlemmer af Bestyrelsen og Repræsentantskabet samt Udvalgsmedlemmer	362

